

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

FREUD

BİR GENÇ KIZIN GÜNLÜĞÜ

5. BASIM

ROMAN YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kütüphaneleri - <https://rantez.org>

FREUD

BİR GENÇ KIZIN GÜNLÜĞÜ

Sigmund Freud'un ruh çözümlemeleri konusundaki sayısız önemli çalışmalarından biridir *Bir Genç Kızın Günlüğü*.

Eserin ana teması, bir kız çocuğunun günlüğü temel alınarak çocuk psikanalizinin tarihsel gelişimi ve dönemin kültürel özelliklerinin çocukların davranış tarzını nasıl etkilediği, çocuklar arasındaki ilişkiler örgüsü çerçevesinde okuyucuya sunuluyor.

Çocukluktan olgunluğa geçerken çocukların birbirleri, aileleri ve çevrelerindeki diğer kişilerle olan ilişkilerinin kendilerini nasıl değiştirdiğini, nasıl birer yetişkin haline dönüştürdüğünü okumak için anne-baba, psikolog ya da eğitimci olmak gerekmiyor.

Kitabın yazarı Sigmund Freud'un da dediği gibi: "Bu eser bir mücevherdir."

ISBN 978-975-385-442-9

9 789753 854429

KDV muhattır.

₺17

BİR GENÇ KIZIN GÜNLÜĞÜ

ISBN 978 - 975 - 385 - 442 - 9

Dizgi ve Düzenleme: Veysel Coşkun

Baskı: Nazlı Koçak-Deniz Matbaa Mücellit (Sertifika No: 40200)

Maltepe Mahallesi Hastane Yolu Sokak No 1/6

Zeytinburnu / İstanbul (0-212) 613 30 06

5. Basım Mart 2020

ODA YAYINLARI TURİZM SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

Narlıbahçe Sokak No: 9/1 Cağaloğlu - İSTANBUL

Tel: (0212) 252 07 63 - 252 87 53 Faks: 249 79 62

FREUD

İngilizceden Çeviren:
ELİF YILDIRIM

BİR GENÇ KIZIN GÜNLÜĞÜ

İÇİNDEKİLER

İLK YIL

11 yaşından 12 yaşına kadar 7

İKİNCİ YIL

On İki Yaşından On Üç Yaşına Kadar 63

ÜÇÜNCÜ YIL

On Üç ile On Dört Yaşları Arası 129

SON YARIYIL

On Dört Yaşından On Dört Buçuk Yaşına Kadar 203

ÖNSÖZ

Üst orta sınıfa mensup bir genç kız tarafından yazılmış olan bu günlük için en iyi önsöz, Sigmund Freud'a ait, 27 Nisan 1915 tarihini taşıyan ve seçkin Viyanalı ruhbilimcinin söz konusu belgenin kalıcı değerine tanıklık ettiği bir mektup olacaktır.

«Bu günlük bir mücevherdir. İnaniyorum ki, daha önce, bizim sosyal ve kültürel tabakamıza ait ve ergenliğini yaşayan bir genç kızın ruhunu böylesine açıkça görebilmemize olanak tanıyan hiçbir şey yazılmamıştır. Duyguların çocukluğun basit egoizminden olgunluğa erişirken nasıl bir değişimden geçtiği gösterilmektedir burada, ebeveynlerle ve ailenin diğer üyeleriyle olan ilişkilerin ilk başta kendilerini nasıl şekillendirdiği ve ardından nasıl giderek daha ciddi ve daha mahrem bir hale büründükleri; arkadaşlıkların nasıl oluştuğu ve nasıl sona erdiği. Duygular, ilk öznelerine doğru dışavurulurken aşkın doğuşu ortaya konmaktadır. En önemlisi de cinsel yaşamın gizemlerinin önce kendini kişinin dikkatine nasıl da belli belirsiz bir biçimde baskılarken sonra olgunlaşan zihni bütünüyle ele geçirdiği sunulmaktadır. Öyle ki çocuk önceleri bu mahrem bilgilerin yükü altında ezilirken daha sonra nasıl olmuştur da o yükü tamamıyla omuzlayabilecek gücü kazanabilmiştir. Bütün bunlar üzerine eğitimcilerin ve psikologların üstün ilgilerini boşa çıkarmamayı başaracak hem çok sevimli hem çok ciddi hem de yapmacıklıktan son derece uzak bir açıklamamız var bizim.

Size düşen kesinlikle bu günlüğü yayımlamaktır. Eserlerimi takip eden bütün öğrencilerim size minnettar kalacaklardır.»

Bu sayfaları baskıya hazırlarken editör hiçbir kısmın tonunu hafifletmemiş, hiçbir ilavede bulunmamış ve hiçbir şeyi çıkarmamıştır. Yaptığı tek değişiklik bir bakıma elzem olan, yazarın ve

eserde adı geçen diğerk işilerin adlarını gizlemek olmuştur. Dolayısıyla da soyadları, ilk adlar ve yer adları değıştirilmiştir. Yapılmış olan bu değışiklikler, günlüğün gerçek yazarının, bana, söz konusu günlüğü ciddi okurların kullanımına sunma iznini vermesini sağlamıştır.

nemsiz gramer hatalarını ve stildeki diğerk kabalıkları düzeltmek için hiçbir girişimde bulunulmamıştır. Eserin büyük kısmı için bu tür ifadelere, bir çocuğın dili kullanımındaki yetersizliklerin göstergeleri gözüyle bakılmaması, bunların daha ziyade duygusal eğilimlerin dışavurumları, bilinçaltının etkisinin yol açtığı işleyiş hataları olarak görülmesi gerekmektedir.

EDİTÖR

VİYANA, 1919 *Sonbaharı*

İLK YIL

11 yaşımdan 12 yaşına kadar

12 Temmuz 19... Hella ve ben bir günlük tutuyoruz. Liseye başladığımız zaman her gün bir günlüğe yazma konusunda anlaşmıştık. Dora da günlük tutuyor fakat ona bakacak olduğum zaman öfkeleniyor. Ben Helen'e «Hella» diyorum, o da bana «Rita.» Helene ve Grete o kadar kaba. Dora da kendisini «Thea» olarak adlandırdı fakat ben onu «Dora» diye çağırma-yı sürdürüyorum. Küçük çocukların (Hella ile beni kastediyor.) günlük tutmaması gerektiğini söylüyorlar. Dediğine göre bir yığın saçmalaktan başka bir şey yazmazlarmış. Onun ve Lizzi'nin yazdıklarından daha saçmalarını değil herhalde.

13 Temmuz. Aslında tatil sona erene kadar yazmaya başla-mayacaktık ama her ikimiz de tatile gittiğimize göre şimdi baş-lıyoruz. O zaman ikimiz de birbirimizin tatillerde neler yaptığını bilebiliriz. Önceki gün bir sınava girdik, çok kolaydı, imlada sa-dece 1 yanlış yaptım- *ihn*⁽¹⁾, *h*'siz yazdım. Müdire hanım önemli olmadığını söyledi, sadece bir harfi atlamışım. Ve bu da çok doğru zira gayet iyi biliyorum ki *ihn* kelimesi *h* harfi ile yazılır. Her ikimiz de gül rengine kurdeleleri olan beyaz elbiseler giymiş-tik, her gören bizim kardeş veya en azından kuzin olduğumuzu zannetti. Bir kuzinim olsaydı ne iyi olurdu. Fakat bir arkadaşının olması daha güzel yine de çünkü birbirimize her şeyi anlatabi-liyoruz.

14 Temmuz. Müdire hanım çok kibardı. Onun yüzünden Hel-la ve ben ortaokula gitmeyeceğimiz için gerçekten üzülmüyoruz. O zaman dersler başlamadan önce her gün onunla sınıfta ko-nuşabilirdik. Fakat diğer kızları düşününce de müthiş memnun

(1) Almanca: O. (Ç.N.)

oluyoruz. İnsan sadece bir ortaokul yerine liseye gittiği zaman daha önemli oluyor. Diğer kızlar da bu yüzden kuduruyorlardı zaten. «Kibirden patlıyorlar.» (Bu kız kardeşimin ben ve Hella için söylediği şey fakat doğru değil bu.) Biz ayrıldığımız zaman, «İki öğrencimiz,» dedi müdire hanım. Bizden taşradan da ona yazmamızı istedi. Yazacağım da.

15 Temmuz.- Lizzi, Hella'nın kız kardeşi, Dora kadar korkunç değil, o, her zaman öyle kibar ki. Bugün her birimize en azından on çikolatalı krema verdi. Hella, bana sık sık şöyle der gerçi: «Sen tanımazsın onu, nasıl bir canavar olabileceğini bilemezsin. *Senin* kız kardeşin de genellikle *bana* karşı çok naziktir. Bizden bahsederken sürekli «ufaklıklar» veya «çocuklar» demesi çok komik bu kesin, kendisi hiçbir zaman çocuk olmamış sanki ve aslında da bizden biraz daha küçüktü o. Üstelik şimdi de onunla aynıyız neredeyse. O dördüncü sınıfa gidiyor biz de birinci sınıfa.

Yarın, Tirol'e, Kaltenbach'a gidiyoruz. Müthiş heyecanlıyım. Hella da bugün annesi ve Lizzi ile birlikte dayısı ve yengesini görmeye gitti. Babası, harekâтта.

19 Temmuz. Tatillerde her gün yazmak müthiş zorlukta. Her şey o kadar yeni ki insan yazmaya zaman bulamıyor. Ormanın içinde, kocaman bir evde yaşıyoruz. Dora, kendi yazılarını yazmak için verandaya el koydu hemen. Evin arkası ise iğrenç küçük sinek sürüleri ile dolu, onların yüzünden her şey kapkara görünüyor. Sineklerden ve onlara benzeyen her şeyden nefret ediyorum. Ön verandadan sürülmeyi sineye çekecek değilim. Bunu kabullenemem. Üstelik babam da, «Kavga etmeyin, çocuklar!» dedi. (Ona da çocuk dedi yani!) Çok haklı. Dora böyle havalara ekimde on dört yaşına basacağı için giriyor. «Verandalar, evlerin ortak alanıdır,» dedi babam. Babam her zaman o kadar haklıdır ki. Dora'nın bana üstünlük taslamasına hiçbir zaman izin vermez fakat annem Dora'yı kayırır çoğunlukla. Bugün Hella'ya yazacağım. O henüz bana yazmadı.

21 Temmuz. Hella bana yazdı, tam dört sayfa ve o kadar eğlenceli bir mektup ki. Onsuz ne yapacağım bilmiyorum. Belki

ağustos ayında o buraya gelecek veya ben onun yanına kalmaya gideceğim. Sanırım onunla kalmayı tercih ederim. Uzun ziyaretler yapmayı seviyorum. Babam, «Bakarız,» dedi ve bu da gitmem için bana izin verecek demektir. Annemle babam ne zaman bakarız dese bu gerçekte evet anlamına gelir; fakat doğrudan evet demezler ki söz verdikleri şey gerçekleşmezse kimse sözlerinde durmadılar diyemesin. Aslında babam canım ne isterse yapmama izin veriyor fakat annem değil. Yine de piyano egzersizlerimi düzenli şekilde yapacak olursam gitmeme izin verecekler muhtemelen. Bir yürüyüşe çıkmalıyım.

22 Temmuz. Hella, kesinlikle ona her gün yazmam gerektiğini yazmış çünkü insanın verdiği sözü tutması gerekirmiş ve biz de her gün yazacağımıza dair birbirimize söz vermiştik. Ben...

23 Temmuz. Bu müthiş. İnsanın hiç zamanı olmuyor. Dün yazmak istediğimde odanın temizlenmesi gerekiyordu ve D. de çardaktaydı. Ondan önce *tek bir* kelime bile yazmamıştım ve ön verandada bütün sayfalarım uçtu gitti. Dosya kâğıtlarına yazıyoruz. Hella bunun daha iyi olacağını düşünüyor çünkü o zaman hiçbir şeyi yırtmak zorunda kalmamışız. Fakat zaten birbirimize hiçbir şeyi atmayacağımız ve yazdığımız hiçbir şeyi de yırtmayacağımız üzerine söz vermiştik. Bunları yapmamız neden gereksin ki. İnsan arkadaşına her şeyi söyleyebilir. Kim-senin olamayacağı kadar iyi bir arkadaş. Dün çardağa gitmek istediğim zaman Dora bana öyle vahşi bir bakışla baktı ki, ne istiyorsun der gibi. Sanki çardak da onun malı, tıpkı ön verandanın tamamına kendisi el koymak istediği gibi. Beni o kadar hasta ediyor ki.

Dün öğleden sonra Kolber-Kogel'deydik. Güzeldi. Babam müthiş neşeliydi ve birbirimize çam kozalakları fırlattık. Çok eğlenceliydi. Dora'ya bir tane attım ve o da onun pamukla doldurduğu göğsüne çarptı. Öylesine bir çığlık kopardı ki ben de ona *orada* kozalağı hissetmiş olamayacağını söyledim. Giderken bana domuz dedi. Önemi yok, ne demek istediğimi anladı ya ve söylediğim şey de doğrudu üstelik. Her gün Erika'ya ne yazdı-

ğını ve *onun kendi* günlüğüne neler yazdığını bilmek isterdim Annemin keyfi yoktu ve evde kaldı.

24 Temmuz. Bugün pazar. Pazarları severim. Babam çocuklar için her gün pazar diyor. Bu, tatiller için doğru gerçekten de fakat diğer zamanlar için değil. Köylüler, eşleri ve çocukları hepsi de çok neşeliler. Tirol giysileri giymişler, tıpkı tiyatrodaki gör-düklerim gibi. Biz de beyaz giysilerimizi giyiyoruz bugün ve ben benimkine kocaman bir kiraz lekesi yaptım, kasıtlı olarak değil, yere düşmüş kirazların üzerine oturduğum için. Bu yüzden de bu öğleden sonra yürüyüşe çıkacağımız zaman ben pembe elbisemi giymek zorundayım. Daha iyi, çünkü Dora ile tıpa tıpa aynı giyinmiş olmaya hiç aldırmış etmiyorum. Neden herkesin kardeş olduğumuzu bilmesi gerekiyor, bir türlü anlayamıyorum. Bırakın, insanlar kuzin olduğumuzu düşünsünler. Dora da bundan hoşlanmıyor, keşke nedenini bilebilseydim.

Oswald bir hafta içinde geliyor ve ben buna müthiş seviniyorum. Dora'dan daha büyük ama onunla hep iyi geçinebiliyorum. Hella bana bensiz her şeyin çok sıkıcı olduğunu yazmış, ben de onun için aynı şeyi düşünüyorum.

25 Temmuz. Bugün Fräulein Prückl'e yazdım. Achensee'de kalıyor. Onu görmek isterim. Her öğleden sonra yüzüyor ve sonra da yürüyüşe çıkıyoruz. Fakat bugün bütün gün yağmur yağdı. Öyle sıkıcıydı ki. Boya kutumu getirmeyi unutmuşum ve bütün gün okumama da izin verilmiyor. Annem eğer bütün kitaplarını bir çırpıda okuyup bitirirsen sonra geriye okuyacak hiçbir şeyin kalmaz diyor. Bu çok doğru fakat çıkıp salıncakta bile sallanamıyorum.

Öğleden sonra. Biraz daha yazmalıyım. Dora ile müthiş bir kavga ettik. Onun eşyalarını kurcaladığımı söylüyor. Bunların hepsinin nedeni onun çok dağınık olması. Sanki *onun* eşyaları beni ilgilendiriyormuş gibi. Dün, Erika'ya yazdığı mektubu masanın üzerinde bırakmış ve bütün okuduğum: «Bir Yunan tanrısı kadar yakışıklı.» «Bir Yunan tanrısı kadar yakışıklı olanın» kim olduğunu bilmiyorum çünkü tam o anda Dora içeri girdi. Muhtemelen sürekli tenis oynadığı ve sanki matah bir şeymiş gibi

yanında taşıdığı Krail Rudi'dir. Yakışıklılığına gelince... Neyse, zevkler ve renkler tartışılmaz.

26 Temmuz. Bebek bavulumu da yanımda getirmem iyi olmuş. Annem yağmurlu günlerde onu getirdiğim için memnun olacağını söylemişti. Elbette oyuncak bebeklerle oynamak için bir hayli büyüdüm. Fakat on bir yaşında olsam da hâlâ bebek elbiseleri dikebilirim. İnsan bir iş yaparken bir şeyler öğrenebilir ve ben de bir şeyi bitirdiğim zaman çok zevk alıyorum. Annem bana bazı şeyleri kesiyordu ve ben de onları teyelliyordum. Sonra Dora odaya girdi ve, «Bak sen, ufaklık bebekleri için bir şeyler dikiyormuş,» dedi. Ne yüzsüzlük, sanki kendisi hiç bebeklerle oynamamış gibi. Üstelik gerçekten de bebeklerle oynamıyorum. Yanıma oturduğu zaman o kadar kuvvetle dikiyormuşum ki elinde kocaman bir çizik oluşturdum ve şöyle dedim: «Ah, çok özür dilerim fakat yanıma çok yaklaştıydın.» Umarım bunu gerçekte neden yaptığımı biliyordur. Elbette hemen gidecek ve anneme gammazlayacak. Varsın yapsın. Bana çocuk demeye ne hakkı var. Sonuçta kocaman kırmızı bir çiziciği var ve sağ elinde herkesin görebileceği bir yerde.

27 Temmuz. Burada o kadar çok meyve var ki. Bütün gün ahududu ve bektaşiüzümü yiyorum ve annem de bu yüzden akşam yemeğine oturduğumda hiç iştahımın kalmadığını söylüyor. Fakat Dr. Klein, her zaman, meyvenin sağlığa çok yararlı olduğunu söyler. Neden birdenbire sağlık için zararlı hale gelsin ki? Hella da daima ne zaman biri bir şeyi müthiş fazla sevse artık ondan tamamen bıkıncaya kadar o konuda sürekli azarlanacağını söyler. Hella da böyle konular üzerine sık sık tartışır annesiyle ve sonra annesi de ona şöyle der hep: «Çocuklarımız için her türlü fedakârlığı yapıyoruz ve onlar da bizi nankörlükle ödüllendiriyorlar. Hangi fedakârlıkları yaptıklarını bilmek isterdim. Bence asıl çocuklardır bir şeyleri feda eden. Ben bektaşiüzümü yemek istiyorsam ve buna izin verilmiyorsa fedakârlığı yapan *benimdir annem* değil. Bunu Hella'ya da yazdım. Bu arada Fräulein Prückl de bana yazdı. Mektuba yazdığı adres muhteşemdi: «Fräulein Grete Lainer, Lise öğrencisi (Lyzealschüle-

rin). Elbette Dora'nın başka herkesten daha iyi bilmesi gerektiği için ancak dördüncü sınıfa ve ondan daha yukarılarna (Çünkü kendisi dördüncü sınıftadır.) Liseli (Lyzeistin) yazıldığını söyledi. Ve ilave etti: Hem tatillerde, birinci sınıfa başlamadan önce, hiç kimse de bir lise öğrencisi değildir. Sonra da babam araya girdi ve bu bitip tükenmek bilmeyen münakaşaya (Ben başlatmamıştım.) derhal bir son vermemiz gerektiğini belirtti; gerçekten de buna artık dayanamıyordu. Son derece haklı fakat söyledikleri hiçbir işe yaramayacak çünkü Dora aynı şeyi yapmaya devam edecektir. Fräulein Prückl ona yazdığım için ne kadar mutlu olduğunu yazmış. Benden zaman bulur bulmaz ona yine yazmamı istiyor. Aman Tanrım, *onun* için her zaman vaktim vardır. Onu bekletmemek için, bu akşam yemekten sonra yine yazacağım.

29 Temmuz. Dün yazamadım işte. Warth'lar geldi ve her ne kadar sürekli yağmur yağsa bile bütün günümü Erna ve Liesel ile geçirdim. Harika vakit geçirdik. Bir sürü çember oyunu biliyorlardı ve şekerleme için oynadık. Ben, 47 tane kazandım ve beşini Dora'ya verdim. Robert şimdiden bir baş uzun bizden yani Liesel ile benden demek istiyorum; sanırım on beş yaşında. Bana Fräulein Grete diyor ve annemin yağmurdan dolayı göndermiş olduğu pelerinimi taşıdı ve akşam yemeğinden sonra beni yine gördü.

Yarın benim doğum günüm ve herkes davetli ve annem de çilek kreması ve waffle yapacak. Ne harika!

30 Temmuz. Bugün benim doğum günüm. Babam bana hediye olarak kenarları çiçekli muhteşem bir güneş şemsiyesi ile resim malzemeleri; annem, 800 kartlık kocaman bir kartpostal albümü ile okul kızları için hikâyeler; Dora da güzel bir not kâğıdı kutusu verdi. Annem akşam yemeği için çilek kremasının yanında çikolata kremalı bir pasta yaptı. Sabah ilk iş Warth'lar bana üç tane doğum günü kartı göndermişler. Ve Robert de kendininkinin üzerine şöyle yazmış: «*En derin saygılarımla, sadık dostun R*» Doğum gününün olması muhteşem bir şey, herkes bana karşı o kadar nazik ki, Dora bile. Oswald da bana tahtadan bir kâğıt bıçağı gönderdi, sapı ejderha şeklinde ve ağzından da

alev yerine bıçağın ağzı çıkıyor ya da bıçak tarafı dilidir belki de emin olamıyorum. Üstelik doğum günümde yağmur da yağmadı. Babam şanslı bir yıldızın altında doğduğumu söylüyor. Bu bana uyar, her halükârda, en iyi kalite.

31 Temmuz. Dün cennetten bir gündü adeta. Yanlarımız ağrılıncaya kadar güldük. Robert bana hep eşlik etti ve birlikte yaptığımız şeyler de şunlardı, gerçekten değil elbette sadece yazıda: Öpüşmek, sarılmak, ormanda kaybolmak, birlikte düş almak ve her ne kadar bunu! asla yapmayacağımı söylesem de münakaşa etmek. Hiçbir zaman olmayacak bir şey bu, gerçekleşmesi kesinlikle imkânsız. Sonra sağlığıma beş defa kadeh tokuşturduk ve Robert şarap içmek istediye de Dora bunun imkânsız olduğunu söyledi. Tabii gerçek derdi başkaydı Dora'nın. Benim yanımda yardımcı rolde oynamak zorunda kaldığı zaman küplere biner hep ve dün de başrolde kesinlikle ben vardım.

Şimdi birkaç kelime de bugün hakkında yazmam gerek. Olağanüstü vakit geçirdik. Warth'lar ile beraber Tiefengraben'deydik ve orada da o kadar fazla yaban çileği vardır ki. Robert en iyilerini benim için topladı ve bu da kendi çileklerini kendisi toplamak zorunda kalan Dora'yı bir hayli kızdırdı. Aslında ben de kendi çileklerimi kendim toplamayı tercih ederdim fakat bir başkası onları *sevdiği için* topluyorsa (Robert'in dediği buydu.) o zaman onun da çilekleri başkasının toplamasına memnuniyetle izin vermesi gerekirdi. Üstelik ben kendim de biraz çilek topladım ve birazını babama, birazını da anneme verdim. Akşamüstü Flischberg'de içtiğimiz çayda da Robert yerine Erna'nın yanında oturmak zorunda kaldım. Erna bir hayli cansız bir insandır. Annem, onda *anemi* olduğunu söylüyor; kulağa dehşet ilginç gelen bir şey bu fakat ne anlama geldiğini tam olarak bilmiyorum. Dora da daima kendisinde de anemi olduğunu söyler ama elbette doğru değil bu. Babam da ona daima, «Böyle saçma şeyler söyleme sen turp gibisin,» der. Bu da Dora'yı o kadar öfkeliendiriyor ki. Geçen yıl Lizzi'de gerçekten de anemi vardı, doktor öyle demişti, sürekli çarpıntısı oluyordu, bu yüzden de

demir ilacı almak ve Burgundy içmek zorunda kalmıştı. Sanırım Dora da bu fikri oradan edindi.

1 Ağustos. Hella ona yazıp da bütün günü W'lerle geçirdiğimi söylediğim için bana bir hayli gücendi. Yine de gerçekte o benim tek arkadaşım ve ben de ona yazıp da bunu söylemem gerekirdi. O da her yıl taşrada başka bir arkadaş ediniyor fakat bu, beni gücendirmiyor. Robert'ten neden hoşlanmadığını anlayamıyorum. Onun hakkında benim yazdıklarım dışında hiçbir şey bilmiyor ve ben de sadece iyi şeyler yazıyorum. Elbette Robert'i o da tanıyor zira Sernig'lerin bir kuzeni olur Robert ve Hella da bir defasında orada onunla karşılaşmıştı. Fakat insan sadece bir kez görmekle birini tanıyamaz ki. Her neyse onu benim tanıdığım şekilde tanımıyor. Dün, bütün gün Warth'lar ile beraberdim. Yakalamaca oynadık ve Robert beni yakaladı ve ben de onu öpmek zorunda kaldım. Ve Erna da dedi ki, bu sayılmazmış çünkü ben kendi kendimi yakalatmışım. Fakat Robert da buna çok kızdı ve Erna'nın kusursuz bir baş belası olduğunu, herkesin zevkini mahvetmekte üstüne kimsenin olmadığını söyledi. Çok haklıydı fakat o kadar kötü bir başkası daha var. Ama Erna'nın Dora'ya öpücükten bahsetmemiş olduğunu umuyorum. Eğer söylediyse durumu herkes öğrenecek ve bu da benim hiç hoşuma gitmeyecek. Dora Teyze'nin bize göndermiş olduğu şekerlerle pusuya yatıp Erna'yı bekledim. Robert, Liesel ve ben de geri kalanını yedik. Çok güzellerdi ve neredeyse hepsi de büyüktü. Robert önce son derece küçük bir tanesini almak istedi fakat ben sadece büyük bir tane alması gerektiğini söyledim. Ondan sonra da hep büyüklerini seçti. Akşam boş kutuyla eve döndüğüm zaman babam güldü ve şöyle dedi: «Gretel'imiz cimrilik nedir bilmiyor.» Üstelik annemde hâlâ ağzına kadar dolu büyük bir kutu var. Dora'da çok şekerleme olup olmadığına dair bir fikrim yok fakat olduğunu sanıyorum.

2 Ağustos. Bu öğleden sonra saat beşte Oswald geldi. O şimdi muhteşem bir züppe olmuş; bıyık bırakmaya başlamış. Akşam babam onu bazı arkadaşlarına takdim etmek için otele

götürdü. O, bunun, müthiş sıkıcı olacağını söylese bile bilhas-
sa yeni turist havası ve deri golf pantolonuyla kesinlikle iyi bir
izlenim bırakacaktır. Büyükanнем ve büyükbabam hepimize
sevgilerini göndermişler. Onları hiç görmedim. Bir sürü pasta ve
tatlı da göndermişler ve Oswald onları getirmek zorunda kaldı-
ğı için sürekli homurdanıp durdu. Oswald sürekli olarak sigara
içiyor ve babam da ona şöyle dedi: «Hadi eski dostum bir bara
gidelim ve senin güzel karnenin şerefine içelim.» Bu, bana son
derece tuhaf göründü. Dora ile ben iyi bir karne getirdiğimiz za-
man hiç kimse bir şey içmek istemez, en fazla bize bir hediye
alırlar. Oswald'ın sadece ikişer tane ikisi ve üçü var ve çok az
sayıda en iyi not olan biri var, Yunancadan da ancak geçer not
alabilmiş. Oysa benim karnemde birden başka notum yok. Ba-
bama Latince bir şeyler söyledi ve babam da bütün içtenliğiyle
güldü ve o da benim anlayamadığım bir şeyler söyledi. Latin-
ce olduğunu sanmıyorum ama Macarca veya İngilizce olabilir.
Neredeyse bütün dilleri bilir babam, Çekçeyi bile ama neyse
ki bizi kızdırmak istemediği müddetçe o dillerin hiçbirini konu-
maz. Tıpkı bir defasında istasyonda Dora ile benim çok mahcup
olduğumuz zamanda olduğu gibi. Müthiş bir dil Çekçe, annem
de öyle söylüyor. Robert Çekçe konuşur gibi yaptığı zaman bu,
insana kahkahalarla güldürecek kadar komik oluyor.

3 Ağustos. Önceki gün yüzdüğüm için biraz soğuk aldım,
bu yüzden birkaç gün için yüzmeme izin yok. Robert bana eşlik
etmeyi sürdürüyor. Bir hayli yalnız kalıyoruz ve bana her türden
hikâyeler anlatıyor. Beni öylesine yükseklerle sallıyor ki çılgılık
atıyorum. Beni bir hayli kızdırdı bugün çünkü şunu dedi: «Os-
wald, tam bir ahmak.» Ona, bunun doğru olmadığını söyledim,
erkek çocuklar hiçbir zaman birbirlerine tahammül edemezler.
Üstelik Oswald'ın peltek konuştuğu da doğru değil. Ne olursa
olsun, ben Oswald'ı, Hella ile benden hatta Robert'ten bahse-
derken sürekli olarak «çocuklar» diyen Dora'dan çok daha fazla
seviyorum. Sonra şunu da dedi: «Dora da en az Erna kadar bü-
yük bir kaz.» O konuda son derece haklıydı. Robert, kendisinin

hiçbir zaman sigara içmeyeceğini, bunun çok ilkelce olduğunu, gerçek beyefendilerin hiçbir zaman sigara içmediğini de söyledi. Peki ama babam, o ne olacak bilmek isterdim. Bir de kendisinin hiçbir zaman sakal bırakmayacağını, her gün tıraş olacağını ve karısının da her şeyi dosdoğru onun yüzüne söylemek zorunda olduğunu söyledi. Fakat sakal babama yakışıyor ve ben onu sakalsız düşünemiyorum. Biliyorum ki sakalsız bir erkekle asla evlenmezdim.

5 Ağustos. Her gün tenis sahasına gidiyoruz. Dün, Robert, ben, Liesel, Erna ve René yola çıktığımız zaman Dora arkamızdan, «Spee'deki gelinlik çiftler,» diye bağırdı. Oswald'dan öğrenmişti bu deyim. Sanırım yüz yıl içinde anlamına geliyor. O eğer istiyorsa yüz yıl bekleyebilir bunun için fakat biz bekleyemeyiz. Annem onu epeyce azarladı ve böyle aptalca konuşmaması gerektiğini söyledi. İyi olan bir diğer şey ise Spee'de, Spee'de idi. Şimdi ondan sürekli olarak Spee'deki diye bahsediyoruz fakat hiç kimse kimi kast ettiğimizi bilmiyor.

6 Ağustos. Hella buraya gelemiyor çünkü annesi ile birlikte Klausenburg'a orada bölge yargıcı veya Macaristan'da bölge yargıcına her ne diyorlarsa o olan diğer dayısının yanına kalmaya gidiyor. Ne zaman bir bölge yargıcını düşünsem aklıma bölge yargıcı T. gelir, öylesine iğrenç bir adamdır ki. Ne kadar da burnu büyük biri ve karısı da öylesine sevimli ki; annesiyle babası onu evlenmeye zorlamışlar. Ben, kimsenin beni böyle bir evliliğe zorlamasına izin vermezdim, hiç evlenmemeyi böylesi bir evlilik yapmaya çok daha fazla yeğ tutarım; üstelik o hanım da müthiş derecede mutsuz.

7 Ağustos. Dora hakkında öylesine müthiş bir tartışma yaşadık. Oswald, babama onun tenis kortunda flört ettiğini ve kendisinin de buna dayanamadığını söylemiş. Babam müthiş bir öfkeye kapıldı ve şimdi artık hiç tenis oynayamayacağız. Dora'yı en fazla üzen şey de babamın ona benim yanımda şöyle demesi oldu: «Bu 14'lük yumurcak daha şimdiden başkalarını kendisiyle oynaşmaya teşvik ediyor.» Dora gözleri kıpkırmızı ve şişmiş bir halde ve akşam yemeğinde de hiçbir şey yiyemedi

çünkü *başı o kadar ağrıyordu ki* Onun baş ağrılarını biliriz hepimiz. Fakat ben bu durumda niçin gidip de tenis oynamamam gerektiğini anlayamıyorum bir türlü.

8 Ağustos. Oswald tüm hatanın hiç de öğrencide olmadığını, olanların tamamıyla Dora'nın suçu olduğunu söylüyor. Güney Demiryolundaki olayı düşündüğüm zaman ona bir hayli inanabilirim. Yine de bundan sonra benim de tenis oynamama izin vermeyecekler, her ne kadar anneme babamdan benim tenis oynamama izin vermesini istemesi için onca yalvardıysam da para etmedi. Annem bunun hiçbir işe yaramayacağını çünkü babamın çok kızgın olduğunu ve bundan sonra bütün günlerimi de Warth'lar ile geçirmemem gerektiğini söyledi. Bütün günlerimi! Ne zaman bütün bir günümü orada geçirmişim bilmek isterdim. Oraya gittiğim zamanlarda tabiatıyla en azından akşam yemeğine kalmam gerekiyordu. Dora'nın aşk maceralarıyla benim ne ilgim var ki? Bu, gerçekten çok saçma. Fakat büyükler hep böyledir zaten. Ne zaman biri bir şey yapsa bedelini diğerleri de ödemek zorunda kalıyor.

9 Ağustos. Tanrı'ya şükür yine tenis oynayabileceğim. Babama o kadar yalvardım o kadar yalvardım ki en sonunda babam *benim* gitmeme izin verdi. Dora hiçbir şeyin onu tekrar oynamak için izin istemeye ikna edemeyeceğini bildirdi. Tilki ve üzümler hakkındaki o eski hikâye. Son zamanlarda hasta rolü yapıyor, yüzmeyecek ve yürüyüşe çıkabileceği yerine evde kalmayı tercih ediyor. Nesi olduğunu bilmek isterdim. Anlayamadığım şey babamın nasıl olup da onun bunları yapmasına izin vermesi. Anneme gelince o, Dora'yı şımartır hep; annemin gözdesidir Dora, bilhassa da Oswald'ın olmadığı zamanlarda. Oswald'ın onun gözdesi olmasını anlayabiliyorum fakat Dora'nın, hayır. Babam daima anne babaların gözdeleleri olmadığını, bütün çocuklarına eşit muamele ettiklerini söyler. Babam söz konusu olduğunda yeterince doğru bu her ne kadar Dora, kendisinin babamın gözdesi olduğunu iddia etse bile fakat sadece onun kuruntusu bu. Noellerde ve diğer zamanlarda aynı türden hediyeler alırız hep ve gerçek sınav da budur. Rosa Plank, ailesinin geri kalanından

en az üç kat daha fazla hediye alır hep; gerçekten gözde olmak da budur işte.

12 Ağustos. Her gün yazamıyorum çünkü zamanımın çoğunu Warth'lar ile birlikte geçiriyorum. Oswald, Robert'e tahammül edemiyor, onun kaba ve ahmak biri olduğunu söylüyor. Ne kadar kötü kelimeler bunlar. Tam üç gün boyunca gerçekten mecbur kaldığım zamanlar dışında Oswald ile konuşmadım. Erna'ya ve Liesel'e bundan bahsettiğim zaman, erkek kardeşlerin kız kardeşlerine daima kaba davrandığını söylediler. Ben de bunun nedenini öğrenmek istediğimi söyledim. Üstelik Robert, kız kardeşlerine karşı genellikle çok naziktir. Onlar da benim önümde öyle olduğunu söylediler çünkü davranışlarına en fazla benim yanımdayken dikkat ediyormuş. Dün, bize, oğlanların öğretmenlerini nasıl maytaba aldıklarını anlattığı zaman gülmekten kırıldık neredeyse. Sigara izmaritleriyle ilgili hikâye insana çığlık attıracak kadar eğlenceliydi. T. Au. M. adında bir cemiyetleri var ki Latince Sessiz ol ya da Öl cümlesindeki kelimelerin baş harflerinden oluşuyormuş. Cemiyetin sırlarını hiç kimse ifşa edemezmiş ve aralarına yeni bir üye katılacağı zaman da üye adayı bütün elbiselerini çıkarıp tamamen çıplak bir halde yere yatmak zorundaymış, sonra da herkes onun göğsüne tükürüp ovuşturuyor ve şöyle diyorlarmış: «Bizden biri ol.» Ama tümüyle Latince olarak. Daha sonra da aday kendisine bir sopayla iki ya da üç kesik atacak olan en eski ve en büyük üyeye gitmek ve hiç kimseye hiçbir zaman ihanet etmeyeceğine dair yemin etmek zorundaymış. Bütün bunlar olduktan sonra da herkes birer sigara tütürüyor ve sigaranın yanık ucunu onun koluna veya benzeri bir yerine bastırarak şöyle diyorlarmış: «Seni ihanet hareketin işte böyle yakacak.» En sonunda da şimdi hatırlayamadığım özel bir adı olan en yaşlı üye Taum yani «Sessiz ol ya da Öl» kelimesini, bir kalp işaretiyle bir kız ismini vücuduna dövme olarak kazıyormuş. Robert eğer beni daha önceden tanımış olsaydı «Gretchen» ismini seçeceğini söylüyor. Ona şimdi vücudunda hangi ismin dövülmüş olduğunu sordum fakat bunu söylemeye izinli olmadığını belirtti. Oswald'dan birlikte yüzerlerken onun

vücutuna bakmasını ve hangi ismin dövülmüş olduğunu bana söylemesini isteyeceğim. Bu cemiyette öğretmenlerini müthiş bir biçimde aşağılıyorlarmış ve onlara oynanacak en iyi oyunları bulan kişi de Rohon olarak seçiliyormuş; önemli bir ayrıcalıkmış bir Rohon olmak ve diğerleri de daima onun emirlerine itaat etmek zorundalarmış. Daha anlatamayacağı pek çok şeyin olduğunu söyledi çünkü çok fazla şey varmış söylenmemesi gereken. Ardından da cemiyet hakkında kimseye bir şey söylemeyeceğime dair yemin etmek zorunda kaldım, benden yemini dizlerimin üzerine çöküp öyle etmemi istedi, bunu yapmazdım ama neredeyse zorla dizlerimin üzerine çöktürecekti beni. Sonunda bunun için ona önce elimi sonra da bir öpücük vermek zorunda kaldım. Buna aldır mıyorum çünkü hiç de önemli bir şey değildir öpücük fakat hiçbir şey ve hiç kimse dizlerimin üzerine çöktüremez beni. Yine de muazzam bir korku duymuştum çünkü bahçede tamamıyla yalnızdık ve o beni boğazımdan tutup öyle dizlerimin üzerine çöktürmeye çalışmıştı. Biz tamamıyla yalnızken de *cemiyet* hakkında şunu söylemişti: «Şimdi senin adını vücuduma dövdürebilmem mümkün değil çünkü iki ismin dövme yapılması kurallarımıza aykırıdır fakat mademki yemin ettin sana gerçekte kim olduğumu ve gizliden gizliye ne düşündüğümü söyleyebilirim.»

Sürekli olarak cemiyet hakkında rüyalar gördüğüm için bütün gece doğru dürüst uyuyamadım, lisede de böyle cemiyetler olup olmadığını, Dora'nın da bir cemiyete üye olup olmadığını ve onun vücudunda da bir adın dövmesinin olup olmadığını merak ediyorum. Fakat bütün okul arkadaşlarının önünde çıırılçiplak soyunmak zorunda kalmak müthiş olurdu. Belki liseli kızların cemiyetlerinde işin bu kısmı es geçiliyordur. Fakat kendim böyle bir durumda kalsam Robert'in adını vücuduma dövdürüp dövdürmeyeceğimi kesinlikle söylemeyeceğim.

15 Ağustos. Dün Robert, bana, hayli uygunsuz işlerde bulunan birtakım erkek öğrenci cemiyetleri olduğundan da bahsetmişti fakat onların cemiyetinde kesinlikle bu tip işler yapılmıyormuş. Ama bu işlerin neler olduğunu bana söylemedi. Çıırılçiplak

soyunmanın bana müthiş görüldüğünü söyledim fakat bana şöyle dedi: «Ah, hiçbir şey değil bu şayet birbirimize güveneceksek bunun olması gerekir, uygunsuz bir şey yapılmadığı sürece her şey yolunda demektir. Keşke bunların neler olduğunu bilebilseydim. Keşke Oswald'ın da bu konuda bir şeyler bilip bilmediğini, onun da böyle bir cemiyete üye olup olmadığını, bu cemiyetin düzgün olup olmadığını ve vaktiyle babamın da bir cemiyette olup olmadığını bilseydim. Ne kadar çok isterdim bunları öğrenmeyi. Fakat bu konuda soru soramam çünkü eğer sorarsam Robert'e ihanet etmiş olurum. Ne zaman beni göreceksin kimse görmeden sol bileğimi bastırır hep. Bunun, benim sessiz kalmam için bir uyarı olduğunu söylüyor. Ama bunu yapmasına da hiç gerek yok aslında çünkü ne olursa olsun hiçbir zaman ona ihanet etmezdim. «Acı seni bana bağlıyor,» diyor. Bunları söylediği zaman gözleri kararıyor, kopkoyu bir siyah oluyor oysaki onun gözleri aslında gridir ve bir hayli de iridirler. Özellikle akşamları bana veda ederken bu beni korkutuyor. Ama yine de sürekli onu düşünüyorum.

18 Ağustos. Dün akşam İmparator'un doğum günü şerefine ışık gösterileri yapıldı. Saat yarım oluncaya kadar eve dönmedik. Önce parkta verilen bir konsere ve sonra da ışık gösterilerine gittik. Tepelerden fişekleri ateşliyorlar ve ışıklar da tepelerin üzerinde aydınlanıyordu. Hayli ürpertici olmasına rağmen harika bir gösteriydi. Dişlerim bir veya iki defa zangırdadı. Bir şeylerin olacağından mı korkmuştum acaba yoksa başka bir nedeni mi vardı bilmiyorum. Sonra R, geldi ve konuştu da konuştu. Orduya katılmaya karar vermiş. Bunun için çok fazla şey öğrenmesine gerek yokmuş ve şimdi öğrenmekte olduklarının da ona hiçbir faydası dokunmayacakmış. Bunun hiçbir önemi olmadığını söylüyor çünkü öğrendikleri ona büyük bir üstünlük kazandıracakmış. Her ne kadar Oswald beni kızdırmak için aptal bir görünüşü olduğunu söylese bile hiç de öyle düşünmüyorum. Birdenbire diğerlerinin bir hayli uzağında bulduk kendimizi ve bu yüzden de onları beklemek için bir sıraya oturduk. O zaman ben R'ye bir kez daha öyle uygunsuz işlerin yapıldığı diğer cemiyetleri sor-

dum. Ancak o bana bu konuda bir şey söylemeyeceğini çünkü masumiyetimi benden çalmak istemediğini söyledi. Bunun çok aptalca olduğunu düşündüm ve belki kendisinin de bilmediğini ve bunların tümünün de birer oyun olduğunu söyledim. «Bunlar olurken» dedi, «cemiyetlerden birine katılan herkes artık buna tahammül edemeyecek hale gelinceye kadar gıdıklanırdı. Ve bir defasında bu cemiyetin üyelerinden biri müthiş kasılma ve çırpınmalardan oluşan kore hastalığını kapmıştı o zaman cemiyet üyeleri her şeyin ortaya çıkacağından çok korktular. Ve o zamandan beri de onların cemiyetinde artık hiçbir gıdıklamaya izin verilmiyor.» «Seni anlamadım dedim ve zaten buna cesaret de edemezsin.»

Kahkahayla güldü ve birdenbire beni yakalayıp kolumun altını gıdıkladı. Bu, müthiş bir gülme isteği uyandırdı bende fakat bu isteği bastırdım çünkü hâlâ etrafta, gelip geçen çok fazla insan vardı. Dolayısıyla o da bundan vazgeçti ve bu sefer de elimi gıdıkladı. Başlangıçta hoşuma gitti fakat sonra birden öfkeye kapıldım ve elimi çektim. Tam o sırada yanında başka iki kızla beraber Inspee çıkageldi ve doğruca bizim önümüzden geçti, biz de sanki bütün bu süre boyunca sürekli yürüyormuşuz gibi hemen arkalarından onları takip ettik. Bu da beni, annemin azarlamasından kurtardı çünkü o daima hepimizin bir arada olmasını ister. Biz yürürken R. şöyle dedi: Dikkatli ol, Gretel, bir gün seni çığlık attırıncaya kadar gıdıklayacağım.

Ne kadar saçma. Buna izin vermem. Böyle bir şeyin gerçekleşebilmesi için bir değil iki kişi gerekir.

Bu arada piyangoda, üzerinde iki üveyik kuşu bulunan bir vazo ile bir çanta dolusu şekerleme kazandım, R. de bir bıçak, bir çatal ve bir de kaşık kazandı. Bu da onu müthiş bir şekilde rahatsız etti. Inspee de tam benim istediğim gibi bir dolmakalem ile bakan kişiyi mükemmel bir müthişlikte gösteren bir ayna kazandı. Çok da iyi oldu bu zira o kadar beğenir ki kendisini.

29 Ağustos. Aman tanrım, öylesine müthiş bir şey oldu ki. Günlüğümdeki sayfalardan 30 ile 34 arasını kaybettim. Onları bahçede bırakmış olmalıyım ya da Louisenhöhe'de. Çok müthiş

bir şey. Ya biri onları bulacak olursa. O sayfalarda neler yazılı olduğunu da tam olarak bilmiyorum üstelik. Kötü şansla doğmuşum. Şayet Hella'ya her gün yazacağıma dair söz vermiş olsaydım günlük tutmaktan tamamıyla vazgeçerdim. Keşke annem bulacak olsa onları hatta babam bile bulsa razıyım. Ve bugün de öylesine müthiş bir şekilde yağmur yağıyor ki bahçeye bile çıkamıyorum Louisenhöhe'ye nasıl gideyim. Dünden önceki gün kaybetmiş olmalıyım çünkü ne dün ne de ondan önceki gün hiçbir şey yazmadım. Şayet biri onları bulacak olsa bu, müthiş bir şey olur. Öylesine üzgünüm ki hiçbir şey yiyemedim, akşam yemeğinde hem de en sevdiğim çikolatalı pasta olmasına rağmen. Ve babamın ve annemin de benim durumum karşısında büyük bir endişeye kapılmaları ve bana neyim olduğunu sormaları da beni o kadar mutsuz etmişti ki az kalsın herkesin önünde ağlamaya başlayacaktım. Resi iki günlüğüne gitmiş olduğu için bugün akşam yemeğini otelde yedik. Fakat odada annemle babamın önünde ağlayarak işi açığa vuramazdım. Tek umudum hiç kimsenin yazımı tanımayacak olması çünkü Hella ve ben günlüğümüz için dik bir şekilde yazıyoruz. Öncelikle hiç kimse bizim yazımızı ayırt edemesin diye ve ikinci olarak da dik yazı normal yazınca normal yazıya oranla daha az kâğıt tükettiği için. Yarının güzel olacağını ümit ediyorum çünkü sabah çok erken saatte bahçede kaybettiklerimi aramaya çıkacağım. Bütün gün boyunca canım o kadar sıkılıyordu ve aklım başımda değildi ki Inspee, «Ne o? Müstakbel kocanla mı tartışıyorsun,» dediği zaman bile ne demek istediğini anlayıp da ona küsemedim.

30 Ağustos. Bahçede değilmiş. Anneme bu öğleden sonra Louisenhütte'ye gitmeme izin vermesi için yalvardım. Annem müthiş nazikti ve beni bu kadar üzen şeyin ne olduğunu, kötü bir şeyin olup olmadığını sordum. Ondan sonra ben de kendimi daha fazla tutamadım artık ve ağlamaya başladım. Annem bir şeyleri kaybetmiş olmam gerektiğini söyledi ve bu da bana çok büyük bir korku verdi. Annem, o şeyin Hella'nın mektubu, hani salı günü gelen mektup, olduğunu düşünüyordu bunun üzerine ben de dedim ki: «Hayır, çok daha kötüsü. Günlüğümü kaybet-

tim,» dedim. Annem de, «Ah, neyse, bu o kadar da müthiş bir kayıp sayılmaz ne de olsa kimsenin ilgisini çekmez,» dedi. Ben de, «Evet,» dedim, «çünkü içinde R. ve cemiyeti hakkında yazılmış bir dolu şey var.» Bunun üzerine annem, «Bak, Gretel,» dedi. «Senin R. hakkındaki konuşma biçimin hiç hoşuma gitmiyor; bütün vaktini Warth'larla beraber geçirmenden hiç mi hiç hoşlanmıyorum; onlar bizim gibi değiller ve R. de senin için uygun bir arkadaş değil; şimdi liseye gideceğine göre artık küçük bir kız sayılmazsın. Bana sürekli olarak Warth'larla birlikte vakit geçirmeyeceğine dair söz ver,» dedi. Ben de, «Pekâlâ anne, onlarla geçirdiğim vakti aşama aşama azaltacağım böylece de hiç kimsenin dikkatini çekmeyecek,» dedim. Annem gülmeye başladı ve beni her iki yanağımdan öptü ve bana Inspee'ye günlük hakkında bir şey söylemeyeceğine çünkü onun her şeyi bilmesine gerek olmadığına dair söz verdi. Annem o kadar iyi ki. Hâlâ 3 saat var ve belki de sayfalar hâlâ orada.

Akşam. Tanrı'ya şükür! Sundurmanın önünde iki sayfa buldum, tümü de yağmurdan hamura dönmüş, yazılar tamamıyla gitmiş ve bir sayfa da yere düşüp iyice yırtılmıştı. Birisi ayak-kabısının topuğuyla ona basmış olsa gerek. Ve iki sayfa da kıvrılmış ve kısmen de yanmıştı. Dolayısıyla da hiç kimse bir şey okuyamamıştı. O kadar mutluyum ki. Akşam yemeğinde babam, «Gözlerinin için mutluluktan adeta parlıyor. Yoksa lotaryada büyük ikramiyeyi mi kazandın,» dedi. «Ben de annemin ayağına hafifçe bastım beni ele vermemesi için ve babam da kahkahayla güldü ve, «Görünen o ki kendi evimde bana karşı bir komplo kuruluyor,» dedi. Ben de aceleyle neyse ki kendi evimizde değil bir otelde olduğumuzu söyledim ve herkes güldü. Ve Tanrı'ya şükürler olsun, hepsi geride kaldı. Yaşa ve öğren. Bunun bir daha olmasına müsaade etmeyeceğim.

31 Ağustos. Gerçekten de artık W'ler ve R. ile o kadar da fazla vakit geçirmiyorum. Sanırım bu yüzden bana küstü. Bu öğleden sonra çay için oraya gittiğim zaman beni bileğimden kavradı ve, «Baban haklı, sen bir cadısın. Bir kastigasyona (paylama, azar, cezalandırma.) gereksinimin var,» dedi. Ne kadar da

kaba. Üstelik kastigasyonun ne anlama geldiğini de bilmiyorum Babama sordum o da bana bu kelimeyi nereden duyduğumu sordu. Ben de ona yanımdan geçen iki beyefendinin kendi aralarında konuşurken içlerinden birinin bu kelimeyi kullandığını duyduğumu söyledim. Aslında kastigasyonun gıdıklanma demek olduğunu sanıyordum. Fakat konuşacak hiç kimsenin olmaması gerçekten çok müthiş bir şey. İnsanların çoğu çoktan gitti ve bizim de burada sadece bir haftamız kaldı. Kastigasyon işine gelince. Bana yalan söylemekten hiç hoşlanmıyorum fakat gerçekten de bunu yapmak zorundaydım. R'nin bana ben onun ne olduğunu bile bilmiyorken bir kastigasyon yapmayı istediğini söyleyemezdim. Dora benden çok daha fazla yalan söylüyor ve ben de onu bir yalan söylerken yakalamaktan çok hoşlanıyorum çünkü söylediği yalanlar o kadar açık ki. Ben hiçbir zaman yakalanmadım. Sadece bir defasında Frau Oberst von Sary oradayken olmuştu. Babam o zaman fark etmiş ve şöyle demişti: «Seni küçük düzenbaz, seni yalancı!»

3 Eylül. O kadar müthiş bir şey oldu ki. Bir daha asla R. ile konuşmayacağım. Oswald onun kaba olduğunu söylerken çok haklıymış. Gerçekten o salıncaktan düşseydim eve dönmek üzere yola çıkmamızdan 4 gün önce bacağımı kırmış olabilirdim. Bütün bunlar nasıl oldu, anlayamıyorum. Müthiş bir küstahlıktı beni gıdıklamaya kalkması ve ben de bunun üzerine öyle bir tekme attım ki. Burnuna veya ağzına geldiğini sanıyorum. Sonra da şunları söylemeye cüret edebildi: «Sonuçta bedelini fazlasıyla ödedim zira insan böyle genç maymunlarla, böyle bebeklerle arkadaşlık etmeye kalkarsa ne bekleyebilir ki? Daha 14 yaşında bile değilken ağzından ne kadar da güzel sözler çıkıyor böyle. On beş yaşında olması tamamıyla bir palavra, okuldaki en aylak çocuklardan biri, karnelerinde geçer notlardan başka bir şey bulunmuyor ve henüz beşinci sınıfta bile değil sadece dördte. Her neyse, hesaplarımızı dürdük. Yüzsüz şeytan! Bundan hiç kimseye bahsetmeyeceğim. Hella'dan sakladığım ilk ve umuyorum ki son sırrım olacak.

6 Eylül. Yarın eve dönüyoruz. Son birkaç gün müthiş sıkıcıydı. R'yi bir veya iki defa gördüm fakat her seferinde de başka tarafa baktım. Babam, benimle Warth'lar ve T. arasında yolunda gitmeyen ne olduğunu sordu çünkü büyük dostluğumuz sona ermişti. Elbette yalan söylemek zorunda kaldım çünkü gerçeği söylemem kesinlikle *imkânsızdı*. R'nin yaptığım her şeyde, yazılarımda, yüksek sesle okumalarımda bir yanlış bulduğunu söyledim (Bu da son derece doğru, bir defasında yapmıştı.) bunun üzerine babam da şöyle dedi: «İyi, iyi, yarın veda ederken barışırsın. Babam büyük bir hata yapıyor. Onunla bir daha tek bir kelime bile konuşmayacağım.»

Dora henüz gelmemiş olmasına rağmen, doğum günü için denizci mavisi renginde ipek bir uzun pelerin alacak. Bu rengin ona uyacağını düşünmüyorum ve üstelik o uzun pelerin giymek için fazla zayıf.

14 Eylül. Hella önceki gün geldi. Harika görünüyordu ve benim de öyle göründüğümü söyledi. Geri döndüğüne çok memnunum. Sonuçta ona R. hakkında her şeyi anlattım. Çok kızdı ve ona iki defa daha vurmuş olmam gerektiğini söyledi; bir defa gıdıkladığı için, bir defa «bebek» dediği ve bir defa da «genç maymun» dediği için. Şayet onunla bir defa daha karşılaşacak olursak sadece ona ters ters baksak olmaz mı?

17 Eylül. Inspee gerçekten de ipek uzun pelerini aldı fakat ekose kapüşonunun çok aptalca göründüğünü düşünüyorum. Yine de bunu ona söylemedim yalnız pelerin güzel oturdu. Daha şimdiden en az beş defa denedi pelerini. Babamın gerçekten de ona yetişkin bir hanımefendi gibi mi davranmak istediğini yoksa onunla alay mı ettiğini bilmiyorum. Sadece alay ediyor bana kalırsa. Gerçekten de hiç de yetişkin bir hanımefendi gibi görünmüyor. Daha on dördünde bile değilken nasıl öyle görünebilir ki. Dün öğleden sonra çok fazla kız davet edilmişti, Hella da benim tarafımdan davet edilmişti tabii ki ve uzun uzun konuştuk. Gelenlerin çoğu gittiklerini *söyledikleri* yerler hakkında müthiş bir

şekilde böbürleniyorlardı. 9 kızdık. Fakat Hella içlerinde benim önem verdiğim tek kişiydi.

21 Eylül. Okul yarın açılıyor. Bu arada ona okul yerine Liz (Lyzeum= Lise) demeyi kararlaştırdık. Müthiş derecede merak içindeyim.

22 Eylül, 19--. Bugün okul başladı. Hella beni almaya geldi ve birlikte gittik. Inspee, onun önünde koştüğümüzü söyleyerek bizi anneme ispiyonladı. Onu bir mürebbiye olarak istemiyoruz. Sınıfta 34 kişiyiz. Öğretmenlerimiz bir Frau Doktor, 2 öğretmen, bir profesör ve sanırım bir de çizim öğretmeni. Frau Doktor, bize, Almanca ve yazma öğretiyor. Bizi üçüncü sıraya oturttu ve sonra bir konuşma yaptı, ardından da hangi kitapları alacağımızı söyledi fakat onları pazartesi gününe kadar alamayacağız. Üç teneffüsümüz var, bir uzun ve iki de kısa. Uzun olanı oyun oynamak, kısa olanlar ise dışarı çıkıp hava almak için. Ben ilkokuldayken de dışarı çıkmazdım şimdi de buna gereksinim duymuyorum. Annem daima bunun kötü bir alışkanlıktan başka bir şey olmadığını söyler. Kızların çoğu dışarı çıktı hatta ders zamanı sınıftan çıkmak için izin isteyenler bile oldu. Bugün ise doğru dürüst bir dersimiz olmadı. Yarın başlayacaklar fakat ne olduklarını bilmiyoruz. Sonra da eve döndük.

23 Eylül. Bugün coğrafya ve tarih öğreten hanım öğretmenimiz geldi, onun bir unvanı bulunmuyor. Inspee, geçen yıl onun derslerine girdiğini fakat tahammül edemediğini söylüyor, kadın o kadar çirkin ki. Babam kızdı ve Inspee'ye şöyle dedi: «Seni aptal kaz, onun kafasını böyle zırvalıklarla doldurma. Abla olmanın ne demek olduğunu göster. Şayet insan severse kadın ya da erkek her öğretmenden bir şeyler öğrenebilir. Fakat Fräulein Vischer'den çok hoşlandığımızı ben de söyleyemem ve coğrafya ve tarih de fazla ilgimi çekmiyor. Üstelik onun için değil sadece kendim için öğreniyorum. Frau Doktor Mallburgise müthiş kibar ve güzel. Ondan bahsederken daima kısaca Frau Dr. M. olarak yazacağız. Güldüğü zaman iki gamzesi ve bir de altın dolgusu olduğu ortaya çıkıyor. Okulda yeni. Müzik dersine de girmemiz gerekmeyeceğini bilmiyorum. Fransızcada Madam

Arnau'muz var, çok güzel giyinmiş, siyah dantel bir elbise var üzerinde. Hella'nın çok güzel bir kalemi ve kalem kutusu var; son derece yumuşak, yumuşak olmaları gerekiyor ki ders esnasında yere düştükleri zaman gürültü yapmasınlar. Sanıyorum ya 7 kron ya da 1.70 kron tam olarak bilemiyorum. Bugün dersler on ikiye kadar sürdü, önce Almanca ondan sonra aritmetik, ondan da sonra Katolikler için din dersi vardı sonra da çıktık. Hella beni bekledi çünkü Herr Pastor⁽²⁾ gelmemiştir.

24 Eylül. Kitabevlerinin bugün açık olacağını düşünüyorduk fakat yanılmışız. Hella'nın annesi bunun civcivler kendilerini tavuklardan daha zeki gördükleri zaman olduğunu söyledi. Öğleden sonra Hella bize geldi ve Inspee de F'lere çağırılmıştı. Ben oraya gitmiyorum çünkü o kadar sıkıcı ki bütün gün piyano çalıyorlar. Derslerde yeterince piyano dinliyoruz zaten. Okulun ders programı netleştiği zaman benim müzik derslerim de başlayacak. Belki 1 Ekim'de o zaman Frau B'ye yazmam gerek, benden ona yazmamı istemiştir. Tüm öğrencilerine bunu yapmalarını söyler. Hella'nın müzik öğretmenin ben de öğretmenim olmasını çok isterdim fakat hiç zamanı yok onun ve sanıyorum aldığı ücret de daha fazla. Hiç değilse beni, «Fräulein Dora» gibi daima örnek olarak göstermezdi. Hepimiz Fräulein Dora kadar müziğe yatkın değiliz. Akşam Inspee saat 10'a veya 12'ye kadar büyük ve kalın bir kitap okudu ve ağladı. Öyle olmadığını söyledi fakat ben onu duymuştum ve zorlukla konuşabiliyordu. Soğuk aldığını söylüyor, yalancı.

25 Eylül. Bugün bize profesörlerin ders programını verdiler fakat «Gymnasium»daki⁽³⁾ tam olarak ne zaman gelebileceklerini bilmedikleri için bir işe yaramayacak. Bizim Frau Doktor'umuz da gymnasiumda derslere giriyor olabilir fakat burada sadece

(2) Protestanlıkta Papaz. (Ç. N.)

(3) Almanya'daki dört okullu eğitim sisteminin en tepesinde, Türkiye'de ise lise seviyesinin üstünde yer alan, girebilmek için ders notlarının iyi olması şartının arandığı en yüksek dereceli lise. (Ç. N.)

bir tane olduğu için bizim okulumuzda da ders veriyor. Yarın sözlü bir kompozisyonumuz var: Tatilimiz hakkında. Gelmeden önce 8 -10 cümle yazabiliriz fakat sınıfta anlatırken ne yazdığımızı bakmamamız gerekiyor. Ben benimkini yazdım bile. Fakat Robert hakkında hiçbir şey anlatmadım. Çünkü o düşünmeye değer biri değil nasılsa. Hella'ya dahi her şeyi söylemiş değilim.

25 Eylül. Sözlü kompozisyonumuz vardı ve Frau Doktor, «Çok iyi, senin adın ne?» dedi. Ben de, «Grete Lainer,» dedim ve o da: «Yanıındaki senin arkadaşın mı? Şimdi de o bize tatilini nasıl geçirdiğini anlatmalı.» Hella da kendisinininkini çok iyi anlattı ve Frau Doktor da tekrar, «Çok iyi,» dedi. Sonra da zil çaldı. Uzun teneffüste Frau Doktor bizimle yakartop oynadı. Çok eğlenceliydi. Ben altı sayı kazandım. Kısa teneffüslerde ise bir hayli yalnızdık çünkü personelin, zaman çizelgesini hazırlamak için yapmaları gereken çok işleri vardı. F. Lisesi'nden bir stajyer öğretmen de bizim sınıfımızdaydı. En arka sırada oturdu çünkü çok uzun boyluydu. Frau Doktor kadar uzundu.

26 Eylül. Bugün Tabiat Tarihi dersimize ilk defa olarak Profesör Riegel geldi. Gözlük takıyor ve hiçbirimizin yüzüne bakmıyor. Ve Fransızcada da Madam A. benim aksanımın en iyi olduğunu söyledi. Müthiş fazla şey var yapılacak ve her gün yazabilecek miyim bilmiyorum. Daha genç kızlar Riegel yerine Profesör Igel diyorlar ve Weinmann adlı kız da Nikel dedi.

30 Eylül. Yazmak için hiç zamanım yok. Hella da ayın 24'ünden bu yana hiçbir şey yazmamış. Fakat bugün yazmalıyım çünkü Schottengasse'de Robert ile karşılaştım. Yanımdan geçerken bana, «Günaydın, Miss, bu kadar burnu havada olmana hiç gerek yok,» dedi. Ben döndüğüm zaman da geçip gitmişti çoktan yoksa ona ağzının payını verecektim. Akşam yemeğine gitmem gerek.

1 Ekim. Yazamıyorum, Oswald S'den geldi, bileğini burkmuş fakat bundan çok da emin değilim çünkü etrafta gezinebiliyor. Müthiş solgun ve ağrısı hakkında tek bir kelime bile etmiyor.

4 Ekim. Bugün tatil, imparatorun doğum günü. Dün Resi bana müthiş bir şey söyledi. Oswald, S'ye geri dönemeyecek-

miş. Bir şeyler karıştırmış, keşke ne olduğunu bilseydim, belki tuvalette olmuştur. Orada hep çok uzun zaman geçiriyor, taşradayken fark etmiştim. Veya belki de kendi cemiyetinde bir şeyler olmuştur. Inspee, ne olduğunu biliyormuş gibi davranıyor fakat bu doğru elbette çünkü o da benim bildiğimden daha fazla şey bilmiyor. Babam çok kızgın ve annemin gözleri de ağlamaktan kıpkırmızı. Yemeklerde kimse tek bir kelime bile etmiyor. Keşke ne yapmış olduğunu anlayabilseydim. Dün babam ona bağırdı, ne dediğini Dora da ben de duyduk: «Seni genç haylaz» Sonra anlayamadığımız bir şey oldu ve şöyle dedi: «Ders kitaplarınla ilgileneceksin ve kızları ve evli kadınları rahat bırakacaksın seni acınası hergele.» Ve Dora şöyle dedi: «Ah, şimdi anlıyorum.» Ben de dedim ki: «Lütfen bana da söyle, o, senin olduğu kadar benim de kardeşim.» Fakat o: «Sen anlamazsın. Bu kadar genç kulaklar için uygun değil.» Hayret doğrusu, onun kulakları için uygun ama benimkiler için değil benden üç yaş bile büyük olmamasına rağmen. Ama artık kısa etek giymiyor diye kendine verdiği o yetişkin *hanımefendi* havaları... Böyle havalarla bir de koca bir kaşık reçel attı ağzına, öyle ki reçelle doldu ağzı ve onu yutana kadar da konuşmadı. Bunu yaptığını her gördüğümde, taşı gediğine koyarım ben de ve cevap vermek zorunda kalır. Böyle de devam eder.

9 Ekim. Artık hepsini biliyorum!.. Bu, bebeklerin nasıl geldiğiyle ilgili. Ve Robert'in asıl anlatmak istediği şey de *bu*. Teşekkür ederim, almayayım kalsın. Ben asla evlenmeyeceğim. Zira kişi şayet evlenirse bunu yapmak zorunda kalıyor; müthiş derecede acıyor canı ama yine de yapmak zorunda. Zamanında öğrenmem ne iyi oldu. Ama keşke tam olarak nasıl yapıldığını da bilseydim, Hella kendisinin de tam olarak bilmediğini söylüyor. Belki her şeyi bilen kuzini bunu da ona anlatacaktır. Bebek gelene kadar dokuz ay sürüyor ve sonra pek çok kadın ölüyor. Müthiş bir şey bu. Hella uzun zamandan beri biliyormuş fakat bana anlatmak istememiş. Geçen yaz tatilde taşradayken ona da bir kız anlatmış. Bu konuda kız kardeşi Lizzi ile konuşmak istemiş aslında sadece bütün bunların doğru olup olma-

dığını soracakmış fakat Lizzi hemen annesine koşup Hella'nın dediklerini ona söylemiş. Ve annesi de, «Bu çocuklar müthiş, yozlaşmış bir nesil, bunu başka hiçbir kıza söylemeye cüret etme sakın, mesela Grete Lainer'e,» demiş ve kulağını çekmiş. Sanki buna engel olabilirmiş gibi! Bana uzun bir süre yazmamasının nedeni de buymuş. Zavallı şey, zavallı şey fakat şimdi bana her şeyi anlatabilir ve biz de bir daha birbirimizi aldatmayız. Ve o düzenbaz kedi Inspee bütün bunları uzun zamandan beri biliyormuş ve bana hiçbir şey söylememiş. Fakat yine de salıncakta Robert'in bana, «Seni küçük budala, bundan sonra asla bebeğin olamayacak,» dediğini anlayamıyorum. Belki Hella biliyordur. Yarın jimnastik dersine girdiğim zaman önce onunla konuşacağım ve ona bunu soracağım. Tanrım, öğrenmek için ne kadar sabırsızlanıyorum.

10 Ekim. Sinirlerim çok bozuk, dün jimnastik dersini kaçırdım. Hella'larda üst kattaydım ve fark etmeden o kadar geç kalmışım ki gitmeye cesaret edemedim. Ve Hella da onunla kalmamın daha iyi olacağını söyledi. «Ödevimiz o kadar zordu ki onu zamanında bitiremedik,» diyecektik. Neyse ki yapacak ödevimiz vardı gerçekten de. Fakat evde bu konuda hiçbir şey söylemedim çünkü yarın Oswald, Herr S. ile konuşmak için G'ye gidecek. Bu konuda her şeyi bildiğimi sanıyordum fakat Hella bana her şeyi ancak şimdi gerçekten anlattı. O kadar müthiş bir şey ki bu.... Buraya gerçekten yazamayacağım. Elbette Inspee'nin de çoktan olduğunu, hani banyo yapmadığını, yapmak istemediğini yazmıştım ya, işte o zaman gerçekten *olduğunu* söyledi. Her ne oluyorsa bu konuda daima endişe edilmesi gerek. *Kan dereleri* diyor Hella. Ama sonra her şey ka... oluyormuş. Demek bu yüzden taşradayken Inspee soyunmadan önce ışıkları söndürüyormuş, o zaman bunu anlamamıştım. Of! Bak şu işe sen! 14 yaşında başlıyormuş ve yirmi yıl veya daha fazla devam ediyormuş. Hella bizim sınıfımızdaki Berta Franke'nin bu konu hakkında her şeyi bildiğini söylüyor. Aritmetik dersinde bir not yazmış: Re.. olmak ne demek biliyor musun? Hella da cevap olarak, elbette uzun süredir biliyorum, diye yazmış. Berta Kato-

liklerin din dersini aldıkları sınıfın sonuna kadar onu beklemiş ve sonra da eve beraber dönmüşlerdi. Bunu gayet iyi hatırlıyorum, çok kızmıştım çünkü yakın arkadaş değillerdi onlar. Salı günü Berta bizimle geldi çünkü Hella sınıfta ona benim de *her şeyi* bildiğimi ve benim yüzümden endişelenmesine gerek olmadığını belirten bir not gönderdi. Inspee de bir şeylerden şüpheleniyor, devamlı bir gözetleme ve dudağını bükme halinde, herhangi bir şeyi bilmesi gereken tek kişinin kendisi olduğunu düşünüyor belki de.

16 Ekim. Yarın, babamın ve Dora'nın doğum günü. Her yıl Dora'nın babamla aynı gün kutlama yapması sinirlerimi bozuyor; beni en fazla rahatsız eden şey ise bu yüzden son derece kibirleniyor olması, oysa babamın da hep dediği gibi sadece bir tesadüf bu. Üstelik aslında onun bu durumdan hoşlandığını da sanmıyorum. Herkes kendi doğum gününün sadece kendine özel bir günde olmasını ister. Ayrıca böyle bir şeyden dolayı kurumlanmak da çok çirkin. Ayrıca Oswald yüzünden kopan patırtıdan dolayı gerçek bir doğum günü gibi de olmayacak. Babam hâlâ öfkeli ve işinden iki gün uzak kalması gerekti çünkü Oswald'ın gerçekten G'ye gidip gitmediğini kontrol etmek için oraya gitmesi gerekti.

17 Ekim. Bugün beklediğimden çok daha eğlenceli geçti. Bütün Bruckner'ler geldi, elbette Oswald'ın sadece bileğini burktuğundan (Ki şimdi bunun doğru olmadığını gayet iyi biliyorum.) ve Oswald'ın büyük olasılıkla G'ye gideceğinden başka bir şey söylenmedi. Albay B. bir delikanlı için yapılabilecek en iyi şeyin onu bir askeri akademiye göndermek olduğunu, bunun onu düzene sokacağını söyledi. Oswald ise akşam Hella'nın babasının söylediklerinin müthiş bir saçmalık olduğunu zira kişinin askeri akademiden de gymnasiumda olduğu kadar kolaylıkla atılabileceğini söyledi. Edgar Groller'in de başına gelen buydu. Oswald böylelikle kendini ele vermiş oldu ve Dora da hemen şöyle dedi: «Ah, sen kovuldun, o zaman biz de senin bileğini burktuğunu zannetmiştik.» O zaman Oswald müthiş bir öfkeye kapıldı ve şöyle dedi: «Sizi küçük sinekler, gittim ve her şeyi

ağzımdan kaçırdım,» dedi ve sonra da kapıyı çarpıp gitti çünkü annem o sırada orada değildi.

19 Ekim. Ah, ne olurdu Oswald'ın gerçekten ne yaptığını öğrenebilseydik. Bir kızla ilgili bir şey olsa gerek. Fakat babamın evli bir kadın demekle ne demek istediğini anlayamıyoruz. Belki de evli bir kadın gidip onu müdüre veya okul komitesine şikâyet etmiştir ve her şey de böylece ortaya çıkmıştır. Onun için müthiş üzgünüm çünkü Robert ve benim hakkımdaki her şey ortaya çıksaydı sanırım ben de kendimi öyle hissederdim. Elbette ki şimdi buna aldırış etmiyorum. Fakat yazın, müthiş olurdu. Oswald ağzını bile açmıyor sadece arada bir annemle konuşuyor. Her zaman bir şeyler okumak istiyormuş gibi davranıyor fakat çok saçma, bu insanın başında böyle bir aşk derdi varken bir şey okuyamaz ki. Berta Franke'ye bu konudan hiç bahsetmedim sadece erkek kardeşimin başından talihsiz bir aşk serüveni geçtiğini ve bu yüzden Viyana'ya döndüğünü söyledim. O da bize bu yaz kuzenlerinden birinin onun yüzünden kendini vurduğunu söyledi. Gazetelerde bunun bir kadın oyuncu nedeniyle olduğu söylense de asıl nedenin kendisi olduğunu söyledi. Zaten o on dört yaşında.

20 Ekim. Artık zamanımızın çoğunu Berta Franke ile geçiriyoruz. Müthiş fazla olduğunu söylüyor fakat yine de henüz yeterince samimi olmadığımız için bize anlatamıyor. Yavaş yavaş, diyor. Belki de kendisini ele vereceğimizden korkuyor. En geç 16 yaşına geldiğinde evlenmek istiyor. Yani iki yıl içinde. Elbette o zaman okulu bitirmiş olmayacak, üçüncü sınıftan ayrılacak. Üç tane hayranı var fakat hangisini seçeceği konusunda henüz kararını vermiş değil. Hella ise bunlara inanmamamı söylüyor, aynı anda üç hayran hikâyesi kesinlikle bir palavra.

21 Ekim. Berta Franke o olduğu zaman insanın gözlerinin altının karardığını ve bebeği olduktan sonra bir bebek daha olana kadar bir daha olmadığını söylüyor. Bize bebeğin nasıl olduğunu da anlattı fakat ben aslında söylediklerine inanmadım çünkü onun da tam olarak bilmediğini düşünüyordum. Sonra o da buna çok kırıldı ve şöyle dedi: «Tamam, daha fazla anlatma-

yacağım o zaman. Ben de bilmediğime göre.» Fakat ben karı ve koca hakkında söylediklerine inanamıyorum. O, her gece olması gerektiğini söylüyor       aksı halde bebek olmazmış; tek bir geceyi bile ka ırılırlarsa bir bebek sahibi olamazlarmış. Yataklarının birbirine bu kadar yakın olmasının nedeni de buymuş. İnsanlar buna *zıfıf yatağı* diyorlar. Ve insanın canı o kadar müthiş bir şekilde acırmış ki buna dayanamazmış. Ve bir kocanın karısına bunu yaptırabilmesi bir zorunlulukmuş. Nasıl yaptırıldığını da bilmek isterdim. Fakat sormaya cesaret edemedim       onunla alay ettiğimi düşünmesinden korkuyordum. Erkeklerde de olurmuş *bu* fakat       nadiren. Bugünlerde Berta Franke'yi sık sık görüyoruz, o kadar iyi bir kız ki. Belki annem gelecek pazar onu buraya davet etmeme izin verir.

23 Ekim. Babam bugün Oswald'ı götürdü. Annem       ağladı. Oswald giderken kulağına şöyle fısıldadım: «Sana ne olduğunu biliyorum.» Fakat o beni anlamadı       şöyle dedi: «Aptal beceriksiz.» Belki de bunu sadece babam müthiş bir şekilde kaşlarını  atıp baktığı için söylemiştir.

27 Ekim. Hiçbir şey yolunda gitmiyormuş gibi görünüyor. D n tarihten, bugün de aritmetikten yetersiz not aldım. Basit bir işlemi doğru yapamadım. O jimnastik dersini kaçırdığım için de müthiş endişeliyim. şayet annem yarın bana para verirse iyi olacak zira kendisi gelecek olursa kesinlikle bunu öğrenir.

28 Ekim. Bugün müdire hanım Fransızca dersimize geldi ve benim için müthiş iyi şeyler söyledi. Fransızcamın       sınıfta olabilecek kadar iyi olduğunu söyledi ve sonra bana diğer derslerde de bu kadar iyi olup olmadığımı sordu. Ben evet veya hayır demek istemedim fakat diğer bütün kızlar, «Evet, o, her derste başarılı,» dediler. Müdire omzumu okşadı ve «Bunu duyduğuma sevindim,» dedi. O gittiği zaman deli gibi bir çığlık attım. Ve Madam Arnau, «Ne oldu, neyin var?» diye sordu. Diğer kızlar da, «Aritmetikte yetersiz not aldı ama ödevlerini gerçekten       iyi yapıyor,» dediler. O zaman Madam da «Kısa süre içinde bu yetersiz notu düzeltirsin,» dedi

30 Ekim. Bugün Fräulein Vischer ile tarih dersinde müthiş bir sıkıntı yaşadım. Dün annemle tramvaya bindiğim zaman Fräulein V. de oradaydı. Ben başka tarafa baktım ki annem onu görmesin ve o da anneme benden bahsedemesin. Bugün okula geldiğinde ise, «Lainer, kuralları biliyor musun?» diye sordu. Ne demek istediğini hemen anladım ve, «Tramvayda başımla size selam verdim fakat siz beni görmediniz,» dedim. «Bu, yapılacak iyi bir şey. Önce bir hata yaptın sonra da yalan söyleyerek kendini mazur göstermeye çalışıyorsun. Otur!» dedi. Kendimi müthiş hissettim çünkü bütün kızlar bana bakıyorlardı. 11 Teneffüsünde Berta Franke, bana, «Üzülme, başına dert açar ve her zaman şikâyet edecek bir şey bulur,» dedi. Frau Doktor M. ile de konuşmuş olmalı çünkü Almanca dersinde sözlü kompozisyonun konusu «görgü kuralları»ydı. Ve bütün kızlar yine bana baktı. O ise hiçbir şey söylemedi. Kusursuz bir melek o, sevgilim E. M., adı Elisabeth; fakat Protestan olduğu için isim gününü tutmuyor; müthiş bir utanç bu da çünkü 19 Kasım yaklaşıyor.

31 Ekim. Çok şanslıyım. Jimnastik dersinde annem de orada olmasına rağmen hiçbir şey ortaya çıkmadı. Ve mental aritmetikte de bugün bir aldım. Fräulein Steiner de müthiş nazikti ve şöyle dedi: «Neden L. geçen gün ödevlerinle ilgili sorun neydi. Zira aritmetikte gayet iyisin.» Ne yapacağımı bilemedim, o yüzden şöyle dedim: «Ah, o gün müthiş başım ağrıyordu.» O zaman Berta Franke neredeyse bir kahkaha atacaktı, çirkin bir davranıştı onun için. Onun çok da güvenilir bir insan olduğunu düşünmüyorum, bence bir hayli sinsi bir tip. Sonra ders sona erdiği zaman güldüğünü çünkü «baş ağrısının» çok başka bir anlama da geldiğini söyledi.

1 Kasım. Bugün babamın Noel hediyesi için masa örtüsünün üzerinde çalışmaya başladık. Elbette Inspee sağ tarafı kaptı çünkü o tarafta çalışmak daha kolay, ben de sol tarafı almak zorunda kaldım ve o zaman da insanın bir eliyle bütün her şeyi tutması gerekiyor. Annem için işlemeli deri bir kitap kabı yapıyorum; ipek işlemeli ve boyalı bir tasarım; boyama kısmını okulda Fräulein H'nin dersinde yapabilirim, müthiş nazik biri o. Fakat en

çok Frau Doktor M'yi seviyorum. Dünkü gülüş biçiminden dolayı Berta Franke'yi davet etmeyece im; üstelik annem de evde tuhaf kızları a ırlamaktan hoşlanmıyor.

2 Kasım. Bazı konularda henüz her Şeyi bilmiyorum. Hella çok daha fazlasını biliyor. Tabiat tarihi dersinin üzerinden birlikte ge ece imizi söyledik ve misafir odasına gittik ve orada o bana biraz daha anlattı. Sonra yeni hizmetçimiz Mali içeri girdi ve bize müthiş bir Şey söyledi. Resi hasta olduğu için bir hastaneye kaldırılmış. Çok k   ken bütün Yahudilerin son derece tehlikeli bir ameliyat geçirdiklerini söyledi; müthiş can yakarmış ve onların bu kadar zalim olmalarının nedeni de buymuş. Daha fazla çocukları olsun diye böyle yapılmış; fakat sadece erkek çocuklara kızlara değil. Müthiş bir Şey bu ve ben bir Yahudi ile evlenmeyi asla istemezdim. Sonra Mali'ye bunun çok can yakti ının doğru olup olmadığını sorduk, o da güldü ve Şöyle dedi: «Herkes yaptırdı ına kadar o kadar da kötü olmasa gerek aksi halde herkes yaptırmazdı.» Sonra Hella ona sordu: «Sen hiç Şey yaptın mı, bir kocan yok mu?» O da, «Hadi ama genç hanım! Böyle soruların sorulmaması gerek, bu hiç de bir hanımefendiye yakışacak bir davranış değil,» dedi. Müthiş bir korkuya kapıldık ve ona anneme söylememesi için yalvardık. O da bunu yapmayaca ına dair söz verdi.

5 Kasım. O aptal kemer yüzünden her Şey ortaya  ıktı. D n  ekmecelerimi düzeltirken Mali yatakları yapmak üzere içeri girdi ve benim püsküllü kemerimi gördü. Çok güzel olduğunu söyledi. Eğer istiyorsan onu alabilirsin, dedim, çünkü ben artık kullanmıyorum. Dün akşam yemeğinde annemin Mali'ye baktığını fark ettim ve tepeden tırna a kızardım. Yemekten sonra annem, Gretel, «Mali'ye o kemeri sen mi verdin,» dedi, «Evet,» dedim, «onu benden istedi.» Tam o anda Mali sofrayı kaldırmak üzere içeri girdi ve «Hayır, ben keşinlikle kemeri istemedim. Fr ulein Gretel onu bana kendisi verdi,» dedi. Ondan sonra ne olduğunu bilmiyorum ama odama gittiğimde annem içeri geldi ve Şöyle dedi: «İnsan çocuklarından çok fazla tatmin elde eder. Mali, bana, Hella ve senin ne türden Şeyler hakkında konuştuklarınızı

anlattı,» dedi. Doğruca mutfağa koştum ve Mali'ye: «Bizim hakkımızda nasıl böyle şeyler anlatabilirsin? Biz konuşurken lafa karışan sendin. Bu, senin müthiş bir adiliğin.» Akşam da gidip beni babama şikâyet etme gereksinimini duymuş olmalı, babam da beni müthiş bir şekilde azarladı ve şöyle dedi: «Söylemeliyim ki, siz artık çok oldunuz, çocuklar. Bundan sonra Hella'yı bu kadar çok görmeyeceksin, anlıyor musun?» dedi.

6 Kasım. Bu, iyi bir şey ve ben de sersem budalanın tekiyim artık. Hella'yı, Mali'nin önünde konuşmaya devam etmemesi için dürttüğümde güldü ve şöyle dedi: «Ne önemi var ki? Mali bu konuda her şeyi biliyor, muhtemelen bizim bildiğimizden çok daha fazlasını,» dedi. Mali'nin, bize, Yahudiler hakkında söylediklerinden hemen sonra oldu bu. Şimdi eğer hoşuna gidecekse, ben, sersem budalanın tekiyim. Tamam peki, ne olduğumu biliyorum artık, sersem budala. Ve bu da insanın en iyi arkadaşının onu çağırdığı kelime!

7 Kasım. Hella ve ben, bir hayli mesafeliyiz. Birlikte yürüyoruz fakat sadece gündelik şeylerden, okuldan ve derslerden konuşuyoruz başka bir şeyden değil. Bugün ilk defa olarak birlikte paten kaymaya gittik ve zaman buldukça da gideceğiz ama bu çok sık olmayacak. Annem, masa örtüsü üzerinde çalışıyor. Hayli zor bir iş fakat bizim yapmamızın gerektiği kadar çok işi yok.

8 Kasım. O kadar güzel bir genç hanım vardı ki bugün paten kayan ve çok da iyi kayıyor, iç köşeye, dış köşeye ve 8 figürleri yapabiliyordu. Ben de onun arkasında kaydım. Soyunma odasına gittiğinde çok hoş bir koku sardı ortalığı. Yakında evlenip evlenmeyeceğini ve *her şeyi* bilip bilmediğini merak ettim. O kadar güzel ve saçlarını o kadar zarif bir biçimde alnından geriye atıyor ki. Onun kadar güzel olabilmeyi isterdim. Fakat ben esmerim o ise sarışın. Keşke adını ve nerede yaşadığını öğrenebilsem. Yarın tekrar paten kaymaya gitmeliyim; ödevlerimi akşam da yaparım.

9 Kasım. Çok üzgünüm; paten kaymaya gelmedi. Korkarım hasta.

10 Kasım. Bugün de gelmedi. İki saat bekledim fakat yararı olmadı.

11 Kasım. Bugün geldi, sonunda. Tanrım, ne kadar güzel.

12 Kasım. Benimle konuştu. Ben, giriş kapısının yanında duruyordum ve birdenbire arkamda birinin güldüğünü duydum ve hemen anladım: Bu o. Evet, oydu. Geldi ve şöyle dedi: «Birlikte kayalım mı?» «Lütfen, eğer izin verirsiniz,» dedim. Ve kol kola girip birlikte kaydık. Kalbim çılgınca atıyordu, bir şeyler bulup söylemek istedim fakat söyleyecek mantıklı hiçbir şey düşünemedim. Girişe geri döndüğüm zaman bir beyefendi duruyordu, şapkasını çıkardı, o da başıyla selam verdi ve bana, «Bir dahaki sefere kadar,» dedi. Ben de çabucak sordum. «Ne zaman? Yarın mı?» Döndü ve belki, diye cevap verdi... Belki, sadece belki, ah, ne olur hemen yarın olabilse.

13 Kasım. Inspee, onun adının Anastasia Klastoschek olduğunu bildirdi... Bunun doğru olamayacağına eminim, böyle bir adı olamaz onun, Eugenie olabilir veya Seraphine veya Laura fakat Anastasia, imkânsız. Böylesine müthiş adlar neden varlar ki? Onun gerçekten böyle çağrıldığını düşünsenize. Klastoschek de, bir Çek adı, Moravya'dan geldiği ve 26 yaşında olduğu var sayılıyor. 26, çok saçma, olsa olsa 18 yaşındadır. Hatta 18 bile olamayacağına eminim. Dora, onun Phorusgasse'de yaşadığını söylüyor ve o kadar da güzel olmadığını düşünüyor. Elbette düpedüz kıskançlık. Dora kendisinin dışında hiç kimsenin güzel olmadığını düşünür.

14 Kasım. Ödeme kasasındaki kadına sordum, adı gerçekten de Anastasia Klastoschek ve Phorusgasse'de oturuyor; fakat kadın onun kaç yaşında olduğunu bilmiyor. Önce bana söylemek istemedi, niçin bilmek istediğimi ve soruşturmaya beni kimin gönderdiğini sordu. Ona *sadece kendim için* bilmek istediğimi söyleyene kadar deftere bakmadı. Sonra baktı çünkü soyunma odasındaki dolabının numarasını biliyordum: 36. Bu numarayı o kadar çok severim ki. Neden bilmiyorum ama birinin bu numarayı söylediğini duyduğum zaman bana sanki ormanda bir sincap sığırmış gibi geliyor.

20 Kasım. Her gün yazmak gerçekten imkânsız. Annem hasta, yatağında, her gün doktor geliyor fakat nesi olduğunu gerçekten bilmiyorum. Doktorun da tam olarak bilip bilmediğinden emin değilim. Annem hasta olduğu zaman evde her şey o kadar kötüye gider ki ve annem de her zaman şöyle der: «Ne yaparsınız yapın sakın hasta olmayın. Zira o kadar kötü bir şey ki. Fakat ben hasta olmaya aldırış etmem; aslında bir hayli hoşuma gider hasta olmak zira o zaman herkes çok kibarlaşır, babam eve geldiği zaman gelip benim yatağımın yanında oturur hatta Dora bile hayli kibarlaşır ve benim için bir şeyler yapar; yani yapmak zorunda. Üstelik iki yıl önce o difteriye yakalandığı zaman ben de onun için elimden gelen her şeyi yaptım, neredeyse ölüyordu, ateşi 107'ye çıkmıştı ve annem ağlamaktan hasta olmuştu. Babam ise hiçbir zaman ağlamaz. Bir erkek ağladığında komik görünüyor olsa gerek. Oswald için bütün gürültü koptuğu zaman o ağlamıştı sanırım babam kulaktozuna bir tokat patlatmıştı. Ağlamadığını söyledi fakat bence ağlıyordu. Kesinlikle ağlıyordu her ne kadar o ağlamadığını söylese de... Neden ağlamaması gereksin ki ne de olsa çünkü henüz gerçekten büyümedi bile. Ben ise müthiş derecede rahatsız olduğum zaman ağlıyorum. Yine de kulaktozuma atılan bir tokat için ağlamamam gerek.

21 Kasım. Bugün, din dersinde Herr Kateşist'in, hayır onu Herr Profesör olarak çağırmak zorundayız, gözdesi olan Lisel Schrötter, Herr Profesör'ün gözdesi olarak elinde bir İncil ile onun yanına gitti ve «*çocukla beraber*»in ne anlamına geldiğini sordu. İncil'de Meryem Ana için söylenen şeydir bu. Schrötter adlı kız, bu konuda henüz hiçbir şey bilmiyordu ve diğer kızlar da gidip sorması için onu teşvik etmişlerdi. Profesör, epey kızardı ve şöyle dedi: «Eğer henüz bilmiyorsan önemi yok. O konuya daha sonra geleceğiz, hâlâ Eski Ahit'teyiz ne de olsa.» Hella'nın din dersinde benim yanımda oturmamış olmasına çok memnundum; çünkü Hella, Protestandır; her ikimiz de gılmekten kırılırdık kesinlikle. Kızlardan bazıları müthiş bir biçimde kıkırdadılar ve Herr Profesör, Lisel'e şöyle dedi: «Sen iyi bir

kızsın, diğerleri konusunda canını sıkma.» Fakat Lisel bağırdı: «Gerçekten bilmiyor olsaydım bile sormazdım. Ne olursa olsun, 'çocukla birlikte' aptalca bir söz, gerçekte hiçbir şey ifade etmiyor; ancak bilen için bir anlamı var.»

22 Kasım. Önceki gün Berta Franke ile din dersinden gelirken tabii ki *o konu* hakkında konuşmaya başladık. İnsanların sadece *o* yüzden evlendiklerini söylüyor. Ben, insanların sadece *o* yüzden evlendiklerine inanmadığımı söyledim. Bir sürü insan evleniyor ama sonra çocukları olmuyor. Bu, doğru, dedi Berta fakat sana da söylediğim de epeyce doğru. Sonra bana bir sürü şey daha söyledi fakat hepsini buraya yazamayacağım. Çok müthişler fakat onları unutmayacağım. Bugün annemin yatağında otururken birdenbire fark ettim ki babamın yatağı, anneminkine gerçekten çok yakın. Daha önce bunu hiç düşünmemiştim. Fakat aslında şimdi pek de gerekli değil bu çünkü hepimiz de bir hayli büyüğüz. Yine de sadece her şeyi olduğu gibi bıraktıklarını var sayıyorum. «Canım,» dedi annem, «niçin böyle etrafına bakınıyorsun?» Elbette hiçbir şey belli etmedim. «Sadece bakınıyordum,» dedim ve «düşünüyordum da şayet yatağın lavabonun bulunduğu yerde olsaydı yatakta yatarken daha iyi okuyabilirdin.» Bu işe yaramazdı çünkü duvar tümüyle hatalı. Daha fazla bir şey söylemedim o da söylemedi. Ben yatakta uyumaktansa kanepede uyumayı çok daha fazla tercih ederim çünkü sırt üstü uzanmayı daha çok seviyorum. Annemin hiçbir şeyi fark etmemiş olmasına çok memnunum. İnsan her şeyi bildiği zaman kendini ele vermemek için müthiş dikkatli olmalı.

25 Kasım. Son zamanlarda çok güzel bir hikâye okuyorum; *Gerçek Bir Kalp* adında ve nişanlısı kendisini izleyen bir adamı vurduğu için ondan ayrılmak zorunda kalan bir kız hakkında. Fakat Rosa ona sadık kalıyor ta ki nişanlısı on yıl sonra geri dönene kadar ve sonra da evleniyorlar. Kesinlikle muhteşem ama ilk başlarda da müthiş üzücü. Bu kütüphane kitaplarını çok seviyorum fakat ilkokuldayken sahip oldukları bütün kitapları tanıyordum ve öğretmen Hella'ya ve bana ne vereceğini hiçbir zaman bilemezdi. Lisede ayda sadece bir kitap alıyoruz

zira Frau Doktor yapacak çok fazla işimiz olduğunu söylüyor ve işimiz olmadığı zamanlarda da temiz hava almak için dışarı çıkmamız gerekiyor. Her gün paten kaymaya gidemiyorum. Altın Peri'yi çok seviyorum, benim ona taktığım ad bu çünkü gerçek adından nefret ediyorum. Inspee, onu, kısaca Stasi diye çağırıldıklarını söylüyor fakat ben buna inanmıyorum; çoğunlukla onu Anna diye çağırıyorlardır; fakat bu da çok sıradan. Tanrı'ya şükür, Hella beni daima Rita diye çağırır, okulda da Rita olarak bilinirim. Sadece evde bana Gretl derler. Önceki gün Inspee'ye: «Şayet sana Thea dememi istiyorsan sen de bana Rita demelisin ve ne olursa olsun bana Gretl demeyeceksin; bu, küçük bir kıza veya bir köylü kızına verilecek bir ad», dedim. O da: «Bana ne dediğin umurumda değil,» dedi. Tamam, o zaman, sonsuza kadar Dora olarak kalacak.

27 Kasım. Babam Temyiz Mahkemesi Yargıcı oldu. Müthiş mutlu, annem de öyle. Haber dün akşam geldi. Şimdi Anayasa Mahkemesi Başkanı da olabilir, tabii hemen değil ama birkaç yıl içinde. Büyük olasılıkla mayıs ayında daha geniş bir eve taşınacağız. Inspee, anneme *rahatsız edilmeyeceği, kendine ait bir odasının olacağını* umduğunu söyledi. Ne saçma, kim rahatsız ediyor ki onu, sanırım beni kast ediyor. Aslında o beni çok daha fazla rahatsız ediyor, günlüğüme yazarken daima beni gözetliyor. Hella sürekli, «Aslında hiç ablanın olmaması gerekir,» diyor; çok haklı. Bazı şeyleri değiştiremememiz ne yazık. Annem aslında Noel Baba'dan hediye almak için fazla büyük olduğumuzu söylüyor; fakat ben bir insanın neden bunun için büyük sayılması gerektiğini anlayamıyorum. Geçen yıl Inspee, Noel Baba'dan bir şey aldı, o zaman 13 yaşındaydı ve ben henüz 12 bile değilim. Bütün aldıklarımız çikolatalar, tatlılar, hurmalar ve bu türden şeyler, doğru düzgün hediyeler değil. Kızlar, Frau Doktor'a verilmek üzere masasına büyük bir Krampus⁽⁴⁾ vermek

(4) Krampus: Ruprechtsknecht. Yani Noel Baba'ya hizmet eden küçük bir şeytan ve yaramaz çocukları alıp götürən bir gulyabani. Bu Şeytan'ın

istiyorlar. Bence bu çok aptalca. İnsanın gerçekten sevdiği bir öğretmene verilmek için uygun bir hediye değil, kimse sevmediği bir öğretmen için tatlılarını ziyan etmek istemez ve boş bir Krampus vermek de kabalık olur. Annem bu konuda gerçekten haklı ve bir Krampus sadece küçük çocuklara göre.

1 Aralık. Tüm öğretmenlere bir Krampus veriyoruz, her birinizin de bir kron bağışta bulunmamız gerekiyor, umuyorum babam bana fazladan bir kron verecektir. Belki şimdi bize daha fazla cep harçlığı verir, hiç değilse bir kron daha, bu muhteşem olurdu. Büyük Krampusları en sevdiğimiz öğretmenlere, küçük olanlarını ise o kadar da sevmediklerimize veriyoruz. Profesör J'ye de bir tane vermekten korkuyoruz. Fakat şayet bir tane almazsa gücenecek belki de.

2 Aralık. Bugün öğretmenler için Krampus almaya gittik. Frau Doktor M. için aldığımız en güzeliydi. Onu açtığınız zaman gördüğünüz ilk şeyler, Schiller, Goethe ve Peri Masalları yazar küçük kitaplar oluyor, altlarında ise şekerlemeler var. Bu gerçekten tam ona göre çünkü Frau Doktor Almanca öğretiyor ve dördüncü sınıfta da Almanca dersinde bu şairleri okuyorlar. Dördüncü sınıfın son ayında bir Schiller festivali düzenlediler, Frau Doktor muhteşem bir konuşma yaptı ve bazı kızlar da resitaller verdiler. Üstelik Hella da bana Schiller'in müthiş bir şiirini gösterdi. Orada şunu okuyabiliyorsunuz: «Ah, bir onu banyoda yakalayabilsem merhamet etmem için yalvarırdı çünkü çok geçmeden kıza bir erkek olduğumu gösterirdim.» Ve sonra bir başka yerde de: «Tanrı'ya benzeyen eşime hayatının kaynağının hangisi olduğunu gösterebilirim.» Fakat bunları ancak Schiller'in *genişletilmiş* baskılarında bulabilirsiniz. Ben, bizim kütüphanemizde de bu türden bazı kitapların olduğuna inanıyorum çünkü geçen gün Inspee, orayı karıştırırken annem yandaki odadan seslendi: «Kitaplıkta ne arıyorsun, Dora? Sana nerede olduğunu söyleye-

heykeli tatlılarla doldurulur ve Noel zamanının başlangıcı olan Noel Baba bayramında hediye olarak verilir.

bilirim.» Ve o da, «Ah, hiçbir şey, sadece bir arıyordum,» dedi ve kapıyı çabucak kapattı.

4 Aralık. Kızlar son derece bıktırıcı ve öğretmenlere alınan Krampuslar işini yüzlerine gözlerine bulaştırdılar. Toplanan para tutarı doğru çıkmadı ve Keller, Markus'un birazını aldığını söyledi fakat Markus da almadığını sadece sakladığını belirtti. Markus elbette Frau Doktor'a şikâyet etti. Babası da müdüre çıktı ve o da şikâyet etti. Frau Doktor, para toplanmasına izin verilmediğini gayet iyi bildiğimizi ve hiç kimseye Krampus vermememiz gerektiğini söyledi. Şimdi Keller'in elinde beş Krampus var ve onları ne yapacağımızı bilmiyoruz. Annem bu türden şeylerin hiçbir zaman iyi sonuçlanmadığını, daima bir kavgayla sona erdiğini söylüyor.

5 Aralık. Sinirlerimiz öylesine bozuk ki: Hella, ben ve Edith Bergler, Frau Doktor M. için almış olduğumuz Krampus'u, kapısının önüne bıraktık. Edith Bergler, onun nerede yaşadığını biliyordu çünkü her gün okula gidip gelirken aynı yerden geçiyor. Krampus'un nereden geldiğini tahmin edip etmeyeceğini merak ediyorum. Edith Bergler'in bu kadar iyi bir kız olduğunu bilmiyordum. Gözlük taktığı için onun hilebaz biri olduğunu düşünmüştüm hep. Fakat şimdi gayet eminim ki hilebaz biri değil o dolayısıyla insan hata yapmanın ne kadar da kolay olduğunu anlıyor. Yarın, Almanca dersimiz var.

6 Aralık. Frau Doktor, önce hiçbir şey söylemedi. Sonra kompozisyon yazmamız için şu konuyu verdi: «Bir keresinde niçin gece uyuyamamıştım?» Bütün kızlar çok şaşırdılar ve sonra Frau Doktor şöyle dedi: «Şimdi kızlar çok da güç bir şey değil bu. Bir insan sadece hasta olduğu için gece uyuyamayabilir, bir başkasının uyuyamama nedeni ise duyduğu sevinç veya korku olabilir. Bir başkası ise vicdani açıdan rahatsızdır çünkü yapılması kendisine yasaklanan bir şeyi yapmıştır; hepinizin de başından bu türden bir tecrübe geçmedi mi?» Sonra müthiş sert bir biçimde Edith Bergler'e ve ikimize baktı. Daha fazla bir şey söylemedi; bu yüzden şüphelenip şüphelenmediğini gerçekten bilmiyoruz. Dün buz karnavalına gidemedim çünkü müthiş bir

biçimde öksürüyordum ve Dora da gidemedi çünkü onun da başı ağrıyordu. Gerçek bir baş ağrısı mı yoksa *o türden bir* baş ağrısı mı olduğunu bilmiyorum; fakat o türden olduğunu tahmin ediyorum.

17 Aralık. Koca bir hafta boyunca hiçbir şey yazamadım. Evvelki gün Noel karnelerimizi aldık: Tarihten geçer not almışım, Tabiat Tarihi'nden iyi, geri kalan hepsinden ise pekiyi. Çalışkanlıkta ise o aptal Vischer'in yüzünden sadece bir 2 alabildim. Babam çok kızdı; herkesin çalışkanlıkta bir 1 alabileceğini söyledi. Bu yeterince doğru; ama şayet herhangi bir şeyden ancak geçer alınacak olunursa o zaman çalışkanlıktan 1 alınamıyor. Inspee'nin elbette sadece 1'leri var; bir tek İngilizcesi 2. Ama müthiş bir inek o. Verbenowitsch sınıfın en iyisi fakat hiçbirimiz ona tahammül edemiyoruz; öylesine çılgınca bir kibri var ki ve Berta Franke onun *güvenilir biri olmadığını* söylüyor. Berta okula yedinci sınıfta olan kuzeniyle gidiyor; neredeyse 14'ünde ve müthiş güzel. Ne tür bir karne aldığını söylemedi; fakat çok kötü bir karne olduğuna inanıyorum.

18 Aralık. Bugün akşam yemeğinde Dora bayıldı çünkü yumurtasında küçük bir tavuk buldu, henüz gerçek bir tavuk değildi elbette fakat kanatları ve başı rahatlıkla seçilebiliyordu; babam sadece bir tavuk eskizi olduğunu söyledi. Yine bayılacak ne olduğunu gerçekten anlayabilmiş değilim. Daha sonra bunun onu bir hayli ürperttiğini söyledi. Ve bir daha asla yumurta yiyemeyecek. O bayıldığı zaman babam önce bir hayli korktu, annem de öyle fakat daha sonra babam güldü ve şöyle dedi: «Önemsiz bir şey için olay yaratıyorsun.» O da hemen gidip yatmak zorunda kaldı ama ben alt katta bir süre oyalandım. Yukarı odamıza gittiğim zaman o okuyordu, yani kapıdaki bir çatlaktan ışığın yandığını gördüm; fakat kapıyı açtığım zaman her yer karanlıktı ve ben, «Ah, demek hâlâ okuyorsun,» dedim, o ise ben ışığı açtığım zaman yeni uyanıyormuş gibi yaptı ve, «Ne oldu?» diye sordu. Böylesi riyakârlıklara tahammül edemem, bu yüzden de, «Kapa çeneni, gayet iyi biliyorsun ki saat 9.00. Hepsi bu,» dedim. Bugün okula giderken birbirimizle tek bir kelime bile

konuşmadık. Neyse ki çok geçmeden onun sınıfından bir kızla karşılaştık.

19 Aralık. Noel'de ne hediye alacağımı öğrenmek için müthiş heyecan duyuyorum. Dilediğim şey: Bir beyaz kürk seti, boyun atkısı, manşon ve aynı kürkle süslenmiş kadife bir başlık, en iyi kalite patenler çünkü benimkiler sürekli çözülüyor, *Alman* masalları, Yunan değil; hayır, teşekkür ederim, saç kurdeleleri, ajurlu çoraplar ve eğer mümkünse Hella'nın doğum gününde aldığına benzeyen altın bir broş. Fakat babam bizim Çocuk İsa'mızın bunu biraz fazla pahalı bulabileceğini söylüyor. Inspee, bir korse istiyor. Fakat sağlıklı olduğu için alabileceğini sanmıyorum. Babam için yaptığımız masa örtüsü bitti ve şimdi süslemesi yapılıyor. Fakat annemin kitap kabı henüz tamamıyla bitmiş değil. Dora'ya küçük bir manikür kutusu veriyorum. Ah, en çok istediğim şeyi neredeyse unutuyordum; günlüğümü muhafaza etmek için kilitli bir kutu. Dora da birkaç tane ajurlu çorap ve üç kitap istiyor. Önceki gün müthiş bir şey başıma geldi. Günlüğümün sayfalarından birini ortada bırakmış ya da bir şekilde kaybetmiştim. Eve geldiğim zaman Inspee şöyle dedi: «*Bunu* kaybetmiştin, değil mi? Sanırım okul notların.» Bir an için ne olduğunu fak edemedim fakat sonra görünüşünden tanıdım: «Evet, okul notları onlar,» dedim. «Hm-m-m», dedi Inspee, «Tam olarak öyle değiller, değil mi? Onları anneme göstermediğim için yıldızlarına teşekkür etmelisin. Üstelik daha doğru dürüst hecelemesini bile beceremeyenlerin aslında günlük tutmaması gerekir. Çocuklara göre bir şey değil bu.» Kan beynime sıçradı. Tuvalette yapmış olduğum hataları görmek için şöyle bir göz attım. Sadece iki *n* yerine tek *n* ile yazılmış bir *wenn* vardı ve bir de kısa ss'ler ile yazılmış bir *dass*; hepsi bu. Sayfada onun hakkında bir şey olmadığı için çılgınca bir sevinç duydum. O ise *n*'nin ve kısa ss'nin altını kırmızı kalemle çizmişti, sanki bir okul öğretmeniymiş gibi, iğrenç küstah! En iyisi, kilitli bir defter; böylelikle insan onu daima kilitli tutabilir ve o zaman da hiç kimse onun tek bir cümlesini dahi okuyup altını kırmızı kalemle çizemez. Çoğunlukla o kadar hızlı yazarım ki arada bir hata yapmam çok kolay.

Sanki o hiçbir zaman hata yapmıyormuş gibi. Bütün bunlar beni çileden çıkardı. Fakat annem yüzünden hiçbir şey söyleyemedim; en azından okula giderken fakat hayır, eğer hiçbir şey söylemezsem de o daima giderek daha öfkeli hale gelecek. Ama şayet bu konuda çok fazla konuşacak olursam da annem taşrada kaybetmiş olduğum o beş sayfayı hatırlayabilir ve ben de buna hiç müteşekkir olmam.

22 Aralık. Bugün Dora Teyze geldi. Annem yeniden tamamiyle iyileşene dek bir süre bizimle kalacak. Onu hiç hatırlamıyorum çünkü Viyana'dan taşındığında dört veya beş yaşlarındaydım. Bana, «Seni gidi küçük kara böcek,» dedi ve beni öptü. *Kara*'dan çok hoşlandığım söylenemez fakat Hella bana uyduğunu, bunun etkileyici olduğunu söylüyor. *Etkileyici* memurların, onun Krems'deki kuzeni için daima kullandıkları kelime. Babam, onun çok güzel olduğunu söylüyor ve o da benim gibi esmer. Fakat ben sarışın olmayı tercih ederdim, sarı saçlarla beraber kahverengi gözler hatta daha da iyisi menekşe rengi gözler. Büyüyünce güzel olacak mıyım? Ah, umarım olurum.

23 Aralık. Yarın için müthiş heyecanlıyım. Ne alacağımı merak ediyorum. Şimdi gidip Noel ağacını süslemem gerekiyor. Inspee, «Merhaba, Gretl bu yıl süslemeye yardım edecek mi?» diye sordu. Bunu daha önce hiç yapmamıştı! Neden yapmadığını bilmek isterdim. Fakat Dora Teyze benim tarafımı tuttu. «Elbette süslemeye o da yardım edecek; fakat lütfen kendinizi şekerlemelerle tika basa doyurmayın,» dedi. Ben de, «Eğer Dora hiçbir şey yemezse ben de yemem,» dedim hemen.

Akşam. Dün okulda son günümüzdü. 23 Aralık'tan Ocak ayının 2'sine kadar tatiliz. Bu muhteşem. Her gün paten kaymaya gidebileceğim. Elbette bugün vaktim olmadı yarın da olmayacak. Altın Peri'ye bir Noel kartı göndermemin iyi olup olmayacağını merak ediyorum. Daha hoş bir adı olmasını dilerdim. Anastasia Klastoschek; o kadar çirkin ki. Bütün Çek adları çok çirkindir. Babam bir Kont Wilczek tanırdı; fakat daha da kötü bir ad Schafgotsch'tur. Hiçbir şey beni Schafgotsch veya Wilczek adında biriyle evlenmeye ikna edemezdi; o kişi bir milyoner veya

bir kont olsa bile. D n  ğretmenlere saygılarımızı sunduk; Ver benowitsch ve ben Frau Doktor'a gittik        o en çok bizi se viyor veya öyle olduğu *söyleniyor*. Kimse Profesör Rigl'e, Ögel'e, ona daima Nikel diyoruz        ne zaman biri ona saygılarını sunsa o daima şöyle der: «Aw ri.» Fakat onu dışarıda bırakmak kabalık olurdu ve bu yüzden de gözlemciler gitmek zorunda kaldı. Noel yaklaşırken Frau Doktor, hiçbirimizin öğretmenlere hediye vermememiz gerektiğini söyledi. «Rica ediyorum kızlar, bu söylediğimi aklınızda tutun        eğer tutmayacak olursanız bu sadece sıkıntı yaratacak. Aziz Nikolas günü olanları hatırlayın. Ve  ğretmenlerin evlerine de hiçbir şey g ndermemelisiniz,  ocuk İsa da hiçbirimizin kapısının eşiğine hiçbir şey bırakmamalı.» Bunu söylerken bana ve Edith Bergler'e sert sert baktı, Krampus'u kimin bıraktığını biliyor demek ki. O kadar yorgunum ki gözlerimi açık tutamıyorum. Yaşasın, yarın Noel Arifesi!..

24 Aralık. Noel Arifesi  ğleden sonra müthiş. Kimse nerede olması gerektiğini bilmiyor. Patenle kaymaya gitmeye iznim yok, bu yüzden en iyisi yazmak. Oswald d n eve geldi. Herkes onun olağanüstü göründüğünü söylüyor; ama bana kalırsa müthiş derecede solgun ve herkes renginin ne kadar iyi olduğunu söylediği zaman da homurdandı; elbette böyle bir *kalp ağrısı*  ekiyorken nasıl iyi görünebilir ki? Ona kendisini anlayabildiğimi söylemek isterdim; fakat benden gelecek duygudaşlığı kabul etmeyecek kadar gururlu biri o. Noel için bir asker tabancası istemişti fakat sanırım alamayacak        ortaokula giden erkek çocukların herhangi bir ateşli silah sahibi olmasına izin yok. Çok da uzun olmayan bir süre önce Galiçya'da bir gymnasium'da delikanlılardan biri intikam için bir öğretmenini vurmuştu; çocuğun notlarının kötü olduğu söylenmişti fakat gerçekte öğretmenini, her ne kadar o 36 yaşında olsa bile bir kız yüzünden vurmuştu. Bu geri zekâlı. Oswald ile alışveriş için kasabadaydım ki Warth'lar ile karşılaştık. Elli ve... Robert. Oswald, Elli'nin son derece hoş bir görünüme sahip olduğunu, Robert'in ise çirkin bir yaratık olduğunu söyledi. Üstelik bana böyle baktığı için ona dayanamadığını da söyledi. Yazın olanları bilseydi bir de! Robert'i müthiş

derecede küçümsüyordum ve bu da onu öfkeliendiriyordu. «Ne olurdu biri siz kızları dünyanın 'Aşk' dediği bütün o sıkıntılardan kurtarabilseydi,» dedi eve dönerken. Tam, «Senin de aşk yüzünden mutsuz olduğunu biliyorum ve seni anlayabiliyorum,» demek üzereydim ki Inspee, Bognergasse'nin köşesinden bir arkadaşıyla döndü, iki asker de onları takip etmekteydi, dolayısıyla hiçbirisi bizi görmedi. «Aman Tanrım, Frieda şimdi tam anlamıyla serpilmiş,» dedi Oswald. «Küçük bir turta o.» Bu türden bayağılıklara hiç tahammül edemem, dolayısıyla da eve dönüş yolu boyunca tek bir kelime bile etmedim.» O da bunu fark etti ve «Gretl'in çeneleri kıskançlıktan birbirine yapıştı,» dedi. Hepsi bu. Fakat bu gerçekten de iğrenç bir davranıştı onun için ve ben de şimdi nasıl bir tavır takınacağımı biliyorum artık.

Bir iki kelime daha yazayım. Bütün Noel arifesi berbat oldu. Bir kapıcı, Dora için bir buket çiçek getirdi ve babam bu yüzden deliye döndü. Keşke onları kimin gönderdiğini bilseydim. O iki subaydan biri miydi acaba? Elbette Inspee en küçük bir fikrinin bile olmadığını söyledi. Beni asıl şaşırtan şey ise Oswald'ın onu ele vermemesi oldu. Bütün söylediği: «Ben derim ki, ne türden bir şaka bu?» Fakat babam ona deli gibi kızdı, «Sen çeneni tut ve kendi iğrenç davranışını düşün,» dedi. Ona gıpta etmedim; Dora'nın bana bakışlarının üzerinde de çok fazla durmadım; fakat onun *birinin* hoşuna gittiği açıkça ortadaydı. Bukette bir şiir vardı ve Dora, babam onu görmeden hemen aldı. Müthiş güzeldi ve şöyle imzalanmıştı: «Noel'i kendisi için güzel kıldığın biri!» Başlığı ise şuydu: «Büyülü Mevsim.» Dora'nın duruşunun onu ele verdiğini sanmıyorum; bana bile o çiçeği kimin gönderdiğini bilmediğini açıklıyordu; fakat bunların tümü birer aldatmaca da olabilirdi elbette. Gerçekte ise çiçeklerin devamlı birlikte paten kaydığı genç Perathoner'den geldiğini tahmin ediyorum.

28 Aralık. Yazmaya kesinlikle zamanım olmadı. İstedğim her şeyi aldım. Dora Teyze her ikimize de lüks bir kutuda sedef kaplı birer opera dürbünü hediye etti. Bütün okul gösterilerine gideceğiz, bunu babam ayarladı; 19- - ile 19-- okul yılı boyunca düzenlenecek *bütün* gösterilere bilet almış. Frau Doktor M.

de geleceği için çok mutluyum. Onunla yan yana düşmeyi ümit ediyorum.

31 Aralık. Bugün şimdiye kadar yazmış olduğum her şeyi yeni baştan okumak istedim fakat başaramadım ama yine de gelecek yıl gerçekten her gün yazmalıyım.

1 Ocak 19.. - Hiç değilse birkaç cümle yazmam gerek. Öğleden sonrası için Rydberg'lere davetliydik, Warth'lar da oradaydı ve Edle von Wernhoff! Lisel ile tamamıyla eskiden nasılsak aynen öyleydik fakat R. ile tek bir kelime bile konuşmayacaktım. Bizden önce ayrıldılar ve sonra Heddy R. ile benim aramda yolunda gitmeyen şeyin ne olduğunu sordu. Benden bahsetmiş: Her isteyenin *benim için siyah kaz* alabileceğini söylemiş. Sonra da herkesin beni aldatabileceğini söylemiş. Her şeye inanabilecek kadar aptaldım. Ne demek istediğini anlayamıyorum zira beni hiç kimse hiçbir konuda aldatamaz. Ne olursa *onun* yeni yılın ilk gününü benim için berbat etmesine izin vermeyeceğim. Fakat Hella çok haklı çünkü birinin ocak ayının 1'inde karşısına çıkan ilk kişi sıradan bir insan olursa bu kötü bir başlangıç sayılırmış. Bu sabah dışarı çıktığım zaman başıma gelen ilk şey kapıda bekletildiği zamanlarda daima bir hayli somurtan yaşlı postacımızla karşılaşmak oldu. Hemen diğer yöne çevirdim kafamı ve caddenin karşısında çok hoş genç bir beyefendinin geçtiğini gördüm fakat bunun hiçbir faydası yoktu çünkü gerçekte ilk gördüğüm kişi sıradan bir insan olan postacımızdı.

12 Ocak. Öyle kızgınlım ki. Bir daha asla patenle kaymaya gidemeyebiliriz çünkü Inspee yine aptal yaşlı kulaklarının ağrıdığından şikâyet etmeye başladı ve annem de onun kulak ağrısının geçen yıl patenle kaymaktan kaynaklandığını düşünüyor. *Onu* evde tutmaya tamam; fakat benim de gitmemem gerekiyormuş ki? *O* bu kadar kolaylıkla soğuk alabiliyorsa bunda benim ne suçum var. Pek çok konuda babam adaletin ta kendisidir fakat bu sefer onu gerçekten anlayamıyorum. Kesinlikle çok saçma hatta bu durumu sadece saçma olarak adlandırmak bile çok hafif kalır. Gerçekten öfkeliyim. Yine de hiçbir şey söylemiyorum.

12 Şubat. Koca bir ay boyunca yazamadım, o kadar çok çalışıyordum ki. Bugün karnelerimizi aldık. Böylesine müthiş sıkı çalışmama rağmen çalışkanlıkta yine sadece bir 2 alabildim. Frau Doktor M. muhteşem bir konuşma yaptı ve şöyle dedi: «Ne ekerseniz onu biçersiniz.» Fakat her zaman böyle olmuyor. Tabiat Tarihi'nde iki defa bana sorulan şeyi bilemedim fakat bir 1 aldım ve Tarih'te de sorulanı sadece bir kez bilemememe rağmen yeterli notunu aldım. Ne de olsa Fräulein tramvayda ona selam vermediğim için beni sevmiyor. Bu yüzden ocak ayında annem ona beni sorduğu zaman: «Dersler konusunda gerçekten elinden geleni yapmıyor.» Babamın, «Ne de olsa o sadece bir çocuk,» dediğine kulak misafiri olmuştum fakat bugün Çalışkanlık'tan aldığım 2'ye kıyameti kopardı. Onun bana bu notu verdiğini biliyor olabilir. Dora'nın, kendi söylediğine göre sadece birleri varmış fakat karnesini bana göstermedi. Görmediğim şeye inanmam. Ve annem de asla onu bana karşı ele vermez.

15 Şubat. Babam öfkeli çünkü Oswald, Yunancadan yetersiz almış. Yunanca gerçekten hiçbir işe yaramaz çünkü Yunanistan'da yaşayan insanlar dışında hiç kimse Yunancayı kullanmaz ve eğer Oswald da tıpkı babam gibi bir hâkim olacaksa hiçbir zaman oraya gitmeyecek. *Elbette* Dora da Latince öğreniyor fakat ben almayayım, teşekkür ederim. Hella'nın karnesi de çok iyi sayılmaz ve babası da öfkeden köpürüyor. Adam, onun başka herkesinkinden daha iyi bir karnesi olması gerektiğini söylüyor. O ise fazla canını sıkıyor ve şöyle diyor: «Bir insan her şeye sahip olamaz.» Fakat şayet yaz döneminde en iyi not olan birden başka bir not alacak olursa lisede kalamayacak ve ortaokula gitmek zorunda kalacak. Bu gereklilik de onu uyanık tutacak. Babam da müthiş eğlenceli bir şey söyledi: Tarih kitaplarınız niçin var, onları okumayacaksanız eğer? Dün hikâye albümümü okurken babam içeri girdi ve şöyle dedi: «Bir hikâye kitabını bir tarih kitabından daha fazla seviyorsun, kitabı kapat ve onu benden uzak tut. Öylesine öfkelendim ki akşam yemeği yemeden saat yedide yattım.

20 Şubat. Bugün Altın Peri ile karşılaştım. Benimle konuştu ve niçin artık patenle kaymaya gelmediğimi sordu. «Aydın yirmi dördündeki Kıyafet Balosu Buz karnavalı muhteşemdi,» dedi. Ben de, «İnanır mısın, bir yıl önce, *kız kardeşimin* kulağı ağrıdı ve *bu sebepten dolayı* bu yıl *ikimize de* patenle kayma izni verilmiyor,» dedim. Buna çılgınca güldü ve son derece nazik bir biçimde şöyle dedi: «Ah, ne kötü bir kız kardeş.» Büyüleyici görünüyordu. Kızıl-kahve bir manto ve kürk işlemeli bir etek giymişti, sanıyorum samur kürkünden, krepdöşin kurdeleli geniş kahverengi bir kunduz şapka, çok hoştu. Ve o gözleri ve de ağzı. Sanıyorum daima onunla birlikte olacak bir adamla evlenecek. Gelecek sonbahar kendime yeni kışlık giysiler alacağım zaman bir de kızıl- kahverengi işlemeli bir kürk alacağım. Her zaman birbirinin aynı giyinmemiz gerekmiyor. Hella ve Lizzi hiçbir zaman aynı giyinmezler.

8 Mart. Bundan sonra Berta Franke ile tek bir kelime dahi etmeyeceğim. O, tam anlamıyla yalancı biri. Başım müthiş ağrıyor çünkü bütün ders boyunca ağladım. Aritmetik dersinde, Hella ve bana şöyle bir not yazmıştı: «Bir *Verhältnis*⁽⁵⁾ çok farklı bir anlama da geliyor.» Tam o anda öğretmen başını kaldırdı ve ona şöyle dedi: «Kime başını sallıyorsun?» O: «Lainer'e. Çünkü *Verhältnis* kelimesine güldü. Bu doğru değildi. O kelime üzerinde hiç düşünmemiştim. Notu okuyana kadar Hella ile aklımıza *Verhältnis* kelimesinin diğer anlamı gelmiş değildi. Dersten sonra Fräulein St. bizi öğretmenler odasına çağırdı ve Frau Doktor M'ye Franke ve benim *Verhältnis* kelimesinin kullanılmasına gülmüş olduğumuzu söyledi. Frau Doktor M. de, «Orada gülünecek ne var? Niçin sadece derslerinizle ilgilenmiyorsunuz?» diye sordu. Fräulein St. De, «Kendinizden utanmalısınız. Birinci sınıftaki genç kızların böyle konular hakkında hiçbir şey bil-

(5) Almanca *Verhältnis*, aritmetik dersinde oran, orantı anlamında kullanılır. Aynı kelimenin Almancada hayli yaygın bir anlamı daha vardır ki o da aşk ilişkisi ya da yasak aşk'tır. (Ç. N.)

memesi gerekir. Annelerinizle konuşmak zorunda kalacağım,» dedi. Frau Doktor M. de Almanca dersinde şu arasözü üzerine bir kompozisyon yazmamızı istedi: «Kalbini temizle ve dünyaya karşı doğru ol; açık bir alın ve berrak gözler, bunlar bizim muhafızlarımızdır,» veya bu türden şeyler işte. Hella'dan bunu benim için yazmasını istemeliyim çünkü ben bütün ders boyunca ağladım.

10 Mart. Bugün Berta Franke, bizimle bazı şeyler hakkında konuşmak istedi; fakat Hella ve ben, ona, bir daha asla kendisiyle konuşmayacağımızı söyledik. Ondan bize *ne türden* şeyler söylemiş olduğunu hatırlamasını istedik. Hepsini derhal inkâr etti. Böylesine riyakâr olmamalıyız. Bu, çok kaba bir davranış onun için. Gerçekte biz hiçbir şey bilmiyorduk ve hepsini bize o anlatmıştı. Hella bana tekrar, hiçbir şey bilmiyor olmamızı dileğini söyledi. Kendi kendisini ele vermekten her zaman korku duyduğunu ve sık sık derslerine çalışıyor olması gerekirken hep bu türden konulara kafa yorduğunu söylüyor. Ben de öyle. Ve insan gündüzleri böyle konular üzerinde konuştuğu zaman aynı şeyleri geceleri de sık sık rüyasında görüyor. Yine de bu konuda her şeyi biliyor olmak daha iyidir.

22 Mart. Öylesine nadiren bir şeyler yazabiliyorum ki, öncelikle derslerimiz çok fazla zaman aldığı için, ikinci olarak da babamın geçen gün söylemiş olduğu şeyden sonra bu konu artık umurumda olmadığı için. Günlüğüme en son cumartesi öğleden sonra yazmıştım, babam içeri girdi ve şöyle dedi: «Gelin çocuklar Schönbrunn'a gidiyoruz. Bu, size, önce yazıp sonra da kaybettiğiniz günlüklerinizi karalamaktan çok daha iyi gelecektir. Demek annem, babama tatilde olup biten her şeyi anlatmış. Annemin bunu yaptığına inanamadım çünkü hiç kimseye söylemeyeceğine dair söz vermesi için ona yalvarmıştım. Ve o da «İnsan bu türden bir şey için söz vermez fakat kimseye söylemeyeceğim,» demişti. Ve şimdi bunu yapmayacağına dair söz vermesine rağmen bu konuyu babama anlatmış olmalı. Franke'nin riyakârlığı bile bunun yanında son derece önemsiz sayılır çünkü onu sadece geçen sonbahardan bu yana tanıyorduk ne de olsa

fakat annemin böyle bir şey yapacağına hiçbir zaman inana mazdım. Bunu, Tivoli'de çay içerken Hella'ya da anlattım ve o da kendisinin de annesine tam olarak güvenemediğini daha ziyade babasına güven duyduğunu söyledi. Fakat şayet onun başına böyle bir şey gelecek olursa babası o günlükle kendisini bir güzel pataklarmış. Hiçbir şey belli etmek istemedim fakat akşam anneme sadece çok küçük bir öpücük verdim. Ve o da «Sorun ne, hayatım? Bir şey mi oldu?» dedi. Ve o zaman ben de artık olayı daha fazla içimde tutamadım, deli gibi ağlamaya başladım ve şöyle dedim: «Bana ihanet ettin.» Annem, «Ben mi?» dedi. «Evet, sen; sen, bunu yapmayacağına dair söz vermene rağmen babama günlükten bahsettin.» Annem önce bu konuda hiçbir şey hatırlayamadı fakat kısa süre sonra her şeyi hatırladı ve şöyle dedi: «Ama küçüğüm, ben, babana her şeyi anlattım. Senin istediğin sadece Dora'nın hiçbir şey bilmemesiydi.» Bu son derece doğru; Dora'ya bir şey söylenmemiş olması iyiydi; fakat bunun yanında babama da anlatılmasının hiç gereği bulunmuyordu. Ama annem o kadar tatlı ve iyiydi ki ve ben de saat ona kadar yatağa gitmedim. Fakat ne olursa olsun bir daha ona hiçbir şey söylemeyeceğim ve eski günlüğüm de artık umurumda değil. Hella, «Aptal olma,» diyor. Yazmaya devam etmeliymişim; fakat bir dahaki sefere hiçbir şeyi kaybetmem konusunda dikkatli olmalı ve ayrıca annem ve babama karşı da her şeyi anlatacak kadar boşboğazlık etmemeliyim. Hella da yazın bir başka kızın annesine her şeyi anlatıp da bunun için kulaktozuna bir tokat yemesinden bu yana kendi annesine hiçbir şey anlatmadığını söylüyor. Son derece doğru bu, Hella haklı, anneme koşup ona her şeyi anlatma konusunda hâlâ tam bir çocuk gibi davranıyorum. Ve babamın günlük konusunda benimle alay etmesi de onun için hiç de hoş bir davranış değil; sanırım o daha önce hiç günlük tutmuş değil.

27 Mart. Yaşasın, Paskalya için gidiyoruz; öylesine sevinçliyim ki. Orada annemin kocası aynı yerde doktor olan bir arkadaşısı var; bu yüzden annemin arkadaşısı da bütün yıl boyunca orada kalmak zorunda. Geçen yıl kış mevsiminde gözleri kötü

durumda olduğu için o ve Ada üç gün bizimle kaldılar. Ada, aslında neredeyse Dora'nın yaşında fakat Dora tam bir arsızlık ederek; «Sahip olduğu zekânın düzeyi benden ziyade senin arkadaşlığını ona daha uygun kılıyor.» Dora kendi kendisinin başka herkesten daha zeki olduğunu düşünür. İki de oğulları var fakat çok iyi tanımıyorum onları çünkü yaşları sadece 8 ve 9. Annemin arkadaşı bir zamanlar bir akıl hastanesinde yatmış çünkü 2 yaşındaki bebeği öldüğü zaman aklını yitirmiş. O olayı gayet iyi hatırlıyorum. İki yıldan uzun bir zaman önce olmalı, annem ve babam sürekli 3 gün içinde çocuğunu kaybeden zavalı Anna'dan bahsediyordu. Ben o zaman çocuğunu gerçekten kaybettiğini düşünmüş ve hatta bir defasında da onu hâlâ bulup bulamadıklarını sormuştum. Ormanda kaybolmuş olduğunu düşünmüştüm çünkü Hainfeld'de çok büyük bir orman vardır. Ve o zamandan bu yana da ne zaman insanların ölen birisi için kayıp deyimini kullandıklarını işitsem buna tahammül edemiyorum çünkü gerçekte hangi anlamı kast ettiklerini anlamak çok güç oluyor.

Nisan ayının 8'inde Paskalya tatili başlayacak ve biz de ayın on birinde Paskalya'dan önceki perşembe günü gideceğiz.

6 Nisan. Günlüğüm konusunda ne yapacağımı bilmiyorum. Onu yanıma almak istemiyorum fakat sonradan her şey hatırlayıp da günlüğüme kaydetmeye gelince bunu da hiçbir zaman başaramayacağımı biliyorum. Hella olup bitenleri sadece ana hatlarıyla kaydetmemi, Frau Doktor M. de her zaman bunu söyler Hainfeld'den döndüğüm zaman da aldığım notları düzgün bir şekilde yazmam gerektiğini söylüyor. O da aynı şeyi yapacak. Onlar da Brioni Adaları'na gidiyorlar. Hayatımda hiç deniz görmedim. Hella bu konuda o kadar da matah hiçbir şey olmadığını söylüyor. O dört defa orada bulundu. Her halükârda o bu konu üzerinde pek çok insanın yaptığı gibi çok fazla düşünmüyor. Bu yüzden o kadar da müthiş büyüklükte bir şey olamaz. Hatta bir hayli aptalca dahi diyebilirim.

12 Nisan. Buraya dün geldik, Ada çok tatlı fakat iki oğlan müthiş derecede kaba. Ernstl, Ada'ya: «Eğer hemen bana ta-

bancamı vermezsen k... 'na bir şaplak atacağım,» diyor. Ada da annesi kadar uzun boylu. Konuşmaları taşralılarinkini bir hayli andırıyor. Hatta doktorunki bile. Müthiş fazla bira içiyor, 7 tane çeyrek galonluk sanırım.

14 Nisan. Babam bugün geldi. Doktordan müthiş hoşlanıyor. Birbirlerini öptüler. Bu da beni güldürdü. Sabah ormandaydık; fakat menekşeler yoktu henüz sadece birkaç kardelen fakat muazzam miktardaki karacaotlar bir hayli kırmızıydılar.

15 Nisan. Dün sabah 4'te kalktık. Annem, tütsü kokusu ve botların Dora'yı kötü hissettireceğinden korktuğu kiliseye gitmedik. Ne saçma! Bu hoştu. Bu öğleden sonra Ramsau'ya gidiyoruz. Orası da güzel.

16 Nisan. Babam bugün eve gitti. Biz de yarın gidiyoruz. Paskalya yortusundan sonraki yedinci pazar günü annesi, Ada'yı kiliseye kabul ettirecek. Hepsi de bizimle birlikte kalmaya gelecekler. Ramsau kıyısında bataklığa saplandım. Müthişti. Fakat doktor beni dışarı çekti ve sonra ne zaman ayakkabılarımla ve çoraplarımla çamurlu olduğumu görsek hepimiz de böyle güldük. Neyse ki bir ağaç kütüğüne tutunabildim yoksa doğruca içine batacaktım.

18 Nisan. Hella, Brioni Adaları'nın muhteşem olduğunu söylüyor. Güneşten müthiş yanmış. Ben hiç hoşlanmam bundan, o yüzden de *asla güneşe* gitmeyeceğim. Hella eğer insan kış mevsiminde evleniyorsa balayını güneyde geçirmesi gerektiğini söylüyor. Bu da bana hiç uymayacaktır, o yüzden sadece evlenmeyi yaza kadar ertelerim olur biter.

Ada, Dora gibi 14 değil sadece 13 yaşında ve bölgelerinin rahibi o henüz kiliseye kabul edilmemiş olduğu için büyük yaygara koparıyor. Annesi kısa süre sonra onu kiliseye kabul ettirmeye getirecek. Annemle babam bununla canlarını sıkmak istemedikleri için biz kiliseye kabul ettirilmedik. Yine de ben isterim kabul ettirilmeyi çünkü o zaman kişinin bir kol saatine sahip olması gerekiyor ve Noel'de de başka bir şey isteyebiliyor.

21 Nisan. Derslerimiz tam da şimdi müthiş zorlaştı. Yakında müfettiş gelecek. Her zaman için son derece sevimsiz bir du-

rumdur bu. Madam A., «Denetim öğretmenler için, öğrenciler için değil,» diyor. Yine de öğrenciler açısından da müthiş çünkü o zaman biz suçlanacağız ve ikinci olarak da öğretmenler sonradan bu konudan dolayı kıyameti koparıyorlar. Dora kötü bir teftişin kişinin karnesini 2 derece kötüleştirebileceğini söylüyor. Sırası gelmişken bu da bana Oswald'ın Paskalya'da niçin eve gelmediğini yazmadığımı hatırlattı. *Karnesi hiç de iyi olmamasına rağmen* Pola'ya, Alma Hala'nın yanına gitmesine izin verildi, çünkü bu yıl tatil için son defa olarak evine geliyor. Ondan sonra «Ozean» buharlısıyla üç yıllığına doğuya veya Türkiye'ye veya İran'a gidecek, nereye gideceğini tam olarak bilmiyorum. Şayet Oswald isterse o da iki yıl içinde donanmaya katılabilecek.

9 Mayıs. Müfettiş bugün geldi, önce Tabiat Tarihi dersine girdi, Tanrı'ya şükürler olsun ki ben o zaman derste değildim ve sonra da Almancaya, o derste vardım, okuma ve «Yolunu Şaşıran Çanlar'ın içeriğinin şeması vardı. Tanrı'ya şükür hepsini de başardım.

14 Mayıs. Bugün annemin doğum günü. Onun için bir şey hazırlayacak zamanımız olmadı, bu yüzden makyaj masası için harika bir elektrikli lamba aldık, açıp kapama düğmesi bir sal-kım üzüm şeklinde ve pirinçten bir kaide üzerine oturtulmuş. Bu, onu öyle çok mutlu etti ki. Dün Frau von R. de buradaydı. Annemin ve Hella'nın annesinin bir arkadaşıdır. Frau von R. den müzik dersleri almak isterim, bir binbaşı olan kocası öldüğü için müzik dersleri veriyor, yine de hali vakti hayli yerinde.

15 Mayıs. Teftiş hakkında söylenenler doğru olsa gerek; bugünkü teneffüste Profesör Igel-Nikel, Herr din profesörüne «Neyse, bütün hafta boyunca gelmeye devam edecek ve ondan sonra bu yıl için rahatlamış olacağız,» diyordu. *Biz* derken elbette öğretmenleri kast ediyor. Fakat öğrenciler iyi değilse eğer öğretmenlerin elinden ne gelir ki? Her ne kadar Oswald, bunun bütününü öğretmenlerin hatası olduğunu söylese bile. Teftiş sona erdiği zaman ben de mutlu olacağım. Öğretmenler, müfettiş varken, daima her zaman olduklarından bir hayli farklı olurlar, bazıları daha iyi, bazıları ise daha sert ve Madam'a

şöyle der: «Kendimi her zaman endişeden çok hasta düşmüş hissedirim.»

29 Mayıs. Paskalya'dan sonraki yedinci pazar günü için Frau Doktor Haslinger, Ada ve iki oğluyla beraber kiliseye kabul için Hainfeld'den geldiler. Yedinci pazar doktor da geldi ve akşam hepsi birlikte yine evlerine döndüler. Ada çok hoştu ama tam bir taşralı gibi görünüyordu. Nasıl olsa ben kilise tarafından kabul edilmeyeceğim. 3 saat beklemek zorunda kaldık ama yedinci pazardan önceki cuma günü gerçekten çok güzel bir gündü. Dora gelmedi; sadece annem ve benimle Ada ve onun annesi. Beyaz kurdeleler satan kadınların tümü beni adaylardan biri zannettiler çünkü ben de beyaz bir elbise giymiştim. Ada ise benim yanımda bir hayli sönük kalıyordu. Cumartesi günü sabah ve öğleden sonra Ada orayı Kahlenberg'den daha fazla sevdiği için şehre gittik. Pazar sabahı Schönbrunn'a gittik ve öğleden sonra da evlerine döndüler. Ada'ya verdikleri saat güzeldi, Dora ile ben de ona bir madalyon için altın bir zincir verdik. O bütün bunlardan çok keyif aldı; sadece pazar günü başı müthiş ağrıdı. Çünkü şehrin gürültüsüne alışık değildi.

31 Mayıs. Ada şimdiden pek çok şeyi biliyor fakat her şeyi değil. Ona birkaç şeyden bahsettim. H'de, geçen kış bir kız kendini boğmak suretiyle intihar etmiş çünkü bir bebeği olacakmış. Bu büyük bir sansasyon yaratmış ve annesi ona bazı şeyleri anlatmış ama her şeyi değil. Ada bir seferinde de bir dişi köpeği yavrularını dünyaya getirirken görmüş; fakat annesine bu konuda bir şey söylememiş; annesinin buna çok kızabileceğini düşünmüş. Yine de kendini tutamamış; yan komşularına aitmiş köpek ve onu tesadüfen dış evde görmüşmüş. Ada, *o şeyin* her an başlamasını bekliyor çünkü neredeyse on dördünde. H'de her yetişkin kızın bir hayranı varmış. 14'üne basar basmaz kendisinin de bir hayranı olacağını söylüyor; onun kim olacağını da biliyor.

3 Haziran. Ada bugün kiliseye kabul konusunda teşekkür etmek için anneme bir mektup yazmış ve bana da yazdı. Dora ile değil de benimle arkadaşlık kurması tuhaf. Dora'nın *o işler* hak-

kında konuşmayacağını sanıyorum; en azından sadece lisedeki arkadaşlarıyla bilhassa da Frieda Ertl ile konuşuyordur. Her ne kadar ondan iki yaş küçük olsam bile Ada'nın benimle arkadaşlık kurması da bu yüzden. Gerçekten de müthiş hoş bir kız o.

19 Haziran. Sınıfımızda her şey birbiri ardına kayboluyor, önce Fleischer'in galoşları, sonra benim yeni eldivenlerim, üç defa da bir miktar para kayboldu ve bugün de Fräulein Steiner'in yeni makyaj çantası. Büyük bir araştırma yapıldı. Fakat hiçbir şey bulunamadı. Hepimiz onun Schmolka olduğunu düşünüyoruz. Fakat kimse bunu dile getirmeyecek. Bugün Schmolka sınıftan 11 buçukta ayrıldıktan sonra hiçbirimiz derslerimize dikkatimizi veremedik.

20 Haziran. Okul hademesi tuvaletimizde yerde birkaç boncuk buldu fakat hiçbir şeyden haberi olmadığı için onları çöp kutusuna atmış. Gerçekten Sch. olabilir mi? Kirli bir numara olması da mümkün. Fräulein St. ise müthiş üzüldü çünkü o makyaj çantasını nişanlısı ona doğum günü hediyesi olarak vermiş ve içinde de onun fotoğrafı varmış. Yine de ben Sch. için gerçekten üzülüyorum. Henüz hiçbir şey ispatlanmamış olmasına rağmen kimse onunla konuşmuyor. Teni müthiş derecede solgun ve gözleri de daima yaşlarla dolu. Hella da belki de onun yapmadığını düşünüyor zira Fräulein St.'nin en sevdiği öğrencilerden biri ve kendisi de Fräulein'i çok sever. Onun için yazı defterlerini evine taşır hep.

22 Haziran. Tuvaletimiz tılandı ve hademe sorunun ne olduğuna bakmaya geldiği zaman makyaj çantasını orada buldu. Fakat Frl.'nin ne işine yarar ki artık; büyük olasılıkla bir daha onu kullanamayacak. Ders boyunca ne zaman birbirimizle göz göze gelsek kıkırdadık ve öğretmenler de bu duruma çok kızdılar. Sadece Frau Doktor M. şöyle dedi: «Lütfen artık bu son derece tatsız olay üzerine gülüşmeyi bırakın ve işinize bakın.»

23 Haziran. Bugün müthiş bir tartışma yaşandı. Almanca yazı defterlerini Verbenowitsch topluyordu ve Sch. kendi yazı defterini vermek istediği zaman Verbenowitsch şöyle dedi: «Lütfen kendi defterini kendin ver. Benim seninle (Sonra uzun bir

sessizlik yaşandı.) herhangi bir işim olamaz. Hepimiz dehşete düşmüştük ve Sch.'nin yüzü de kâğıt gibi bembeyaz kesildi. Saat 10'da sınıftan ayrılmak için izin istedi çünkü kendini kötü hissediyordu. Annesinin yarın bu konu hakkında görüşmek için geleceğinden eminim.

24 Haziran. Sonuçta Sch.'nin annesi gelmedi. Verbenowitsch şöyle dedi: «Elbette gelmeyecekti. Zaten Sch. de gelmedi. Hella kendisinin böyle bir şeye asla dayanamayacağını, böyle bir şeye dayanmaktansa kendini suda boğmayı tercih edeceğini söyledi. Ben ise bilemiyorum. İnsan kendini boğmak için başka nedenlere gereksinim duyuyor. Yine de olanları babama anlatırdım, böylelikle o da okulda bu konu hakkında konuşabilirdi. Franke ise: «Evet, konuşabilirdin çünkü o işleri *sen* yapmadın; fakat şayet kişi o hırsızlıkları yaptıysa o zaman evde herhangi bir şey söylemeye cesaret edemez. Üstelik Sch.'nin babası sakat, ağır felçli, iki yıldır yatağa mahkûm ve konuşamıyor,» dedi.

27 Haziran. Bugün Hella ve ben Frau Doktor M. ile eve kadar yürüdük. Aslında o evine daima yalnız gider fakat bugün Hella ile yürürken o birdenbire yanımdan ayrıldı, Frau Doktor'un yanına gitti ve şöyle dedi: «Lütfen sizi yolda rahatsız ettiğim için beni affedin Frau Doktor fakat sizinle konuşmak *zorundayız*.» Kıpırmızı kesilmişti. Sonra Frau Doktor ne olduğunu sordu. Ve Hella da, «Acaba makyaj çantasını kimin aldığını ortaya çıkarmak mümkün değil midir?» dedi. «Şayet çantayı alan Sch. değilse diğer kızların kendisine davranış biçimi onu çok hasta edecek ve şayet oysa da biz aramızda onu barındırmaya artık dayanamayız.» Hella gerçekten muhteşemdi ve Frau Doktor da Verbenowitsch ve yazı defterleri de dahil olmak üzere olup biten her şeyi anlattırdı ve anlatmayı bitirdiğimiz zaman onun gözlerinin yaşlarla dolduğunu görebildik. «Zavallı çocuk!» diye konuştu. «Çocuklar, onun için elimden gelen her şeyi yapacağıma dair size söz veriyorum.» Sonra her ikimiz de onun elini öptük, kalbim yerinden fırlayacakmışçasına atıyordu. Ve Hella, «Siz bir meleksiniz,» dedi. Ben böyle bir şey söylemeyi asla başaramazdım.

28 Haziran: Bugün Sch. yine okuldaydı fakat Frau Doktor M. hiçbir şey söylemedi. Hella ve ben ona bakmayı sürdürdük, Hella üç defa boğazını temizledi ve Frau Doktor M. de, «Bruckner, boğazını temizlemeyi bırak; bu sadece hassas olan boğazını daha da kötüleştirmeye yarar,» dedi. Fakat bunları söylerken bana göz kırpyormuş gibi geldi. Demek ki unutmamıştı. Ben Sch. ile konuşmak istedim fakat Hella, «Biraz bekle. Frau Doktor'a bir şans vermeliyiz. Bu işi çözmeyi o üzerine aldı,» dedi. Yarın saat 9'dan evinin önünde aşağı yukarı yürüyüp o dışarı çıkana kadar bekleyeceğiz.

30 Haziran. Ne yazık ki dün tatildi ve bugün de Frau Doktor'un dersi 11'de başlıyordu. Fakat o Sch. ile sadece bizim yerini ve zamanını bilmediğimiz bir konuşma yapmıştı bile; fakat bu konuşmanın teneffüste yapılmadığı kesindi ve dersler esnasında da Sch.'yi yanına çağırtmamıştı.

1 Temmuz. Bugün okula kadar onunla birlikte yürüdük. Öylesine iyi bir insan ki. «Çocuklar,» diye konuştu, «bu, son derece sıkıntılı bir mesele ve bir çözüm yolu bulmak da hayli güç. Sch. bu işi kendisinin yapmadığında ısrar ediyor ve kendisi yapmış olsa da olmasa da bugünlerde yaşananlar onun ruhunu yakıyor.» Hella da şöyle sordu: «Lütfen Frau Doktor, bize ne yapmamız gerektiğini söyleyin, onunla konuşalım mı konuşmayalım mı?» Sonra o da şöyle dedi: «Çocuklar, bu olaydan sonra onun gelecek yıl bize geleceğini sanmıyorum; siz ise bu son günlerini onun için katlanılır bir hale getirerseniz son derece iyi bir iş yapmış olursunuz. Siz hiçbir zaman onunla samimi değildiniz fakat arkadaşça sarf edeceğiniz bir iki kelime size hiçbir zarar vermeyeceği gibi ona yardımı da dokunabilir. Siz ikiniz sınıfta itibarlı bir konuma sahipsiniz ve bu yüzden sizin sunacağınız örnek de iyi bir etki yapacaktır. Okula ulaşana kadar onunla beraber yürüdük ve şimdi okulda olduğumuz için onun elini öpemedik fakat Hella yüksek sesle şöyle dedi: «Ne kadar tatlısınız.» Bunu duymuş olsa gerek. Fakat Sch. okulda değildi. Babam okul döneminin yakında sona ereceğine memnun olduğunu söylüyor zira bu olay yüzünden aklımı kaçırmak üzereydim neredeyse.

Yine de babam Hella ve benim Sch. ile konuşmamız gerektiğini düşünüyor. Annem de öyle. Dora ise şöyle dedi: «Evet bu iyi olur fakat çok da ileri gitmemelisiniz.»

5 Temmuz: Sch. bugün de okulda değildi. Yarın karnelerimizi alacağız.

6 Temmuz. Hella, ben ve Verbenowitsch, Frau Doktor M'yi neredeyse üç ay boyunca göremeyeceğimiz için deliler gibi ağladık. Sadece Tarih ile Tabiat Tarihi derslerinden 2 aldım, geri kalan bütün dersler 1'di. Franke diyor ki: «Profesör Igel-Nigl'in düşüncesine göre iyi olmayan biri onun huysuz ve budala olduğunu görür ve ondan asla 1 alamaz. Babam bu işe son derece memnun oldu. Elbette Dora'nın sadece birleri ve Hella'nın da üç tane ikisi var. Lizzi'nin ise 3 ya da 4 tane sanırım. Babam her birimize birer 2 kronluk verdi ve onu harcayabileceğimizi söyledi ve annem de bize birer dantel yaka verdi.

9 Temmuz. Bu yaz Hainfeld'e gidiyoruz, bu güzel bir şey, müthiş memnunum; fakat ayın 20'sine kadar gidebilmemiz mümkün değil çünkü babam o zamana kadar izin alamıyor ve annem de babamı bu kadar uzun süre yalnız bırakamaz. Neyse ki sadece birkaç gün kaldı. Hella'nın çoktan gitmiş olması ne yazık ki, bu sabah erkenden Salzburg yakınlarındaki Parsch'a gitmek üzere yola çıktı; ne müthiş bir isim ve Hella da onu söylemekten hiç hoşlanmıyor. Nasıl olup da bir yere böylesine çirkin bir ad verilebileceğini düşünemiyorum. Orada bir ev kiraladılar.

12 Temmuz. İnsanı şoka sokacak kadar sıkıcı. Neredeyse her gün Dora ile kavga ediyoruz çünkü o kadar kendini beğenmiş ki. Oswald dün eve geldi. Müthiş yakışıklı, neredeyse babam kadar uzun boylu sadece ondan bir çeyrek baş boyu kısa ama babamın boyu da müthiş uzundur zaten. Ve sesi de bir hayli kalınlaşmış, önceden böyle değildi. Ve saçlarını da bir yandan ayırmış, bu da ona çok uymuş. Bıyıklarının çoktan büyüme-ye başladığını söylüyor fakat doğru değil bu; eğer öyle olsaydı fark edilebilirdi; beş tane kıl bir bıyık etmez.

19 Temmuz. Tanrı'ya şükürler olsun yarından sonraki gün gidiyoruz. Babam annemden bizimle daha erken yola çıkması-

nı istedi fakat bunu yapamaz. Şayet yapabilseydi çok daha iyi olurdu.

24 Temmuz. Evimiz H'lerin evinden sadece üç ev uzaklıkta. Ada ve ben bütün günü birlikte geçiriyoruz. Burada Dora'nın bir okul arkadaşının da olduğu ortaya çıktı, onunla gayet iyi anlaşıyor, adı Rosa Tilofsky. Oswald, Hainfeld'lerin onu sıkıntıdan öldürdüğünü ve kendisini bir yerlere davet edecek bir arkadaş edineceğini söylüyor. Hiçbir şey onu bütün tatilini burada geçirmeye ikna edemeyecek. Ada için koyduğu ad ise: «Taşra Basitliği.» Ne olurdu bildiği kadar çok şey bilebilseydi. Rosa T'yi ise «Sivilce Kompleksi» olarak adlandırıyor çünkü iki üç tane sivilcesi var. Oswald karşısına çıkan tüm kızlarda bir kusur buluyor. Dora için «Yeşil Kurbağa» diyor çünkü Dora daima çok solgun görünüyor ve elleri de buz gibi. Bana gelince: «*Onun* için henüz hiçbir şey diyemezsiniz, henüz olgunlaşmamış bir embriyodan başka bir şey değil o.» Tanrıya şükürler olsun Tabiat Tarihi derslerinden bir embriyonun ne anlama geldiğini biliyorum, küçük bir kurbağa. Müthiş bir öfkeye kapılmıştım ve babam da, «Endişelenme,» demişti. «Yetişkin bir erkek olması için daha alması gereken çok yol var onun, aksi halde kız kardeşlerine ve onların hanım arkadaşlarına karşı daha nazik olurdu.» Bu sözler onu müthiş rahatsız etti ve o zamandan bu yana Ada ve Rosa bizimleyken tek bir kelime dahi etmiyor. Doğum günüm yaklaşıyor, Tanrı'ya şükürler olsun o zaman 12 olacağım, sonra sadece 2 yıl daha ve 14 yaşına gireceğim. O kadar mutluyum ki. Hella bugün ikinci defa olarak bana yazdı. Ağustosta amcasıyla kalmak için Macaristan'a gidecek, amcasının orada çok güzel bir malikânesi var ve Hella da orada at binmeyi öğrenecek.

İKİNCİ YIL

On İki Yaşından On Üç Yaşına Kadar

1 Ağustos. Doğum günüm müthiş eğlenceliydi. Harika bir yer olan Glasshütte'ye gittik; orada bir handa kendi akşam yemeğimizi kendimiz pişirdik çünkü hanın sahibesi hastaydı, aşçı da öyle. Birinin doğum gününde herkes ona öylesine nazik davranıyor ki. Aldığım hediyeler arasında en çok hoşuma giden de Ebeseder boya kutusu ve bir de kitap oldu. Fakat okumak için hiç zamanım olmuyor. Hella da bana çok güzel bir resim göndermiş: Annelik Mutluluğu, iki yavrusuyla beraber dachshund cinsi bir köpek, o kadar tatlılar ki. Eve döndüğüm zaman onu kapının yanındaki kitaplığın üstüne asacağım. Ada, bana kendi el emeği olan ipek bir para kesesi vardı. Ve Dora Teyze de bana bir günlük verdi fakat onu kullanamam çünkü ben sayfalar üzerine yazmayı tercih ediyorum. B'de oturan büyükbabam ile büyükanmem de bana koca bir parça marzipan gönderdiler, harikaydı. Ada'nın da hoşuna gitti; daha önce marzipanı bilmiyormuş.

9 Ağustos. Tatil olmadığı zamanlarda teyzesi ve eniştesinin yanında kaldığı St. Pölten'deki okula gidiyor çünkü H'deki okul St. Pölten'deki okul kadar iyi değil. Belki gelecek dönem Viyana'ya gelecek çünkü ortaokulu bitirmiş olacak ve öğrenimine devam edecek. Fakat yanında kalabileceği hiç akrabası yok Viyana'da. Belki Viyana'da bizimle kalabilir; Dora, her zaman istediği gibi sadece kendisine ait bir odaya sahip olabilir, Ada ve ben de bir odayı paylaşırız. Onunla bir odayı paylaşmayı sürekli olarak mesele çıkaran Dora ile paylaşmaktan çok daha fazla tercih ederim.

10 Ağustos. Gerçekten düşünüyorum da! Bir erkek her zaman istediği şeyi elde edebiliyor. Oswald gerçekten de bir arkadaşıyla kalmak üzere Znaim'e gidiyor. Şayet Dora veya ben

herhangi bir yere gitmeyi istesek neler olacağını görmeyi çok isterim. Bir erkek hep güzel vakit geçirir. Beni asıl sinirlendiren şey ise bütün bunlarda yatan adaletsizlik. Çünkü her ne kadar o bize bu konuda hiçbir şey söylememiş olsa da kesin olarak biliyoruz ki *kötü* bir karne getirdi. Fakat bunun hiçbir önemi yok elbette. Bizim aldığımız her 2 notunu suratımıza çarparlarken o bir sürü geçer notu olduğu halde canının istediği her yere gidebiliyor. Arkadaşları da öyle; Max Rozny'yi daha ancak bu sene tanıdı ve hemen arkadaş oldular. Hella ve ben ilkokulun ikinci sınıfından beri arkadaşız ve Dora ile Frieda Ertl de liseye başlamalarından bu yana arkadaşlar. Her ikimiz de arkadaşlıkla ilgili olarak onun kulağını biraz büktük. Bizi küçümseyerek güldü ve: «Tamam, bu doğru, *erkeklerin* arkadaşlıkları yıllar geçtikçe sağlamlaşır fakat siz kızların arkadaşlıkları kendilerine hayran olan ilk kişi ortaya çıkar çıkmaz bir duman gibi havaya karışıp gider,» dedi. Ne yüzsüzlük. Hella ve ben her ne olursa olsun evlene kadar birbirimize sımsıkı bağlı kalacağız çünkü aynı günde evlenebilmeyi istiyoruz. Tabii büyük olasılıkla o, benden önce nişanlanacak fakat evlenmeden önce beni beklemek *zorunda*. Bu, sadece bir arkadaş olarak onun görevi.

12 Ağustos. Oswald, dün gitti ve onun tam yola çıkmadan önce bir başka çingar daha çıkardığına şahit olduk, çünkü içimizden birinin istasyona kadar ona eşlik etmesini ve valizlerinin taşınmasına yardımcı olmasını istedi. Sanki biz onun hizmetçileriymişiz gibi. Ada valizi taşımak için gönüllü olmaya kalktı fakat Dora onu dirseğiyle hafifçe dürttü ve neyse ki o da hemen anladı. Kimi zamanlarda fakat sadece kimi zamanlarda Dora, öfkелendiği zaman Hella'ya bir hayli benziyor. O, Oswald'ın bir an önce ayrılmasının daha iyi olacağını düşünüyor çünkü aksi halde her zaman kavga çıkacak. Bunun nedeni de Dora'nın da-ima ancak ikinci en başarılı olabilmesi. Çünkü gerçekte Oswald ondan daha zeki. Ve Oswald, ne zaman Dora'yı gerçekten kızdırmak istese ona Dora'nın anlamadığı Latin cebri şeyler söyler. Sanırım Dora'nın Latince öğrenmesinin gerçek nedeni de bu. Söylemem gerek ki ben kendimi hiçbir zaman böyle bir konuda

sıkıntıya sokmazdım. Zira gerçekten buna hiç mi hiç aldırmıyordum.

15 Ağustos. Bugün Hella'ya bir paket gönderdim; gümüş telli bir saat zinciri. Onu dört günde yaptım. Sapasağlam bir halde eline geçeceğini umuyorum, Macaristan'da hiç kimsenin bundan emin olması mümkün değil.

17 Ağustos. Japon fenerleri ve köknar çelenkleri ile müthiş derecede meşgulüz. Kraliçenin yıl döneminde verilen şereflerden alanlar evlerini ışıklandırıyor ve dekore ediyorlardı. Ada ile çalışırken bana *bazı şeylerden* bahsetti. O Hella ile benden daha fazla şey biliyor çünkü babası bir doktor. Adam Ada'nın annesine pek çok şeyden bahsediyor ve her ne kadar onlar Ada içeri girdiği zaman genellikle konuşmayı kesseler bile Ada pek çok şeye kulak misafiri oluyor. Ada bir aktris olmayı müthiş arzu ediyor. Her ne kadar sık sık tiyatroya gitsem bile böyle bir şey benim aklıma hiç gelmemişti.

22 Ağustos. Hella zincire müthiş memnun oldu; onu takıyor. Kuzenin yanında gerçekten de at binmeyi öğreniyor. Kuzenin adının Lajos olması ne yazık. Fakat Ludwig de ondan daha iyi sayılmaz. Müthiş kibar ve yakışıklı görünüyor fakat ne yazık ki daha şimdiden 22 yaşında.

25 Ağustos. Ada tiyatroya müthiş düşkün. St. Pölten'de sık sık tiyatroya gitmiş ve St. Pölten'deki bütün hanımların da âşık olduğu bir aktöre âşık. Bir aktris olmak istemesinin sebebi de bu, bir de böylelikle özgür ve çekinmesiz yaşayabilecek. Viyana'ya gelmeyi bu kadar fazla arzu etmesinin sebebi de bundan başka bir şey değil. Keşke gelebilse ve bizimle yaşayabilse. H'de solup gittiğini çünkü orasının sıkıcı bir delik olduğunu söylüyor. St. Pölten'de bütün cep harçlığını âşık olduğu aktör için aldığı çiçeklere harcıyor. Ailesine de sürekli olarak da çok fazla yazı defteri ve okul malzemesi almak zorunda kaldığını söylüyor. Kendi evinde yaşamadığı için şanslı çünkü ben olsaydım annemi bu kadar kolaylıkla kandıramazdım. Bu işe yaramazdı. Ne de olsa sürekli çok az harçlık alıyor insan ve kendi evinde yaşayınca da annesiyle babası onun tam olarak kaç tane yazı defterine sahip

olduğunu gayet iyi biliyor. Ben de birkaç aylığına evden uzaklaşmak isterdim. Ada bunun kişiye çok iyi geldiğini zira o zaman dünyayı tanımayı öğrendiğini; kendi evinde ise dediğine göre ancak yavan ve köhnemiş bir şekilde büyüyor kişi. Böyle konuştuğu zamanlarda gerçekten de bir aktrisi andırıyor ve kesinlikle yeteneği de var; zaten okulundaki Almanca öğretmeni de böyle söylüyor. Upuzun şiirleri ezberden okuyabiliyor ve diğer kızlar da öğretmenden sürekli ona şiir okutmasını istiyorlar.

30 Ağustos. Bugün Ada, Geiber'in Tiberius'un Ölümü adlı şiirini ezberden okudu; muhteşemdi; o, doğuştan bir aktris ve sahneye çıkamaması da korkunç bir utanç. Fransızca veya di-kiş öğretecek. Fakat o sahneye çıkacağını söylüyor; umarım bir şekilde bunun yolunu bulur.

31 Ağustos. Oswald hayli uzun ve güzel bir on beş gün geçiriyor; hâlâ orada ve eylülün 4'üne kadar da orada kalacak! Ben ya da Dora olsaydık şayet. Korkunç bir gürültü kopardı. Fakat Oswald *her şeyi* yapabilir. Ada diyor ki: «Biz kızlar dünyanın kendi özgür iradesiyle bize vermeyeceği şeyleri söke söke almak zorundayız.»

5 Eylül. Önceki gün ormandayken Ada'ya, annemden onun gelip de bizimle kalmasına izin vermesini isteyeceğime dair söz verdim, böylelikle o da sahne eğitimi alabilecekti. Bugün anneme sordum fakat söz konusu bile olamayacağını söyledi. Ada'nın ebeveynlerinin bunu karşılayabilmesi kesinlikle mümkün değil. Şayet yeteneği varsa işler kendiliğinden gelişir ve onun sadece Dramatik Sanatlar okuluna gitmesi gerekir, böylelikle orada rahatlıkla iyi bir tiyatro eğitimi alabileceğini söylüyor Ada. Dola-yısıyla bunun neden böylesine korkunç derecede pahalı olması gerektiğini anlayamıyorum. Ada için müthiş üzgünüm.

10 Eylül. Ah, hepimiz öylesine heyecanlıyız ki. Günlüğümü toparlamak zorundayım çünkü yarın eve dönüyoruz. Elimden geldiğince çabuk yazmam gerekiyor. Üç gündür burada bazı Çingeneler bulunuyor ve dün kadınlardan biri arka kapıdan bizim bahçeye girdi, ellerimize baktı ve bize fallarımızı söyledi, benimkini, Ada'nınkini ve Dora'nınkini. Ona inanmadık elbette

fakat Ada'ya pek çok zorlu mücadele verdikten sonra muhteşem fakat kısa bir kariyere sahip olacağını söyledi. Ona kusursuz bir şekilde uyuyor bu. Fakat benimle ilgili olarak müthiş bir karışıklık vardı. Büyük mutluluk beni bekliyormuş, ben *tam olarak yine şimdi olduğum yaşta olduğum zaman*; büyük bir tutku ve büyük bir servet. Elbette bu da 24 yaşında evleneceğim anlamına geliyor olmalı. 24 yaşında! Ne saçma! Dora 12 yaşından çok daha genç göründüğümü dolayısıyla da kadının 20'yi hatta 18'i kast ettiğini söylüyor. Fakat bu da bir o kadar aptalca çünkü bir doktor olan çok fazla sayıda kız tanıyan Doktor H. benim olduğum yaştan daha *büyük* göründüğümü söylüyor. Bu yüzden o yaşlı Çingene kadının benim sadece 10 hatta 9 yaşında olduğumu düşünmesi olanaksızdı. Dora'nın falı ise, onun *birkaç* yıl içinde çok fazla sıkıntıya ve sonra da mutluluğa sahip olacağı şeklin-deydi. Ve bir de Ada'ya hayat çizgisinin kırıldığını söyledi!..

14 Eylül. Oswald bu sabah erkenden ayrıldı. Babam onu her iki yanağından öptü ve şöyle dedi: «Tanrı aşkına bu son senende okulda iyi bir çocuk ol.» Bu sene üniversite sınavına girmek zorunda ve bu sınav korkunç zor. Fakat o bu sınava girmeye cüret eden herkesin ondan başarıyla çıkabileceğini söylüyor. Dediğine göre cüret çoğu kez insana kafa patlatmaktan ve insanın beynini ezecek çalışmalardan daha çok yardım edermiş. Haklı olduğunu biliyorum; fakat ne yazık ki şu anda ne yapmam gerektiği kesinlikle gelmiyor aklıma. Çoğu kez sonradan düşünürüm, şunu veya bunu söylemeliydim diye. Hella gerçekten harika ve Franke de öyle, her ne kadar bilhassa zeki bir insan olmasa bile her zaman «akıllıca» bir cevap bulmayı başarır. Annem, «Keşke Oswald'ın profesörlere söylediklerinin sadece yarısı doğru olsaydı, işte o zaman Oswald'ın neden her gymnasiumdan atılmadığını bir türlü anlayamazdım,» diyor. Oswald ise, «Şayet bir insan bir şeyi doğru biçimde söylüyorsa hiç kimse bir şey diyemez. Fakat bu kural da her zaman geçerli değildir,» diyor.

16 Eylül. Hella bugün dönüyor. Bu yüzden sabah yazıyorum çünkü öğleden sonra o buraya gelecek. Müthiş mutluyum. An-

neme güzel bir pasta satın alması için yalvardım, hem Hella'nın hem de benim çok sevdiğimiz bir türden.

20 Eylül. Sadece bir veya iki kelime. Okul bugün yine başladı. Tanrı'ya şükürler olsun, Frau Doktor M. yine bizim sınıfımıza geliyor. Frl. Steiner okul yılının sonunda doktora derecesini almıştı. Tarihte yeni bir Frau Doktor'umuz var ancak adını henüz bilmiyoruz. Vischer denilen kadın tatilde evlenmiş!.. Sadece birinin *onunla* evlenebileceğini düşünmek bile insanı gülmekten kırabilir. Dora'nın onun kocasının yerinde olmak istemeyeceğini, fakat çok büyük olasılıkla adamın yakında onu boşayacağını söylüyor. Üstelik gözlük takmak bir kadın için korkunç bir şey. Ben, sadece bir kelebek gözlük takabilirim çünkü onu her zaman takmak gerekmiyor. Fakat gözlükler! Dora da bir erkeğin nasıl olup da gözlük takan bir kadınla evlenebileceğini anlayamadığını söylüyor. Hella Vischer'in o gözlüklerinin ardından ona bakınca kendini bir hayli hasta hissettiğini söyler sık sık. Yeni bir tabiat tarihi profesörümüz var. Bayan öğretmenlerimizden üçü doktora derecesi sahibi olduğu ve bir veya aslında 2 profesörümüz çünkü bir de din dersi profesörümüz var, müthiş mutluyum. Üçüncü sınıftakiler ise korkunç rahatsızlar çünkü bayan öğretmenlerinden sadece bir tanesi doktora derecesine sahip. Dora'nın da iki doktor ve üç profesör öğretmeni var.

25 Eylül. Bütün kızlar tabiat tarihi profesörü Profesör Wilke'ye çılgınca âşıklar. Hella ve ben bugün eve gidene kadar onun arkasından yürüdük. Çok hoş görünen bir adam boyu o kadar uzun ki birden ayağa kalktığı zaman başı neredeyse lambaya değiyor ve güneş üzerlerine vurduğu zaman ateş gibi parlayan muhteşem satı sakalları var; bir güneş tanrısı! Ona S. G.⁽⁶⁾ diyoruz fakat ne anlama geldiğini ve kimden bahsettiğimizi kimse anlamıyor.

29 Eylül. Schmolka okuldan ayrılmış sanırım Frl. St.'nin makyaj çantası yüzünden. Başka iki kız daha ayrılmış ve üç

(6) İngilizce: Sun God, Güneş Tanrısı kelimelerinin baş harfleri. (Ç.N.)

yeni gelen var fakat ne Hella ne de ben onlardan hoşlanmadık.

1 Ekim. Bugün Tabiat Tarihi dersinde benim sıramdı, korkunç sıkı çalışmıştım ve *O* da muhteşemdi. *Bütün dönem boyunca* resimlerle ve hayvanlarla ilgileneceğiz. Ne kadar hoş. Hella ve ben daima aynı renk saç kurdelesini takıyor ve Tab. Tar. dersinde sıramızın üzerine daima aynı renk pelür kâğıdı koyuyoruz. *O* bizden defter tutmamızı, tabiatı gözlemlememizi istiyor. Biz de kendi defterlerimizi leylak rengi kâğıtla kapladık tam onun boyunbağıyla aynı tonda. Salı ve cuma günleri her şeyi hazır etmek için okula saat tam sekiz buçukta gelmek zorundayız. Ah ne kadar mutluyum.

9 Ekim. Jimnastik öğretmenimizin kuzenlerinden biriymiş *o*, muhteşem. Bakın bunu nasıl ortaya çıkardık. Biz yani Hella ve ben daima Café Sick'in önünden geçiyoruz çünkü *o* öğleden sonraları kahvesini daima orada içer. Ve perşembe günü jimnastik dersinden önce oradan geçtiğimiz zaman jimnastik öğretmeni de orada onunla beraber oturuyordu. Elbette geçerken ona başımızla selam verdik ve jimnastik dersinde Herr Baar da bize şöyle dedi: «Demek siz tabiat tarihinde kuzenim tarafından işkence ve sıkıntıya maruz bırakılıyorsunuz. «Sıkıntı mı?» diye yanıt verdik, «Ah, hayır, bütün haftanın en eğlenceli dersi *o*.» «Öyle mi?» dedi, «Onu bundan haberdar etmeyi unutmayacağım.» Elbette, bunun korkunç olabileceğini söyleyerek ondan bizi ele vermemesini rica ettik hatta ona yalvardık. Umuyorum ki böyle bir şey yapmayacak.

20 Ekim. Frau Doktor Steiner'in annesi öldü. Hepimiz öyle üzgünüz ki. Bazılarımız cenazeye gidiyor, ben gitmeyebilirim, annem bunun uygun olmadığını söylüyor, Hella'nın da gitmesine izin verilmiyor, merak ediyorum acaba *O* gidecek mi diye. Eminim gidecek çünkü aslında *mecbur* buna.

23 Ekim. Frau Doktor St. korkunç solgun görünüyor. Franke kesinlikle onun kısa süre içinde evleneceğini söylüyor çünkü şimdi hem annesi hem de babası öldü. Nişanlısı sık sık gelip onu Lise'den alıyor yani demek istiyorum ki onu L. Caddesi'nde

bekliyor. Hella onu çok fazla düşünüyor elbette çünkü bir subay o. Ben ise fazla kafa yormadım ona çünkü fazla kısa ve fazla şişman. Boyu Frl. St.'den çok az uzun. Bence bir kocanın karısından neredeyse bir baş uzun olması gerekir veya hiç değilse bir başın yarısı kadar tıpkı annemiz ve babamız gibi.

29 Ekim. Öylesine korkunç derecede fazla işimiz var ki yapacak, bu kış buz pateni için sezonluk bilet almayacak bunun yerine paten kaymaya gittiğimiz her gün için tek seferlik ödeme yapacağız. Keşke O'nun da paten kayıp kaymadığını bilseydim ve eğer kayıyorsa nerede kaydığını. Hella çok ihtiyatlı davranarak bunu, jimnastik dersi esnasında kuzeninden öğrenebileceğimizi düşünüyor. Sık sık Café'de bir araya geliyorlar. Ne hakkında konuştuklarını bilmek isterdim, o kadar çok gülüyorlar ki sürekli bilhassa da biz yanlarından geçerken.

31 Ekim. Ada bana yazmış. *Korkunç* mutsuz. St. P'ye döndü, boş zamanlarda gidilen bir okula devam ediyor. Fakat aktör artık orada değil. Ruhuna ağırlık yapan zincirleri söküp atmak için yanıp tutuştuğunu yazıyor. Zavallı sevgilim. Hiç kimse ona yardım edemez. Yani ancak annesi yardım edebilir ona fakat bunu yapmayacak. Korkunç olmalı. Hella o kendi kendisine bir zarar vermeyi deneyene kadar annesiyle babasının onun sahneye çıkmasına izin vermeyeceklerini düşünüyor; ancak o zaman işler biraz daha iyiye gidebilir. Son derece doğru bu, Ada'nın nasıl da korkunç derecede mutsuz olduğunu öğrendiği zaman ne düşünebilir ki? Hem ne de olsa bu kadar büyük bir yeteneğe sahipken neden onun sahneye çıkmaması gerekiyor ki? Ortaokuldaki kadın ve erkek bütün öğretmenleri onun muhteşem resitallerine övgüler yağdırmışlar ve içlerinden bir tanesi de onun *muhteşem bir tiyatro yeteneğine* sahip olduğunu açıkça belirtmiş. Öğretmenler kimseyi pohpohlamazlar; bir tek...; her şeyden önce sıradan bir öğretmen değil O bir profesör ve ikinci olarak da O diğer hepsinden tamamıyla tamamıyla farklı. Sakalını okşadığı zaman kendimden geçer gibi oluyorum heyecandan. Ve oturduğu zaman ceketinin eteklerini havaya kaldırış biçimi... Öylesine hoş ki gidip onu öpme isteği duyuyorum. Hella ve ben

sırayla onun masasına kalemliklerimizi koyuyoruz, böylelikle O da yazarken eliyle onu takdis ediyor adeta. Daha sonra aritmetik dersinde onunla yazı yazarken sürekli Hella'ya bakıyorum o da bana ve her ikimiz de diğerimizin ne düşündüğünü biliyoruz.

15 Kasım. Bugün tatil bu yüzden en sonunda yeniden yazabiliyorum. Öylesine korkunç fazlalıkta işimiz vardı ki yapacak, yazabilmem mümkün olmadı. Üstelik annem de sık sık hasta oluyor. Son dört gündür yine yatakta. Bu durum korkunç derecede sıkıcı ve kasvetli. O günlerde yazacak zamanım oldu elbette ama o zaman da yazmayı benim canım istemedi. Annem yeniden iyileşir iyileşmez nasıl gittiğimizi sormak için liseye gidecek. S. G'den dolayı bundan müthiş mutluluk duyuyorum.

28 Kasım. Annem bugün okula geldi ve onu da gördü. Anne-mi ona götürdüm ve o da semavi bir varlık gibiydi. «Kızınızdan son derece memnunum; çok istekli ve çalışkan,» dedi. Sonra sanki notlarına bakmak istiyormuş gibi defterinin sayfalarını çevirdi. Fakat gerçekte hepimizin de ne kadar çalıştığını çok iyi biliyor. Yani *hepimiz* değil elbette. Bu kadar fazla sayıda kız varken böyle bir şey imkânsız olurdu; ve o bir bilim okulunda da derslere giriyor ki orada bizden daha bile fazla sayıda erkek çocuk bulunuyor.

5 Aralık. Bugün kayarken Altın Peri'yi gördüm. Müthiş hoş görünüyordu; fakat aslında şimdi onu geçen sene bulduğum kadar güzel bulmuyorum. Hella benim gözlerime ne olduğunu zaten hiçbir zaman anlayamadığını söylüyor. «Ona o kadar çılgınca âşıktın ki tipik bir Bohemyalı burnuna sahip olduğu hiçbir zaman dikkatini çekmemişti,» diyor Hella. Elbette ki doğru değil bu sadece şimdi benim zevkim *tamamıyla farklı*. Yine de ona, «Nasılsınız?» dedim ve o da çok kibardı. Konuştuğu zaman gerçekten çok çekici oluyor ve onun altın dolgularını da çok seviyorum. Frau Doktor M'de de iki tane var ve güldüğü zaman harika görünüyorlar.

8 Aralık. Dora'nın o budalaca esprilerini kendine saklamasını ne kadar da çok isterdim. Trobisch'lerin hepsi de bugün buradaydı ve okul hakkında konuşuyorlardı. Dora da şöyle dedi:

«Gretl'in her sene yeni bir coşkunluğu oluyor; geçen sene Frau Doktor Malburg'du bu ve bu sene de Profesör Wilke. Frau Doktor Malburg ise şimdi gözden düştü.» Şayet isteseydim birlikte paten kaydığı iki öğrenci hakkında konuşarak söze başlayabilirdim. Fakat böyle biri değilim ben bu yüzden de sadece küçümsemeyle bakıp masanın altından bacağına bir tekme atmakla yetindim. Ve o da şunu söyleme yüzüzlüğünde de bulundu: «Ah, elbette, kalbin bu ince sırları açığa vurulmamalı. Aldırma Gretl, senin yaşında fazla önemi yok bunların çünkü hiçbir şey fazla derinden kesmez insanı.» Fakat karşılığını da derhal aldı: Frau von Tr. ile babam kahkahalarla güldüler ve Frau von Tr. de şöyle dedi: «Niçin büyükanne, aynada saçlarındaki beyaz telleri mi gördün?» Ah, nasıl da güldüm bu sözlerle ve o da öylesine korkunç bir şekilde bozum oldu ki ateş gibi kızardı ve akşam da *hana* benim hasta ruhlu bir domuzdan başka bir şey olmadığını söyledi. İşte bu yüzden ben de ona kompozisyon defterini masada bıraktığını ve üstelik yarın da onu teslim etmesi gerektiğini söylemedim. *Benim* için hava hoş çünkü ben hasta ruhlu bir domuzum.

9 Aralık. Bu, korkunç bir şey. Bu öğleden sonra saat 2'de Hella, Löw sanatoryumuna kaldırıldı ve derhal ameliyata alındı. Apandisit. Annesi biraz önce telefon ederek ameliyatın başarıyla sonuçlandığını söyledi. Fakat doktorlar şayet iki saat daha geçseymiş her şey için çok geç kalınmış olacağını söylemişler. Dizlerim titriyor ve yazarken ellerim de. Narkozun etkisi henüz geçmemiş.

10 Aralık. Hella korkunç derecede bitkin; annesi ile babası dışında hiç kimse onu göremiyor hatta Lizzi bile. Ermiş Nikolas Günü'nde öylesine güzel zaman geçirmiş ve öylesine çok da şekerleme yemiştik ki neredeyse hasta etmiştik kendimizi. Fakat bundan dolayı da apandisit olması olanaksız. Pazartesi akşamı jimnastik dersinden sonra eve dönerken kendini hiç iyi hissetmediğini söylemişti. O günden bir önceki gece de kasılmalar yaşamış ve sabah da doktorun ilk söylediği şey, bir an önce ameliyata alınması için hastaneye gitmesi gerektiği olmuş.

11 Aralık. Okuldaki bütün kızlar Hella için korkunç heyecanlılar ve Frau Doktor St. de korkunç nazikti ve matematiği gelecek salıya kadar erteledi. Pazar günü Hella'yı görmeye gidiyorum. Beni görmeyi çok istemiş ve ben de onu görmeyi çok istiyorum.

12 Aralık. Hella hâlâ çok bitkin ve hiçbir şeye aldırış etmiyor. Annesi aracılığıyla ona birkaç gül ve menekşe gönderdim, bunları o kadar çok sever ki.

14 Aralık. Bu öğleden sonra saat on üç kırk beşten dörde kadar Hella ile birlikteydim. Çok solgun ve ben içeri girdiğim zaman her ikimiz de o kadar çok ağladık ki. Ona biraz daha çiçek getirdim ve hemen Profesör W'nin beni ne zaman görse hemen onun sağlığını sorduğunu belirttim. Diğer öğretmenler ve özellikle Frau Doktor M. de aynı şeyi yapıyorlar. Kızlar da onu ziyaret etmek istiyorlar fakat annesi bunun için onlara izin vermiyor. Ne zaman biri yatakta yatıyor olsa her zaman olduğundan o kadar farklı görünüyor ki adeta bir yabancı gibi. Bunu Hella'ya da söyledim ve o da şöyle dedi: «Biz hiçbir zaman birbirimize yabancı olamayız, ölürken bile. Sonra ben tekrar hıçkırıklara boğuldum ve her ikimizin de annesi artık gitmem gerektiğini, bunun Hella için fazla heyecan verici olduğunu söyledi.

15 Aralık. Bugün yine Hella ile beraberdim. Benden kilitli dolabından içinde babası için bir kurutma defteri ile annesi için bir anahtar sepeti olan bir paketi alıp ona getirmemi isteyen bir not vermişti bana çünkü Noel için yapılması gereken işler henüz bitmemişti.

16 Aralık. Hella bugün daha iyi. Onun için babasına hazırladığı kurutma defterini boyamak zorundayım. Tanrı'ya şükürler olsun bunu yapabilirim. Anahtar sepetini ise kendisi tamamlayabilecek, bu çok kolay.

18 Aralık. Bruckner'lerin hepsi de korkunç mutsuzlar çünkü şayet Hella Noel'i hastanede geçirmek zorunda kalırsa bu onlar için gerçek bir Noel olmayacak. Fakat belki de böyle olması zorunlu çünkü dün o kadar da iyi değildi, doktorlar niçin birdenbire tekrar ateşinin çıktığını anlayamıyorlar. Çünkü o kendisi bunları fazlasıyla sevdiği için ona biraz kavrulmuş badem getirmiş

olduğum konusunda beni ele vermedi. Fakat şimdi tekrar bir ameliyat daha geçirmek zorunda kalabileceğinden öylesine çok korkuyorum ki.

19 Aralık. Okuldan sonra hemen tekrar Hella'yı görmeye gittim çünkü o kadar endişeliydim ki bütün gece uyuyamamıştım. Tanrı'ya şükürler olsun daha iyi. Doktorlardan biri şayet evde bakılıyor olsaydı diyetinde bir yanlışlık yapıldığından emin olabileceğini fakat hastanede olduğu için böyle bir olasılığın söz konusu olmayacağını söyledi. O halde bütün bunların sebebi kavrulmuş bademler ve o iki koca marzipan parçasıydı demek. Hella sebebin marzipan olduğunu düşünüyor çünkü her biri 20 heller değerinde hayli büyük parçalardı ve içindeki iri fındıklar da midesine oturmuştu. Ben oradayken hâlâ ağrısı vardı fakat bu konuda hiçbir şey söylemedi çünkü şekerlemeleri getirmiş olmam aslında onun hatasıydı. Bundan sonra canının istediği kadar yalvarabilir fakat ona çiçekten başka hiçbir şey getirmeyeceğim ve çiçekler de insanı hasta etmezler. «Çiçeklerin İntikamı» adlı şiirde söylenenler doğruysa işler değişir elbette. Fakat tümü de saçmalık bunların ve üstelik ona ağır bir kokusu olan çiçekler de getirmiyorum.

20 Aralık. Öylesine mutluyum ki yarın veya salı günü Hella eve dönebilecek tam Noel ağacı zamanında. Şimdi ona ne vereceğimi biliyorum, bir dinlenme koltuğu, babam bunun için bana para verecek zira benim yeterince param yok fakat istediğim kadar para verecek babam. Ah, benim babam gibi olamaz hiç kimse. Yarın bir tane almak için beni Wahringer Caddesi'ne götürecekt.

21 Aralık. Bugün Hella ile ancak çok kısa bir süre zaman geçirebilmişim ki babam beni almaya geldi. İlk başta biraz incindi fakat sonra önemli bir işimiz olduğunu gördü bu yüzden de şöyle dedi: «Marzipandan yapılmış bir şey olmadığı müddetçe sorun yok.» Neredeyse her ikimizi de ele verecekti bu sözleri. Çünkü dışarı sokağa çıktığımız zaman babam bana sordu: «Hella niçin marzipandan bahsetti?» Bu yüzden ben de çabucak: «Hasta olduğu için tatlılardan tam anlamıyla nefret ediyor,»

dedim. Tanrı'ya şükürler olsun babam hiçbir şey fark etmedi. Fakat ben babama yalan söylemek zorunda kalmaktan nefret ediyorum. Her şeyden önce sürekli olarak bunu anlayabileceği hissine kapılıyorum, ikinci olarak da ne olursa olsun ona yalan söylemekten hoşlanmıyorum. Kanepe çok güzel, Türk motifli yuvarlak minderinin üzerinde de uzun püsküller vardı. Babam tutarın tamamını kendisi ödemek istedi fakat ben karşı çıktım. «Hayır, o zaman benim hediyem olmaz,» dedim, bu yüzden beş kron verdim, babam da 37 kron verdi. Yarın erkenden Bruckner'lere gönderilecek.

22 Aralık. Hella yarın eve çıkıyor. Şimdiden biraz ayaklanmış durumda fakat hâlâ o kadar bitkin ki yürürken birine dayanmak zorunda kalıyor. Eve çıkacağı için müthiş mutlu çünkü bir hastanede insanın kendisini daima yakında ölecekmiş gibi hissettiğini söylüyor. Çok haklı. İlk defa olarak onu görmeye gittiğim zaman neredeyse daha merdivenlerdeyken gözyaşlarına boğulacaktım. Ve sonra her ikimiz de gerçekten çok fazla ağladık. Annesi kanepeyi biliyor fakat henüz onlara gönderilmiş değil. Umarım onu dükkânda unutmazlar.

23 Aralık. Hella bugün eve çıktı. Babası onu üst kata taşıırken ben de elini tutuyordum. Asma kattaki iki kiracı da ona geçmiş olsun demek için dışarı çıktılar ve ikinci kattaki yaşlı danışma meclisi üyesi ile karısı da büyük bir saksı leylak gönderdiler. O kadar yorgundu ki dinlenebilmesi için akşam beşte oradan ayrıldım. Yarın önce onların Noel ağacına sonra da bizimkine gideceğim. Hella yüzünden Br'ler hediyelerini saat beşte verecekler, biz ise kendimizinkilerini her zamanki gibi 7'de vereceğiz.

26 Aralık. Dün ve ondan önceki gün bir kelime dahi yazmadım. Burası ve Hella'lar o kadar güzeldi ki. Aldığım her şeyi kaydedemeyeceğim çünkü zamanım yok ve hem de nasılsa biliyorum. Hella kanepeye müthiş memnun oldu, babası onu odaya taşıdı ve kanepeye yatırdı. Annesi ağladı. Çok dokunaklıydı. Ağır bir hastalıktan kurtulmuş olmak kesinlikle müthiş güzel bir şey, herkes size ihtimam gösteriyor ve hiç kimse sizin önceliğinize itiraz etmiyor. Bunu Hella'ya çok görmüyorum. Onu öylesine

seviyorum ki. D n, bütün gün oradaydım. D n bütün gün oradaydım ve akşam yemeğinden sonra yatmaya gideceğı zaman şöyle dedi: «Yazı masamın çekmecesini a , sağıda en altta olanı, orada eğer okumak istersen g nl ğ m  bulacaksın.» Bunu hiçbir zaman unutmayacağım! Birbirimize g nl klerimizi okuma konusunda karşılıklı olarak izin verme üzerinde anla tığımız doğıru fakat henüz bunu hiç yapmamı tık; sonuçta ne de olsa biraz utanıyorduk birbirimizden, hem de aradan uzun bir zaman geçtikten sonra ne yazmış olduğunu tam olarak hatırlayamıyor. Onun yazdıkları son derece kısa olur hep; öyle ki yarım sayfadan daha fazla yer tutmaz hiçbir zaman fakat ne yazdığı daima önemlidir. Elbette ki uyuyamadı, onun yerine günlüğünden kendisinin yazmış olduğu pek çok şeyi okumak zorunda kaldım özellikle tatilde o Macaristan'dayken olanları. Pek çok şey yapmış orada. İki küçük erkek kardeşi ve iki kuzeniyle birlikte. Bazı şeylere o kadar çılgınca güldük ki sonunda Hella'nın yaraları acımaya ba ladı ve ben de okumayı bırakmak zorunda kaldım.

29 Aralık. D n öylesine korkunç bir kavga içine girdik ki. Bakın nasıl oldu? Her ikimiz de bebeklerle ve bu türden şeylerle oynamayı uzun zaman önce bırakmı tık fakat ben Hella'nın kutusunu karı tırırken bebek e yalarıyla kar ıla tım. Kutunun, Hella'nın onlara hiçbir zaman bakmayacağı kadar dibindeydiler. Küçük Paris modelini çıkardım ve o da şöyle dedi: «Onu buraya ver ve ona ait olan her şeyi de getir.» Hepsini yatağının üzerine dizdim ve onlarla ilgilenmeye ba ladık. Sonra annem ve Dora içeri girdiler. İçeri girdikleri zaman Dora bize öylesine k   mse-yici bir bakışla baktı ki ve şöyle dedi: «Ah, i te en sevdikleri i le me guller. Bak, Lizzi, yanakları oynadıkları oyunun heyecanıyla kıpkırmızı olmuş.» Terbiyesizlik değıl mi bu? Biz bebeklerle oynuyormu uz. Hem  yle olsak bile bundan ona ne ki kendine bir eğılence payı çıkarıyor? Hella korkunç bir   keye kapıldı ve bugün: «İnsan hiçbir zaman casuslardan uzak kalamıyor. Lütfen bütün bu şeylerin hepsini tekrar kutuya koy ki onları bir daha görmeyeyim,» dedi. Sanki bu ayıp bir  eymi  gibi daima oyuncak bebekler yüzünden kınanmak zorunda olması gerçekten

çok aptalca. Ne de olsa insan işlerin nasıl yürüdüğünü ancak aradan çok uzun bir zaman geçmeden gerçekten kavrayamıyor; insan 7 yaşında, 8 yaşında hatta daha da büyükken hâlâ küçük bir kız sayılıyor ve bebeklerini ilk olarak satın aldığı zaman onların güzel olup olmadıklarını ya da güzel giyinmiş olup olmadıklarını anlayamıyor. Yine de bugün oyuncak bebekler defterini tamamen kapatmış olduk. Yeni bir sayfa açmak için iyi bir gün ne de olsa çünkü yarından sonraki gün yeni yılın ilk günü.

Fakat beni hepsinden fazla kızdıran şey Dora'nın gösterdiği bu yüzsüzlük örneği oldu. Dediğine göre Lizzi, «Bu tür şeylerle bir zamanlar ne kadar eğlenirdik,» demiş fakat ben öylesine büyük bir öfkeye kapılmıştım ki onu duymadım. Peki ya çaktırmadan Noel ağacına asılı bütün güzel şeyleri yiyip bitirmek!.. Kendi gözlerimle gördüm, *bu* daha ne ki! Tam da 15 yaşındaki bir kız için yerinde ve uygun bir şey. Dün akşam yemeğinden sonra sordum: «Peki ya ikinci marzipan sandviğine ne oldu, ağaçta iki tane asılı olduğundan eminim.» Ve ona öylesine uzun ve dik dik baktım ki kıpkırmızı oldu. Ve biraz sonra da, «Büyük sebze sepeti de gitmiş,» dedim. Sonra o da, «Evet, onu ben aldım, bunu yapmak için de senin iznine ihtiyacım yok. Sandviçe gelince, onu da Oswald aldı,» dedi. Öylesine bir öfkeye kapıldım ki ve sonra babam da, «Gel küçük cadı, gel, gazabının ateşini ikinci sandviçle söndür ve onu bir yudum likörle yıka,» dedi. Çünkü büyükbabam babama bir şişe likör göndermişti.

30 Aralık. Yıl için güzel bir son bu. Artık okula hiç ilgi duymuyorum. Budala küçük soytarılarız biz, aşk sarhoşu ve büyümüş de küçülmüş fingirdekleriz. Her salı ve her cuma günleri her şeyi düzene sokmak için, her şeyin tozunu almak için saat sabahın sekiz buçuğunda okulda hazır bulunmamızın karşılığında aldığımız bütün teşekkür bu işte ve sonra da o kalkıp böyle bir şeyi söyleyebiliyor? Onun adını bir daha asla büyük harfle yazmayacağım. Ve bir de bunların hepsini sineye çekip bastırmak zorunda kaldım, nedeni de sadece Hella'yı heyecanlandırmamak zorunda oluşum. Annem bunları bana söylediği zaman korkunç kızmıştım fakat yine de şimdi nasıl bir tavır takınacağımı bildi-

ğim için memnunum. Annem dün okula telefon etti ve jimnastik öğretmenimizin Lisesi'ne giden kız kardeşi de tesadüf eseri orada bulunuyormuş ve anneme kuzeni Dr. Wilke'nin bizim lisedeki kızların böylesine erken gelişmiş ve cüretkâr olmalarından bir hayli rahatsızlık duyduğunu söylemiş. Bu budala küçük soytarılar ve büyümüş de küçülmüş fingirdekler bu işlere daha birinci sınıftayken başlıyorlarmış. *Ve o da işte bu sebepten dolayı erkek çocuklara ders vermeyi tercih ediyormuş*, onlar da kendisini çok seviyorlarmış fakat aynı zamanda kendilerini onun için böylesine bir *cehennem azabı* haline de getirmiyorlarmış. Eh, şimdi bildiğime göre kendimi bir daha onun için cehennem azabı haline getirmeyeceğim. Bir dahaki dersin olduğu cuma günü oraya saat dokuzdan sadece iki dakika önce gideceğim ve tek bir kelime etmeksizin malzemeleri sınıfa taşıyacağım. Bu arada bizim onun için bir *cehennem azabı* olduğumuzdan Kalinsky'yi de haberdar edeceğim. Düşün bir, sanki Birinci Sınıftaymışız gibi!

1 Ocak, 19.. - Profesör W. ile olan bu iş beni müthiş kızdırıyor. Hella dün ne olduğunu sorup durdu, her nedense farklı göründüğümü söyledi. Fakat Tanrı'ya şükürler olsun olup bitenleri saklamayı başardım. Onun sağlığı için saklamam gerek, her ne kadar beni hasta etseler bile. Her neyse, şimdi hayatın ne faydası var ki. İnsanlar böylesine hain olduktan sonra. Her zaman öylesine kibar ve çekiciydi ki Hella'nın nasıl olduğunu soruşunu düşündüğüm zaman ve bütün bu süre boyunca ne kadar da ikiyüzlüymüş meğer. Bir bilseydi, Hella! Ama yarın!

2 Ocak! Ona *tek kelimeyle iğrenç* davrandım. Kapı vuruldu. «Günaydın, Herr Prof. Lütfen bugün ders için bizden ne istediğinizi söyleyin.» O son derece kibarca: «Bugüne özel hiçbir şey yok. Neyse, Noel'iniz nasıl geçti» Ben: «Teşekkür ederim, her zamanki gibi.» Dönüyor ve bana bakıyor: Pek de öyleymiş gibi görünmüyor; tavrınıza bakılacak olursa. Ben: Bunun için çok farklı sebepler var. O: Ah, öyle mi? Bir de, ah, öyle mi, diyor. Çünkü benim bizden nasıl bahsettiğini biliyor olduğuma dair en küçük bir fikri dahi yok.

6 Ocak. Bugün Hella ilk defa olarak dışarı çıkabildi. Şimdi çok daha iyi ve ayın ortasına kadar okula dönebilecek. O zaman gelmeden önce ona söylemeliyim aksi halde bir şok yaşayacak. Dün sordu: S. G. «Artık beni merak etmiyor mu?» Ah, evet, ona yalan söyledim, fakat eskisi kadar sık değil. Ve o da şöyle dedi: İşler böyle yürüyor işte, gözden ırak, gönülden ırak. Peki ama gerçeği öğrendiği zaman ne olacak? Ne olursa olsun tamamıyla güçlenene kadar ona söylemeyeceğim.

10 Ocak. Hella'ya çoktan söylemiş olmam gerekirdi. S. G'den öylesine coşkulu bir biçimde bahsediyor ki. İlk başta hiçbir şey söylemedim. Ama sonra sordu: Niçin öyle yüzünü buruşturuyorsun? Artık dersle ilgili işleri düzenlemene izin verilmiyor mu? Ben: İzin verilmek mi? Elbette *izin veriliyor*. Fakat artık *ben* istemiyorum. Hella'ya bu konuda kendimi ne kadar kötü hissettiğimi söylemedim çünkü ona delicesine âşıktım.

12 Ocak. Hella da ona delicesine âşıktı herhalde veya daha doğrusu ona hâlâ âşık. Pazar akşamı öylesine üzüntülüydü ki annesi hastalığının nüksedeceğini sanmıştı. Ağrıları vardı ve aynı zamanda da ishal olmuştu. Tanrı'ya şükürler olsun o da tıpkı benim gibi bunun üstesinden gelmeyi başardı. Bugün şöyle dedi: «Bu konu yüzünden artık daha fazla canımızı sıkmayalım. Duygularımızı (aşk değil!) değersiz bir nesne üzerinde boşu boşuna ziyan ettik.» Böyle anlarda muhteşem oluyor özellikle de şimdi hâlâ solgunken. Üstelik tatilde ve şimdi hastalığından bu yana muazzam derecede büyümüştü. Önceden ben ondan biraz uzundum şimdi ise o benden bir çeyrek baş daha uzun. Dora boyum neredeyse kendisinininki kadar olduğu için müthiş bir rahatsızlık duydu. Tanrı'ya şükürler olsun bu, beni, 12 buçuk yaşından daha büyük gösteriyor.

Hella 15 Ocak'ta okula gelmeyecek çünkü annesi onu 2 veya 3 haftalığına Tirol'e götürecektir.

18 Ocak. Hella uzaktayken her şey korkunç sıkıcı oluyor. Bunu ancak şimdilerde fark ediyorum, hastalığından bu yana. Sürekli sanki o tekrar hasta olacakmış gibi geliyor. Annesi onu Meran'a götürdü, şubat başında geri dönüyorlar.

24 Ocak. Hella hasta olduğundan beri yani aslında gittiğinden beri zamanımın çoğunu Fritz Hübner ile geçiriyorum. Müthiş kibar biri o, her ne kadar ben geçen sene bunu bilmiyordum bile. Hella dönene kadar o ve ben birlikte oturacağız. Çünkü bir sırada tek başına oturmak korkunç. Fritz daha şimdiden pek çok şey biliyor. İlk başlarda bu konu hakkında konuşmak istemedi çünkü bu genellikle sorun yaratıyor. Erkek kardeşi ona her şeyi anlatmış. Bir hayli havalı biri, adı da Paul.

29 Ocak. Dün buz karnavalı vardı ve Dora ile benim de gitmemize izin verilmişti. Çoğunlukla Fritz ve Paul ile kaydım ve 2 ödül kazandım, bir tanesini Paul ile birlikte. Ve bir tanesini de diğer beş kızla girdiğim bir paten yarışında kazandım. Paul müthiş zeki biri, orduya, hava kuvvetlerine katılacağını söylüyor. Bu, genelkurmayda olmaktan daha da seçkin. Babası bir binbaşı ve onun da yani Paul'ü kastediyorum askeri akademiye gitmiş olması gerekirdi fakat büyük babası izin vermemiş. Kendi seçimini yapacak olan o. Fakat elbette bir subay olacak. Pek çok oğlan babaları ne yapıyorsa onu yapmak istiyor. Fakat Oswald büyük olasılıkla donanmaya katılacak. Keşke babamın bir keresinde anneme şöyle söylerken ne demek istediğini bilebilseydim: Yüce Tanrım, bunu kendim için yapmıyorum. Sadece Oswald için yapıyorum. İki kız bundan çok fazla şey elde edemeyecek.

3 Şubat. Biraz önce babam hakkında yazdıklarımı okuyordum. Bu sözlerinin ne anlama gelebileceğini merak ediyorum. Sanırım babam ya lotaryada büyük ödülü kazanmak istiyor ya da belki yeni bir ev alacak. Fakat o takdirde Dora ve ben de ondan bir şeyler elde ederdik zira ev yalnızca Oswald'ın olmazdı ki.

4 Şubat. Dün anneme bu konuyu sordum. Fakat o bilmediğini söyledi, şayet bizi ilgilendiren bir şey olsaymış babam bize söylemiş. Fakat bir şey olsa gerek ya da annem akşam babama benim sorduğumu söylemedi. Bu sırlara tahammül edemiyorum. Babamın bir ev alacağını niçin bizim bilmememiz gerekiyormuş ki Fritz'in büyükbabasının Brunn'de bir evi var ve bir tane de Iglau'da. Fakat Fritz hep çok sade giyinir, annesi de öyle.

9 Şubat. Tanrı'ya şükürler olsun Hella yarın dönüyor, doğum gününden hemen önce. Neyse ki yine her şeyi yiyebiliyor artık bu yüzden ona Victor Schmid'in gümüş bir şeker maşalı şekerlemelerinden kocaman bir paket vereceğim. Annem ve ben Hella'yı istasyonda karşılamaya gideceğiz. 8.20'de geliyorlar.

10 Şubat. Hella bugün geldiği için o kadar memnunum ki. Neredeyse onu karşılayamayacaktım çünkü annem bugün kendini pek iyi hissetmiyor. Fakat babam beni götürecektir. Fritz de yarın öğleden sonra gelip Hella'yı görmek istiyor fakat bunu yapamaz. Müthiş iyi bir kız o, erkek kardeşi de öyle fakat Hella'nın döndüğü ilk günde ikimizin yalnız olması gerek. Bana yazdığı son mektupta o da böyle demişti. Üç haftadan uzun bir süredir uzaklarda. Birbirinizi çok sevdiğiniz zaman müthiş uzun bir süre bu.

15 Şubat. Kısaca günlüğüme yazamadım çünkü Hella ve ben bütün boş zamanlarımızı birlikte geçiriyoruz. Dün karne-lerimizi aldık. Elbette Hella almadı. Coğrafya ve Tarih dışında sadece birlerim var hatta yeni yıldan bu yana o dersten herhangi bir şey yapmamama rağmen Tabiat Tarihi'nde bile. Tabiat Tarihinden nefret ediyorum. Hella okula geri döndüğü zaman *günün birinde* S. G'ye gidip bizi ders malzemeleriyle ilgilenme işinden affetmesini isteyeceğiz. Hella hâlâ bunu yapamayacak kadar zayıf. Hella 13'üne basmış durumda ve babam onun çok güzel bir kız olacağını söylüyor. Babam *olacak* diyor; fakat o daha şimdiden çok güzel. Güneyin ılık güneşinde bir böğürtlen gibi kararmış ve bu *ona* gerçekten çok uyuyor ama sadece ona. Diğer insanlar güneşte yandıkları zaman onlara tahammül edemiyorum. Fakat Hella'ya gerçekten her şey uyuyor; hastanede solgunken de güzeldi ve şimdi de en az o zamanki kadar güzel, sadece daha farklı bir biçimde. Oswald şöyle söylerken çok haklıydı: Bir kızın güzelliği iyi görünümünü kaybetmeksizin güneşte ne kadar yanabildiğiyle ölçülür. Aslında bunu sadece tatillerde Dora ile beni kızdırmak için söylerdi fakat bir yandan da çok haklıydı.

20 Ocak. İkinci yarıyıl dün başladı. Herkes Hella'ya karşı müthiş nazikti ve Frau Doktor M. de yanaklarını sıkıp kolunu

son derece şefkatli bir biçimde ona doladı. Şimdi gelelim asıl meseleye. Bugün Tabiat Tarihi dersi vardı. Kapıyı vurduk ve biz içeri girdiğimiz zaman Profesör W. şöyle dedi: «Ah, seni gördüğüme sevindim, Bruckner. Kendine dikkat et ki bize bir daha böyle bir korku yaşatmayasın. Nasılsın?» Hella da: «Çok iyiyim, teşekkür ederim, Herr Profesör.» Ve ben ona baktığım zaman müthiş ciddi bir yüz ifadesi takındı ve bunun üzerine Profesör de şöyle dedi: «Bana öyle geliyor ki, arkadaşının aksi mizacını sen de kapmışsın.» Hella: «Herr Prof., siz gerçekten çok naziksiniz. Fakat biz sizi rahatsız etmek istemeyiz. Ders için hangi malzemeleri sınıfa götürmemiz gerekiyor? Ve sonra da görevlerimizden feragat etmek için izninizi rica ediyoruz çünkü kendimi bu işi yerine getirebilecek kadar güçlü hissetmiyorum.» Bu sözleri tam bir asker edası ve ciddiyet içinde söyledi, aynen babasının konuşurken kullandığına tanık olduğu biçimde. Kulağa son derece ayrıcalıklı geliyordu. Adam bize baktı ve şöyle dedi: «Pekâlâ, diğer öğrencilerden ikisi bu görevi üstlenecektir.» Gerçekten hiçbir şey fark etmedi mi yoksa fark etti de sadece bize mi göstermek istemedi, bunu bilemiyoruz. Fakat kapıyı kapatıp çıkarken kendimi müthiş üzgün hissettim zira son seferdi bu, en sonuncu seferdi.

27 Şubat. Bugün Tabiat Tarihi'nden *Yetersiz* aldım. Soru bana sorulmadı fakat Klaiber hiçbir cevap veremeyince ben güldüm ve o da: «Çok iyi, Lainer, sen de onun hatasını düzelt,» dedi. Fakat o sırada tamamıyla farklı bir şey düşündüğüm için sorunun ne hakkında olduğunu bilmiyordum ve dolayısıyla da bir *Yetersiz* aldım. Elbette *daha önce* olsaydı hiç de önemli bir şey sayılmayacaktı bu fakat mademki şimdi... Hella ve Franke beni teselli etmek için ellerinden geleni yaptılar ve, «Hiç de önemi yok bunun, bir sınav değildi, seni daha sonra doğru dürüst bir biçimde sınava almak *zorunda*,» dediler. Her neyse Franke ne kadar sıkı çalışsam bile şayet o bana bir Yeterli notu verirse kendimi şanslı saymam gerektiğini düşünüyor. Dediğine göre *böyle bir hatayı* hiçbir profesör unutmazmış. Çünkü ona budala küçük soytarılardan bahsetmiştik. Aslında bizim, bu durumu

fazla açığa vurduğumuzu söyledi. Aslında hiç de doğru değil bu. Fakat şimdi o da bizim tarafımızda yer alıyor çünkü bizim haklı olduğumuzu gördü. Şimdi Verbenowitsch ve Bennari ders malzemelerini sınıfa getiriyorlar. Ve bu göreve de çok daha fazla uyuyorlar. Hella'nın babası zaten onun bu işi yapmasından hiç de hoşnut değildi. «Kapıcılar ve hizmetçiler zaten bu işi yapmak için oradalar,» diyordu. Ancak biz bütün bir yıl boyunca onları ortalıkta görmedik, bu da işin ilginç tarafı.

8 Mart. Paskalya bu yıl Nisan'ın 16'sına kadar gelmeyecek. Bruckner'lerle birlikte Cilli'ye gidiyorum. Orada kentin dışında bir bağları ve bir kır evleri var. Hella bir değişikliğe gereksinim duyuyor. Müthiş mutluyum. Orada bütün çiçekler mart sonu veya nisan başında açmaya başlıyorlar.

12 Mart. Hella dürüst değil. Bugün son derece nodaya uygun bir biçimde giyinmiş, altın çerçeveli gözlükler takan ve ince bir bıyığı olan bir beyefendi ile karşılaştık. Hella bir hayli kızardı ve beyefendi de şapkasını çıkararak şöyle dedi: «Ah, Fräulein Helenchen, çok iyi görünüyorsunuz. Nasılsınız?» Bana hiç bakmadı ve o ayrıldığı zaman da Hella şöyle dedi: «O, benim ameliyatıma yardım eden Dr. Fekete idi.» «Ve sen de *bunu* bana ilk defa şimdi söylüyorsun?» O zaman masum bir tavır takındı ve şöyle dedi: «Elbette daha önce hiç karşılaşmamıştık ki.» Bunun üzerine ben de şöyle dedim: «Ben *onu* kast etmiyorum. Ne kadar kızardığını bilseydin şayet bana yalan söylemezdin.» O da şöyle dedi: «Sana ne hakkında yalan söylüyorum? Ona âşık olduğumu mu sanıyorsun? Kesinlikle doğru değil bu.» Fakat insan âşık olmadığı zaman böyle kızarmaz. Her neyse bundan sonra ben de her şeyi anlatmayacağım; bu tür konularda ben de dilimi tutabilirim.

14 Mart. Dün birbirimizle her zaman olduğu kadar çok konuşmadık; bilhassa ben çok sessizdim. Saat beşte zil çaldığı zaman, ben, o sırada çeviri yapmakla meşguldüm. Hella geldi, benden özür diledi ve bana birkaç güzel menekşe getirdi, dolaşısıyla ben de onu affettim elbette. Gerçekten de şu ana kadar yaşadığımız ilk tartışmaydı bu. Önce bana birkaç şekerleme

getirmek istemiş fakat daha sonra menekşelerde karar kılmış ve ben de menekşelerin çok daha zarif olduğunu düşünüyorum. Şekerlemeler incindiği veya öfkелendiği zaman küçük bir çocuğa verilir. Fakat çiçekler hiç de çocuklar için değildir.

19 Mart. Frieda Belay ölmüş. Hepimiz korkunç üzgünüz, hiçbirimiz onunla fazla samimi değildik fakat şimdi o öldü ve hepimiz de onun bir okul arkadaşımız olduğunu hatırlıyoruz. Romatizmal bir ateşi müteakiben bir kalp yetmezliğinden ölmüş. Gelmesine izin verilmeyen Hella dışında hepimiz cenazesine katıldık. Annesi çılgınca ağladı, büyükannesi daha da çok ağladı ve babası da ağladı. Üzerine şu güzel cümlelerin ilıştırılmış olduğu, beyaz güllerden oluşan bir çelenk gönderdik: «Ölüm, seni, gençliğinin baharında kopardı-Okul arkadaşların.»

Bugün hiçbir şeyden keyif almıyorum. Frieda Belay'i öldükten sonra görmedim fakat Franke dün oradaydı ve onu tabutunun içinde görmüş. Bunu hiçbir zaman unutamayacağını söylüyor, ona o kadar büyük bir acı vermiş ki. Kilisede Lampl da bir sinir krizi geçirdi çünkü onun da annesi daha bir ay önce gömülmüştü, o anda o da annesini hatırladı ve çok büyük bir üzüntü yaşadı. Hella ile birlikteyken ben de çok ağladım Hella geçen aralıkta onun da ölmüş olabileceğini düşündüğüm için ağladığımı zannetti. Fakat bu değildi nedeni, bu türden bir şeyi düşünmüyorum. Fakat biri öldüğü zaman bu müthiş üzüntü verici oluyor.

24 Mart. Böyle bir şeyi hiç duymamıştım! Hella ile Cilli'ye gidemiyorum. Hella'nın annesi kuzinlerindeyken ve kuzini Hella'nın Paskalya'da Cilli'ye gideceğini duyunca, annesinden Melanie'yi de beraberlerinde götürmesini istemiş. Yani açıkça böyle söylememiş fakat Hella'nın annesi en sonunda «Melanie de bizimle gelsin, bu hastalığından sonra kendini toparlamasına yardım edecektir,» diyene kadar bunu istediğini ima etmiş. Kışın o da bir akciğer konjesyonu (kan birikmesi) geçirmişti. Hella ve ben ona tahammül edemiyoruz çünkü her zaman bizi gözetliyor ve tam anlamıyla bir yalancı. Bu durumda tabii ki ben gidemem. Hella kendisinin de korkunç üzgün olduğunu söylüyor fakat

onun hakkında olduğu zaman hiçbir konuda tek bir kelime bile söyleyemiyoruz; bu da bizi deli ediyor. O da benim gelmememin daha iyi olacağı konusunda tamamıyla benimle aynı fikirde. Fakat oh, öylesine kızgınım ki öncelikle Hella ile gitmeyi çok fazla arzu ettiğim için, ikinci olarak da sınıfımızdaki neredeyse bütün kızlar bir yerlere gittiği için ben de tatillerde her şekilde bir yerlere gitmeyi istediğim için. Fakat yapılabilecek hiçbir şey yok. Hella'nın annesi, her ne kadar bu hiçbir işe yaramasa da niçin üçümüzün de birlikte gidemeyeceğini anlayamadığını söylüyor. Fakat durumu ona açıklayabilmemiz mümkün değil. Hella öylesine şairane ki şöyle diyor: «Güzel bir rüya yitip gitti.»

Hella'nın ağzında böylesine hoş sözler kulağa muhteşem geliyor fakat Dora böyle ifadeler kullandığı zaman bu beni müthiş kızdırır çünkü bu sözler Dora'nın kalbinden kopup gelen sözler değildirler.

26 Mart. Okul gösterileri bugün Denizin Dalgaları ve aşkın dalgaları ile tamamlanıyor. Tiyatroya müthiş tutkunum ama asla tiyatro hakkında bir şey yazmam. Çünkü nasılsa oyun bir şair tarafından yazılmış ve isteyen herkes onu okuyabilir ve geri kalanı da bir şekilde görülebilir. Dora'nın, ne zaman birlikte tiyatroya gitsek ertesi gün daima çiziktirecek bu kadar çok şey bulabilmesini hiçbir zaman anlayamamışımdır. Sanıyorum aktörlerden birine âşık oluyor ve o yüzden bunca şey yazabiliyor. Üstelik biz ikinci sınıfta bütün gösteriler için bilet alamıyorduk sadece dördüncü sınıf ile daha yukarısındaki kızların bunu yapabilme hakları vardı. Yine de sonuç olarak çok da önemli değil benim için çünkü genellikle akşamları ve pazar öğleden sonraları gidiyoruz. Fakat ne yazık ki akşamları gidemeyeceğim şekilde bir kural getirilebilir.

29 Mart. Bugün Dora ile benim başıma korkunç bir şey geldi. Öylesine korkunç ki buraya yazamayacağım bile. O müthiş kibardı ve iki yıl önce şubat ayının 15'inde, bu tarihi unutulmaması hiçbir zaman mümkün değil, Metropolitan Demiryolu'nda, annemle Hietzing'e Frau von Martini'yi ziyaret etmeye giderken de aynı şeyin olduğunu söyledi. Vagonda o ve annemden başka

sadece bir beyefendi bulunuyormuş, annem daima ikinci sınıfta seyahat eder. O ve annem birlikte oturuyorlarmış ve beyefendi de vagonun biraz daha aşağısında, annemin kendisini göremeyeceği fakat Dora'nın görebileceği bir yerinde ayakta duruyormuş. Ve Dora ona bakarken pelerinini açmış ve -! Tam da bugün evimizin kapısının önünde bir adamın yaptığı gibi... Ve trenden inecekleri zaman Dora'nın kürk atkısı kapıya sıkışmış o da istemese bile kendi etrafında dönmek zorunda kalmış ve sonra da yine görmüş - - -! O olaydan sonra tam bir ay boyunca uyuyamamış. Onun uyuyamadığı zamanları hatırlıyorum fakat o sıralarda nedenini bilmiyordum. Bu olayı Erika dışında hiç kimseye anlatmamış ve zaten aynı şey bir defasında Erika'nın da başına gelmiş. Dora bunun neredeyse her kızın hiç değilse bir defa başına geldiğini ve böyle erkeklerin de «*anormal*» olduklarını söylüyor. Bunun ne anlama geldiğini gerçekten bilmiyorum fakat sormak da istemedim. Belki Hella biliyordur. Elbette ki ben gerçekten o adama bakmadım fakat Dora ürperdi ve «İşte *buna* katlanmak gerekiyor.» Ve sonra bu konuyu konuşurken de bana annemin *bu* yüzden ve beş çocuk yaptığı için hasta olduğunu söyledi. Ben o sıralarda çok aptaldım ve dedim ki: «Fakat *bu* nasıl olabilir? İnsan ondan çocuk sahibi olamaz ki?» O da, «Elbette olur,» dedi. «Senin bunu zaten bildiğini sanıyordum. Mali ile kemer yüzünden münakaşa yaşandığı sırada senin ve Hella'nın bu konu hakkında her şeyi duyduğunu düşünmüştüm.» O zaman ben yine tam bir budalalık, gerçekten müthiş bir aptallık ederek gerçekte ne bildiğimi ona söylemek yerine şöyle dedim: «Ah, evet, bir tek bunun dışında o konu hakkında her şeyi biliyorum.» O zaman Dora bir kahkaha attı ve «O halde sen ve Hella çok da fazla şey bilmiyorsunuz,» dedi. Ve sonra da bana *biraz daha* anlattı. Eğer gerçekten Dora'nın söylediği gibiyse o zaman o hiç evlenmemenin daha iyi olduğunu söylediği zaman çok haklı demektir. İnsan âşık olabilir, insan âşık olmalıdır da fakat sonra da kolaylıkla nişanı atabilir. Evet, güçlükten kaçınmanın en iyi yolu budur çünkü o zaman hiç kimse sana hayatında hiçbir erkeğin âşık olmadığını söyleyemez. Okulun önünde

bir aşığı bir yukarı öylesine uzun bir süre boyunca yürüdük ki neredeyse geç kalacaktık ve tam zil çaldığı sırada biz yeni içeri girmiştik. Eve dönerken Hella'ya adamın yaptığını gördüğümüz korkunç şeyden bahsettim. *Böyle bir şey söz konusu olduğunda* «anormal» kelimesinin ne anlama geldiğini o da bilmiyordu. Fakat bundan sonra biz bu kelimeyi korkunç bir şeyi ifade etmek için kullanacağız. Elbette ki hiç kimse bizi anlamayacaktır. Ve sonra Hella da bana Nagy K... yollarda *bu şekilde* yürüyen ve tutuklanan bir adamdan bahsetti. *Böyle* bir şeyi gören kimsenin onu bir daha asla unutamayacağını o *da* söylüyor. Bu sabahki adam da sarhoştur belki de. Fakat hiç de sarhoşmuş gibi görünmüyordu. Ve şayet *bu şeyi* yapmamış olsaydı insan onu gerçekten de kibar bir beyefendi kabul edebilirdi rahatlıkla. Çocukların *oradan* elde edildiğini Hella da biliyor... Bana bu konuda her şeyi açıkladı ve ben de şimdi *bu şeyin* insanı hasta etmesi gerektiğini rahatlıkla anlayabiliyorum. Dün gece 11'den sonra oldu bu ve o yüzden bu günlük bitiriyorum. Hella *bunun* ilk günah olduğunu söylüyor ve Adem ile Havva'nın işlediği ilk günah da *buymuş*. Eskiden ben hep ilk günahın bundan tamamıyla farklı bir şey olduğuna inanırdım. Fakat buymuş işte, bu. Dünden beri öylesine üzgünüm ki. Daima *o şeyi* görür gibi oluyorum; aslında hiç de ona bakmış değildim fakat yine de görmüş olmalıyım.

30 Mart. Neden bilmiyorum ama bugün tarih dersinde aklıma bir kez daha Dora'nın babam hakkında söylemiş oldukları geldi. Fakat ben buna gerçekten inanamıyorum. Babamdan dolayı, bunu biliyor olduğum için gerçekten çok üzgünüm. Belki de hiç de Dora ile Hella'nın anlattığı şekilde olmuyordur. Genellikle Hella'ya güvenirim fakat o da yanılabılır elbette.

1 Nisan. Bugün Dora bana başka pek çok şey daha anlattı. Şimdi daha önce olduğundan bir hayli farklı. Ona A(ybaşı) değil de R(egl) deniyormuş. Sadece sıradan insanlar A- dermiş. Ya da biri kendininkini *böyle* söyleyebilir. Dora geçen ağustos değil de bir öncekinden itibaren R- oluyormuş ve bu korkunç sevimsiz bir şeymiş çünkü erkekler bunu hep bilirmiş. Lisede sadece üç erkek profesörün olmasının ve diğer bütün öğretmenlerin kadın

olmasının nedeni de buymuş. Şimdi Dora sık sık R- olmuyormuş ve zaman zaman bu da müthiş kötü bir şey oluyormuş ve T- olmasının nedeni de onda anemi bulunmasıymış. Bütün erkekler bunu her zaman bilirlermiş, müthiş ilginç bir şey bu da.

4 Nisan. Şimdi böyle şeyler üzerine çok fazla konuşuyoruz. Dora kesinlikle benim bildiğimden daha fazlasını biliyor yani daha fazlasını değil fakat daha iyi bir şekilde biliyor. Fakat çok da dürüst sayılmaz yine de. Bütün bu bilgileri nereden edindiğini, bunları ona anlatanın Erika mı yoksa Frieda mı olduğunu sorduğum zaman şöyle dedi: «Ah, bilmiyorum. İnsan bir şekilde öğreniyor işte, bunun için sadece gözlerini ve kulaklarını dört açması yeterli oluyor, sonra biraz da kendi başına çıkarımlarda bulunabiliyor.» Fakat gördükleri ve duydukları çok da mesafe kaydettirmez insana. Ben gözlerimi daima dört açtım ve o kadar da aptal değilim. Bütün bunları insana birinin oturup da anlatması gerekir, kimse bunları tek başına sadece tesadüfler neticesinde öğrenemez.

6 Nisan. Artık ziyaretlerde bulunmak hiç ilgimi çekmiyor. Richter'leri görmeye gitmekten daima hoşlanırdık fakat bugün bunu son derece sıkıcı buluyorum. Şimdi Dora'nın niçin Metropolitan'da ikinci sınıfta gitmekten neden nefret ettiğini de biliyorum. Bunun bana olan garazinden kaynaklandığını düşünmüştüm hep çünkü ikinci sınıfta yolculuk etmekten hoşlanırdım. *Bu* olduğundan beri ikinci sınıfta gitmekten hiçbir zaman hoşlanmadı. Öyle görünüyor ki insan kendisinin düşündüğü şeyi aslında hiçbir zaman aklından geçirmemiş olan kişilere karşı adaletsizce davranıyor sık sık. Peki ama niçin bana gerçeği söylemedi? Bunun nedeninin benim o sıralarda hâlâ bir çocuk olmam olduğunu söylüyor. Tamam anlıyorum ama ya bu kış Schönbrunn'a üçüncü sınıfta gittiğimiz için huysuzlandığım zaman; gerçekten de bunu beni kızdırmak için yaptığına inanmıştım çünkü gerçekten de insanın çoğunlukla yalnız olduğu ikinci mevkide birinin ona bıçağıyla saldırmasından korktuğuna inanamazdım. Fakat şimdi gayet iyi anlayabiliyorum çünkü elbette anneme gerçeğe söyleyemezdi, hele babama hiç. Ve kış

ve ilkbahar mevsimlerinde de Metropolitan'da konuşacak hiçbir yolcu olmaz, genellikle bilhassa da dış hatlarda.

7 Nisan. Bugün annem dün Richter'lerdeyken bizim bilhassa da benim müthiş cansız ve budala göründüğümüzü söyledi. Niçin sürekli birbirimizle bakışıp durmuştuk ki? Son derece kaba davranmıştık. Ne olurdu bir de Frau Richter bugün hava *kesinlikle son derece anormal* dediği zaman bizim ne düşündüğümüzü, yıllardır böylesine *anormal* bir sıcaklık hissetmediğimizi bilseydi. Ve sonra Herr Richter eve gelip de bütün kışı Hochschneeberg'de geçirmiş olan erkek kardeşinden bahsettiği ve, «Ah, kardeşim biraz *anormaldir*, sanırım kafasında birkaç tahta eksik,» dediği zaman gerçekten de artık patlayacağımı düşünmüştüm. Neyse ki Frau R. bize bir kez daha muazzam miktarda pasta ikram etti ve ben de tabağımın üzerine iyice eğilebilmişim. Bunun üzerine annem de tıpkı küçük bir obur gibi yediğimi ve beni görenlerin de evde hiç pasta yememiş olduğumu zannedeceklerini söyledi. Yani annem bana karşı *bir hayli* adaletsizce davrandı çünkü pastanın konuyla hiçbir ilgisi bulunmuyordu. Dora da kendimi daha iyi kontrol etmeyi öğrenmem gerektiğini, bunun için de sadece onu dikkatle izlememin kâfi geleceğini söylüyor. Bunların hepsi iyi güzel de niye insanın kendisini sıkıntıya sokması gereksin ki? Eğer insanlar gerçekte son derece farklı anlamlara gelen sözcükler kullanmayacak olurlarsa o zaman diğer insanların da kendilerini kontrol etmelerine gerek kalmaz. Yine de bunu yapmayı bir şekilde öğrenmem gerek

8 Nisan. Bugün korkunç bir endişe yaşadık; son derece erken bir saatte sekiz buçukta, okuldan telefon edip Dora'nın Latince dersinde birdenbire fenalaştığını ve bir arabayla alınıp götürülmesi gerektiğini bildirdiler. Annem derhal bir taksiye atladı, ben de nasılsa derslerim dokuzda başladığı için onunla beraber gittim ve Dora'yı müdür odasında, bir kanepede, yanında müdür ve onun bir arkadaşı ve tıp doktoru olan Frau Doktor Preisky ile beraber otururken bulduk. Elbisesini gevşetmişler ve Latince dersinde birdenbire bayıldığı için alnına soğuk kompres

koymuşlar. Bu üçüncü defa oluyor bu yıl, demek ki gerçekten de anemisi var. Ben de onunla birlikte eve dönmek istedim fakat annem ve Frau Doktor P. derslere girmemin daha iyi olacağını söylediler. Ve dışarı çıkarken Frau Doktor P'nin şöyle dediğini duydum: «O, çok güzel ve sağlıklı bir kız, tatlı küçük ahbap,» dedi. Aslında o kelimeyi sadece erkekler ve erkek çocuklar için kullanırlar fakat sanıyorum erkeklerle çok fazla bir arada olduğu için onu kullanma alışkanlığı edindi. Şayet insan tıp okuyorsa o şey hakkındaki her şeyi öğrenmek ve her şeye bakmak zorunda. Gerçekten korkunç olmalı.

Dora bugün yatakta kaldı ve doktorumuz da onda anemi olduğunu söylüyor. Yarın ya da daha sonraki gün annem onu uzman bir hekime götürecektir. Dora bayılmanın hoş bir duygu olduğunu söylüyor. Birdenbire diğer insanların ne dediklerini duyamaz oluyorsun ve kendini son derece zayıf hissediyorsun, sonra da artık hiçbir şeyi hatırlamaz oluyorsun. Merak ediyorum acaba hiç bayılacak mıyım ben de? Çok muhtemeldir ki - - - olduğu zaman. İlgi duyduğumuz her şey hakkında bir hayli konuştuk. Öğleden sonra Hella Dora'yı sormaya geldi, onun yatakta müthiş güzel görüldüğünü düşünüyor, ilginç bir hasta ve aynı zamanda da çok seçkin bir görünüşü var. Tamamıyla doğru bu, hepimiz de çok seçkin görünüyoruz.

9 Nisan. Bugün annemle babamın *evlilik yıldönümü*. Şimdi *bunun* gerçekte ne anlama geldiğini biliyorum. Dora bunun herkesin özellikle de şairlerin dediği gibi bir insanın hayatındaki en mutlu gün olduğunun gerçekten doğru olamayacağını söylüyor. İnsanın ne de olsa herkes bildiği için kendini müthiş mahcup hissetmesi gerektiğini düşünüyor... Tamamıyla doğru bu fakat yine de insanın evlendiği günü başkalarına söylemesine hiç de gerek yok. Dora çocuklarına kendi evlilik gününün hangisi olduğunu asla söylemeyeceğini söylüyor. Fakat bütün ebeveynler bunu yaparsa çok yazık olur çünkü o zaman bu her ailede bir yıldönümünün eksileceği anlamına gelir. Ve ne kadar fazla yıldönümü bir o kadar da eğlenceli gün anlamına gelir.

10 Nisan. Bugün babamla birlikte Salzburg'a gidiyorum. Dora gelemiyor çünkü trende de bayılabileceğini düşünüyorlar. Buna gerçekten çok memnunum, her ne kadar onunla hiçbir alıp veremediğim olmasa da ve onun için üzülsem de babamla tek başına gitmek çok daha güzel bir şey. Salzburg'a en son gidişimin üzerinden uzun bir zaman geçmişti. Şimdi gideceğim için o kadar mutluyum ki. Baharlık pardösülerimiz ve eteklerimiz çok güzel, koyu yeşil renkte ve yeşil ve altın-kahve çizgili ipekten astarları var ve açık kahve renkte hasırdan, üzerinde ilkbaharı temsilen papatyalar olan hasır şapkalarımız, şapkalarımızın üzerine daha sonra da kirazlar veya güller takacağız. Günlüğümü de yanıma alıyorum böylelikle *ilgimi* çeken her şeyi yazabileceğim.

12 Nisan. Trende bütün yol boyunca uyudum. Babam müthiş bir biçimde dişlerimi gıcırdattığımı ve çok huzursuz olduğumu söylüyor fakat ben bu konuda hiçbir şey hatırlamıyorum. Kendimize ait bir kompartımanımız vardı, sadece ilk başta bir beyefendiyle paylaştık. Hella bizimle gelmedi çünkü yeni evlenmiş olan teyzesi onları ziyarete gelecekmiş. Gerçekten çok mutluyum çünkü babamla yalnız olmaktan çok hoşlanıyorum. Bu öğleden sonra Hellbrunn'a ve Rock Theatre'a gittik. Harikaydı.

13 Nisan. Babam daima şöyle çağırır beni: Küçük Cadı! Fakat ben yanımda başka insanlar da olduğu zamanlarda bundan hiç hoşlanmıyorum. Bugün Gainsberg'e çıktık. Hava çok güzel ve manzara da muhteşemdi. Ne zaman böylesine engin bir manzara görsem bu beni hep çok üzer. Çünkü tanıyamayacağınız ve belki de son derece kibar olan o kadar fazla sayıda insan var ki. Sürekli seyahat ediyor olmayı isterdim. Bu, muhteşem olurdu

14 Nisan. Bugün neredeyse kayboluyordum. Babam anne me bir mektup yazıyordu ve bana da gidip tuzlayı görmem için izin verdi; nasıl olduğunu bilmiyorum; fakat birdenbire kendimi her yerden son derece uzakta, bilmediğim bir yerde buldum. Sonra yaşlı bir beyefendi bana ne aradığımı sordu; çünkü aynı yerden tam üç defa geçmiştim, ben de «Zur Post Hotel»de kal-

diğimizi ve geri dönüş yolunu nasıl bulacağımı bilmediğimi söyledim. Bu yüzden bana göstermek için o da benimle geldi ve sonra konuşurken de adamın babamı üniversiteden tanıdığı ortaya çıktı. Dolayısıyla o da benimle birlikte içeri girdi ve babam onu gördüğüne müthiş memnun oldu. Salzburg'da bir avukat fakat daha şimdiden gri bir sakalı var. Çıkarken alçak sesle babama şöyle dedi: «Seni kızın için tebrik ediyorum eski dostum; ileride o, tamamıyla sıra dışı biri olacak.» Bunları gerçekten de fısıldayarak söyledi fakat ben yine de duydum. Bütün öğleden sonrayı onunla birlikte Kapuzinerberg'de geçirdik; orada harika bir askeri bando vardı; keskin nişancılardan iki genç subay bizimkinin bitişiğindeki masada oturuyor ve sürekli bizden tarafa bakıyorlardı; bir tanesi bilhassa yakışıklıydı. Yeni yazlık pardösüm ve eteğim herkesin diline düşmüştü. Babam da şöyle dedi: «Diyorum ki, çok geçmeden genç bir hanım olacaksınız! Fakat yine de fazla çabuk büyüme!» Ne demek istediğini anlayamadım; ben bir an önce büyümek isterim fakat yine de bunun için almam gereken daha çok yol var.

14 Nisan. Sabahtan beri yağmur yağıyor. Ne korkunç. Hiçbir yere çıkamıyoruz. Bütün sabah kenti gezdik ve pek çok kilise gördük. Sonra bir pastacıya gittik, orada 4 çikolatalı eklerle 2 tartölet yedim. Bu yüzden akşam yemeği için hiç iştahım kalmadı.

15 Nisan. Dün tam ben yazarken bir otel çalışanı bize Dr. Gratzl'ın akşam yemeği davetini ilettiler. Gittik, Hellbrunner Caddesi'nde oturuyorlar. 4 kızı ve 2 oğlu var ve çocukların annesi 3 yıl önce ölmüş. Oğullarından bir tanesi Graz'da öğrenci ve diğeri de orduda teğmen, nişanlı ve yakında evlenecek. Kızlar ise şimdiden bayağı büyük; bir tanesi 27 yaşında ve nişanlı. Bence bu korkunç. En küçüğü (! ! !) 24 yaşında. Ona «en küçük» ve sonra da 24 yaşında demek çok komik. Babam onun çok güzel olduğunu ve kesinlikle evleneceğini söylüyor. 24 yaşında!.. Daha nişanlı bile değilken; ben onun evleneceğini sanmıyorum. Büyük bir bahçeleri ve birbirleriyle çok iyi anlaşılan 3 köpekleri ve 2 kedileri var. Odadan odaya yukarı çıkan

ve aşığı inen merdivenler var, bu güzel bir şey ve bütün pencereler de cumbalı. Her şey o kadar eski moda ki mobilyalar bile. Bütün bunların son derece güzel olduğunu düşünüyorum. Hol tıpkı bir kilise gibi yuvarlak. Çaydan sonra meyve şekerlemele-ri, komposto ve pastalar yedik. Ben en fazla komposto yedim. Bir gramofonları var sonra Leni ve ben piyano çaldık. Tam biz ayrılırken Fritz, öğrenci olan, geldi; bir hayli kızarmıştı ve holde Dr. Gratzl bana şöyle dedi: «Bugün bir fetihte bulundun.» Bir fetihte bulunduğuma gerçekten inanmıyorum fakat bunu duymak güzeldi. Yarın Salzburg'dan ayrılacağımız için üzgünüm, çünkü iki günlüğüne benim tanımadığım Theodor Amca ile birlikte kalmak üzere Linz'e geçiyoruz.

17 Nisan. Theodor Amca şimdiden 60 yaşında ve Lina Yenge de çok yaşlı. Yine de her ikisi de müthiş kibarlar. Onları daha önceden tanıımıyordum. Onlarla birlikte kalıyoruz. Akşam oğulları ve onun karısı da geldi. Benim kuzenlerim oluyorlar ve küçük kızlarını da beraberlerinde getirdiler; aslında ben de onun bir tür halası oluyorum. İnsan 12 3/4 yaşında olunca ve yeğenin de 9 yaşında olunca hala olmak müthiş eğlenceli bir şey. Bugün Tuna Nehri boyunca yürüyüşe çıktık. Çok hafif bir yağmur yağıyordu ama her zaman değil.

18 Nisan. Bugün eve dönüyoruz. Elbette anneme, Dora'ya ve Hella'ya çok sayıda kartpostal gönderdik; bir tane de Oswald'a. Paskalya için eve döndü. Yarın hâlâ orada olacak mı bilmiyorum.

22 Nisan. Yeniden okula başladık. Dora ve ben genellikle okula birlikte yürüyoruz çünkü o şimdi kendisini fazla zorladığı için Latince derslerine girmiyor. Annemin götürdüğü uzman ondan bütün dersleri bırakmasını istemişti fakat o bunu yapmayı kesinlikle reddetti. Fakat ben ona çok kızgınım; çünkü gizli gizli Latince çalışıyor. Evvelki gün odaya girdiğim zaman kelimeleri not alıyordu ve bana açıkça ve dürüstçe: «Rita, lütfen yine de akşamları ders çalıştığımı annemle babama söyleme. Bu konuda senin sözüne güveniyorum,» demek yerine hemen kitabını kapattı. Oysaki bana tamamıyla güvenebilirdi. Şayet is-

tesem söyleyebileceğim o kadar çok şey var ki. Mesela, belki de sabahları okula giderken sürekli bizi takip eden o uzun boylu sarışın adamı görmediğimi sanıyordur. Hella da onu fark etmiş, üstelik adam müthiş kel ve en az 30 yaşında olmalı. Ve hiç şüphem yok ki şayet bu konudan bahsetmeyi istemeseydi Hella ve benimle o kadar fazla konuşmazdı. Fakat bu riyakârlık beni müthiş kızdırıyor. Yine de şimdi birbirimizle bir hayli samimiyiz.

24 Nisan. Bugün kiliseye komünyona ve günah çıkarmaya gittik. Günah çıkarmaktan nefret ederim; her ne kadar pek çok kızın hatta beşinci sınıftakilerin bile anlatmış oldukları şey benim başıma hiç gelmemiş olsa da. Bugüne kadar hiçbir rahip bana altıncı emri sormadı; bütün sordukları: Fikirlerinle mi, sözlerinle mi, eylemlerinle mi? Yine de günah çıkarmaya gitmekten nefret ediyorum, Dora da öyle. Bir Protestan olarak Hella'nın durumu çok daha iyi çünkü onun günah çıkarması gerekmiyor. Ve komünyonda da kutsanmış ekmek ağzımdan düşecek diye hep korkarım. Korkunç bir şey olurdu bu. Böyle bir şeyi yapan kişi hemen kâfir olarak aforoz edilirdi sanırım. Dora günah çıkarma ve komünyona gelemeydi. Babam izin vermedi. Kahvaltısını yapmadan dışarı çıkmaması gerekiyor.

26 Nisan. Üçüncü sınıfta gerçekten de ağzından kutsal lokmayı düşüren bir kız var. Bununla ilgili gerçekten de müthiş bir gürültü kopmuştu. O ise bunun kendi hatası olmadığını ancak rahibin ellerinin çok titrediğini söylemişti. Kesinlikle doğrudu bu, rahip bir hayli yaşlıydı ve bu yüzden ben de aynı şeyin benim başıma da geleceğinden hep korkarım. Rahip genç olduğu zaman çok daha iyi oluyor çünkü o zaman böyle bir olay asla yaşanmaz. Babam kızın bu yüzden aforoz edilmeyeceğini söylüyor ve ne büyük bir şans ki amcalarından biri de seçkin bir piskoposmuş. Ve adam aynı zamanda kızın koruyucusu da olduğundan kesinlikle ona yardım edecektir.

27 Nisan. Bugün teneffüste bahsettiğim o kızla tanıştık. Müthiş kibar biri ve gerçekten de bunu kasıtlı olarak yapmadığını çünkü çok dindar bir insan olduğunu ve belki de ileride bir rahibe olacağını söylüyor. Ben de dindarım, ben de neredeyse

her pazar kiliseye giderim fakat bir manastıra girmeyi de asla düşünmezdim, bana göre değil bu. Dora insanların genellikle bir aşk ilişkisinde hayal kırıklığına uğradıkları zaman böyle bir yola saptıklarını söylüyor çünkü o zaman dünya insana boş ve tatsız görünürmüş. Bunları söylerken öylesine duygusal görünüyordu ki şunu söylemekten kendimi alamadım: «Bana öyle geliyor ki sen kendin de bunu yapmayı planlamaktasın.» O da şöyle yanıt verdi: «Hayır, Tanrı'ya şükürler olsun böyle yapmak için hiçbir nedenim yok.» Elbette kast ettiği kendisinin de aşkta mutsuz olmadığı değil diğer şıktı. Hiç şüphesiz sabahları ortaya çıkan uzun boylu adam. Uzun bir süre boyunca ona dik dik baktım ve «İyi talihin için seni tebrik ediyorum. Fakat Hella ve ben onun kel olmamasını dilerdik,» dedim. Bunun üzerine afallamış bir halde, «Kel mi? Siz neden bahsediyorsunuz? O, bir düşünürün ulvi yüzüne sahip,» dedi.

27 Nisan. Bugün ilk defa olarak Matmazel geldi. Dora'nın her gün iki saat dışarı çıkıp güneş ışığı altında oturması ve yürümesi gerektiğini söylemeyi unuttum. Annemin sağlığı çok iyi olmadığından ve çok fazla yürüyemeyeceğinden Matmazel'i ücret karşılığında tuttuk. Babam vaktim olduğu zamanlarda benim de «ihtiyati tedbir» olarak gitmem gerektiğini söylüyor. Bu fikir hiç hoşuma gitmiyor, fazlasıyla sıkıcı; ayrıca zaten hiç vaktim de yok. Mat. haftada üç defa geliyor, pazartesi, çarşamba ve cuma günleri ve pazartesi, perşembe ve cuma günleri benim müzik dersim var, bu yüzden gidemem; dolayısıyla da Finis et Jubilation. Oswald'ın yıl sonları ve dönem sonlarında hep söylediği sözdür bu. Yine de Mat. çok güzel, sarı, kıvrır kıvrır saçları, siyah kirpikleri ve kaşlarıyla iri gri gözleri var. Fakat o kadar hızlı konuşuyor ki söylediği her şeyi anlayabilmem mümkün olmuyor. Diğer üç günde ise İngiliz bir kadın gelecek fakat henüz bir tane bulabilmiş değiliz tümü de o kadar pahalı ki. *Yetişkin kızlarla* dışarı çıkmak için ücret almak bana son derece komik geliyor, oysaki sadece bir eğlence bu. Ama geçen yıl Rathaus Park'ta gördüklerimize benzeyen sıradan erkek Fatmalarla farklı olurdu. Fransızca ya da İngilizce konuşmaya gelince! Şayet konuş-

mak istemezlerse ne olacak? Ve üstelik insan neden İngilizce ya da Fransızca konuşmak istesin ki? Çok aptalca bu.

28 Nisan. Richter'ler bugün de buradalardı. En büyük oğulları, Lemberg'deki teğmen de geldi; müthiş yakışıklı ve Dora'ya da çok sıcak bir ilgi gösterdi. Walter de çok kibardı; o da Mödling'deki Ormancılık Okulu'nda; teğmen yarın Dora'ya okuması için Tolstoy'un kitaplarından birini getirecek. Sonra da birlikte biraz müzik çalacaklar; Dora piyano, o da keman; benim henüz Dora kadar iyi çalamamam ne yazık. Paskalya'dan sonraki yedinci pazar günü Walter de gelecek ve Viktor (fatih demek) 6 aylığına izinli çünkü hasta veya hasta olduğu söyleniyor; çünkü insan gerçekten hasta olduğu zaman *böyle* görünmez.

4 Mayıs. Teğmen R. sürekli buraya geliyor, Dora'ya müthiş vurulmuş olmalı. Fakat babam ne pahasına olursa olsun buna izin vermeyecektir. Bugün Dora'ya şöyle dedi: «Bu neşeli, genç züppeyi aklından çıkar; o işe yaramaz biri. Ama bir üniforma görünce siz kızları tutmanın imkânı olmuyor. Birlikte bir iki saat müzik yapmanıza bir itirazım yok; fakat kitaplar ve notalarla böyle sürekli bir aşağı bir yukarı gidip gelmek tam bir riyakârlık.»

6 Mayıs. Teğmen R. bizimle yani Dora ile her gün okula kadar yürüyor. Aslında çok hasta olduğu için her sabah geç vakitlere kadar yatakta kalması gerekirdi fakat Dora'nın hatırına sabahları müthiş erken kalkıyor, Heitzing'den gelip Caddesi'nde bekliyor. Elbette ben Hella ile yalnız gidiyorum ve hepimiz Caddesi'nde buluşuyoruz, böylelikle okulda hiç kimse bir şey fark etmiyor.

13 Mayıs. Yarın annemin doğum günü ve Viktor (Dora ile onun hakkında konuşurken kendisinden daima V. olarak bahsediyorum.) ona çok güzel birkaç gül getirdi ve gelecek pazar için hepimizi evlerine davet etti. Holde de beni, «Aşkımızın Koruyucu Meleği,» olarak adlandırdı. Evet, bu benim ve daima da öyle olacağım çünkü o bunu hak ediyor ve Dora da şimdi daha önce olduğundan çok farklı. Hella, aşkın yücelttiğini kendi gözleriyle görebilir diyor; şimdiye kadar aşkı daima salt şiirsel bir kurgu olarak düşünmüştü oysaki.

15 Mayıs. Babam: «Richter'lere yapılan bu ziyaretleri o *genç züppe* hâlâ orada olduğu müddetçe umursamıyorum,» diyor fakat annem bu teklifi geri çeviremez. Dora yaz mevsimi dışında bembeyaz giyinmeyi sevmediği için yeşil pardösülerimiz ile eteklerimizi ve üzerinde yeşil küçük ipek yaprakları olan beyaz bluzlarımızı giyeceğiz. Bunu yapmamızın bir nedeni de bluzların üzerindeki yaprakların *yonca yaprakları* olması ve yonca yapraklarının içerdikleri anlam. Gitmeyi o kadar çok istiyoruz ki. Umarım annem o zamana kadar iyi olur çünkü bu günü de yatakta geçirdi. Hasta olmak zaten kötü bir şey ama bir de hasta olmanız diğer insanların bir şeyden zevk almalarına engel oluyorsa düpedüz korkunç.

16 Mayıs. Dünden önceki gün annemin doğum günüydü fakat her zamanki kadar eğlenceli geçmedi çünkü annem o kadar sık hasta oluyor ki; doğum günü hediyesi olarak ona kendi ellerimle boyadığım üzerinde bir yaban asması dalı olan ve müthiş zarif görünen bir kuru verdim. Dora da bir Japon kirazı dalıyla bezeli bir kitap kabı verdi. Babamın ne verdiğini bilmiyorum, para olduğunu sanıyorum çünkü doğum günleri ile isim günlerinde ona daima bir zarf verir. Fakat annem pek iyi olmadığı için biz de çok neşeli değildik ve akşam yemekte onun sağlığına kadeh kaldırdığımız zaman bizim ona bakmadığımızı düşündüğü bir sırada gözlerini kuruladı. Yine de o kadar da tehlikeli olamaz; hâlâ dışarı çıkabiliyor ve kötü de görünmüyor. Annemin müthiş zarif olduğunu düşünüyorum; üzerinde sadece sabahlığı varken de en az dışarı çıkmak için hazırlandığı zamanlardaki kadar güzel görünüyor. Dora şayet kocası onu hasta edecek olursa ondan nefret edeceğini ve kızlarının da evlenmesine asla izin vermeyeceğini söylüyor. İyi güzel fakat o zaman da insanın *bu* yüzden hasta olduğundan kesinlikle emin olması gerekir. Dora Teyze'nin de bu yüzden babamdan hoşlanmadığını söylüyorlar. Babamın da ona karşı diğer akrabalara ya da annemi görmeye gelen diğer hanımlara davrandığı kadar kibar davranmadığı kesin. Fakat ne olursa olsun Dora Teyze'nin de Dora'nın dediğine göre bu yüzden babama karşı gerginlik yaratmaya hakkı yok.

Bunu yapabilmeye hakkı olan tek bir kişi varsa o da annemdir. Dora, kendisinin annemin bir ameliyat geçirmek zorunda kalabileceğinden korktuğunu söylüyor. Dünya üzerinde hiçbir şey beni bir ameliyat geçirmeye ikna edemezdi; korkunç bir şey olsa gerek, bunu Hella'dan ve apandisitinden biliyorum. Fakat Dora da, «Beş çocuk doğuran bir kişinin bu türden şeylere alışık olması gerekir,» diyor. Her akşam annemin ameliyat olmasına gerek kalmaksızın iyileşebilmesi için dua edeceğim. Bu sene Paskalya'dan sonraki yedinci pazar günü hep birlikte bir yerlere gidemeyeceğimizi sanıyorum çünkü annem ve Dora bir kaplıcaya büyük olasılıkla da Franzensbad'a gidecekler.

18 Mayıs. Richter'lerde çok güzel vakit geçirdik; Walter de oradaydı, Mödling'den gelmişti, müthiş kibardı ve kız kardeşime çok benzediğimi, öyle ki ikimizi birbirimizden ayırmanın bir hayli zor olduğunu söyledi. Korkunç bir palavra bu fakat gerçekte neyi kast ettiğini biliyorum. Harika flüt alıyor ve üçü birlikte bir trio aldılar, öyle ki ben bile müzik derslerime daha sıkı çalışmadığım için kendimi bir hayli rahatsız hissettim. Yarından itibaren şayet zaman bulabilirsem her gün iki saat pratik yapacağım. Viktor gelecek kış özel bir tiyatro kulübü kuracak dolayısıyla Viyana'da altı aydan daha uzun bir süre kalması gerekecek. Walter Dora'nın müthiş bir çekiciliğe sahip olduğunu düşünüyor ve ben, «Bu kadar şiddetli bir anemisinin olması ne kadar yazık», dediğim zaman o da, «Bir erkeğin gözleriyle bakacak olursan bu hiç de bir mahzur yaratmaz, örneğini erkek kardeşimde de rahatlıkla görebileceğin gibi. Üstelik bu, gerçek bir hastalık da değildir bilakis çoğunlukla bir kızı olduğundan daha bile çekici gösterir, örneğini kız kardeşinde de görebileceğin gibi,» dedi.

Önceki gün Miss Maggie Lundi ilk defa olarak geldi. Herhangi biri benim için ona sahip olabilir. Peruk takıyor, lepiska. Nişanlı olduğunu söylüyor fakat Dora'ya göre eskiden nişanlıymış. Ben ise inanmıyorum. Viktor, Mat.'ın müthiş hoş olduğunu söylüyor. Dora'ya kıskanıp kıskanmadığını sorduğum zaman buna aldırış etmediğini, onun aşkından son derece emin olduğunu söyledi. Viktor, ordudan ayrılıp devlet memuriyetine geçmek istiyor, böy-

lelikle evlenmeleri mümkün olabilecek. Fakat Dora'nın dediğine göre bunun için daha çok zaman var, gizli bir nişanlılık çok daha iyi. Sonra kendini ele vermiş olduğunun farkına vardı, kıpkırmızı oldu ve şöyle dedi: «Tabii ki evlenmeden önce nişanlanman gerekir, öyle değil mi?» Elbette gizlice nişanlanmış fakat bunu bana söylemeyecek. «Aşklarının Koruyucu Meleği» olmanın bana faydası ne? Keşke Viktor bunu bilebilseydi.

19 Mayıs. Bugün gerçekten de pratik yapmam gerek fakat buna hiç zamanım yok ilk olarak zaten dersim olduğu için, ikinci olarak da Dora'nın başına korkunç bir şey geldiği için. Günlüğünü okulda unutmuş ve ben de beşinci sınıfta din dersimiz olduğu için üçüncü sıranın altında yeşil kaplı bir kitap gördüm. Yüce Tanrım, diye düşündüm, bu, Dora'nın günlüğüne benziyor. Mümkün olduğu kadar çabuk uzanıp omuz çantamı onun üzerine kapattım. Daha sonra derste de onu aldım. Saat 1'de eve gittiğim zaman önce hiçbir şey söylemedim. Akşam yemeğinden sonra Dora bana tek bir kelime etmeksizin ortalığı araştırmaya başladı, sonra ben de alçak sesle şöyle dedim: «Acaba günlüğünü arıyor olabilir misin? İşte burada; onu beşinci sınıfta üçüncü sıranın altında bırakmışsın.» (Bu şekilde onu diken üstünde tutmuş oluyordum.) Yüzü kâğıt gibi bembeyaz oldu ve bana şöyle dedi: «Sen bir meleksin. Şayet onu bir başkası bulmuş olsaydı ben okuldan atılırdım, Matmazel de kendini suda boğardı.» «Hadi ama o kadar da kötü olamaz,» dedim çünkü Matmazel hakkında söyledikleri müthiş ilgi uyandırıcıydı. Sınıfta en başta V. hakkında neler yazmış olduğuna bakmıştım. Fakat oradayken okuyamadım çünkü çok küçük ve birbirine bitişik harflerle ve sayfalarca yazılmıştı fakat Matmazel hakkında yazdıklarına çok da fazla bakmış değildim. «Onu okudun mu?» «Hayır, sadece bir sayfası yırtıldığı için tesadüfen açılmıştı, onu okudum.» V. hakkında mı yoksa Mat. hakkında mı? «Çok az Mat. hakkında fakat bana ondan bahset sen, kimseye söylemem. Çünkü eğer seni ele vermek isteseydim gayet iyi biliyorsun ki...» Ve sonra da bana Mat. hakkında her şeyi anlattı. Fakat önce hiç kimseye hatta Hella'ya bile söylemeyeceğime dair söz vermek zorunda

kaldım. Mat. kendisine «aşkın en güzel hediyelerini» vermiş olduğu yani dediğine göre yaptığı bir adamla gizlice nişanlanmış. Ona çılgınca âşıkmiş ve hemen evleneceklermiş fakat o da bir teğmenmiş ve teminat için verecek yeterli paraları yokmuş. Dediğine göre bir kadın bir erkeği gerçekten sevdiği zaman onun hatırına her şeye katlanabilirmiş. Sık sık onun odasında kalıyormuş fakat korkunç derecede dikkatli olmak zorundaymış çünkü şayet babası anlayacak olursa onu öldürürmüş. Dora da teğmeni gördüğünü ve bir hayli yakışıklı olduğunu söylüyor fakat V. ondan çok daha yakışıklıymış. Mat. genellikle erkeklere güvenilemeyeceğini fakat onun sevgilisinin çok farklı, çelik gibi sağlam ve sadık olduğunu söylüyor. Eminim V. de öyledir.

21 Mayıs. Bugün Mat. eve geldiği zaman ona bir türlü bakamadım, bu sırada annem de oradaydı ve Dora kendimi tam bir aptal gibi gösterdiğimi söyledi. Çünkü bugün onlarla beraber yürüyüşe çıktım ve zarif görünümlü bir subay gördüğüm zaman öksürüp Dora'ya baktım. Fakat o, bunun nedenini anlamadı. Mat. Fransız ordusunda yüksek rütbeli bir subayın kızı ve öğretmenlik derecesini de sadece annesinin «zorbalığından» kurtulabilmek için almış; sürekli korkunç bir biçimde onun başının etini yiyormuş ve ders vermeye başlayana kadar da tek başına dışarı çıkmasına izin verilmemiş. Dora onun konuşmalarında hayli incelikli olduğunu söylüyor bilhassa da *bu tür* konular üzerinde konuşurken. Elbette *onlar* söz konusu olduğunda daima Almanca konuşuyor çünkü bu tür şeyleri Fransızca ifade etmek çok daha güç ve büyük olasılıkla da Fransızca konuşulacak olsa Dora zaten anlamayacak ve o zaman Mat. de onları tercüme etmek zorunda kalacaktı. Adı Sylvia ve erkek arkadaşı onu Sylvette diye çağırıyor. Mat. şayet bir kadın bir adama çılgınca âşıkça o ne isterse yapacağını söylüyor. Fakat ben böyle bir gereklilik görmüyorum ortada çünkü pekâlâ da aptalca şeyler de talep edebilir sizden; ayı gökyüzünden aşağı indirmenizi ya da onun hatırına bir dişinizi çektirmenizi talep edebilir. Dora bunu gayet iyi anlayabildiğini söylüyor; ben ise hâlâ *düşünce ve duygulardaki gerçek ruhanilikten* yoksunum. Bana tam bir

saçmalıkmiş gibi görünüyor bütün bunlar. Fakat kulağa hoş geldikleri için buraya kaydettim ve belki günün birinde Walter ile konuşurken bir faydasını görebilirim. Matmazel bir bebeğinin olmasından her zaman sürekli olarak müthiş bir endişe duyuyor. Şayet olursa babasının onu öldüreceğinden emin. Söz konusu teğmen hava kuvvetlerinde. Yeni bir uçak icat etmeyi ve ondan çok para kazanmayı umut ediyor. O zaman Mat. ile evlenmesi mümkün olabilecek. Fakat şayet *bir şeyler olmuşsa* ve Mat. şimdiden hamileyse bu korkunç olurdu.

22 Mayıs. Dora bugün bana *bu konularda* nasıl olup da her şeyi bildiğimi, bunları bana Hella'nın anlatıp anlatmadığını sordu. Hella'yı ele vermek istemedim bu yüzden de son derece rahat bir biçimde ve sanki sıradan bir şeyden bahsediyormuş gibi, «Ah, bunların hepsi ansiklopediden okunabilir,» dedim. Fakat Dora güldü ve, «Tamamıyla yanlış yoldasın; ansiklopedilerde bütün bu şeylerin onda birini bile bulamazsın ve bulduklarının da sana hiçbir faydası dokunmaz. *Bu konularda* kitaplara bel bağlamak kesinlikle hiçbir işe yaramaz,» dedi. Önce bana daha fazla şey anlatmayacaktı fakat aradan bir süre geçtikten sonra pek çok şeyden bahsetti, bilhassa belirli organların adları, *döllenme* ve benim ve Hella'nın düşündüğü gibi kadından değil gerçekte kocadan gelen mikroskobik bebek hakkında. Ve bir kadının *verimli* olup olmadığının nasıl anlaşılacağı hakkında. Gerçekten de korkunç bir kelime bu. Aslında neredeyse her kelimenin *bu türden* ikinci bir anlamı var ve Dora'nın söylediği de tamamıyla doğru, insanın konuşurken korkunç dikkat sarf etmesi gerekir. Dora en iyi yolun bu türden bütün kelimelerin bir listesini çıkarmak olduğunu düşünüyor; fakat o kadar fazla var ki onlardan bu asla yapılamaz. Yapılabilecek tek şey müthiş dikkatli olmaktır; fakat buna da kısa süre içinde alışılır. Yine de geçen gün V'ye şöyle söylerken Dora'nın yine başına geldi: Hiçbir *ilişki* istemiyorum. Ve bu da aslında «aşkın en güzel hediyeleri» anlamına geliyordu, Mat. ona öyle söylemişti. Fakat V. öylesine kibar ki hiçbir şey anlamamış gibi davrandı; ve Dora da ne söylediğini ancak sonradan anlayabildi. Her sıradan kelimenin

böyle bir anlama da sahip olması gerçekten de müthiş aptalca. Şimdi iki anlama sahip herhangi bir kelimeyi kullanmayayım diye konuşurken ne söylediğime müthiş dikkat ediyorum. Mat. aynı durumun Fransızca için de geçerli olduğunu söylüyor. Aynı durumun İngilizce için de geçerli olup olmadığını bilemiyoruz ve müthiş dehşet Miss Lundi'ye sormayı da aklımızın ucundan dahi geçiremeyiz. Zaten çok muhtemeldir ki bu konuda hiçbir şey bilmiyordur. Şimdi Hella'dan çok daha fazla şey biliyorum fakat bunları ona söyleyemem çünkü o zaman Dora ile Mat.'a ihanet etmiş olurum. Ama belki de ona bundan sonra söyledikleri konusunda daha dikkatli olması için bir ipucu verebilirim ki iki anlama sahip herhangi bir kelimeyi kullanmasın. Aslında bir dost olarak bu benim görevim de zaten.

23 Mayıs. Tamamıyla unutmuşum. Oswald, geçen hafta üniversite yeterlilik sınavına girdi, bize her gün bir kart attı ve anem de bu durumdan müthiş rahatsız oldu çünkü her seferinde de nasıl öğrendiğini gerçekten anlayamadığımız son derece aptalca espriler yazıyordu. Dora ile ben müthiş heyecanlıyız çünkü gelecek pazartesi Frau Richter ve onun konservatuvara giden yeğeni ile beraber havaalanına gideceğiz. Teğmen Streinz de uçacak. Elbette ki arabayla gideceğiz çünkü demiryolu buna uygun değil. Tabii ki Viktor da orada olacak fakat başka bazı subaylarla birlikte bir başka otomobilde gidecek. Bu çok yazık çünkü o da bizim arabamızda olsaydı güzel olurdu. Bu arada bugün sınıfı ben kurtardım, bu hafta müfettiş gelmişti ve bizim sınıfa da önce Tarih'ten sonra Almancadan sorular sordu ve bu arada Frau Doktor M'nin bize fablın kökeniyle ilgili anlattığı her şeyi bilen tek kişi bendim. Müfettiş hayli iltifatkâr idi ve sonradan Frau Doktor M. de «Lainer'e daima güvenilebileceği kesinlikle doğruymuş; güvenilir bir hafızası var,» dedi. Birlikte eve yürürken de son derece kibardı: «Biliyor musun, Lainer, gerçekten de senden özür dilemem gerektiğini hissediyorum,» dedi. Buna çok şaşırdım ve Hella da, «Ama neden,» diye sordu. O da şöyle dedi: «Bu yıl bana sanki Almanca derslerine geçen yıl gösterdiğin kadar ilgi göstermiyorsun gibi gelmişti; fakat şimdi benim

güvenimi yeniden kazandın.» Daha sonra Hella da, «Biliyorsun, geçen yıl dersten önce konuyla ilgili her şeyi okuduğumuz böylelikle de ders zamanı her şeyi bilebildiğimiz ve bir de bu yıl neler yaptığımız göz önüne alınacak olursa Frau Doktor M. çok da yanılıyor sayılmaz!.. Gayet iyi biliyorsun ki- - - .» Hella tamamıyla haklıydı fakat yine de insan *o şeylere* rağmen yine de bir şeyler öğrenebilir, zaten *daima* da onlar üzerine konuşuyor olamaz ki. Hem sonra Frau Doktor M. gibi bir melek için de bir şeyleri öğrenmek son derece kolay. Hella kibirden hindi gibi kabardığımı söylüyor çünkü her şeyi tam da Frau Doktor M'nin kullandığı sözcüklerle anlatabilirmişim fakat durum öyle değil, öncelikle bu konuda zerre kadar kabarmış değilim ve ikinci olarak da hepsini anlatabilmeyi nasıl becerdiğime gerçekten de inanamıyorum. Sadece hiç kimse soruya cevap veremeyecek olursa Frau Doktor M'nin çok kızacağını hissetmişim o yüzden de sözü ben aldım.

25 Mayıs. Allah kahretsin, kendimi yüz defa tokatlayabilirim. Nasıl bu kadar aptal olabildim. Şimdi havaalanına gitme izniniz yok. Babam gitmemize sadece Viktor Linz'de olduğu için izin veriyor ve onun orada bir 15 gün daha kalacağına inanıyordu. Bugün akşam yemeğinde dilim sürçtü ve, «Arabamızda beş kişi için yer olmaması ne yazık! Şayet Fräulein Else geliyor olmasaydı Teğmen Richter de bizimle gelebilirdi,» dedim. Dora masanın altından bana tekme attı ve ben de lafı geçiştirmeye çalıştım fakat babam çok kızdı ve, «Hey, uçan adam da mı geliyor? Hayır, hayır, çocuklar, yağma yok. Frau Richter'e hemen özürlerinizi bildireceğim. Beni kandıramazsınız, size bu adamı bir daha görmeyeceksiniz demedim mi?» Bu sonuncusu elbette Dora'ya yönelikti. Dora hiçbir şey söylemedi fakat puding de meyve de yemedi ve odamıza çıktığımız zaman da beni haşladı: «Kasıtlı olarak yaptın bunu, seni küçük canavar, meğerse sen aslında hiç güvenmemiş olmam gereken bir çocukmuşsun sadece» vs. Bunu *kasıtlı olarak* yaptığımı söylemesi gerçekten de çok kötü sanki onu kıskanıyormuşum gibi. Üstelik gidemiyor olmak benim için de en az onun için olduğu kadar kötü çünkü

Viktor'dan ben de çok hoşlanıyorum zira aramızda hiçbir ayırım yapmıyor ve Dora'ya nasıl davranıyorsa bana da aynı şekilde davranıyor. Elbette şimdi birbirimizle selamı sabahı kesmiş durumdayız ve beni en fazla öfkeliendiren şey *bu* konuda bana söylemiş olduğu her kelime için büyük bir pişmanlık duyduğunu bildirmesiydi. «İncilerimi domuzun önüne atmışım.» Ne kadar kaba bir ifade... Ben bir D'yim demek. Üstelik en fazla şeyin anlatılmış olduğu kişi kimdi, bunu da bilmek isterdim. Ben miydin gerçekten? Her neyse, bir daha asla onunla *bu türden hiçbir şey* hakkında konuşmayacağımdan kesinlikle eminim. Tanrı'ya şükürler olsun ki Hella gibi bir arkadaşım var. O benim için asla *bu türden bir şey* düşünmez veya böyle bir söz sarf etmez.

26 Mayıs. İkimiz de bütün gece gözümüzü bile kırpmadık; Dora müthiş ağladı, her ne kadar hıçkırıklarını boğmaya çalışsa da onu duydum; ben de ağladım çünkü sürekli olarak Viktor'un benim hakkımda kötü düşünmesini engellemek için neler yapabileceğimi düşünüyordum. Bu korkunç olurdu. Sonra aklıma bir şey geldi ve şans ya da belki talih desem daha doğru olur, bana yardım etti. Beşinci sınıftan kızlar bizi birçok defalar gördüğü için Viktor artık bizimle okula kadar yürümüyor fakat Dora saat birde okuldan çıkacağı zaman onu karşılamaya geliyordu. Bu yüzden sabah erkenden ona, evden aramaya cesaret edemediğim için bir telefon kulübesinden telefon ettim. Dora o kadar kötüydü ki okula gidemedi, bu yüzden ben de Hella ile yalnız gidecektim. Hizmetçi telefonu açtığı zaman bir arkadaşı olduğumu söyleyerek Viktor'u telefona çağırmasını istedim, o da çağırdı. Telefonda Viktor'a her ne olursa olsun benim hakkımda kötü düşünmemesini ve Dora hasta olduğu için saat 1'de mutlaka onu görmem gerektiğini söyledim.----- Caddesi'nin köşesinde beklemeliydi. Bütün dersler boyunca o kadar üzgündüm ki ne yaptığım konusunda en küçük bir fikrim yok. Saat 1 olduğunda gerçekten de orada bekliyordu, ona her şeyi anlattım, o da müthiş kibar davrandı ve beni teselli etti; o, *beni* teselli etti. Dora'nın davranış biçiminden o kadar farklıydı ki. Ben her an ağlamaya başlayabilecek kadar üzgündüm, bunun üzerine beni

bir kapı eşiğine götürdü, *kolunu omzuma attı ve kendi mendiliyle benim gözyaşlarımı kuruladı*. Bunlardan Dora'ya asla bahsetmeyeceğim. Sonra da benden Dora'ya karşı olabildiğince nazik olmamı istedi çünkü onun taşıması gereken yük çok ağırdı. Dora'nın *neyi* taşımak zorunda olduğunu gerçekten bilmiyorum ama yine de onun hatırı için, çünkü bu uğruna nazik olmaya değecek bir şey, yemekten sonra Dora'nın masasına üzerinde şu sözlerin yazılı olduğu bir not bıraktım: V, sana okyanuslar dolusu sevgi gönderiyor ve pazartesi gününe kadar iyileşmeni ümit ediyor. Aynı zamanda kitap için de en içten teşekkürlerini sunuyor. Notu, okumam için bana vermiş olduğu Heidepeter'in Gabriel'inin içine, hemen göze çarpacak bir biçimde koydum. Notu okuduğunda kıpkırmızı oldu, birkaç kez yutkundu ve, «Onu gördün mü? Nerede ve ne zaman,» diye heyecanla sordu. Ona her şeyi anlattım, müthiş etkilendi ve şöyle dedi: «Sen gerçekten de iyi bir kızsın, sadece müthiş güvenilmezsin,» dedi. Güvenilmez demekle neyi kast ediyorsun? Şöyle dedi: «Evet, güvenilmezsin, çünkü kesinlikle insan olup bitenleri bu şekilde pat diye söylememeli; yine de önemi yok, unutmaya çalışacağım. Heidepeter'in Gabriel'ini hâlâ bitirmedin mi?» «Hayır,» dedim, «Kendisine öfke duyduğum hiç kimsenin kitabını okumayacağım.» Sonunda barıştık ama elbette bu konudan artık bahsetmedik ve elbette mendil işi hakkında tek bir kelime bile söylemedim.

29 Mayıs. Haziran'ın 10'u veya 12'sinde Franzensbad'a gidiyorlar çünkü her ikisi de çamur banyosu almak zorunda. Üstelik babam da bir değişikliğin Dora'ya yeni bakış açıları kazandıracığını, böylelikle de başını artık hasta bir tavuk gibi sallamaya son vereceğini söylüyor. Bugün Dora, bana çok ilginç bir şeyden bahsetti. Bekâr erkeklerin küçük kitapları olurmuş ve bunlarla Graben ve Kärtner Caddeleri'ndeki «belirli bir türden» kadınları ziyarete gidebilirlermiş. Orada, diyor Dora, 10 florin veya 10 kron ödemek zorundalarmış. Dora'nın sınıfında babası polis doktoru olan bir kız varmış ve bu kızların hepsi de sağlıklı olup olmadıkları kontrol edilmek üzere her ay muayeneden geçmek

zorundalarmış, şayet değillerse bu «hanımefendileri» hiç kimse ziyaret edemezmiş ve Preuss'ların hiçbir zaman hizmetçi tutmamalarının nedeni de buymuş. Dün banyoda belirli bir çizgi gördüm, bu yüzden baki... olmalıyım. Fakat bir veya iki çocuktan fazlasına sahip olamayacağım çünkü çizgi çok hafif. Ders çalışırken sık sık bu tür şeyler üzerinde düşünüyorum, bütün bir sayfayı başından sonuna kadar okuyor ve sonra arkasını çeviriyorum fakat ne okuduğuma dair en küçük bir fikrim bile olmuyor. Bu fazlasıyla yorucu çünkü matematik ve diğer konularla ilgilenen okul müfettişleri de gelecek ve ben de kendimi aptal durumuna düşürmek istemiyorum özellikle de muhtemelen müfettişler kendi aralarında kimin zeki ve kimin budala olduğu üzerine konuşacağı için değil.

30 Mayıs. Konser tam bir zafer oldu. Böylesine muhteşem müzikler dinlediğim zaman daima ağlamaya başlama korkusuyla kendimi tutmak zorunda kalıyorum. Bu çok aptalca elbette fakat böyle zamanlarda hep üzücü şeyler geliyor aklıma, dinlediğim küçük bir parça olsa bile. Dora da Brahms'ın Macar Danslarını çalabiliyor fakat bu, hiçbir zaman bende ağlama isteği yaratmıyor. O zamanlarda sadece öfke duyuyorum çünkü onları ben çalamıyorum. Bunu yapabilirim elbette fakat yeterince uzun pratikler kadar sabrım yok benim. Müzik dinlerken ağlama isteği duyduğumu hiç kimseye hatta Mat. dışında elbette, her şeyi anlattığım Hella'ya bile söylemedim. Dün de kendimi aptal durumuna düşürmüşüm, en azından Dora öyle söylüyor. Nasıl oldu bilmiyorum akşam yemekte kitaplar üzerine konuşuyorduk ve ben şöyle dedim: «Kitapların ne faydası var ki, insan onlardan hiçbir şey öğrenemez, her şey kitaplarda anlatıldığından tamamıyla farklı.» O zaman babam öfkeye kapıldı ve şöyle dedi: «Seni küçük aptal, içlerinden bir şeyler öğrenebileceğin kitaplar var olduğu için yıldızlarına şükretmelisin. Bir kitabı anlayamayan herkes onun hiçbir işe yaramadığını söyler,» dedi. Dora bana baktı fakat ben onun ne demek istediğini anlamadım ve devam ettim: «Evet, fakat ansiklopedilerin tümüyle yanlış ifade ettiği o kadar fazla şey var ki.» «Ansiklopediyi ne için ka-

rıstırıyordun; kitaplığın anahtarını daha güvenli biri yerde saklamamız gerek.» Tanrı'ya şükür Dora imdadıma yetişti ve şöyle dedi: «Gretel fil ve mamut çağıyla ilgili bir şeylere bakmak istedi fakat ansiklopedide yazarlar Prof. Rigl'in ona geçen yıl anlattıklarından tamamıyla farklıymış.» Kurtarılmıştım. Dora harika bir biçimde rol yapabiliyor; bunu daha önce de fark etmiştim. Akşam bana patladı: «Seni küçük kaz kafalı, ihtiyatlı olmayı hiçbir zaman öğrenemeyecek misin? Önce Viktor hakkında budalalık ettin ve bugün de devirdiğin bu yeni çam. Seni bir kez delikten çıkarmış olabilirim fakat bunu bir daha yapmayacağım.» Ve sonra da bütün zamanını bir mektup yazarak geçirdi, ona elbette! Hella ve ben, son günlerde, ansiklopedide *Doğum ve Hamilelik* hakkında pek çok şey okumaktayız ve ben kendim de küre--- hakkında okuyorum; embriyo ve fetüs kelimelerine rastladık; o sırada hiçbir şey söylemedim; fakat daha sonra bunları bana hatırlatması için mendilime iki düğüm attım ve dün de anlamlarını sözlükte aradım. Mat. *gerçekten* böyle olduysa bile bu konuda endişelenmesine hiç gerek yok. Fakat her doktor bunu biliyor ve insanlar sık sık bu yüzden ölüyorlar. Mat.'in de bu konuda bir şey bilip bilmediğini merak ediyorum. Kadınlar ve erkekler arasındaki *farklılıklardan* konuşuyorduk ve Hella'ya banyosunu hâlâ 12 yıldır onlarla birlikte olan Anna'nın yaptırdığı ortaya çıktı. Hiçbir şey beni buna izin vermeye ikna edemez; hiç kimseye beni yıkaması için izin vermem, annem dışında; Dora'ya kesinlikle izin vermem; çünkü onun benim neye benzediğimi bilmesini istemiyorum. Hastanedeki hemşire Hella'ya gelişiminin tıpkı küçük bir su perisinininki gibi olduğunu söylemişti, öylesine güzel ve orantılı. Hella bunda olağandışı hiçbir yan olmadığını, her kızın böyle görüldüğünü, kadın bedeninin *Tabiat'ın Bir Sanat Yapıtı* olduğunu söylüyor. Elbette bunu bir yerlerde okumuştur, yoksa gerçekte hiçbir anlam ifade etmiyor. *Tabiat'ın* sanat yapıtı; öyle olması gerekir; karı ve koca tarafından meydana getirilen bir sanat yapıtı!..

30 Mayıs. Annem ve Dora 6 Haziran'da Franzensbad'a gidiyorlar, Whitsuntide'den hemen sonra. Dora yeni bir başka

pardösü ve etek edindi, gri üzerine mavi çizgili; dün yeni beyaz hasır şapkalarımız da geldi, Hella ve herkes bana çok yakıştığını söylüyor, şapkanın beyaz kurdeleleri ve yaban gülleri var. Biraz önce olanlar yüzünden korkunç bir tartışma yaşanabilirdi. Telefon etmeye gittiğim zaman elimde pembe kuvars saplı Noel şemsiyem vardı ve onu telefon kulübesinde unutmuştum; tütüncü dükkânındaki kız onu orada bulmuş ve beni tanıdığı için de buraya getirip yukarıya çıkarması için kapıcıya vermiş. Tanrı'ya şükürler olsun ki hemen aklıma pul almak üzere tütüncü dükkânına gittiğim ve onu *dükkânda* bırakmış olduğum yalanını söylemek geldi. Hiç kimse bir şey fark etmedi.

31 Mayıs. Benden annemle Dora'nın olmayacağı ay boyunca gidip Hella ile kalmamı istediler. Bu gerçekten müthiş güzel olurdu fakat ben gitmeyeceğim çünkü babamla birlikte kalmak istiyorum. Yemek zamanlarında bütünüyle tek başına ne yapardı veya akşamları kiminle konuşurdu o zaman? Bunları ona söylediğim zaman babam gerçekten çok etkilendi, saçlarımı sadece kendisinin yapabileceği, başka hiç kimsenin hatta annemin bile yapamayacağı şekilde okşadı. Bu yüzden ne olursa olsun ben de evde kalacağım. Çiçekler şimdi hayli ucuzladı, bu yüzden her gün masaya *birbirinden farklı çiçekler* koyacağım, her gün küçük bir demet almak için pazara gideceğim, bu yüzden de her zaman tazeliklerini koruyacaklar. Br.'lere gitmek benim açımdan son derece aptalca olurdu hem bunu yapmam neden gereksin ki, nasıl olsa Resi öylesine uzun bir zamandır bizimle ki annem burada olmasa bile her şeyin nasıl yapılacağını biliyor, geri kalanlarını da ben halledebilirim. Babam hiçbir şeyin eksikliğini çekmeyecektir.

1 Haziran. Bugün öylesine bir tecrübe edindik ki! Korkunçtu; bir insanın bir başkasına çılgınca bir aşk duyduğu zaman *bütün giysilerini* çıkardığı doğruymuş meğer. Buna hiçbir zaman gerçekten inanmamıştım; her ne kadar Mat. böyle olduğunu ona ima etmiş olsa bile eminim Dora da inanmamıştır; fakat *bu doğruymuş. Kendi gözlerimizle* gördük. Ben tam oturmuş Storm'un Gri Atın Süvarisi'ni okuyor ve Dora da Franzensbad'a götürmek

üzere bazı mektup kâğıtlarını düzenliyorken Resi geldi ve şöyle dedi: «Fräulein Dora, bir dakika gelebilir misiniz, sizden bir şeyi görmenizi istiyorum!» Sesinin tonundan ortada bir şeyler olduğunu anladım ve ben de onlarla birlikte gittim. Resi önce ne olduğunu söylemek istemedi ama Dora çok cömertti ve şöyle dedi: «Tamam, sorun yok, onun önünde *her şeyi* söyleyebilirsin.» Sonra Resi'nin odasına gittik ve perdenin arkasından ön balkonu gözetledik. Orada genç bir *evli çift* yaşıyordu! En azından Resi'ye göre insanlar onların gerçekten evli *olmadıklarını*, sadece birlikte yaşadıklarını söylüyordu!.. Ve daha sonra gördüklerimiz ise korkunçtu. Kadın üzerinde tek bir giysi parçası olmaksızın yatakta yatıyordu, adam da tamamıyla çıp... olarak yatağın yanında diz çökmüştü ve kadının her yerini öptü, *her yerini!*.. Dora sonradan bu görüntünün onu hasta ettiğini söyledi. Ve sonra adam ayağa kalktı ve... Hayır, bunu yazamayacağım, öylesine korkunçtu ki asla unutamam. Demek *böyle* oluyormuş bu iş, kesinlikle korkunç. Buna hiçbir zaman inanamamıştım. Dora'nın yüzü çarşaf gibi bembeyaz oldu ve titremeye başladı, öyle ki Resi de çok büyük bir korkuya kapıldı. Ben duyduğum dehşetten neredeyse bağıracaktım ama yine de gülmekten de kendimi alamadım. Adamın kadını boğacağından gerçekten korkmuştum çünkü adam öylesine iri yapılı kadın ise öylesine ufak tefekti ki. Ve Resi de adamın, kadın için kesinlikle fazla büyük olduğunu, öyle ki neredeyse kadını ikiye ayıracağını söylüyor. Niçin onu ikiye ayırması gerektiğini bilmiyorum fakat kesinlikle onu ezmiş olabilir. Dora öylesine büyük bir dehşete kapılmıştı ki oturmak zorunda kaldı ve Resi de aceleyle ona bir bardak su getirdi çünkü Dora'nın bayılacağını sanmıştı. *Buna* benzer herhangi bir şeyi hayal bile edemezdim, Dora'nın da edemeyeceğine hiç şüphem yok. Aksi halde böylesine titremezdi. Yine de niçin böyle titrediğini gerçekten anlamıyorum. Korkması için hiçbir neden yok ki, kimse evlenmeye mecbur değil sonra hiç kimsenin böyle üzerindeki bütün giysileri çıkarmasına da gerek yok, ama aman Tanrım, zavallı Mat. öylesine ufak ve tegmen de öylesine uzun boylu ki. Fakat bir de Herr Richter

ya da ev sahibimiz kadar şişman olduğunu düşünün. Elbette Herr Richter, en azından 50'sinde fakat ev sahibimizin geçtiği-miz ocak ayında küçük bir kızı *daha* oldu, o yüzden mutlaka bir şeyler olmuş olmalı. Hayır, adım gibi eminim ki en iyisi hiç evlenmemek zira *o iş* gerçekten çok korkunç. Daha fazla bakamadık çünkü sonra en kötüsüne sıra geldi, birdenbire Dora gerçekten hastalanmaya başladı, odamıza güç bela geri dönebildi. Şayet bunu yapamasaydı her şey ortaya çıkacaktı zaten. Annem hemen doktoru çağırttı, o da Dora'nın çok fazla çalışmış olduğunu, birkaç günlüğüne Viyana'dan uzaklaşmasının iyi olacağını söyledi. Hiçbir kız çalışmamalıydı; bir yarar sağlamazdı bu. Sonra bana da şöyle dedi: «Sen de pek iyi görünmüyorsun? Gözlerin niçin bu kadar çukura düşmüş.» «Dora için o kadar endişelendim ki,» diye konuştum. «Boş laf,» dedi doktor, «bu, hiç kimseye gözlerinin etrafında kara halkalar vermez. O halde insanın sürekli *böyle şeyleri* düşünürse en sonunda hasta olacağı doğru. Fakat bunu yapmaktan nasıl kendini alabilir ki insan zaten Hella da şöyle diyor: «Gözlerinin etrafında kara halkalara sahip olmak çok ilginç bir şey ve erkekler de bundan çok hoşlanır.»

Yarın, Kahlenberg ve Hermannskogel'e bir gezimiz vardı fakat muhtemelen gerçekleşmeyecek. Saat şimdiden 11 oldu ve ben de yazmaktan müthiş yoruldum; artık yatmam gerek. Umarım uyuyabilirim fakat - - -

3 Haziran. Babam Hella ve beni Kahlenberg'e götürdü; müthiş eğlendik. Akşam yemekten sonra, babam, otelde gazete okurken biz çiçek toplamaya çıktık ve ben de Hella'ya cuma günü tanık olduğumuz her şeyi anlattım. Nutku tutuldu, en fazla da Mat.'in bize anlattığı şekilde üzerindeki her şeyin çıkarılmasını hiç duymamış olduğu için. O da asla evlenmeyecek çünkü bu, çok sevimsiz hatta aslında çok korkunç bir şey. Doktor da demişti ki: Genç kızlar için *gelişim yıllarında* aralıksız bir şekilde öğrenim görmek zehirlidir. Bir de *neyi* gördüğümüzü bilseydi. Hella o sırada orada olmadığı için müthiş bir rahatsızlık duydu. Onun fazlasıyla hoşuna gidebilirdi, ben ise ikinci bir defa görmeyi asla istemem ve gördüklerimi de hayatım boyunca unutmaya-

cağım; ön kapıda görmüş olduğum, bununla mukayese edildiğinde hiçbir şey. Sonra Hella şakalar yapmayı sürdürdü ve şöyle dedi: «Ben diyorum ki, o kişi Viktor olsaydı» «Ah, kapa çeneni,» diye bağırdım. Bunun üzerine babam da bizim kavga etmekte olduğumuzu zannetti ve şöyle bağırdı: «Siz, ikiniz, gösterişli bir ihtilafın ortasında gibisiniz.» Neler hakkında konuşmakta olduğumuzu bir bilseydi!.. Oswald, cuma akşamından beri evde, eve varması saat 10 buçuğu buldu. Fakat her ne kadar babam buna çok memnun olacak olsa da dün bizimle geziye gelmedi; bütün gününü iki «sineklik»le geçirmeyi fazla sıkıcı bulacağını söyledi; bu da onun için henüz yeterince büyümemiş olduğumuz anlamına geliyor ve Hella açısından da iğrenç bir yüzsüzlük örneği. Hella gelecekte onu sadece yok sayacağını söylüyor. Onun kız kardeşi olduğum için ben bunu yapamam fakat benden istediği şekilde onun hizmetçisi de olmayacağım. Kendi kız kardeşine dahi hakaret etmeye hiç hakkı yok.

Dora biraz önce bana şöyle dedi: «Evlenildiği zaman buna (Ne olduğunu biliyorsun! -----) tahammül etmek zorunda olmak korkunç bir şey.» Resi daha önce ona o ikisi hakkında her şeyi anlatmış ve sadece Yahudilerin o işi *o şekilde* yaptığını söylemiş. Onun dediğine göre diğer insanlar tamamen çıplak kalmamış ve muhtemelen başka yönlerden de bazı farklılıklar olurmuş! - - - Fakat Mat. tam da *o şekilde* yapıldığını ima etmişti, sadece ezilme hakkında bir şey söylememişti; fakat bu da Yahudilerin zalimliğinden ileri geliyor sanırım - - - korkarım, bu, her gece rüyalarımın girecek ve Dora'nın şimdiden girmeye başlamış bile. Ne zaman gözlerini kapatacak olsa olup biteni sanki onun önünde yeniden yaşıyormuş gibi gördüğünü söylüyor.

4 Haziran. Babamın geçen gün Dr. Diller ve karısı hakkında konuşurken ve «Birbirlerine hiç uygun değiller,» derken *ne* demek istediğini şimdi anlıyorum. O sırada sadece o kadar ufak tefek bir kadının öylesine iri ve güçlü bir adamla beraber olmasının ne kadar saçma görüldüğünü kastettiğini düşünmüştüm. Fakat bunun hiç önemi yokmuş meğerse; asıl mesele ise tamamıyla farklı bir şeymiş! Hella ve ben şimdi kol kola yürüyen

tüm çiftlere bakıyor, onları *bu* bakış açısından değerlendiriyoruz ve bu, bizi o kadar çok eğlendiriyor ki eve giderken kendimizi gülmekten alıkoyamıyoruz. Fakat aslında hiç de gülünecek bir konu değil bu bilhassa da kadın açısından.

5 Haziran. Bu sabah annem Dora'yı da yanına alarak Richter'lere bir veda ziyaretinde bulundu. Fakat evde kimse yoktu yani Frau R. kesinlikle evdeydi fakat olmadığını söyletti çünkü babama fazlasıyla gücenmişti. Öğleden sonra Dora'nın ve benim edinmemiz gereken pek çok şey olduğu için dışarı çıktık ve Viktor ile karşılaştık, sözleştiğimiz için elbette. Dora çok ağladı; onlar Minorite kilisesine girerlerken ben de Kohlmarkt ve Herrengasse'de biraz yürüdüm. Viktor, temmuz ayının başında, Dora'nın eve dönmesinden önce Amerika'ya gidiyor. Dora'ya, kendi alayının armasının damgasını taşıyan, özellikle onun kendisine yazması için, çok özel bazı mektup kâğıtları ile içinde kendi resminin olduğu bir madalyon verdi. Yarın Dora da ona kendi fotoğrafını gönderecek, benim aracılığım la, bu görevi yerine getirmekten çok büyük bir mutluluk duyacağım. Son günlerde Dora bana karşı çok daha nazik davranıyor.

6 Haziran. Annem ve Dora bu sabah erkenden yola çıktılar. Annem daha önce hiç uzun bir süreliğine bizlerden ayrı kalmamıştı, bu yüzden ben çok ağladım o da öyle. Dora da ağladı fakat ben o gözyaşlarının kimin hesabına olduğunu biliyorum. Babam ve ben şimdi yalnızız. Akşam yemeğinde babam bana şöyle dedi: «Benim küçük ev kadını m.» Bu o kadar hoştu ki. Fakat ev korkunç sessiz çünkü 2 kişi 4 kişinin konuştuğu kadar çok konuşmaz. Bu da kendimi müthiş rahatsız hissetmeme yol açıyor. Bugün Resi ile pek çok şey hakkında konuştuk. Bana göre en kötüsü erkeğin arkasını bütünüyle görmüş olmamızdı, gerçekten iğrençti bu. Önceki gün de Dora bunu kesinlikle yüz kızartıcı bulduğunu söylemişti. Resi de, hiç değilse panjuru kapatabileceklerini, böylelikle hiç kimsenin içerisini görmeyeceğini, saygıdeğer insanların böyle yaptığını söyledi. Fakat saygıdeğer insanlar kesinlikle soyunmazlar da ya da hiç değilse kendilerini yatak çarşaflarıyla derli toplu bir biçimde örterler. Sonra Resi,

bana, banka memuru ve karısı yani aslında karısı olmayan kişi hakkında başka şeyler de anlattı. Kadının annesiyle babasının bu konudan haberdar olup olmadıklarını ve kadının ailesinin evinde kalmamak için ne gibi bir mazeret uydurduğunu bilmiyor. Adam bir Yahudi olsa da, kadın değil. Resi, ben «Ah, demek bu yüzden adam *her ikisinin de* soyunmasında ısrar etti çünkü normalde sadece kadının soyunması gerekir,» dediğim zaman iki büklüm oldu gülmekten. Fakat henüz kısa bir süre önce sadece Yahudilerin o işi *o şekilde* yaptıklarını kendisi söylemişti, bugün ise sanki çok saçma bir şey söylemişim gibi gülüyor. Aslında kendisi de bunu tam olarak bilmiyor ve bu gerçeği attığı kahkahanın ardında gizliyor çünkü öfke duyuyor, duyduğu bu öfkenin nedenleri de ilk olarak kendisinin de bilmiyor oluşu sonra da ayrıca şundan da eminim ki gerçekte konu hakkında konuşmaya başlayan *kendisi*. Beni şaşırtan bir şey de *bu konu* üzerine hiç rüya görmemiş oluşum. Dora'nın da her ne kadar o öyleymiş gibi davransa da gerçekten hiç *bu konuyla* ilgili rüya görüp görmemiş olduğunu bilmeyi çok isterdim. Hella'nın önceki gün rüyasında gördüğünü söylemesine gelince bunun da sadece bir uydurma olduğundan hiç şüphem yok çünkü orada değildi bile. Gerçi kendisi orada bulunmamasının iyi bir şey olduğunu söylüyor çünkü şayet olsaymış gülme krizine girermiş. Fakat ben onun da, bizim gördüklerimizi görmüş olduğu takdirde ortada gülünecek hiçbir şey olmadığını anlayacağını sanıyorum.

7 Haziran. Akşam yemeğinden sonrası ve akşam yatmadan önce korkunç kasvetliydi çünkü bu yıl ön kapı olayının yaşanmasından bu yana Dora ve ben konuşacak pek çok şey bulmuştuk. Onu özliyorum. Hella'nın da gelip 4 haftalığına bizimle kalabilmesini isterdim. Fakat o bunu yapmayı istemedi. Babamın yapacak çok işi vardı bugün o yüzden tamamıyla yalnızım ve kendimi her an ağlamaya başlayabilirmişim gibi hissediyorum.

9 Haziran. Dün kendimi çok hüzünlü hissederken Resi yatağımı yapmak üzere geldi ve onunla karşımızda oturan evli çift hakkında konuştuk, sonra da bana bir zamanlar yanlarındaki çalıştığı genç bir evli çift hakkında korkunç şeyler anlattı.

Oradan ayrılmış çünkü banyoya daima beraber giriyorlarmış ve kendisinin orada *bir şeyler olduğundan* hiç kuşkusu bulunmadığını söylüyor. Sonra bana kendisine *kur* yapmış olan yaşlı bir beyefendiden de bahsetti; fakat kendisinin onunla hiçbir işi olamazmış elbette; üstelik evliymiş bir de ama zaten evli olmasaymış bile bir hizmetçiyle evlenemezmiş çünkü kendisi bir danışma meclisi üyesiymiş. Dün babam bana şöyle dedi: «Zavallı küçük cadı, şimdi yapayalnızsın fakat dinle beni, Resi senin için uygun bir arkadaş değil; ne zaman küçük çeneni biraz çalıştırmak istersen benim odama gel.» Ve ben de tam bir aptallık örneği sergileyip hüngür hüngür ağlamaya başladım. «Babacığım, lütfen kızma, bir daha asla böyle şeyleri düşünmeyecek ve böyle şeyler üzerinde konuşmayacağım,» dedim. Babam önce neyi kastettiğimi anlamadı ancak daha sonra uyanmış olmalı ki son derece nazik ve yumuşak bir biçimde bana, «Hayır, hayır, Gretel, gençliğini böyle konularla mahvetme, ne zaman senin canını sıkan bir şey olursa annene sor, hizmetçilere değil. İyi aileye mensup bir genç kız hizmetçilerle fazla samimi olmaz. Bana söz ver,» dedi. Ve sonra da hayli büyük olmama rağmen beni küçük bir çocuk gibi dizlerine oturttu ve okşadı çünkü ben o kadar ağlamaktaydım ki. «Her şey yolunda, küçük fare, kaygılanma, Dora kadar gergin olmamalısın. Bana güzel bir öpücük ver sonra seninle odana kadar gelecek ve sen uyuyana kadar yanında kalacağım.» Elbette bilinçli olarak elimden geldiğince uyanık kalmaya çalıştım, saat 11'i çeyrek geçeye kadar.

Ve sonra rüyamda babamın Dora'nın yatağında yattığını gördüm, öyle ki sabah erkenden uyandığım zaman gerçekten de babamın de orada yatmış olup olmadığını görmek için o yöne doğru baktım. Fakat elbette bunu sadece rüyamda görmüştüm.

12 Haziran. Yarın büyük bir okul gezisi var; o kadar mutluyum ki bütün gün Frau Doktor M. ile birlikte geçecek ve hiç ders olmayacak. Eisernes Kalesi'ne gideceğiz. Geçen sene hiç gezi olmamıştı çünkü dördüncü sınıflar Anninger'e değil Hochschneeberg'e gitmek istemişti fakat müdür de buna razı olmamıştı.

13 Haziran. Güzel bir gezi oldu. Hella ve ben bütün günü Frau Doktor M. ile birlikte geçirdik, öğleden sonra Franke şöyle dedi: «Merak ediyorum, Frau Doktor'a niçin böyle yapışıyorsunuz? İnsan sizinle tek bir kelime bile edemiyor,» dedi. Böylelikle biz de sonra Franke ile ormanda güzel bir yürüyüşe çıktık ve o bize şimdi sekizinci sınıfta bulunan ve kendisine çılgınca âşık olan bir öğrenciden bahsetti. Çünkü bütün öğrenciler kendisine âşıkmiş, *dediğine göre*. Bu, çok fazla ilgimizi çekmedi fakat daha sonra bize Frau Doktor M'nin Leipzig'den ya da Almanya'nın başka bir şehrinden bir profesörle gizlice nişanlandığını söyledi. Kuzini Frau Doktor'un terzisiymiş ve kadın bundan çok eminmiş. Ancak Frau Doktor M'nin ebeveynleri bu evliliğe karşı çıkıyorlarmış çünkü adam bir *Yahudiymiş* fakat onlar birbirlerine çılgınca âşıklarmış ve evlenmek niyetindelermiş. Sonra kendisi de bir Yahudi olduğu için Resi hastanedeyken bizimle olan Mali'nin Yahudiler hakkında bize anlattıklarının hepsinin doğru olup olmadığını sorduk. Ve Franke de şöyle dedi: «Ah, evet, doğru, her noktasını teyit edebilirim. Fakat zalimlikle ilgili olarak, o kadar da kötü bir şey değildir zalimlik, her erkek zalimdir, bilhassa da bu konuda.» Hiç şüphesiz haklıydı fakat bizim sevgili ve ince Frau Doktor M'mizin zalim bir kocası olacağını düşünmek korkunçtu. Hella eğer o halinden hoşnut ise benim bu konuda heyecanlanmama gerek olmadığını söylüyor. Fakat belki de o - - - bilmiyordur. Sonra ormandan çıktığımız zaman Frau Doktor M'ye çok düşkün olan Herr Din Profesörü şöyle seslendi: «Frau Doktor iki uydunuzu kaybetmişsiniz.» Bunun üzerine bizim geldiğimizi gören herkes güldü. Babam Hella ile beni almaya geldi ve saat neredeyse 11 olduğu için Hella gece bizimle kaldı. Müthiş güzeldi bu fakat aynı zamanda da artık babamla konuşamayacağım için üzgündüm. Sabah kalktığımız zaman genellikle birbirimize su sıçratıp saçma sapan şeyler yaparız, bu yüzden neredeyse okula geç kalıyorduk. Öğretmenler hâlâ keyifli durumdalar, buna artık bütün gün kendisiyle meşgul olmadığımız Profesör Wilke de dahil yani o da öğlende biz okula gelirken kendisiyle karşılaşana kadar okulda değildi. Onun da

Frau Doktor M'ye âşık olduğuna inanıyoruz çünkü her zaman onunla birlikte dolaşüyor ve belki okula da onun için geliyordu. Diğer profesörlerin ise hiçbiri orada değildiler çünkü hepsi de farklı gymnasium'larda derslere giriyorlardı.

14 Haziran. Öyle heyecanlıyım ki. Bugün saat 9'da okula gidiyorduk ve birdenbire büyük bir tıkırtı ve kılıç sesi duyduk. Yani Hella duydu çünkü bu tür şeyler daima benden önce dikkatini çeker onun ve korkunç bir aceleyle, «Hey, bu bir o....» dedi, etrafına bakındı ve, «Ben derim ki arkamızda Viktor var,» dedi. Gerçekten de Viktor'du, bizim selamlıyor ve «Fräulein Rita, bana bir dakikanızı ayırabilir misiniz? Beni affedersiniz, değil mi, Fräulein Hella?» Beni, daima Rita diye çağırır o ve arkadaşımın adını da bilmesi ne kadar kibar, ince bir insan olduğunu ortaya koyuyor. Hella, hemen, «Önemi yok, Herr Üsteğmen. Önemli bir şey varsa ben size engel olmayayım,» diyerek caddenin diğer tarafına geçti. Viktor, onun arkasından baktı ve şöyle dedi: «Arkadaşınız, ne kadar da sevimli, kibar bir genç hanım.» Sonra asıl konuya geri döndü. Dora'dan halihazırda iki mektup almış olmasına rağmen kendisinin bunları cevaplayabilmesi mümkün olmamıştı çünkü mektup postrestant ile yazıldığından Dora'nın onu postaneden alabilmesi söz konusu değildi. Daha sonra benden yazmış olduğu bir mektubu kendiminki ile aynı zarfa koyarak göndermemi adeta yalvararak istedi. Fakat tabiatıyla yazmış olduğum mektupları annem de okuduğundan ona bu işin o kadar da kolay olmadığını söyledim; yine de güçlüğü aşmanın harika bir yolunu biliyordum. Anneme ve Dora'ya *aynı anda* mektup yazacaktım, böylelikle Dora, *onun yazmış olduğu mektubu da* annem fark etmeksizin alabilecekti. Viktor, buna müthiş memnun oldu ve şöyle dedi: «Sen bir dâhi ve birinci sınıf, küçük bir entrikacısın.» Ve elimi öptü. Yine de «küçük» kelimesini es geçebilirdi. Eğer biri o kadar *küçükse* hiç de iyi bir entrikacı olamaz. Hella, caddenin diğer tarafından onun benim elimi öptüğünü görmüştü. Benim elimi geri çekmeye çalışmadığımı tıpkı yetişkin bir hanım gibi ona uzattığımı hatta bilekten büküğümü söylüyor. Onun dediğine göre bizim gibi iyi bir aileye

mensup kızlar bu türden şeyleri içgüdüsel olarak yaparmış. Bu, doğru olabilir çünkü bu hareketleri kesinlikle bilinçli olarak yapmamıştım. Öğleden sonra iki mektup yazdım, anneme her zamanki gibi sıradan ve Dora'ya da kısa ve ekli bir tane ve onları postaya da *kendim* attım.

16 Haziran. Babamla yalnız kalmaya daha şimdiden öylesine alışmış durumdayım ki bunu gayet tabii bir şey olarak kabul ediyorum. Sık sık arabayla Prater'e gidiyoruz veya akşamları içinde yemek de yenebilen parklardan birine ve elbette Hella da bizimle geliyor. Dora'nın ne yazacağını görmek için çıldırıyorum. Günlüğüme yazmayı unuttuğum bir şey var: Önceki gün Viktor'a gerçekten New York'a gidecek olup olmadığını sordum. O da bu türden bir şeyi yapmaya niyeti olmadığını, bunun sadece Moruk tarafından gösterilmiş yersiz bir telaş olduğunu söyledi. Babasını moruk olarak adlandırıyor. Bunun onun açısından hiç de kibar bir davranış olmadığını düşünüyorum, bir parça kaba ve belki de bu yüzden babam ona tahammül edemiyor. Aslında babam hiçbir subaydan çok fazla hoşlanmaz, Hella'nın babası dışında ama o da bir hayli yaşlı zaten. Tabii Hella'nın bunu okumaması gerek yoksa müthiş kızardı fakat gerçekten de onun babası benimkinden en az 4 veya 5 yaş büyük.

17 Haziran. Frau Doktor M. hasta fakat nesi olduğunu bilmiyoruz. Okulda hepimiz müthiş sıkıntılıydık. Onun sınıflarına müdire girdi ve teneffüslerde de kendi başımıza bırakıldık. Umarım, onun da apandisiti yoktur, bu, korkunç olurdu.

18 Haziran. Henüz geri dönmedi. Frau Doktor Steiner, bademciklerinin kötü bir biçimde iltihaplandığını ve en azından bir haftadan önce okula dönemeyeceğini söylüyor.

19 Haziran. Bugün Dora'dan mektup geldi. Ona kızgıyım. Bir kız kardeş olarak gösterdiğim ilgiye yönelik tek bir söz yok, sadece: «Zahmete girdiğin için çok teşekkürler.» Bu gerçekten çok kötü; o ise o kadar farklıydı ki! Bunu hemen unutabilmem mümkün değil. Hella, onun, sadece ihtiyatlı davranmak adına bu şekilde sadece bir ima ile yetindiğini söylüyor. Fakat bu, doğru olamaz çünkü o da *gayet iyi biliyor ki* babam hiçbir zaman bi-

zim mektuplarımızı okumaz. O sadece bunu benim bir görevim gereği olarak kabul etmiştir. Dün, liseye başladığımdan bu yana ilk defa olarak okula gitmeyip evde kaldım. Sabahın erken saatlerinde boğazım ve başım öyle kötü ağrıyordu ki babam gitme izin vermedi. Dün gün ilerledikçe kendimi daha iyi hissettim fakat bu sabah tekrar kötüleştim. Büyük olasılıkla 2 veya 3 gün daha evde kalmam gerekecek. Babam doktor çağırtmak istedi fakat buna gerçekten hiç gerek yoktu.

20 Haziran. Resi, bugün, odamızı toplarken bir kez daha çeşitli şeyler hakkında konuşmaya yeltendi fakat ben böyle konularla bilhassa ilgilenmediğimi söyledim, sonra o da bana genç evli çift hakkında bize söylemiş olduklarını annemle babama anlatmamam için yalvardı; aksi halde işini kaybedeceğini ve bunu yaptığı için çok büyük üzüntü duyacağını söyledi.

21 Haziran. Dizlerim hâlâ titriyor; korkunç bir gürültü kopabilirdi; neyse ki babam dışarıdaydı. Saat altı buçukta Hella ile ben konuşurken telefon çaldı. Allah'tan Resi de bir şeyler almak için dışarı gitmişti, dolayısıyla telefonu ben açtım ve Viktor'du arayan! «Seni yarın sabah erkenden veya saat 1'de görmeliyim; bugün saat 1'de seni *boş yere* bekledim,» dedi. Elbette çünkü hastaydım yani hâlâ hastayım. Fakat hasta veya iyi yarın mutlaka okula gitmeliyim; şayet babam evde olsaydı; hatta Resi bile olsaydı bir şeylerin farkına varabilirdi. Ve ondan beni ele vermemesini istemek zorunda kalmak son derece sevimsiz bir durum olurdu. Hella ise çok daha rahattı, ahizeyi benim elimden aldı ve, «Lütfen bunu bir daha yapmayın; arkadaşım için müthiş tehlikeli olabilir,» dedi. «Onun bu yaptığından son derece rahatsız olmuştum fakat Hella onun kesinlikle bir dersi hak ettiğini söyledi.

Yarın bir konsere gideceğiz ve yeni beyaz elbisemi giyeceğim. Kız kardeşlerin bir örnek giyinmesinden sonra çok hoş görünecek. Salyangozlar⁽⁷⁾ takmaya başladım, babam onları

(7) Kulakları örten saç örgülerinden oluşan düz rulolar. (Ç. N.)

«inek-patileri» olarak adlandırıyor ama geri kalan herkes son derece yakıştığını söylüyor.

22 Haziran. Bize gelip de, «Pişman bir günahkâr şerefini geri kazanabilir mi?» derken müthiş tatlıydı. Ve her ikimize de çok güzel birer gül verdi. Sonra bana bir mektup uzattı ve şöyle dedi: «Enerjik dostumuzdan herhangi bir şey saklamamıza gerek olduğunu sanmıyorum. Aslında artık daha fazla mektup iletmek istemiyordum fakat bunu onu kırmadan nasıl söyleyeceğimi bilemiyordum zira Dora'nın yaptığı yüzüstlük onun hatası değildi ve bu yüzden bugün ona bu konuda hiçbir şey söylemek istemedim 1.si güllerden dolayı ve 2.si Hella da orada olduğu için. Bir iki veya üç sefer daha bundan fazlası olamaz, dolayısıyla bu konuda çok da canımı sıkmayacağım. Fakat gerçekte Dora bunu hiç de hak etmiyor. Franke bayağı bir kızdır. Önceki gün de bizi birlikte görmüştü ve ertesi gün de şöyle sordu: «Mars'ın o yakışıklı oğlunu nereden kaptın öyle?» Hella onu sertçe cevapladı: «Rita'nın kuzeninden bahsederken böyle bayağı ifadeler kullanma.» «Ah, bir kuzen demek ve bu yüzden de onun elini öpüyor sanırım.» O zamandan bu yana Franke ile ancak gerçekten buna mecbur kaldığımız zaman konuşuyoruz. Onunla hiç konuşmamak çok daha tehlikeli olur, bunu asla bilemezsiniz fakat çok az da olsa konuşursak o zaman üzerine alınamaz.

23 Haziran. Müfettiş dün geldi; sürekli matematik için gelen yaşlı olanı. O kadar nazik ve yumuşak ki bütün kızlar sorduğu her şeye cevap verebiliyor; onu lisan dersleri için gelen diğerinden daha çok seviyoruz. Verbenowitsch müthiş şişindi çünkü müfettiş onu övdü. Yüce Tanrım, ben de sık sık övülürüm fakat bu *beni* hiç de kibirlendirmez. Her neyse dün beni aramadı çünkü 4 gündür yoktum. Frau Doktor M. bugün geri döndü. Müthiş solgun ve perişan görünüyor; nedenini bilmiyorum; ne yazık ki kendisiyle eve yürümemize izin vermiyor sadece geçen yıl Fräulein Steiner'in boncuk çantasıyla ilgili olarak bütün o karmaşanın yaşandığı zamanlar dışında. Onu selamladığımız zaman başını eğerek hepimize çok kibar bir biçimde selam ve-

riyor fakat öğrencilerin hiçbirisiyle birlikte yürümüyor her ne kadar Verbenowitsch, korkunç sırnaşık olsa ve sürekli bir fırsat kollasa da...

26 Haziran. Şimdi komünyonda kutsal ekmek parçası ağızımdan düşecek diye bu kadar endişeli olmam gerçek bir budalalık. O kadar korkuyordum ki neredeyse hasta olacaktım. Hella bunun bir nedeni olması gerektiğini söylüyor fakat ben bunun için üçüncü sınıfta Lutter adlı kızın başına gelen kazanın beni eskiden olduğumdan da endişeli kılmasının dışında herhangi bir neden göremiyorum. Hella Protestanlığa dönmemin daha iyi olacağını söylüyor fakat hiçbir şey beni bunu yapmaya ikna edemez; zira Komünyon'dan sonra insan kendini öylesine arınmış ve eskiden olduğundan çok daha iyi hissediyor. Fakat bu hissin sürmedi gerektiği kadar uzun sürmediğini söylemekten de üzgünüm.

27 Haziran. Annem *gerçekten* hasta. Babam benimle bu konuda konuştu. Müthiş yumuşaktı ve şöyle dedi: Keşke annen bize bağışlansa. Durumu hiç iyi değil. Sonra ben sordum: Baba, annemin gerçekte nesi var? Babam da şöyle dedi: «Canım, bu, uzun bir zamandır devam etmekte olan gizli bir hastalık ve şimdi birdenbire ortaya çıktı.» «Bir ameliyat mı geçirmek zorunda kalacak?» «Buna gerek kalmayacağını umuyoruz. Fakat annenin bu kadar hasta olması korkunç bir şey.» Babam bunu söylerken öylesine perişan görünüyordu ki onu teselli etmek için elimden geleni yaptım ve şöyle dedim: «Fakat çamur banyoları *kesinlikle* onu iyileştirecektir yoksa neden o banyoları alması gereksin ki?» Babam da, «Evet, tatlım, en iyisi olmasını umalım.» Annemin kendine mümkün olan en büyük özeni göstermesi gerektiği ve belki de sonbaharda Dora Teyze'nin eve göz kulak olmak üzere buraya geleceğinden bahsederek uzun bir süre daha konuşmaya devam ettik. Babama sordum: «Baba, senin Dora Teyze'den hoşlanmadığın doğru mu?» Babam: «Hayır, kesinlikle, bu fikri de kim soktu kafana?» Bunun üzerine şöyle dedim: «Fakat annemi çok daha fazla seviyorsun, değil mi?» Babam güldü ve şöyle dedi: «Seni küçük kaz, elbette daha çok seviyo-

rum aksi halde annenle değil Dora Teyze ile evlenmem gerekirdi.» Babama daha bir sürü sormayı çok isterdim fakat buna cesaret edemedim. Dora'yı gerçekten çok özlüyorum özellikle de akşamları.

2 Temmuz. Bugün okulda müthiş öfkelen dim. Profesör W., hain, gelmedi çünkü gymnasium'da bir komünyon ve günah çıkarma toplantısı vardı ve okul yöneticisi de konu hakkında hiçbir şey bilmediğinden ortada onun sınıfını alacak kimse yoktu. Sonra dersi Herr Din Profesörü aldı, raporları yazmak için her zamankinden daha erken saatte gelmişti. Fakat Yahudi kızlar da sınıfta olduğundan elbette din dersi verilemezdi. Bunun yerine Herr Din Prof. bizimle sohbet etti. Her birimize yazı nerede geçireceğimizi sordu ve sıra bana geldiğinde ve Rodaun'a gideceğimi söylediğim zaman Weinberger şöyle dedi: *Sadece Rodaun'a* ve başka pek çok kız da buna katıldı: *Sadece Rodaun'a* çünkü orası buharlı tramvayın gittiği tek yer. Öylesine müthiş bir öfkeye kapıldım ki çünkü genellikle Tirol'a veya Styria'ya gideriz, bunu hemen söyledim sonra Franke de «Sanırım geçen yıl da sen, Viyana'ya çok yakın bir yere gitmiştin, neresiydi o?» «Sonra durdu ve sanki Hainfeld'i hayatında hiç duymamış gibi yaptı. Bunların tümü de abartıydı elbette çünkü *kuzen* işinden sonra kendisiyle konuşmadığımız için çok kızgındı! Fakat o sırada ben gerçek dostluğun ne olduğunu öğreniyordum. Öfkem gittikçe artarken Hella: «Rita'nın annesi şu anda *dünyaca ünlü sağlık merkezi Franzensbad*; o, hasta ve Prof. Sch. haftada en az bir kez gidip onu görmek zorunda.» Herr Din Prof. Çok kibardı ve şöyle dedi: «Rodaun çok güzel bir yer, havası çok temiz ve kesinlikle annene çok iyi gelecektir. Önemli olan şey de bu, değil mi çocuklar? Umarım, Tanrı, hepinizin anne ve babasını uzun yıllar boyunca size bağışlar.» Herr Din Prof. bunu söylerken annesi geçen kış ölmüş olan Lampel ağlamaya başladı ve ben de ağladım çünkü babamla yaptığımız konuşma aklıma gelmişti. Weinberger ve Franke sadece Rodaun'a gideceğimiz için kızdığını ve bu yüzden ağladığını zannettiler. Teneffüste Franke: «Sonuçta Rodaun'a gitmenin kötü bir tarafı yok, bu, ağlamak

için bir sebep değil.» Fakat Hella da, «Özür dilerim, ama Lainler canları neresini isterse oraya gidebilirler, onlar o kadar zenginler ki pek çok insan onları kıskanabilir. Üstelik annesi ve kız kardeşi şimdi her şeyin korkunç pahalı olduğu Franzensbad'dalar ve Rodaun'da da kendilerine bir ev kiraladılar. Rita, annesi için endişe ettiğinden dolayı ağlıyor, senin söylediğin şey yüzünden değil,» dedi. Elbette şimdi Franke ile tek bir kelime bile konuşmuyoruz. Nasıl olsa bunu yapmamızı annem de istemezdi, geçen yıl tanıştığı zaman ondan hiç hoşlanmamıştı. Annemin böyle konularda mükemmel bir içgüdüğü vardır.

6 Temmuz. Bugün tatile girdik. Notlarım sadece Pekiyi, elbette Tabiat Tarihi¹ dışında. Tam beklediğim gibi. (Buraya adını yazmayı kendime yediremiyorum.) Söylediği şey tamamıyla doğrudu. Hâlâ orada olan neredeyse bütün kızlar Frau Doktor M. ile Frau doktor Steiner'e veda armağanı olarak çiçek getirmişlerdi. Bu sefer Hella ile benim Frau Doktor M. ile şehir merkezine yürümeye iznimiz vardı. Elini öptüğümüz zaman daima yüzü kızarır onun ve biz de bunu yapmayı çok severiz. Bu yaz tatilinde *Almanya*'ya - - - 'e gidiyor elbette; öyle ki Hella'nın sormasına bile gerek yoktu; bu açıkça ortada!..

8 Temmuz. Annem ve Dora bugün geliyorlar. Onları istasyonda karşılayacağız. Bu arada, aklımdan tamamıyla çıkmış. Geçen gün babam, benim masadaki peçetemin içine yeni bir 5 kronluk saklamış, peçetemi kaldırdığım zaman yere düştü ve babam da, «Masaya koyduğun çiçekler için yaptığın harcamanın bir kısmı,» dedi. Babam o kadar iyi ki, çiçekler 5 kron etmezdi bile, olsa olsa 3 kron çünkü her ne kadar çok güzel olsalar da onları sadece iki günde bir yenilemiştim. Şimdi anneme kucak dolusu gül alabileceğim ve onları ya istasyona götüreceğim ya da masasının üzerine koyacağım. Bir yandan annem eve döndüğü için müthiş mutluyum diğer yandan da babamla yalnız olmak da çok hoşuma gitmişti çünkü o daima her şeyi konuşmuştu benimle tıpkı annemle olduğu gibi; şimdi bu, sona erecek.

10 Temmuz. Annem ve Dora muhteşem görünüyorlar; bilhassa annem için çok mutluyum; zira şimdi yine çok iyi oldu-

ğu rahatlıkla görülebiliyor. Eğer Rodaun'da ev kiralamamış olsaydık Tyrol'e de gidebilirdik, çok daha hoş olurdu bunu kimse inkâr edemez. Dora tam bir yabancı gibi görünüyor, saçma bu çünkü insan bir ayda değişemez yine de gerçekten çok farklı görünüyor şimdi, saçlarını farklı bir biçimde yapıyor, kulaklarının üzerinden ayırıyor. Henüz «zahmet» hakkında hiçbir şey söyleme fırsatı bulamadım, o da bu konuda herhangi bir şey ima etmedi. Sonbaharda altıncı sınıf için özel bir sınava girmek zorunda kalacak çünkü dönem sona ermeden bir ay önce gitmişti. Babam bunun sadece bir formalite icabı olduğunu, taşraya ders kitaplarını götürmesine gerek olmadığını söylüyor. Hella dün gitti, o, annesi ve Lizzi önce Gastein'e gidecekler sonra da Macaristan'da dayısının yanında kalacaklar. Hella'sız hayat korkunç sıkıcı, Dora'sız olduğundan çok daha kötü, onsuz sadece akşamları, yatacağım zaman canım sıkılıyordu. Dora, Franzensbad'da, herkesin kendisine yetişkin bir hanım gibi muamele ettiğini bildirdi. Eminim bu doğru değildir çünkü onun yetişkin hanım olmak için hâlâ kat etmesi gereken uzun bir yol olduğunu herkes görebilir.

11 Temmuz. Dora'ya ne olduğunu aklım almıyor. Dışarıya çıktığı zaman yalnız çıkıyor. Nereye veya ne zaman gideceği konusunda bana tek bir kelime bile etmiyor; Viktor'dan da hiç bahsetmiyor. Oysaki döndüğünden Viktor'un haberi olsa gerek. Yarın Rodaun'a gidiyoruz, trenle elbette, buharlı tramvayla değil. Yarından sonraki gün, ayın 13'ünde Oswald, sözlü sınava girecek. Her sınıfta en az 1 veya daha fazla sayıda, bizdeki Verbenowitsch gibi, *inek* olduğunu ve onların diğerlerinin de işini zorlaştırdığını çünkü profesörlerin bu inekler yüzünden onlara karşı da beklentilerini hayli yüksek tuttuklarını ve baskı yaptıklarını söylüyor. Bu, gymnasium için geçerli olabilir fakat lise için kesinlikle değil. Çünkü Verb. her ne kadar öğretmenlere sürekli yalakalık etse de onlar Verb.'e tahammül edemiyorlar. Ona yüksek notlar veriyorlar fakat hiçbiri onu gerçekten sevmiyor. Annem daima ayın 13'ünün şanssız bir gün olduğunu söyler ve bu da onun Oswald için endişelenmesine neden oluyor. Bundan

dolayı dün her zamanki gibi 9 ayını yerine büyük ayine gitti. Ben, Oswald için dua etmeyi hiç düşünmedim, onun nasılsa bu sınavı en iyi şekilde atlatacağını sanıyorum.

13 Temmuz. Tanrı'ya şükürler olsun, Oswald, geçtiğini telledi yani en sevdiği ifadeyi telledi: Finis with jubilation. Zaten bu sınav, annemi, tekrar tekrar girdiği ve haklarında her zaman aptalca şakalar yaptığı yazılı sınavlar kadar endişelendirmemişti. Ayın 17'sine kadar evde olmayacak çünkü mezuniyet yemeği ayın 15'inde. Babam da müthiş memnun. Burası güzel bir yer; elbette Hella'nın okulda söylediği gibi sadece kendimize ait olan bütün bir eve değil birinci katta bir daireye sahibiz. Ara katta genç, evli bir kadın yaşıyor yani *yeni evli bir çift* yaşıyor. Ne zaman bu ifadeyi duysam önce korkuyla ürperiyor ardından da gülüyorum. Resi de öyle düşünmüş olmalı çünkü bize söylediği zaman Dora ile bana çok sert bakmıştı. Fakat onların bir bebeği var bu yüzden artık gerçekten yeni evli bir çift sayılmazlar. Bizimle aynı katta yaşayan ev sahibi bahçeye benim için bir salıncak kuruyor çünkü taşrada bir salıncağa sahip olmamak korkunç bir şey.

16 Temmuz. Dora sonunda bana Viktor hakkında bir şeyler söyledi fakat bunları anlatırken çok soğuk bir biçimde konuştu; ortada bir şeyler olsa gerek; bunları bana da söyleyebilirdi gerçekten de yapmış olduğum bütün o şeyleri gerçekten görmesi gerekirdi. Viktor'u 27 Haziran'daki son mektuptan bu yana görmedim, o zaman bir şeyler olmuş olsa gerek, hiçbir haber olmaması bir şeylerin fazlasıyla değiştiği anlamına geliyor, ortada bir şeyler olmalı işte ben de bunu çok merak ediyorum. Hella, Gastein'den bir hayli memnun, yoksunluğunu çektiği tek şeyin *ben* olduğumu yazıyor. Bunu gayet iyi anlayabiliyorum çünkü burada ben de *onu* istiyorum. Dönem sona ermeden önce Ada bu yılda H'ye gelip gelmeyeceğimizi sormak için yazmıştı. Bana anlatacak çok fazla şeyi olduğunu yazmıştı ve *benim tavsiyelerimi istiyordu*. Ona tavsiyelerde bulunmak beni çok mutlu edecektir fakat bunların ne hakkında olduğunu bilmiyorum.

18 Temmuz. Muhteşem bir şey, biz- - -. Fakat hayır, hepsini düzgün bir sırayla yazmalıyım. Oswald, dün eve geldi, harika görünüyor ve Dora'ya şaka yollu olarak çok güzelleştiğini öyle ki kız kardeşi olmasa ona âşık olacağını sandığını söyledi. Akşam yemeğine gitmeden hemen önce, annem bizi içeri çağırmış ve o zaman saatin henüz yedi kırk beş olduğunu görünce de bir hayli rahatsızlık duymuştum. Sonra babam bürodan döndüğü zamanlar sık sık yaptığı gibi elinde bir kâğıtla içeri girdi ve, «Sevgili Oswald ve siz kızlar size ve bilhassa mezuniyetinden dolayı Oswald'a küçük bir hediye vermek istedim.» Ah, diye düşündüm, nihayet büyük hediye! Sonra babam kâğıdı açtı ve «Niçin diğer Lainer'ler gibi asalet unvanımızın olmadığını çocuklar olarak sık sık merak edersiniz. Büyükbabam bundan vazgeçmişti fakat ben, senin için Oswald ve aynı zamanda siz kızlar için de geri aldım. Bundan sonra kendimizi Lainer von Lainsheim olarak çağıracağız tıpkı Anna Hala ve amcalarınız gibi.» Oswald konuşmadı ve kendini toparlamayı başarıp babama sıkı sıkı sarılan ilk kişi ise ben oldum. Fakat önce babam, «İsminizi yüceltin,» dedi. Oswald müthiş uzun bir süre boyunca boğazını temizlemeyi sürdürdü ve sonra, «Teşekkür ederim, baba, daima onurla taşıyacağım,» dedi ve sonra birbirlerini öptüler. Her ne kadar annem, kızarmış tavuk sipariş etmiş ve babam da bir şişe şampanya açmış olsa bile bütün akşam boyunca en kibar tavırlarımızı sergiledik. Müthiş mutluyum, öylesine muhteşem ve asil bir şey ki bu. Kızların buna ne diyeceğini düşünüyorum ve öğretmenlerin de! Muazzam bir sevinç duyuyorum. Yarın Hella'ya mektup yazmalı ve bu konuda her şeyi anlatmalıyım.

19 Temmuz. Bu işi güzelce başardım. Sadece şunu yazmayı istemedim: Biz şimdi asiliz dolayısıyla da asalet unvanını imzama da ekledim ve şöyle yazdım: Seni her zaman seven arkadaşın Rita Lainer von Lainsheim. Bu sabah ilk iş olarak Resi'ye de söyledim fakat babam akşam yemeğinde bu yüzden beni azarladı ve bunun son derece gereksiz olduğunu söyledi; görünen o ki asalet başımıza vurmuşmuş. Kesinlikle böyle bir şey yok fakat bu yüzden müthiş mutlu olmam son derece tabii bir

şey ve Dora da koca bir dosya kâğıdını yeni adını yazarak doldurmuş. Babam bunun gerçekte bizi daha önce olduğumuzdan herhangi bir şekilde farklı kılmayacağını söylüyor fakat bu doğru değil çünkü eğer öyle olsaydı unvanı yeniden kazanmak için kendini bu kadar sıkıntıya sokmazdı. Bunun, Oswald'ın ilerlemesini daha da kolaylaştıracağını söylüyor fakat ben bundan daha fazlası olduğuna eminim. Resi de ev sahibine bu konudan bahsetmiş ve öğleden sonra o ve karısı tebrik etmek için bize uğradılar.

20 Temmuz. Oswald, burada kalamayacağını söylüyor, çok fazla sıkıcıymış, Alpler'e önce Grossglockner'e sonra da Karawanken'e bir yürüyüş turuna gidiyor. Babamdan, «İhtiyar,» diye bahsediyor ve ben bunun çok kaba olduğunu düşünüyorum. Dora ise kesinlikle küstahça olduğunu söylüyor.

24 Temmuz. Hella'nın cevabı bugün geldi; beni, en içten bir şekilde tebrik ediyor ve sonra da ilk okuduğunda donup kaldığını veya çıldırdığımı ya da onu kandırmaya çalıştığımı düşündüğünü yazarak devam ediyor. Fakat annesi de kendi babasından bu konuda bir şeyler duymuşmuş çünkü bu, daha önce Resmi Gazete'de yayımlanmış. Şimdi her ikimiz de asiliz ve bu, müthiş güzel bir şey. Çünkü o asil fakat ben değilken sık sık bu yüzden rahatsızlık duyardım.

25 Temmuz. Oswald, bugün gitti. Babam üniversiteye kabulünden dolayı yürüyüş turu için ona 300 kron verdi. Şöyle dedim: «Bu durumda ben de elimden geldiğince çabuk üniversiteye girmeye çalışacağım.» Oswald da şöyle dedi: «Bunun için insanın kafasında siz kızların sahip olduğundan daha fazla beyin olması gerekir.» Ne küstahlık, Frau Doktor M. gymnasium'dan üniversiteye geçti ve fazladan Frau Doktor Steiner de geçti. Dora da sessizce şöyle dedi: Belki de sana kız kardeşinin de üniversiteye girebileceğini gösteririm; nasıl olsa üniversite sınavında başarılı olmak için gereken temel şeyin yüzsüzlük olduğunu sen kendin hep söylemişsindir. Sonra benim aklıma muhteşem bir fikir geldi ve şöyle dedim: «Fakat biz kızlar yüzsüz değiliz ki. Biz bir sınavı geçmek zorunda olduğumuz zaman çalışırız!» Annem

bizden Oswald ile barışmamızı istedi fakat bunu yapmayacağız. Akşam Dora bana şöyle dedi: Her ne kadar çok sayıda Geçer notu olsa ve sınavı da ancak kıl payı geçebilmiş olsa da Oswald korkunç kibirli. Bu arada işte Oswald'ın budalalığına bir diğer örnek: Telgrafta, 4 saat önce elimize ulaştığı için doğrudan «Finiş with jubilation»un başta gelmesi gerekirken gelen sadece «boyunca» (vasıtasıyla) kelimesi. Annem bundan dolayı çok üzölmüştü çünkü kelimenin gerçekte *başarısız* (durchgefallen) anlamına geldiğini düşünmüşdü ve diğer telgraf da aptalca bir şakadan başka bir şey değildi. Dora ve ben asla böyle eşek şakalarına tenezzöl etmeyeceğiz. Babam sürekli Oswald'ın bütün kurtlarını üniversitede dökeceğini söylüyor fakat o da bugün üniversiteye gitmeyeceğini, madencilik ve sonra da belki hukuk okuyacağını söyledi.

29 Temmuz. Burası insanı hasta edecek kadar sıkıcı, ne yapacağımı hiç bilemiyorum. Gerçekten de bütün gün boyunca okuyamam ve salıncakta sallanamam ve Dora da her zamanki kadar sıkıcı hatta eskiden olduğundan daha sıkıcı çünkü sadece kavgaya etmemekle kalmıyor bir de konuşmuyor yani *belirli şeyler* hakkında konuşmuyor. Asma kattaki genç çiftin bebekleri için deli oluyor; bebek on aylık henüz ve onun böyle küçük bir domuzda kendisinin hoşuna gidecek ne bulduğunu bir türlü anlayamıyorum; onu daima yanında taşıyor ve bebek geçen gün de Dora'yı tamamen ıslattı, umarım bundan zevk almıştır. Bu, onu bir hayli hasta etmişti ve ben ayrıca onun karasevdasını da tedavi edeceğini umuyorum.

Tanrı'ya şükürler olsun, yarın benim doğum günüm, bu, bir parça değişiklik yaratacak. Yarın Şemsiye Dağı'na gideceğiz fakat kendi şemsiyelerimize gereksinim duymak zorunda kalmayacağımızı umuyorum. Babam yarın 1'de dönüyor, o yüzden 2'de veya 2 buçukta çıkabiliriz. Hella dün mektup ve benzeri şeyleri saklamak için kilitli bir kutu gönderdi. Tabii içi şekerlemeler ve bana kendisinin Gastein'de nasıl vakit geçirdiğini anlatan muazzam uzunlukta bir mektupla dolu olarak. Fakat orada sadece bir ay kalabileceklermiş çünkü müthiş pahalı bir yermiş,

bir çörek, 5 kreuzer ve bir şişe bira da 1 kronmuş. Ve üstelik çörekler o kadar küçüklermiş ki insanın kahvaltıda ve akşamüstü çayında 3 tane birden yemesi gerekiyormuş. Fakat otel müthiş şıkmiş, pek çok uşak varmış; sonra Amerikalı ve İngiliz turist grupları hatta Sydney, Avustralya'dan bir konsolos ile ailesi de oradaymış.--- Ben günümün çoğunu iki daksund yavrusu ile oynayarak geçiriyorum. Adları Max ile Moritz, her ne kadar bir tanesi dişi olsa bile. Gerçekten de yazmamam gereken bir kelime bu çünkü bir şey anlamına geliyor, en azından diğer anlamı.⁽⁸⁾

(8) Türkçede olduğu gibi İngilizcede de «bitch» (Dişi köpek-kancık) kelimesi aynı zamanda kötü kadın anlamına gelmektedir. (Ç. N.)

ÜÇÜNCÜ YIL

On Üç ile On Dört Yaşları Arası

31 Temmuz. Dün benim on üçüncü doğum günümdü. Annem bana yatağın başucundaki komodinde kullanabilmek için istediğim fosforlu bir kadrana sahip bir saat verdi; elbette daha ziyade uzun kış geceleri boyunca faydalı olacak; işlemeli yakalar, babamdan, Hella hastanedeyken hemşirelerin ona ödünç verdiği *Kötü Bir Çocuğun Günlüğü*; öylesine eğlenceli, komik bir kitap ki gerçi babam hiçbir erkek çocuğu bütün bunları yazamayacağı için aptalca olduğunu söylüyor, Dora'dan deri bir kılıf içinde yeni bir raket, gerçekten çok güzel, von Sirk'ten ve tenis topları. Tebrik kartları, gri-mavi renkte ve gümüş kenarlı... Büyükannem ve büyükbabam da bir sepet kiraz, kıpkırmızı olanlarından ve bir sepet de Frenküzümü ile çilek göndermişler; çilekler doğum günüm için sadece bana gönderilmiş. Dora Teyze de Berlin'den kış bluzları için üç tane fular göndermiş. Öğleden sonra Şem.- Dağı'na gittik. Şayet annem de gelebilseydi ya da Hella da orada olsaydı gerçekten müthiş eğlenceli geçecekti.

1 Ağustos. Bugün Ada'dan bir mektup aldım. Bana nice mutlu yıllar diliyor çünkü doğum günümün 1 Ağustos'ta olduğunu sanıyormuş ve ardından esas konuya geliyor. Korkunç derecede mutsuzmuş. Ailesinin kısıtlayıcı çevresinden kaçmak istediğini yazıyor, *evinin boğucu ortamına* kesinlikle tahammül edemiyormuş. Büyük hayranlık beslediği aktörü görmek için St. P'ye gitmiş, adam onun bazı şeyleri ezberden okumasını dinlemiş ve onda gerçekten büyük bir drama yeteneği bulunduğunu söylemiş. Onu memnuniyetle sahne için eğitirmiş fakat ancak ebeveynlerinin rızasıyla. Fakat elbette onlar bu rızayı hiçbir zaman göstermeyeceklerdir. Bu durumun kendisini *müthiş öfke*

lendirdiğini öyle ki bütün günü ağlayarak geçirmek istediğini ya da tümüyle delireceğini yazıyor, gerçekten de böylesine kederli bir hayata uzun süre tahammül edemez. Ben onun son umuduyum. Benden onlarla birlikte kalmaya gelmemi istiyor ya da şayet kendisi gelip de iki veya üç hafta bizimle kalabilirse çok daha iyi olurmuş, o zaman anneme her şeyi anlatabilecek ve onun bir yıllığına bizimle Viyana'da yaşamasını ayarlamak belki de mümkün olabilecektir. Sonbaharda aktör Herr G. Raimund Tiyatrosu'na geliyor ve Ada da orada eğitimine başlayabilir. Mektubunun sonunda onu dünyanın en mutlu varlığı yapmanın benim takdirime ve inceliğime kaldığını yazıyor! Ne yapabileceğimi gerçekten bilmiyorum. Yine de bir başlangıç yaptım; burayı son derece sıkıcı bulduğumu söyledim. Ne olurdu Hella da burada olsaydı ya da en azından Ada hatta Marina bile olabilirdi. Bunun üzerine annem şöyle dedi: Fakat Marina taşrada, Carinthia'da ve Ada'nın da gelebileceğini sanmıyorum. Babam da benim burayı son derece sıkıcı bulmamdan büyük bir üzüntü duyuyor ve bu yüzden de akşam yemeğinde şöyle dedi: «Ada'nın buraya gelmesini gerçekten ister misin? Yaşı kesinlikle onu Dora'dan ziyade senin için daha iyi bir arkadaş kılıyor. Geçen yıl iyi anlaşıyor gibi görünüyordunuz.» Sonra anneme döndü: «Ada'nın burada bulunmasının seni rahatsız edeceğini düşünüyor musun, Berta?» ve annem de şöyle dedi: «Şayet Gretel'in hoşuna gidecekse kesinlikle hayır; gerçekten de şimdi onun sırası, Dora benimle Franzensbad'a geldi, Oswald yürüyüş turu yapıyor ve sadece bizim en küçük biriciğimiz henüz kendisi için bir şey yapmış değil; bu, senin hoşuna gider miydi, Gretel?» «Ah, evet, anne, bunu gerçekten çok isterim; hemen yazacağım; Dora'nın yaptığı gibi o küçük yumurcağı gezdirmek bana hiç de eğlenceli gelmiyor ve Kötü Çocuğun Günlüğü'nü de bütün gün okuyamam.» Bu yüzden hemen Ada'ya yazıyorum tıpkı sanki ben de bunu düşünmüş ve ondan gelmesini istiyormuşum gibi. Eğer her şey yolunda gider ve Ada, gerçekten annemin sürekli bahsettiği Wolter gibi büyük bir aktris olursa müthiş mutlu olurum çünkü o zaman büyük bir aktris kazanması için Viyana'ya yardım etmiş

ve Ada'yı da dünyanın en mutsuz yerine en mutlu varlığı yapmış olacağım.

2 Ağustos. Mektubumda Ada'ya asil olmamızla veya Dora'nın dediği gibi *yeniden asil olmamızla* ilgili hiçbir şey söylemedim çünkü aile kuşaklardan beri asildi ve o da buraya geldiği zaman bunu zaten kendiliğinden öğrenecektir. Annem sürekli şöyle der: «Hiçbir zaman büyüklük taslamayın, bilhassa da özel olarak hak etmek için hiçbir şey yapmadığınız bir konuda.» Fakat tam olarak da doğru değil bu çünkü şayet babam iki yıl önce kanunlarla veya anayasayla veya benzeri bir şeyle ilgili olarak böylesine mükemmel bir hizmet vermeseydi, kimi zaman bütün geceyi oturup bir şeyler yazarak geçirmeseydi belki de hiçbir zaman yeniden asil olamayacaktı. Üstelik annem ve babamın niçin geçen kış bu konuyu böylesine bir sır saklamaları gerektiğini de gerçekten henüz anlayabilmiş değilim. Pekâlâ bize de bildirebilirlerdi. Fakat sanırım babam bunun bize gerçek bir sürpriz olmasını istedi. Ve öyle de yaptı; Dora'nın yüzü ve Oswald'ın boğazını temizleme biçimi! Anlayabildiğim kadarıyla hiç kimse benim ne türden bir yüz ifadesi takındığına dikkat etmiş görünmüyor.

3 Ağustos. Dora'nın niçin o kadar farklı davrandığını anlamış durumdayım, onun için tıpkı bir süre önce, geçen kış olduğu gibi olmuştu yine. Fr'de geçirdiği 4 hafta boyunca *annemde gerçek bir arkadaş bulmuştu!* Bugün konuşmanın konusunu Viktor'a getirdim ve ilk başta bütün söylediği şu oldu: «Ah, artık onunla haberleşmiyorum.» Ve ben: «Kavga mı ettiniz ve bu kimin hatasıydı?» dediğim zaman da şöyle dedi: «Ah, hayır, sadece *ona elveda dedim*». «Ona elveda dedim, demekle ne demek istiyorsun? Hem o gerçekten Amerika'ya gitmedi, değil mi?» Ve o zaman da şöyle dedi: «Sevgili *Rita*, bu meseleyi aydınlığa kavuştursak daha iyi olur; ondan *sevgili annemizin* son derece yerinde arzusu üzerine ayrıldım.» Söylemeliyim ki annemi her ne kadar *müthiş, gerçekten müthiş derecede* sevsem de onu bir *arkadaş* olarak görmeyi gerçekten düşünemiyorum. Bir insan kendi annesiyle nasıl gerçek bir dostluk kurabilir ki? Dora'nın

gerçek bir dostluğun ne anlama geldiği konusunda en küçük bir fikri bile yok. Bir genç kız için annesiyle onlara dair konuşmanın imkânsız olduğu bazı şeyler vardır. Herhalde ona şu soruyu soramam: Biliyor musun, *bir şey oldu*, gerçekte ne anlama geliyor? Üstelik onun da bunu bildiğinden hiç mi hiç emin değilim çünkü o 13 veya 15 veya 16 yaşındayken insanlar tamamıyla farklı ifadeler kullanmakta olabilirler ve çok muhtemeldir ki modern deyimler de o zamanlar şimdi ifade ettikleri anlamı ifade etmiyorlardı. Ve annem Dora'ya şöyle dediği zaman ne türden bir dostluk olur bu: Şimdi dışarı çıkmamalısın, fırtına her an patlak verebilir ve yine bir başka akşam da: Dora, şalını da yanına *almalısın*. Anne ve kızı arasında dostluk kurulması, en az baba ile oğlu arasında dostluk kurulması kadar imkânsızdır. Çünkü dostlar arasında emirler ve yasaklamalar olamaz ve daha da önemlisi ve insan onlarla konuşmak istediği her şeyi konuşamaz. Dün gece de bütün söylediğim şu oldu: Elbette annem senin benimle *bazı şeyler* hakkında konuşmanı yasakladı; sen buna dostluk mu diyorsun? Sonra o da çok kibarca şöyle dedi: «Hayır, Rita, annem bana yasak getirmedi; sadece ben seninle o şeyler hakkında konuşmanın benim için bir düşüncesizlik olduğunun farkına vardım; insan hayatın ciddiyetini yeterince çabuk öğreniyor.» Bir kahkaha attım ve şöyle dedim: «Senin hayatın ciddiyeti olarak adlandırdığın şey *bu* mu? Bunların tümünü nasıl da insana çılgılık attıracak derecede komik bulduğumuzu gerçekten unuttun mu? Bana öyle geliyor ki çamur banyolarından hafızan da etkilenmiş.» Umarım Ada gelir. Çünkü şimdi en az *onun bana* ihtiyacı olduğu kadar *benim de ona* ihtiyacım var.

4 Ağustos. Tanrı'ya şan olsun, Ada geliyor fakat doğrudan değil çünkü ailece temizliğe ayın beşinde başlıyorlar ve ayın sekizine kadar onu buraya getirebilecek hiç kimse de yok. Öylesine mutluyum ki, üzüldüğüm tek şey Dora'nın değil *onun* giyinme odasında uyuyacak olması. Fakat annem Dora ile benim beraber kalmamız gerektiğini ve Ada'nın yemek odasına bakan kapıyı açık bırakabileceğini böylelikle de yalnızlık çekmeyeceğini söylüyor.

7 Ağustos. Günler öylesine korkunç bir uzunlukta ki. Dora bir rahibe kadar nazik ve yumuşak fakat benimle bir rahibe kadar az konuşuyor ve sürekli olarak da annem ile birlikte. İki daksund Neulengbach'da birisine satıldı ve bu yüzden burası da korkunç sıkıcı. Tanrı'ya şükürler olsun Ada yarın geliyor. Babam ve ben saat 6'da istasyona gidip onu karşılayacağız.

8 Ağustos. Sadece bir veya iki kelime yazabilecek zamanım var. Ada benden bir baş daha uzun; babam şöyle dedi: «Merhaba, seni uzunbacak, nasıl da birden büyümüşsün. Sanırım sana şimdi yetişkin bir genç hanım gibi muamele etmem gerekecek. Ada da şöyle dedi: «Lütfen Herr Yüksek Mahkeme Yargıcı, lütfen bana her zaman alıştığınız gibi muamele edin; sizinle kalmaya geldiğim için öylesine mutluyum ki.» Ve annesi de şöyle dedi: «Evet, ne yazık ki kendi evinin dışında her yerde mutlu; 'bugünün gençleri böyle'.» Babam Ada'nın yardımına koştu ve şöyle dedi: «Frau Haslinger, yaşamın canlılığı bir zamanlar bizim içimizde de yükseliyordu fakat bu o kadar uzun zaman önceydi ki onu unuttuk.» Ve sonra da Frau Dr. H. sanki boğulmuş gibi derin derin içini çekti. Bu arada Ada beni kolumdan tuttu ve duyulmayacak bir şekilde: «Şimdi hayatımın nasıl olduğunu tahayyül edebiliyor musun?» diye sordu. Annesi, gece burada kalacak ve bütün akşamı da gök kubbenin altındaki her şey için ağıtlar yakarak geçirdi (Ada'nın yatmamızdan hemen önce bana söylediği şeydi bu); fakat ben Frau H'nin ne yaptığına çok fazla dikkat edemedim; çünkü Ada'nın bana anlatacağı şeylerin merakının ateşiyle yanıyorum. Yarın sabah, kahvaltıdan hemen sonra!

12 Ağustos. 3 gündür yazmaya hiç vakit bulamadım, Ada ve benim birbirimize anlatacak o kadar çok şeyimiz vardı ki. O artık sanat olmaksızın *yaşayamaz* ve de *yaşamayacak*, *planlarından vazgeçmektense* ölmeyi yeğler. Hâlâ devam okulunda bir yıl daha geçirmesi gerekiyor ondan sonra ise ya devlet sınavı için Fransızca dersleri almak ya da dikiş nakış kursuna gitmek zorunda. Fakat o, bütün bunları Viyana'da yapmak istiyor, böylelikle Herr G'nin gözetimi altında sahne eğitimi alabilecek. Artık

ona âşık olmadığını söylüyor şimdi o *amacına ulaşmak için kullanacağı bir araç* sadece. Ve amacına ulaşmak için de *her şeyi* feda edebilir. Her şey demekle neyi kast ettiğini önce anlayamamıştım fakat bana anlattı. Annemin de okuduğu, Bartsch'ın Elisabeth Kött adlı romanını ve sanat yaşamına ilişkin başka pek çok romanı okumuştı ve bu romanların tümü de aynı şeyi söylüyorlardı: *Bir kadının büyük bir aşk yaşamadığı müddetçe asla gerçek bir sanatçı olamayacağını*. Gerçekten de bunda bir haklılık payı olabilir. Zira *büyük bir aşk* kesinlikle *farklı* kılar insanı. Bunu, Dora'da açıkça gözlemleyebiliyorum; Viktor'a çılgınca âşık olduğu zamanki hali ve şimdi yine eski haline dönüşü! Tekrar Latince öğrenmeye başladı, kaybettiği zamanı telafi etmek için! Ada ona planlarından bahsetmiyor çünkü Dora *gerçek bir içgörüden yoksun!* Ada bir tek bugün Dora'nın önünde, her ne olursa olsun sonbaharda Viyana'ya gelmek istediğini, böylelikle de sık sık tiyatroya gidebileceğini söyledi. Ve Dora da şöyle dedi: «Bir hata yapıyorsun çünkü Viyana'da yaşayan insanlar bile sık sık tiyatroya gitmezler; çünkü öncelikle insanın buna ayıracak çok az vakti oluyor ve ikinci olarak da çoğu kez yer bulunamıyor; taşrada yaşayanlar, çoğu kez Viyana'da her şeyin gerçekte olduğundan çok daha güzel olduğu hissine kapılırlar.»

14 Ağustos. Çabucak sadece bir iki kelime. Bugün Ada banyo yaparken annem *biz ikimize* şöyle dedi: «Kızlar, size bir şey söylemem gerek; bu yüzden geceleri korkuya kapılmanızı istemiyorum. Annesi bana, Ada'nın çok gergin olduğunu ve sık sık uykusunda yürüdüğünü söyledi.» Ben de «Bu, çok ilginç,» dedim, «Ada'yı *ay çarpmış* olmalı. Sanırım dolunayın olduğu zamanlarda bu sürekli yaşanıyor.» Bunun üzerine annem de «Söyle bana, Gretel, *sen* bütün bunları nereden biliyorsun? Ada sana bunlardan bahsetti mi?», dedi. «Hayır,» dedim, ben de, «Fakat Franke'lerin uykusunda yürüyen bir hizmetçileri var ve Berta Franke Hella ile bana bu konuda bazı şeyler anlattı.» Annemin, «Sen, bütün bunları nereden biliyorsun?» demesi bana dokunmuştu. Dolayısıyla *bu konuda* bir şeyler yapılması gerekmektedir. Acaba bunu Ada'ya sormaya cesaret edebilir

miyim ya da sorarsam buna gücenir mi? Onun, burada kaldığı süre boyunca da uykusunda yürüyüp yürümeyeceğini müthiş merak ediyorum.

15 Ağustos. Hella'nın, annem ile Dora arasında başlayan *dostluk* hakkında yazmış olduklarıma yönelik cevabı bugün geldi. Elbette Dora'nın Viktor'a bu yüzden *elveda dediğine* o da inanmıyor çünkü kesinlikle bu, bir neden olamaz. Lizzi'nin, annesiyle böylesine özel bir dostluğu hiçbir zaman olmamış ve Hella da bu türden bir şeyin olabileceğini hayal dahi edemiyor; benim tamamen haklı olduğumu düşünüyor, insan ebeveynlerine gerçekten çok fazla düşkün olabilir fakat bir çocuk ile ebeveynleri arasında bir dostluk kurulması kesinlikle söz konusu olamaz. Şayet ben de kurduğum dostluklarda bu kadar yanar döner olsaydım buna o da tahammül edemezdi. Dora'nın hiçbir zaman gerçek bir dosta sahip olmamış olmadığını düşünüyor ve bu yüzden şimdi annemle arkadaşlık kurmuş. Bruckner'ler ayın 19'unda dönüyorlar çünkü Gastein'de her şey olağanüstü pahalı. Döndükten sonra büyük olasılıkla amcalarıyla kalmak üzere Macaristan'a veya Tirol'deki Fieberbrunn'a gidecekler. Hella'nın isim günü için ona *Kötü Bir Çocuğun Günlüğü'nü* gönderdim çünkü onu tekrar okumak istemişti. Şimdi bu kitaptan her ikimizde de var ve şimdi en iyi kısımlarının hangileri olduğunu birbirimize yazabilir ve böylelikle de ikimiz aynı zamanda onları okuyabiliriz.

20 Ağustos. *Dün gece Ada, gerçekten de uykusunda yürüdü* muhtemelen bunu hiçbir zaman fark etmeyecektik fakat Orleans Bakiresi'nden Jean d'Arc'ın diskurunu okumaya başladı, Dora da onu derhal tanıdı ve şöyle dedi: «*Rita*, Ada gerçekten de uykusunda yürüyormuş.» Hiç müdahale etmedik o da doğruca yemek odasına gitti fakat yemek odası kilitliydi ve anahtarı da alınmıştı çünkü yemek odası doğrudan hole açılır, bunun üzerine annemin kanepesine çarptı ve bu da onu uyardı. Korkunçtu. Sonra yolunu kaybetti ve kendi odasına gireceğine bizimkine girdi fakat çoktan uyanmıştı, bizden özür diledi ve W'yi aramakta olduğunu söyledi. Ardından da kendi odasına

geri döndü. Dora hiçbir şeyi fark etmemiş gibi davranmamızın daha iyi olacağını söyledi çünkü aksi yönde bir davranış Ada'yı üzecekti. Ama kesinlikle böyle olmadı. Sabah kahvaltıdan sonra Ada, «Sanırım, dün gece size büyük bir korku yaşattım, lütfen bana kızmayın, geceleri sık sık kalkar ve gezinirim. Sadece yatakta kalamıyorum. Annem, böyle gezinirken daima ezberden bir şeyler okuduğumu söylüyor. Bunu yine yaptım mı? Herhangi bir şey söyledim mi?» «Evet,» dedim, «Jean d'Arc'ın diskurunu okudun.» «Gerçekten m?» dedi. «Bunun nedeni, sahneye çıkmama izin vermemeleri. En sonunda aklımı kaçıracağıma eminim. Ama eğer bu gerçekleşirse hiç değilse sizler bunun gerçek nedenini biliyor olacaksınız.» Bu uykuda yürüme durumu gerçekten çok ilginç fakat aynı zamanda biraz da Ada'dan çekinmeme neden oluyor. Ve Dora'nın hep söylediği şeyin de gerçeği mükemmelen yansıttığı doğru: «İnsan, Ada'nın gerçekten nereye baktığını hiçbir zaman tam olarak anlayamıyor.» Şayet gerçekten aklını kaçırarak olursa bu, korkunç bir şey olur. Biraz önce annesinin de bir zamanlar bir akıl hastanesinde yattığını hatırladım. Umarım burada kalırken delirmez.

21 Ağustos. Dünden önceki gece olanları annem de duydu. Bizi bu konuda uyardığı için çok memnun ve Dora da şayet durumu önceden biliyor olmasaydı bir çarpıntı krizine uğrayacağını söylüyor. Babam, «Ada, tam anlamıyla histerik. Bu, ona annesinden geçmiş,» diyor. Sonbaharda Lizzi, eğitimini tamamlamak üzere İngiltere'ye gidecek ve bütün bir yılı orada geçirecek. Her ne kadar Ada'yı çok sevsem ve durumuna fazlasıyla üzülsem de şimdi beni gerçekten çok huzursuz ediyor ve salı günü tekrar evine döneceği için gerçekten çok memnunum. Bugün, bana, korkunç bir şey söyledi: Alexander'in, hani aktör olan, *zührevi bir hastalığı* varmış çünkü bir zamanlar orduda bir subaymış; ve o, ordudaki bütün subayların tabii olarak zührevi bir hastalığı olduğunu söylüyor. Önce ona neyi kast etmiş olduğunu tam olarak anlamadığımı göstermek istemedim fakat daha sonra ona sordum ve Ada da bana gerçekte ters giden şeyin vücudun *o kısmının* sürekli olarak küçülmeye devam et-

tiğini ve en sonunda da tamamen yok olduğunu veya müthiş derecede şiştiği için sürekli olarak büyüdüğünü söyledi, hastalığın ikinci türü, ilkinden çok daha ehvenmiş çünkü o takdirde bir ameliyat durumu düzeltebilirmiş; H'de yaşayan emekli bir albay Viyana'da *bu* sebepten dolayı bir ameliyat geçirmiş; fakat bu onu tedavi etmeye yetmemiş. Zührevi bir hastalığı olan bir erkeği tedavi etmenin gerçekte tek bir yolu varmış o da genç bir kızın bu dertten mustarip bir erkeğe *kendini vermesi*, (Mat. de sık sık bundan bahsederdi.) o zaman hastalık kıza geçermiş ve adam da tedavi olmuş olurmuş. Ada'nın A'yı gerçekten sevmediğini anlamasını sağlayan da bu olmuş, şimdi ondan sadece kendisini eğitmesini istiyormuş; çünkü Ada, onun için, bunu hiçbir zaman yapamazmış ve zaten şayet buna gönüllü olsaydı bile *bunu* ona nasıl teklif edebileceğini de bilmiyormuş. Üstelik genellikle kızıdan bunu talep eden de söz konusu erkek olurmuş. Ve ben şu soruyu sorduğum zaman da «Fakat Ada, düşün bir, ya bu yoldan bir bebeğin olursa.» Ada'nın cevabı, «Bu söz konusu bile olamaz çünkü zührevi bir hastalığı olan bir erkekten çocuk sahibi olmak *imkânsızdır*. Fakat sonuçta da sadece bir bebeği olan bir kadın gerçek bir sanatçı olabilir,» şeklinde oldu. Bir kuzini sahneye çıkan Franke de Hella ile bana bu türden bir şey söylemişti; fakat biz Franke'nin kuzini Viyana Tiyatrosu'nda sahneye çıktığı için bunun sadece orası için geçerli olabileceğini; Burg Tiyatrosu'nda, Opera'da ve hatta Halk Tiyatrosu'nda dahi durumun bir hayli farklı olabileceğini düşünmüştük. Bunu Ada'ya da söyledim ve o da şöyle dedi: «Ah, evet, ben sadece taşralı bir kız olabilirim fakat *her* aktrisin bir çocuğu olduğunu asırlardır biliyorum.»

23'ü: Ada, gerçekten de doğuştan bir sanatçı, bugün, bize çok güzel bir romandan bir bölüm okudu fakat ah, o kadar muhteşemdi ki Dora bile, «Ada, sen, gerçekten fevkaladesin,» dedi. Bunun üzerine o da kitabı elinden fırlattı ve hıçkırığa hıçkırığa ağlayarak, «Annemle babam kendi kanlarına karşı günah işliyorlar; fakat buna pişman olacaklar. Yaşlı Çingene kadının benim için nasıl kehanette bulunduğunu hatırlıyor musunuz: Pek çok zorlu

mücadelenin ardından *muhteşem* fakat *kısa* bir kariyerin olacak ve hayat çizgim de kırılmış!» Her şey öngörüldüğü şekilde gerçekleşecek ve annem ki Freiligrath'ın veya Anastasius Grün'ün veya her kiminse «Aşk, gücünün yettiği kadar uzun, aşk, olabildiğin kadar uzun. Saati yaklaşıyor, saati yaklaşıyor mezarının önünde durup onları ağlatmanın,» diyen o güzel şiirini ezberden okuyabilir. Sonra Ada, şiirin tamamını ezberden okudu ve ben de yatağıma yattığım zaman bütün bunları düşünmekten uzun süre uyuyamadım.

24 Ağustos. Bugün Ada'ya uyurgezerlik hakkında soru sormaya cesaret edebildim ve o da bunun doğru olduğunu ve ne zaman uykusunda yürüse bunun daima *o zamana* denk geldiğini ve ayın da dolunay olduğunu söyledi. Bu olayın ilk defa olarak geçen yıl gerçekleştiğini fakat o zaman bunu kendisinin sahneye çıkmasına izin verilmeyeceğini ilk kez söylemiş olan annesini korkutmak amacıyla kasıtlı olarak yaptığını söyledi. Bu, bana, pek de iyi bir fikir gibi görünmüyor veya büyük olasılıkla bu yolla hiçbir şey elde edemeyecektir. Yarından sonraki gün, biri gelip onu evine götürecek ve bu yüzden de bütün sabah boyunca ağladı.

25 Ağustos. Hella bugün annesi ve Lizzi ile beraber buradaydı. Hella Gastein'de harika vakit geçirmiş. Önemli bir şey söyleyeceği için benimle özel olarak konuşmak istedi. Bu da durumu hayli uygunsuz kıldı çünkü Ada da hâlâ buradaydı. Hella, Ada ile hiçbir zaman anlaşılamaz, Ada'nın nereye bakmakta olduğunu hiç kimsenin gerçekten bilemeyeceğini o da söyler ve o daima doğrudan bakar insanın yüzüne. Kısacası baş başa konuşmak için *tek bir dakika bile* yalnız kalamadık. Umarım Hella Macaristan'a gitmeden önce bir kez daha uğramak için vakit bulabilir. Geçen hafta da Tirol'deki Fieberbrunn'a gitmişler çünkü annesinin Berlin'den eski bir arkadaşı orada kalıyormuş.

26 Ağustos. Ada bugün evine döndü, babası onu alıp götürdü. Kızının bir tahtasının eksik olduğunu söylüyor çünkü sahneye çıkmak istiyormuş.

28 Ağustos. Hella bugün uğradı; yalnızdı ve onu buharlı tramvayda karşıladım. Önce o önemli şeyin ne olduğunu bana söylemek istemedi çünkü söyleyeceği, hiç *de gururumu okşayacak türden bir şey değildi*. Fakat en sonunda baklayı ağzından çıkardı. Warth'lar da Gastein'daymışlar ve Hella Lisel'i tanıyor-muş çünkü jimnastik salonuna birlikte giderlermiş, konuşmuşlar ve o yüzsüz Robert demiş ki, «Arkadaşın hâlâ o eee... eee.... neresiydi orası, neyse hâlâ orada olduğu zamanki kadar bebek mi?» demiş ve sonra da sanki orayı hatırlayamamış gibi davranmış ve sanki aradan 10 yıl geçmiş gibi *o zamanki* diye konuşmuş. Fakat bütün bunların arasında en küstahça olanı da şuymuş: Onu bir türlü Bob diye çağırmak istemediğimi söylemiş çünkü bu, bana hep vücudun özel bir bölümünü hatırlatıyormuş; ben, bu türden bir şeyi asla söylemedim sadece Bob'un aptalca ve kaba olduğunu düşünmüştüm ve zaten o da bana şöyle demişti (biz samimi olmadan önceydi bu): «Doğrusu, Fräulein Grete, gerçekten de tam adımı kullanmanızı tercih ederim.» Bu olayı daha bu sabah yaşanmış gibi hatırlıyorum ve bunları tam olarak nerede söylediğimi de biliyorum, Kızılhaç'a giden yolun üzerinde söylemişti. Bunun üzerine Hella da sertçe şöyle demiş: «Bunların hepsi de tümüyle doğru olabilir, biz, böyle önem-siz şeyler üzerinde asla konuşmayız ve o sırada da hepimiz, *her birimiz* de sadece bir çocuktan başka bir şey değildik.» Tabii ki bunu da -----'ı içine alacak şekilde söylemiş. Adını buraya yazmak dahi gelmiyor içimden. Beni müthiş kızdıran bir başka şey de şu oldu: Sanırım arkadaşınız şimdi size daha çok benzi-yordur fakat o sıralarda hâlâ gelişmemiş durumdaydı. Hella da onu terslemiş: «Bu, bana hiç de genç bir hanıma söylenebilecek türden bir şeymiş gibi görünmüyor.» Ve bir daha da onunla konuşmamış. Böyle bir şeyi hayatımda duymamıştım, benim *gelişmiş olmam* veya olmamam onu neden ilgilendiriyor? Hella, benim, arkadaş seçiminde hiç de yeterince iyi olmadığım kana-atinde. Bob'un ise hâlâ bir bub'dan (yontulmamış ve terbiyeden yoksun bir gençten) başka bir şey olmadığını düşünüyor. Bu, ona mükemmelen uyuyor Bob-Bub; şimdi onu aramızda sade-

ce Bub olarak adlandıracağız; yani ondan bahsedecek olursak tabii. Birinden hoşlanmadığımız zaman da onu sadece Bob olarak ya da daha da iyisi B. olarak adlandıracağız çünkü Bob demeyi gerçekten de son derece nahış buluyoruz.

31 Ağustos. Tatiller öylesine kasvetli ki bu sene, Hella Macaristan'a gitti ve Dora'yla da neredeyse hiç konuşamıyorum, en azından *ilginç* bir şeyler hakkında konuşamıyorum. Ada'nın mektuplarında benim Viyana vaatlerim dışında hiçbir şey yok. Gerçekten de çok saçma bu, ben hiçbir zaman herhangi bir şey hakkında söz vermiş değilim, fırsatını bulduğum zaman annemle konuşacağımı söyledim sadece. Bunu da yapmış durumdayım zaten fakat annem şöyle dedi: «Bu türden herhangi bir şey söz konusu bile olamaz.»

1 Eylül. Evet, Yaşasın! Yarın, Hella'nın babası, beni, Hella ile kalmak üzere Macaristan'a K- M-'ye götürecektir. Öyle mutluyum ki. Hella bir melek. Geçen Noel'de hastayken babası ona arzu ettiği ne varsa onu isteyebileceğini söylemiş. Fakat o özel olarak hiçbir şey istememiş ve her zamanki Noel dileklerini dilemiş dolayısıyla bu asıl dileği de sonrası için ayırmış. Ve Macaristan'a ulaştıktan sonra Krakow'da harekâta olan babasına mektup yazarak şimdi asıl dileğini gerçekleştirmeyi isteyip istemeyeceğini sormuş, sonra da babasından Viyana'ya geri döndüğünde beni kendisiyle kalmak üzere K- M-'ye götürmesini istemiş; bu, gerçekten de onun hayatı boyunca dilemiş olduğu *en büyük dilek*miş! Dolayısıyla da Albay Bruckner, bugün babamın bürosuna uğramış ve ona Hella'nın mektubunu göstermiş. Yarın saat 3'te Devlet Demiryolları İstasyonu'nda olmam gerekiyor. Ne yazık ki korkunç bir demiryoludur orası. Batı Demiryolları hattı çok daha güzeldir, yine de ben en çok Güney Demiryolları Hattı'nı seviyorum.

2 Eylül. Müthiş heyecanlıyım; Tek başıma Viyana'ya gideceğim ve Liesing'de de tren değiştirmek zorundayım; doğru trene binmeyi başarabileceğimi umuyorum. Bu sabah ilk iş olarak Hella'dan bir mektup aldım, şöyle yazıyordu: «Belki de birkaç gün içinde yeniden bir araya gelmiş olacağız.» Bu konuda bütün

söylediği bu; belki de benim gerçekten gelebilip gelemeyeceğimi henüz bilmiyordu. Annem beyaz bluzlarımı benim arkamdan göndermek zorunda kalacak çünkü bir tanesi dışındakilerin hepsi kirli. Pardösümü, eteğimi ve pembe bluzumu giyeceğim. Günlüğüm için yanıma yirmi sayfa alacağım, bu, yeterli olacaktır; zira her ne olursa olsun yazmak niyetindeyim, sanırım sabahları olacak bu çünkü tatillerde Hella'nın asla sabah 9'dan önce kalkmadığına eminim; Viyana'da da pazarları daima geç vakitlere kadar yatakta kalmaktan hoşlanırdı fakat babası buna izim vermezdi.

Fakat ne olursa olsun at binmeyi öğrenemeyeceğim çünkü yabancı bir adamın önünde yere yuvarlanmak korkunç olmalı. Hella için durum farklıydı çünkü Jenö, Lajos ve Ernö onun kuzenleriydi ve içlerinden bir tanesi de daima onun yanında, kolunu onun beline dolamış halde at sürüyordu fakat benim durumumda bu, mümkün olamaz.

6 Eylül. Ah, burada olmak muhteşem. En çok Jenö'yü sevdim, benimle her yere geliyor ve bana her şeyi gösteriyor. Hella en çok Lajos'u seviyor, Ernö ise onun ardından geliyor. Fakat Ernö'nün hâlâ öğrenmesi gereken çok şey var çünkü sınavında neredeyse çakacakmış. Lajos, gelecek yıl teğmen olacak ve bu sonbaharda Jenö de askeri akademiye başlayacak, Ernö ise hafifçe topallıyor, o kadar da kötü değil fakat orduya giremez; inşaat mühendisi olacak, burada değil, günün birinde Amerika'ya gidecek.

Bugün yazmak için zaman bulabildim çünkü dördü de bisikletleriyle S'ye gittiler, ben ise bisiklete binmeyi hiçbir zaman öğrenemedim.

Yolculuk etmek çok güzeldi. Bir subayla yolculuk etmek öylesine muhteşem ki hele de bir albayla. Bütün istasyon şefleri ona selam verdiler ve muhafızlar da saygılarını göstermek için ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Elbette herkes benim onun kızı olduğumu sandı çünkü ben küçük bir kız olduğum için Albay Bruckner bana hep, «Sen,» dedi. Oysa babam Ada'ya daima, «Siz,» diye hitap eder. Forgacs veya Farkas veya adı her ne ise

orada trenden indik, Hella'nın babası bir araba kiraladı ve araba, bizi, 2 saatte K- M-'ye götürdü. Albay Bruckner gerçekten çok eğlenceli biriydi. Her ne kadar saat henüz sadece 6 buçuk olsa bile F'de akşam yemeğimizi yemiştik. Bütün garsonların ona hizmet etmek için neredeyse birbirlerinin üzerinden yuvarlandıklarını görmek çok komikti. Babamla da aynısı oluyor, sadece istasyon şeflerinin hepsi onu selamlamazlar. Babam da müthiş seçkin görünür fakat o üniforma giymiyor.

Burada müthiş ilgi çekici birtakım şeyler var: Herr von Kraics, dün Raduvaifa'dan geldi, en iyi arkadaşı duyduğu minnettarlıktan doları Raduvalfa'daki malikâneyi ona bırakmış çünkü adam 8 yıl önce arkadaşının âşık olduğu nişanlısından vazgeçmiş. Bu doğru, Albay Bruckner, K'nin sefil bir nanemolla olduğunu söylüyor; fakat ben, hiç de öyle olduğunu düşünmüyorum; öylesine ateşli bakan gözleri var ki ve gerçek bir Macar soylusu gibi görünüyor. Hella, onun, kendisini, tam bir çılgın gibi, bir borç batağına sürüklediğini söylüyor; çünkü her altı ayda bir yeni bir kadınla *samimiyet* kuruyor ve bu kadınlara verdiği hediyeler de *neredeyse onu bir dilencinin seviyesine düşürüyor*. Yine de buna inanmak hayli güç çünkü bir kadın çiçeklere ve şekerlemelere ne kadar düşkün olursa olsun bunun nasıl olup da birini dilenci durumuna düşürebileceğini anlamakta insan zorluk çekiyor. Dün gece yatmadan önce Hella, bana, Lajos'un da şimdiden hemen hemen «mikrobu kapmış» olduğunu söyledi; zührevi hastalığı olmayan tek bir subayın bile bulunmadığını söylüyor ve onları böylesine müthiş ilgi çekici kılan da aslında bu. Sonra ona Ada'nın, bana, St. P'deki aktör hakkında söylemiş olduğunu aktardım. Fakat Hella şöyle dedi: «Bunun, tümüyle doğru olduğundan şüpheliyim; elbette bir aktör olduğu için bu, hayli olası ve özellikle de bir zamanlar orduda bulunduğu için fakat genel konuşmak gerekirse siviller *kusursuz derecede* sağlıklıdırlar! Şayet kocasında böyle bir hastalık bulunursa buna o da tahammül edemez. Her subay, çılgınca bir *yaşam sürmektedir*, zührevi bir hastalığa sahip biri için kullanılabilecek son derece kibar bir ifade bu ve *bir yaşam sürmemiş* bir erkekle de o asla evlenmezdi.

Pek çok kız, özellikle de yaşları biraz daha büyüyünce, bunun tam aksini istiyorlar! Ve sonra birden aklıma geldi ki Dora'nın, *Teğmen R'ye elveda* demesinin gerçek nedeni de bu olabilirdi, *annemle kurmuş olduğu dostluk değil* Bu, gerçekten de çok komik ve hiç kimse onun için böyle bir şeyi aklından geçirmezdi. Hella'nın babası, beni çekici buluyor; o, gerçekten de çok kibar biri. Hella'nın amcası neredeyse hiç konuşmuyor ve konuştuğu zamanlarda da ne dediğini anlayabilmek bir hayli güç; Hella'nın babası, yengesinin, golf pantolonu giydiğini söylüyor. Bu, bana, kesinlikle uymazdı; erkeğin hükmetmesini bilmesi gerek. «Fakat o kadar da fazla değil», diyor Hella. Babası, golf pantolonu giymekten bahsedince sürekli olarak ona güceniyor. Dün, berbat bir başlangıç yaptım, oğlanların konuştuğunu duyduğumuz için verandaya çıkmıştık ve orada Hella'nın büyük amcasını, sakatlara yönelik bir kanepede yatarken bulduk. Bir defasında, bana ondan bahsetmişti, kafayı bir hayli sıyırmış, gerçekten felçli değilmiş sadece öyle davranıyormuş. Hella, müthiş korkuyor ondan çünkü uzun zaman önce henüz sadece 9 veya 10 yaşlarındayken adam ona dayak atmak istemiş. Fakat o sırada amcası içeri girmiş ve o da Hella'yı bırakmış. Adamın sadece dümen yapmış olduğunu söylüyor ama yine de ondan müthiş bir korku duyuyor. Kendi odasında kalıyor ve erkek bir bakıcısı var çünkü hiçbir hemşirenin ona gücü yetmez. Gerçekten de bir akıl hastanesine yatırılması gerek fakat Macaristan'da üst sınıf bir akıl hastanesi yok.

9 Eylül. Bu sabah müthiş bir patırtı koptu. Büyük amca, buradaki insanların onu adlandırdığı şekliyle «kutya mog» veya nasıl telaffuz ediyorlarsa, *deli köpek* anlamına geliyor bu söz, her neyse işte o büyük amca *bizi gözetliyor*. Bastonunu kullanarak yürüyebiliyor, bizim odamız zemin kattadır ve tam Hella yıkanyorken ve ben de yataktan yeni kalkmışken geldi ve pencerenin önüne yerleşti. Sonra Hella'nın babası gelip onunla muazzam bir kavga etti ve amca da ona Macarca korkunç küfürler savurdu. Akşam yemeğinde önce Hella'nın babası Olga Yenge'ye şunu söylerken kulak misafiri olduk: «Onlar, o yaşlı domuz için

çok leziz lokmalar olurlardı, o masum çocuklar» İşte buna o kadar güldük ki, *biz, masum çocuklar!* Babalarımız gerçekte bizim için böyle düşünüyor; biz ve masumiyet! Akşam yemeğinde birbirimize bakmaya cesaret dahi edemedik, aksi halde kendimizi tutamayıp patlar, bir gülme krizine girerdik. Sonradan Hella bana şöyle dedi: «Baksana, aynı isim gününe sahip olduğumuzu biliyor musun?» Ve ben de şöyle dedim: «Nasıl yani, bana öyle geliyor ki, bu sabah sen de kafayı sıyırmış olmalısın.» Bunun üzerine çılgınca güldü ve şöyle dedi: «Anlayamıyor musun, 27 Aralık, Kutsal Masumlar Günü!» Ah, işte bu, beni çok eğlendirdi. O, bir Protestan olmasına rağmen bu tarihi biliyor çünkü 27 Aralık Marina'nın doğum günüdür ve biz mektuplarımızda, o düzenbaz kediden «Masum» diye bahsederdik.

Üç oğlan ve ben, birbirimize, «Sen,» diye hitap etmeye başladık, dün, akşam yemeğinde, Hella'nın babası, Ernö'ye, «Hâlâ müthiş resmi görünüyorsun acaba 'Siz' kelimesini bir yana bırakmaya karar veremez misin,» dedi. Böylece bardaklarımızı tokuşturduk ve sonra da Jenö ile ben pencerenin yanında durmuş büyük bir hayranlıkla ayı seyrederken o, «Sen, demek Margot, iyi bir dostluğun gerçek bir teminatı değildi; bunun için birbirimizi öpmemiz gerek, hadi acele et, kimse gelmeden bunu yapalım,» dedi ve benim hayır dememe fırsat kalmadan beni öptü. Sonuçta, söz konusu kişi Jenö olduğu için sorun yok fakat Lajos ile bu olamazdı, aksine Hella ya da burada çağırdıkları şekliyle Ilonka'dan dolayı bu, korkunç olurdu.

Hella, bana biraz önce, bizi, birbirimizi öperken gördüklerini ve Lajos'un da ona, «Bak Ilonka, bizim için iyi bir örnek oluşturuyorlar,» dediğini söyledi. Öylesine mutluyuz ki burada. Ayın 16'sında Jenö ile Lajos'un, Jenö'nün yeni başlayacağı ve Lajos'un da üçüncü sınıfa devam edeceği akademiye gitmek için ayrılmak zorunda olmaları ne yazık. Üçünün arasında en az ilgi çekici olan Ernö ise ekim ayına kadar kalıyor. Fakat hayat daima böyledir işte, güzel şeyler çabucak geçer ve geride sıkıcı olanlar kalır. Her gün sandalla gezmeye çıkıyoruz, dün ve bugün, mehtapta çıktık. Oğlanlar kayığı öylesine müthiş bir biçim-

de sallıyorlar ki sürekli olarak alabora olacağından korkuyoruz ve sonra da, «Kaderin senin kendi ellerinde, özgürlüğünü satın al, o zaman İbrahim'in kucağındaymış gibi güvende olacaksın,» diyorlar.

12 Eylül. Büyük amca geçen gün olanlardan dolayı *bizden nefret ediyor*, bizi ne zaman görse bastonuyla tehdit ediyor ve her ne kadar ondan gerçekten korkmasak bile, çünkü bize hiçbir şey yapamaz, bu yine de bir hayli ürpertici oluyor. İnsanın aklına, okumuş olduğu bu türden her şey, hikâyeler ve efsaneler geliyor. Burada hiç sevmediğim tek şey bu. Fakat ayın 18'inde ayrılıyoruz. Elbette Lajos ve Jenö sık sık Bruckner'leri görmeye gelecekler; buna müthiş seviniyorum. Bilmiyorum neden, daima onların sadece Macarca konuşabildiklerini düşünürdüm; fakat her ne kadar evde, yalnız oldukları zaman sürekli o dili konuşsalar bile durum hiç de öyle değil. Hella, bugün bana ilk kez bir pazar günü, hastanede, yatağın yanındaki masanın üzerinde duran çiçeklerin Lajos tarafından gönderilmiş olduğunu söyledi, o sırada bunu bana söylemeyi istememiş çünkü Lajos ondan bu durumu bir sır olarak saklamasını istemiş. Bu, beni, bir hayli kızdırdı çünkü benim ona karşı onun bana olduğundan çok daha içten ve samimi davranmış olduğumu anlıyorum.

16 Eylül. Oğlanlar, bugün ayrıldılar ve biz de dün gece, gece yarısına kadar uyanık kaldık. N- K-'ya gittik, bu Macar adlarını nasıl telaffuz etmek gerektiğini bilmiyorum ve saat 11 buçuğa kadar da geri dönmedik. Güzeldi. Fakat bugün çok daha hüznü görünüyor bilhassa da yağmur da yağdığı için. Buraya geldiğimden beri ilk yağmur yağışı bu. Ayrılıklar korkunçtur, bilhassa da geride kalanlar için; ne de olsa yeni yerlere, yeni oluşumlara gidiyorlar. Fakat geride kalan insanlar için her şey, insanda nefret uyandıracak şekilde sıkıcı ve sessiz. Öğleden sonra Hella ile ben, Jenö ile Lajos'un odasına gittik, henüz toplanmamıştı ve korkunç bir karışıklık içindeydi. Sonra Hella birdenbire hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı ve kendini Lajos'un yatağının üzerine atıp yastığı öptü. *Bu*, Hella'nın onu ne kadar çok sevdiğini ortaya koyuyor. Eminim Mat. de Teğmeni *bu* şekil-

de seviyordur fakat Dora böyle bir aşk duyabilmekten kesinlikle aciz, sonra da kalkıp *annem ile arasındaki gerçek ve içten arkadaşlıktan* bahsedebiliyor. Hella, Lajös'u daima sevmiş olduğunu söylüyor fakat *gözlerinin ilk defa olarak açılmasını sağlayan şey* Jenö ile beni birlikte dolaşıp birbirimizle konuşurken görmesi olmuş. Şimdi Lajos'u ebediyen sevecek. Muhtemelen gelecek yıl nişanlanacaklar, Hella 14 yaşına girinceye kadar nişanlanamaz çünkü annesi ile babası buna izin vermeyecektir. Lajos, Hella'nın hatırına hussar⁽⁹⁾ birliğine girecek çünkü Hella en çok süvarilerden hoşlanıyor. Hepsi de *müthiş güç bir yaşam sürerler* ve olağanüstü de zekidirler.

21 Eylül. Cumartesinden beri Viyana'dayız ve babam, annem ve Dora da perşembe günü Rodaun'dan gelmişler. Dora, gerçekten çok komik; Ada, bizimle kaldığı ve uykusunda yürüdüğü için Dora bunun kendisine de *bulaşmış olmasından* korkuyor. Ve ben yokken annem ile beraber uyumuşlar, babam da bizim odamızda uyumuş çünkü Dora yalnız kalmaktan korkmuş. Elbette hiç kimse sadece tek başına uyuduğu için uykusunda yürümeye başlamaz ama bu, bir bahane sadece; Dora hiçbir zaman fazla cesur olmamıştır, aslında bir hayli korkaktır o ve sadece tek başına uyumaktan korkmuş. Şayet babam da korksaydı sanırım ben bir acele geri dönmek zorunda kalacaktım ve şayet ben de tek başıma yolculuk etmekten korksaydım ve benimle birlikte gelecek hiç kimse de bulunmasaydı o zaman işler gerçekten bir hayli karışırdı. Bunu onlara da söyledim. Babam yaptığım «*kombinasyonlara*» çılgınca güldü ve Dora da müthiş bir öfkeye kapıldı. En az âşık olmadan önceki kadar budala ve kibirli şimdi. Dolayısıyla Hella şunu söylerken çok haklı: Aşk insanı asilleştirir. [veredelt] Ernö bir defasında, Hella'yı bunu söylerken duyduğu zaman berbat bir şaka yapmıştı. Şöyle demişti o da: Dilin sürçtü, şunu söylemek istemiş olmalısın: Aşk,

(9) Orta Avrupa'da 18. ve 19. yüzyıllarda kullanılmış olan, çok sayıda hafif süvari tipinden biri. (Ç. N)

insanları aptallaştırır [vereselt]. Elbette ki bunu hiç kimseye âşık olmadığı için söylemişti.

22 Eylül. Bugün okul yeniden başladı. Frau Doktor M. kusursuz bir büyüleyicilikte, harika görünüyor ve o da aynı şeyi her ikimize söyledi. Tanrı'ya şükürler olsun bizim sınıf öğretmenimiz yine o. Fransızcada yeni bir öğretmenimiz var, Frau Doktor Dunker, çok çirkin, her yeri sivilcelerle kaplı, bir insanda kesinlikle dayanamadığım bir şeydir bu; Hella, ona defterlerimize asla el sürdürmemekte de çok dikkatli olmamız gerektiğini söylüyor, şayet bunu yaparsa sivilceler bize de bulaşabilir. Matematik ve Fizikte de yeni bir öğretmenimiz var, o da bir Doktor ve o kadar hızlı konuşuyor ki hiçbirimiz onu anlayamıyoruz fakat her ne kadar çok ufak tefek olsa bile müthiş zeki görünüyor. Onu «Fındık Faresi» olarak adlandırıyoruz çünkü öylesine küçük ufacık bir kafası ve öylesine güzel açık kahverengi gözleri var ki. Diğer öğretmenler ise geçen seneki ile aynı, birkaç tane de yeni kız gelmiş ve bazıları da ayrılmış fakat ayrılanlar sadece bizim yakından tanımadıklarımız. Bu, Franke'nin lisedeki son yılı, nisan ayında 16'sına basacak ve muhteşem bir vücudu var. En büyük düşmanının dahi bunu kabul etmesi gerek. Dora, okul müdiresinden İngilizce dersleri alıyor ve bu yüzden de *müthiş bir sevinç duyuyor* çünkü müdire daima onun favori öğretmenlerinden biri olmuştur ve bu durum ona mezuniyetinde de yardımcı olacaktır.

25 Eylül. Dün ve ondan önceki gün annem o kadar hastaydı ki gece saat on buçukta doktoru çağırtmak zorunda kaldık. Tanrı'ya şükürler olsun şimdi daha iyi. Fakat böyle günlerde günlüğüme kesinlikle tek bir kelime yazmak bile içimden gelmiyor; sanki yazmamam gerekiyormuş gibi hissediyorum. Ve böyle günler bitmek tükenmek de bilmiyor çünkü hiç kimse konuşmuyor ve yemek zamanları da berbat geçiyor. Annem bugün tekrar kalktı, kanepede yatıyor.

29 Eylül. Dünden önceki günden beri dişim öylesine berbat bir biçimde ağrıyor ki. Dora bu ağrının, sadece Frau Doktor M'ninki gibi bir altın dolgu yaptırmak için olduğunu söyledi. Elbette çok saçma bir şey bu; zira her şeyden önce benim kendi

dişimin gerçekten ağrıyıp ağrımadığından kesinlikle emin olmam gerekir ve ikinci olarak da diş hekiminin dişin gerçekten çürümüş olduğunu söylemesi gerekir. Her iki günde bir ona gitmek zorundayım ve bu durumdan keyif aldığımı da kesinlikle söyleyemem. Aynı zamanda bu yıl okulda öğrenmemiz gereken o kadar fazla miktarda şey var ki. Fındık Faresi gerçekten çok kibar, keşke bir de insan konuşurken onun ne söylediğini daha iyi anlayabilse fakat sanki onların da derslerine girdiği beşinci sınıftakilere hitap ediyormuş gibi öylesine bir hızla konuşuyor ki onlar da ona Şelale diyorlar. Şu ana kadar hiç kimse Frau Doktor M'ye bir lakap takmış değil, ona sevecen bir lakap dahi takılmadı. Ona verilebilecek yegâne takma ad muhtemelen Melek olurdu, ama bu da gerçek bir lakap olamazdı, son derece anlamsız çünkü. Resim dersinde natürmort ve daha da iyisi hayvan çizimleri de yapacağız, buna o kadar memnunum ki.

4 Ekim. Tanrım, bugün İmparatorluk Festivali'nden eve dönerken M. Caddesi'nde Viktor ile karşılaştık fakat ne yazık ki bizi görmedi. Üzerinde tören üniforması vardı ve ne Hella'nın ne de benim tanımadığımız 3 başka subayla birlikte yürüyordu; Hella, bunun nedeninin sadece her ikimizin de yüzlerimizi bir hayli gizleyen yeni büyük sonbahar şapkalarımızı takmış olmamız olabileceğini düşünüyor.

11 Ekim. Bugün resim dersinde korkunç bir tartışma yaşandı. Borovsky, arkadaşlarından birine şu notu yazmış: «Küçük Yahudi kadın F. (Bu, Fındık Faresi anlamına geliyor.) Skandalavia'dan kendi at kılırlarıyla kaplı kafası ile, yerleşimcilerle beraber ya da onlar olmaksızın yakın zamanda ithal edildi.» Bu türden bir şeyler yazmıştı ve tam bu notu Fellner'e doğru fırlattığı anda Fräulein Schöll döndü ve notu yakaladı. «F kim,» diye sordu fakat hiç kimse cevap vermedi. Bu, onu daha da kızdırdı ve notu cebine koydu. Saat 1'de, ders sona erdiği zaman, Borovsky, onun yanına gitti ve ondan notu geri vermesini istedi. O zaman Fräulein Schöll, bir kez daha «F kim,» diye sordu. Ve Fellner de sanırım bunun Borovsky'ye yardımcı olacağını düşündüğü için, «Frau Doktor Fuchs yazmayı unutmuş,» dedi.

Ondan sonra da kıyamet koptu. Hepsini buraya kaydedebilmem mümkün değil, çok uzun sürdü. Elbette Borovsky okuldan atılacak. Borovsky çok ağladı, rica etti, yalvardı yakardı ve öyle demek istemediğini belirtti fakat Fräulein Schöll, mektubu müdüre vereceğini söylüyor.

12 Ekim. Devam ediyoruz, müdür soğuk algınlığından dolayı yatıyordu, bu yüzden Frl. Schöll notu, Frau Doktor M'ye verdi; bu ise hem iyi hem de kötü. İyi çünkü Borovsky sonuç olarak belki de okulda kalabilecek, kötü çünkü Frau Doktor M. bu olaya müthiş kızdı. Bize gerçek görgü kuralları hakkında güzel bir konferans verdi, tek kelimeyle muhteşemdi. Bu işe müdahil olmadığım için o kadar memnunum ki, çünkü Frau Doktor M., Borovsky ile Fellner'i bir güzel azarladı. O halde onun nişanlısının da bir Yahudi olduğu büyük olasılıkla doğrudur. Her şeyden önce *onun* son derece zalim bir kocaya sahip olacak olması çok korkunç; Resi'nin bize anlattığı her şey doğru ise en azından; ve ben anlatılanlarda bir doğruluk payı olduğunu düşünüyorum. Fındık Faresi'nin bütün bunlardan haberinin olup olmadığını ve eğer olduysa ne yapacağını müthiş merak ediyoruz.

13 Ekim. Fındık Faresi'nin herhangi bir şey duymuş olduğunu sanmıyorum çünkü her zamanki gibi davranıyor fakat Hella ve ben de, Frl. Schöll durumu ona anlatmış olsa bile onun bunu belli etmeyeceğini düşünülüyoruz; ne olursa olsun korkunç kaba bir şeydi bu; her halükârda ilgili kişiye aktarılmaması gereken bir şey. Onun bu konudan haberdar olmadığını düşünmemizin nedeni ise ne Borovsky'nin ne de Fellner'in idareye çağrılmamış olması.

14 Ekim. Bugün dikişçi kadın, Dora'nın mendillerini onun monogramı ve küçük tacıyla yapıp getirmişti, çok güzeldi; ben de Noel için onlardan istiyorum. Ve annem için de altı tane yastık kılıfı işlemişti, bunlarda da küçük taşlar vardı. Yavaş yavaş küçük tacı her şeyin üzerine işleteceğiz. Bu arada işte yazmayı unuttuğum bir şey: Dönemin ilk günlerinden birinde babam her birimize, üzerinde yeni unvanı ile yeni birer kartvizit verdi, adların sınıf listelerine doğru bir biçimde girilebilmesi için ben

kendiminkini Frau Doktor M'ye ve Dora da kendi kartını Frau Prof. Kreidl'e verecektik. Frau Prof. Kreidl hiçbir şey söylememiş fakat Frau Doktor M. o kadar tatlıydı ki. Şöyle dedi: «Evet, Lainer, sanırım toplumsal statündeki bu yükselme seni çok mutlu etmiştir.» Ben de şöyle dedim: «Ah, evet, buna müthiş memnun oldum fakat sadece içimden.» Bunun üzerine o da şöyle dedi: «Bu doğru, bir insanı insan yapan dinsel inanç, ad ya da para değildir.» Tanrım, nasıl da güzel bir şey bu. Adımın önüne son derece küçük bir V harfi yazıyorum, sadece durumu bilen birinin görebileceği şekilde. Frau Doktor M'nin de bir asil olmaması ne büyük bir utanç. Oysaki o buna fazlasıyla layıktı.

15 Ekim. Oswald, bugün Leoben'e gitti, orada madencilik okuyacak, fakat tümüyle babamın isteğine *karşı olarak*. Fakat babam hiç kimsenin herhangi bir mesleğe zorlanmaması gerektiğini söylüyor çünkü şayet zorlanırsa o zaman hayatı boyunca sürekli olarak sadece zorunluluk neticesinde şu veya bu iş yaptığını söyleyip dururmuş. Önceki akşam da Dora, Oswald'ın, madenciliği sadece evden uzaklaşmak için seçmiş olduğunu söyledi; şayet hukuk veya tarımsal kimya seçmiş olsaymış o zaman Viyana'dan uzaklaşması mümkün olamayacakmış ve onun için en önemli olan şey de buymuş. Üstelik bir parça da riyakâr Oswald çünkü mezuniyetinden sonra Graz'dan eve döndüğü vakit açık seçik bir biçimde şunu ifade etmişti: «İnsanın bacaklarının yine kendi masasının altında olması ne kadar da güzel ve de *aile havasını* solumak.» Dora da hemen ona: «Hm, eve çok da fazla önem veriyormuş gibi görünmüyorsun zira tatiller için ne zaman eve dönecek olsan yaptığın ilk iş evden uzaklaşmak için planlar yapmak oluyor,» demişti. Oswald'ın, nereyi arzu ederse oraya seyahat edebilmesi Dora'nın canını fazlasıyla sıkıyor. Ve üstelik Oswald, yine de sürekli olarak kalkıp «*dayanılmaz bir denetime maruz kaldığı*» üzerine konuşmalar yapmaya devam edebiliyor. Peki ya biz! O, geceleri saat 10'a kadar dışarıda kalabiliyor ve akşamüstü çayına da hiçbir zaman gelmiyor, gerçek şu ki canı ne isterse onu yapıyor. Ben ise eğer Hella'ya akşam yemeğine gidersem ve biraz olsun geç kalacak

olursam kıyamet kopar. Ve Viktor onu beklerken zavallı Dora'nın tahammül etmek zorunda olduğu derslere gelince onları hiçbir zaman unutamam. Elbette şimdi o bunların hepsini inkâr ediyor ama bazılarında ben de hazır bulunduğum için biliyorum zira aksi halde Viktor beni «koruyucu melek» diye adlandırmazdı. Dora, şimdi sanki bunların hepsini unutmuş gibi davranıyor. Bu yüzden yalnız olduğumuz zamanlarda sık sık bunları ona kasıtlı olarak hatırlatıyorum. Önceki gün şöyle dedi: «Senden çok rica ediyorum, Grete (Rita değil!) o konunun daha fazla sözünü etme; ben o işi sonsuza kadar gömdüm.» Ve ben şöyle dediğim zaman da: «Gömdüm demekle neyi kast ediyorsun? Gerçek bir aşk kesinlikle hiçbir zaman gömülemez.» Cevabı şu şekilde oldu: «O gerçek bir aşk değildi ve bu konuda söylenebilecek tek şey de bu.»

16 Ekim. Bugün aritmetik dersinde müthiş endişeli anlar yaşadım. Birdenbire Hella'nın yüzü kıpkırmızı kesildi ve ben de kendi kendime «Tamam, bu, ol!» diye düşündüm ve siyah çizgili kâğıdıma da onun için şöyle bir not yazdım: «Başladı mı?» Çünkü bunu bana hemen söylemesi üzerinde anlaşmaya varmıştık, şubat ayında 14'üne basacak ve *o şeyin de* çok geçmeden başlaması gerekiyor. Frau Doktor F. «Lainer, Br.'e gönderdiğin o şey neydi,» dedi. Sıranın yanına geldi ve siyah çizgili kâğıdı eline aldı. «Ne anlama geliyor: Başladı mı?» Belki de o neyi kast etmiş olduğumu gerçekten bilmiyordu fakat kızların birçoğu da bu konudan haberdar olduğu için gülmeye başladılar ve ben de müthiş bir korku yaşadım. Fakat Hella tek kelimeyle muhteşemdi. «Özür dilerim, Frau Doktor, Rita, sadece buzlanmanın hâlâ başlayıp başlamadığını sormak istemişti.» «Ve bu da sizin matematik dersinde vakit geçirme yönteminiz öyle mi?» Fakat Tanrı'ya şükür, bu da işleri düzeltmeye yetti. Sadece teneffüste Hella gerçekten de bazı zamanlarda aklın alamayacağı kadar aptalca davrandığımı söyledi. Tanrı aşkına ne için öyle bir şey yazmak istedim ki? *Başladığı* zaman *elbette* beni bundan hemen haberdar edecektir. Aslında henüz başlamış da *değil* zaten. Şimdi *gelişmiş* [entwickelt] ve *en sonunda* [endlich] kelimelerin-

den *bir* tür kaynaşık sözcük olan «Endt» kelimesini kullanmanın daha iyi olacağı üzerinde fikir birliğine varmış durumdayız. Bu, gerçekten muhteşem olacak ve Hella bu kelimenin sağduyulu olduğum ender bir anda tesadüf eseri aklıma geliverdiğini söylüyor. Bu, gerçekten de tam bir yüzsüzlük onun için fakat ne de olsa insan sevdiği bir dostunda her türlü şeyi affedebilir. Ve kesinlikle bir daha onu sınıfta bu tür bir işleri düzeltme zorunluluğu içine sokmamam gerektiğinde ısrar ediyor. Elbette ki bu olay yaşandı çünkü ben, sürekli olarak şunu düşünüyordum: «O halde, o gün bugün.»

8 Kasım. Babamın ve Dora'nın doğum gününde annem öylesine hastaydı ki kutlama yapmadık bile. Sürekli olarak annemin ciddi bir hastalığı olabileceğine hatta dair müthiş bir korku içindeyim. Hayır bunu aklımdan geçiremem bile şayet batıl inançları olmasa bile insanın böyle bir düşüncüyü kesinlikle kâğıda dökmemesi gerek. Dora Teyze geçen hafta annem adına evi çekip çevirmek üzere geldi. Patenle kaymaya gitmiyoruz çünkü biz dışarıdayken annemin daha da kötüleşebileceğine yönelik sürekli bir korku içindeyiz. Uzun bir süre boyunca ayakta kalabilecek hale gelir gelmez babam derhal onu bir *kadın hastalıkları* uzmanına götürecektir; o halde annemin hastalığının o *işten* ileri geldiği doğru olsa gerek.

16 Kasım. Ah, korkunç bir şey bu, annemin bir ameliyat geçirmesi gerekiyor; öylesine perişan haldeyim ki yazamıyorum.

19 Kasım. Annem öylesine iyi ve değerli ki; ameliyatla ilgili düşüncelerden uzaklaşabilmemiz için bizim patenle kaymaya gitmemizi istiyor. Fakat Dora da annem birkaç gün içinde bir ameliyat geçirmek zorundayken paten kaymaya gitmenin acımasızlık olacağını söylüyor. Babam dün akşam bize şöyle dedi: «Kendinizi toplayın çocuklar, dişlerinizi sıkın ve işleri zavallı anneniz için daha da zor hale getirmeyin.» Fakat ben kendimi tutamıyorum, ne zaman anneme baksam ağlıyorum.

23 Kasım. Annem gittiğinden beri ev o kadar kasvetli ki; okula gitmek zorundaydık ve annemin öğleden sonraya kadar yani biz eve dönene kadar gitmeyeceğini sanıyorduk fakat araba sa-

bah gelmiş. Dora babamın ben kendimi kontrol edemediğim için işleri bu şekilde düzenlediğini söylüyor. Fakat böyle bir durumda kim kendini kontrol edebilir ki? Dora bütün gün ağlıyor ve okulda da ben çok ağladım, Hella da öyle.

28 Kasım. Tanrı'ya şükürler olsun, her şey sağ salim bir biçimde sona erdi. Annem iki hafta içinde tekrar evde olacak. Öylesine mutluyum ki öncesinde ne kadar *müthiş* bir korku duymuş olduğumu ancak şimdi idrak edebiliyorum. Her gün, hastaneye, annemi görmeye gidiyoruz, keşke bunu tek başıma yapabilsem fakat daima birlikte gidiyoruz yani ya babamla ya da Dora Teyze ile. Fakat Dora'nın tek başına annemi görmeye gittiğinden şüpheleniyorum bugün çiçekler konusunda kendini ele verdi; sanki annem bir tek *onun* annesiymiş gibi davranıyor. Perşembe günü, annemi ilk defa olarak gördüğümüz zaman hepimiz fısıltıyla konuştuk ve annem de ağladı, ameliyat yine onu son derece iyi etmiş olmasına rağmen. Ne yazık ki dün biz oradayken Alma Hala da geldi ve babam bu kadar çok kişiyi bir arada görmenin annemi heyecanlandıracağını ve gitmemiz gerektiğini söyledi. Elbette ki gerçekte Alma Hala ile Marina'nın gitmesinin daha iyi olacağını anlatmak istemişti fakat halam onu anlamadı ya da anlamak istemedi. Tanrı aşkına halam niçin geldi ki? Marina ve o züppe Erwin yüzünden sorun yaşandığından beri hemen hemen hiç görüşmedik; sadece bir aile toplantısı olduğu zaman bir araya geliyoruz; Oswald da neredeyse her zaman gücenen birileri olduğu için bunun bir aile toplantısı değil fakat bir aile dağılması olduğunu söylüyor.

30 Kasım. Bugün annemle *yalnız* kalmayı başarabildim. Okulda başımın korkunç kötü bir biçimde ağrıdığını söyledim ve Fransızca dersinden önce eve gidip gidemeyeceğimi sordum; gerçekten de gidebildim. Anneme söylediğim ise Frau Doktor Dunker'in hasta olduğu ve bu yüzden de ders yapılmadığıydı. Aslında hasta birine yalan söylenmemesi gerekir fakat bu, Hella'nın annesinin bu türden şeyleri daima adlandırdığı gibi *so-fuca bir hilekârlık* ve hiç kimse de gerçeği öğrenemeyecek çünkü Frau Doktor Dunker'in dördüncü sınıflarla hiçbir ilgisi yoktur

ve dolayısıyla Dora'nın bu konuda hiçbir şey duyması mümkün değil. Annem, bir defacık olsun *beni de* tek başına görebildiğine *müthiş mutlu* olduğunu söyledi. Bu da Dora'nın tek başına gittiğini kesinlikle ispatlıyor. Annem o kadar tatlıydı ki ve Hemşire Klara da onun iyiliği ve sabrıyla tam bir melek olduğunu söyledi. Sonra ben birdenbire ağlamaya başladım ve annem de beni yatıştırmak zorunda kaldı. Önce, eve gittikten sonra bu konu hakkında hiçbir şey söylemek istemedim fakat akşam yemeğinden sonra gidip annemi görmek için üzerimizi giyinirken sanki laf arasında geçmiş gibi «Bu, bugün, annemi ikinci görüşüm olacak,» dedim. Ve Dora, «Ne demek istiyorsun,» diye sorduğu zaman da kısaca, «Bugün derslerimizden biri yapılmadı ve ben *de* annemi *tek başına* görebilme fırsatına sahip oldum,» dedim. Bunun üzerine o da, «Hademe seni hiçbir sorun çıkarmaksızın içeri aldı mı? Böyle *fazlasıyla* genç hatta neredeyse hâlâ birer çocuk olan kızların tek başına içeri sokulmaları beni bir hayli şaşırtıyor da,» dedi. Neyse ki tam o anda teyzem içeri girdi ve «Ah, ama artık şimdi hiç kimse Gretl'ı bir çocuk zannetmez ve *her ikiniz de* elbette ki tek başına hastaneye gidebilirsiniz,» dedi. Yolda da birbirimizle tek bir kelime bile etmedik.

5 Aralık. St. Nicholas günü için anneme büyük bir çiçek saksısı aldık ve çubuğa da üzerine babamın yazmış olduğu bir etiket yapıştırdık. «Hasta Olmak, Annelik ve Ev Hanımlığı Kanunu'nun 7 maddesi uyarınca izinsiz bir eylem olduğu için ceza gerektirir.» Annem bununla müthiş eğlendi. Doktor durumunun iyiye gitmeye devam ettiğini ve birkaç gün içinde evde olabileceğini söylüyor.

6 Aralık. Bugün berbattı. Akşam yemek salonundan çıkarırken babam, «Gretl, bir şeyi unuttun,» dedi. Ve ben geri döndüğüm zaman da elimi tuttu ve şöyle dedi: «Niçin bana anneni *tek başına* görmeyi bu kadar çok istediğini söylemedin? Bunu bir sır olarak saklamana gerek yoktu.» O zaman ben de hıçkırıklara boğuldum ve, «Evet, bunu senden saklamama gerek yoktu fakat Dora'nın bu konuda hiçbir şey bilmesini istemem. Sana geçen gün neler olduğunu anlattı mı,» dedim. Fakat babam be-

nim sahte baş ağrım hakkında hiçbir şey bilmiyordu, tek bildiği annemi yalnız görmeyi çok fazla istediğimdi. Müthiş nazikti, beni öptü, okşadı ve, «Seni küçük tatlı şey, küçük cadı, umarım hep böyle kalırsın,» dedi. Fakat ben, elimden geldiğince çabuk oradan uzaklaştım çünkü söylediğim yalan için çok utanmıştım. Eğer işin içinde Dora olmasaydı kesinlikle hiçbir yalan söylemeyeceğime eminim.

6 Aralık. Babam bir melek. O ve ben sabah annemi görmeye gittik ve teyzem ile Dora da öğleden sonra gittiler. Ve babamın bir arkadaşıyla randevusunun olduğu Café'ye gitmesi gerektiği için ben, annemi görmeye tek başına gittim, o da sonradan geldi. Annem, bana, Noel için dileklerimi sordu; ben de ona bir tek dileğim olduğunu ve onun da kendisinin iyileşmesi ve sonsuza kadar yaşaması olduğunu söyledim. Dora o sırada orada olmadığı için müthiş memnundum çünkü onun önünde asla söyleyemezdim. Yine de sonuçta annem bana dileklerimi söyledi, bu yüzden «monogramlı ve taçlı mendiller», üzerinde *von* unvanının yazdığı kartvizitler, *daha üst* sınıflara mensup çoğu kızın taktığı gibi bir okul çantası ve bir de Elizabeth Kött'ün romanını istedim. Fakat romanı alamayacağım çünkü annem bunu duyunca dehşete kapıldı ve «Sevgili çocuğum, bu, hiç de sana uygun olabilecek bir kitap değil; Tanrı aşkına bunu kafana kim soktu? Herhalde Ada olmalı. Senin zevklerini bildiğim kadarıyla bu aslında hiç de sana uyacak bir şey değil,» dedi. Dolayısıyla da ondan vazgeçmek zorunda kaldım fakat eminim kitabı okuyabilsem hiç de aptalca bulmazdım.

11 Aralık. Annem bugün yeniden eve geldi, günün hangi zamanında geleceğini bilmiyorduk sadece bugün döneceğini biliyorduk. Ve annem yine gayet iyi olduğu için o kadar mutluydum ki iki ya da üç şarkı söyledim. «İnsan bir şarkı ile karşılanıyorsa bu iyi bir işarettir.» Sonra Dora da bu durumdan rahatsız oldu çünkü şarkı söylemek *onun* aklına gelmemişti. Bütün evi çiçeklerle süsledik.

15 Aralık. Annem için bir yastık işliyorum ve Dora da ona bir ayak taburesi yapıyor ki okurken son derece rahat bir biçim-

de oturabilsin. Babam için de yeni bir evrak çantası satın aldık çünkü kendisinin ki o kadar eski püskü ki bu durum bizi bir hayli mahcup ediyor. Fakat o sürekli olarak şöyle der: «Daha uzun bir süre idare eder.» Uzun bir süre boyunca Dora Teyze için ne alacağıma karar veremedim ve en sonunda da dantel bir atkıda karar kıldık çünkü o danteli müthiş sever. Hella'ya bir çizim defteri ve bir de kalem kutusu vereceğim; çünkü çok güzel çizim yapar ve belki de ileride bir sanatçı olacak. Dora için bir makyaj çantası ve Oswald için de üzerinde bir at kafası olan bir sigara tabakası alacağım çünkü kafasını müthiş bir biçimde yarıtlara ve çimlere takmış durumda.

16 Aralık. Annemin hastalığı yüzünden okul hakkında hiçbir şey yazmaya hiç zaman bulamamıştım, oysaki *pek çok şey* vardı yazacak. Örneğin Prof. W. Artık bize ders vermemesine rağmen hâlâ çok arkadaşça davranıyor ve kızların çoğu da Fındık Faresi'ne tahammül edemiyorlar çünkü Yahudi kızlara öylesine ayrıcalık yapıyor ki. Bunu yaptığı çok doğru, örneğin hiçbir zaman hiçbir konuda iyi olmamış olan Franke Matematik ve Fizikte büyük olasılıkla takdir alacak; ve Weinberger'in de canının istediği her şeyi yapmasına müsaade ediyor. Ben, hem okul ödevlerinde hem de derslere hazırlıkta daima Mükemmel notu aldığım için aslında bu durum beni pek de ilgilendirmiyor; fakat Verbenowitsch'i müthiş kızdırıyor çünkü Frau Doktor St'nin döneminde olduğu gözde değil artık. Geçen gün matematik dersinde son derece nahoş bir durum yaşandı. Bir toplamının cevabı 1-3 olarak bulundu ve sonra da Fındık Faresi 1-3'ün ondalık kesir olarak ne ifade edeceğini sordu; bu yüzden de devirli (periyodik) ondalık kesirler üzerinde konuşmaya devam ettik ve o ne zaman *periyod* kelimesini kullansa kızların bazıları kıkırdıyordu, fakat neyse ki aralarında Yahudi olanlar da vardı ve kadın en sonunda çok kızdı ve bize bağırdı. Birinci sınıfta Frau doktor St'nin dersinde de bazı kızlar aynı şeye kıkırdamışlardı fakat o sanki bunu fark etmemiş gibi ders anlatmaya devam etmişti; fakat sonradan da sürekli olarak *periyodik yerlerden* bahsetmiş ve sonra da artık kimse kelimenin gerçek anlamını

çok fazla düşünmez olmuştu. Frau Doktor F. onun, Frau Doktor M'ye, bizim bu yakışksız davranışımızı şikâyet edeceğini söyledi. Fakat aslında kızların hepsi kıkırdamış değildi örneğin Hella ile ben sadece birbirimize baktık ve durumu hemen anladık. Bu aptalca kıkırdamalara tahammül edemiyorum.

20 Aralık. Oswald, bugün eve döndü; gayet iyi görünüyor. Gerçekten de uzun bir süredir bıyık bıraktığı tamamıyla doğru; fakat gymnasium'da uzamasına izin verilmez; yatılı okullarda her cumartesi berber gelir ve öğrenciler tıraş olmak *zorundadır*. Oswald daima gymnasium'da erkekçe olan her şeyin bastırıldığını söyler. Bu yüzden erkek olmadığım için gymnasium'a gitmem gerekmediği için o kadar memnunum ki. Her neyse şimdi harika bir bıyığı var. Hella önce onu tanımadı ve endişeyle geri çekildi, onu ancak aradan bir süre geçtikten sonra sesinden tanıyabildi. Birlikte hesapladık ve Hella'nın Oswald'ı bir önceki Paskalya'dan beri görmemiş olduğunu ortaya çıkardık. Oswald, Hella'ya önce Fräulein diye hitap etti fakat annesi şöyle dedi: «Aptal olma.» Bana hiç de aptalca değil çok kibar görünmüştü oysaki!

23 Aralık. Annem, Oswald tekrar evde olduğu için o kadar mutlu ki ve o da gerçekten çok kibar davranıyor; anneme ormanlı bir dağ sahnesini temsil eden harika bir aragonit kümesi verdi ve arka planda da sanki otlamakta olan bir karaca yer alıyordu.

25 Aralık. Sadece birkaç kelime yazmak için vaktim var. Annem dün gayet iyiydi ve çok geç vakitlere kadar ayakta kalmak da ona hiçbir zarar vermedi. O kadar mutluyum ki. Her ikimiz de bir safiri ve üç küçük pırlantası olan birer yaka iğnesi aldık, annemin şimdi hiç takmadığı bir çift küpeden yapılmışlardı. Fakat iğneler konusunda en hoş olan şey, annemin küpelerinden yapılmış olmaları. Okul çantası ve Stifter'in masalları da müthiş güzellerdi, taçlı mendiller ve geri kalan her şey de öyle. Hella bana üzerinde monogramımın ve bir de tacın yer aldığı bir el çantası verdi. Oswald da Dora'ya ve bana küçük, babama ise büyük bir tane olmak üzere bronzdan yapılmış kâğıt ağırlıkları

verdi. İki yazı masasına gereksinimimiz var aslında fakat odada iki tane masayı birden alacak yer yok. Bu yüzden küçük köşe masasını kendime yazı masası olarak düzenlemeyi ve *sahip olduğum* her şeyi oraya koymayı düşünüyorum.

27 Aralık. Dün Bruckner'larda gerçekten berbattı. Hella'nın annesi tamamen haklı; bir kadın *böyle* görüldüğü zaman başka insanların da olabileceğini bildiği yerlere ziyaretlerde bulunmamalı. Hella önceki gün bana kuzininin bir b- b-diğinin nasıl da korkunç bir biçimde fark edildiğini söylemişti. Annesi kendi adına elinden gelen her şeyi yapmış ve Emmy'nin ayağa kalkmasına engel olmak istemişti. Tek kelimeyle tiksindik ve dehşete düştük. Fakat kocası ona karşı müthiş nazik davranıyordu. Emmy kesinlikle güzel bir kadın değil ve bilhassa da gözlerinin altındaki şişlik korkunç görünüyor. Pek çok kadının hamile oldukları zaman böyle görüldüğü söylenir. Bir *hamile elbisesi* giyiyordu ve bu da bütün her şeyi açıkça ortaya koyuyordu. Hella bazı kadınların b- b-dikleri zaman müthiş güzel göründüklerini söylüyor fakat bazıları da iğrenç görünüyor. Umarım ben birinci türdeki kadınlar gibi olurum şayet bir gün Hayır, insanı güzelleştirse bile, gerçekten korkunç bir şey bu, Frau von Baldner'i ve onun geçen yaz nasıl görüldüğünü düşünecek olursam, yine de babam daima onun kusursuz bir güzellik olduğunu söylemiştir. Ama aslında b- b-iken hiç kimse güzel olamaz. Çaydan hemen sonra Hella ve ben onun odasına çıktık, Hella bu durumun kendisine gerçekten çok fazla geldiğini ve bu duruma artık daha fazla dayanabilmesinin mümkün olmadığını söyledi. Ve uzun bir süre daha bu konu üzerinde konuşmaya devam ettik, gerçekten de her ikimizi de neredeyse hasta etmişti. Pazar günü Emmy ve kocası, Bruckner'lere akşam yemeğine geliyorlar ve Hella bana ondan bizimle yemek yemesini istemem için yalvardı aksi halde bir hayli üzülecekti. Dolayısıyla elbette Hella buraya gelecek ve Tanrı'ya şükürler olsun bu da onu kendisini hasta hissetmekten kurtaracak. Ve sonra da kendisinin bize gelmeyi Oswald'dan dolayı istemiş olduğunu düşünmemem gerektiğini söyledi, sadece *diğer* nedendi burada söz konusu olan. Onu

çok iyi anlıyorum ve bana herhangi bir bahane göstermesine de hiç gerek yok.

29'u. Hella bugün akşam yemeğine geldi, yeni bir elbiseyle geliyordu, açık bir çilek renginde ve ona hayranlık uyandıracak kadar çok yakışmıştı. Akşam Oswald şöyle dedi: «İki veya üç yıl daha ve sonra Hella müthiş görünecek. Böyle daima *gelecek zaman kipini* kullanması beni o kadar rahatsız ediyor ki. Hella'nın babası benden sadece çekici *göründüğüm* şeklinde bahsetmişti, «çekici görüneceğim,» biçiminde aptalca bir ifadeyle değil. İnsanların sürekli olarak geleceğe dönük konuşma biçimlerinden nefret ediyorum. Yine de Oswald, Hella'ya çok ilgi gösterdi. Öğleden sonra Hella ve ben onun hakkında konuşurken konuşmanın konusunu Lajos'a doğru çevirmek istedim fakat o kıpkırmızı oldu ve Lajos'un tamamıyla yanlış olduğunu zira ekim ayından beri onun kendilerini görmeye ancak bir kez bir pazar günü tam onlar tiyatroya gitmek üzerelerken geldiğini söyledi. Elbette ki Lajos bu ziyaretlere Hella'yı yalnız görebilmesi mümkün olmadığı sürece zerre kadar önem vermediğini söylüyordu. Hella ise, bunun, onun aşkının büyüklüğünü gösterdiğini idrak edemiyor. Fakat Jenö'nün beni, sadece bir kez hem de son derece üstünkörü bir biçimde sormuş olması gerçekten çok korkunç. Hem aslında Noel'de bana bir kart olsun atabilirdi pekâlâ da. Fakat genç erkekler böyledirler işte. Ve şu atasözü de gerçekten onlara mükemmelen uyuyor: Gözden irak, gönülden irak.

30 Aralık. Bugün Frau Richter uğradı fakat sadece sabah, on beş dakikalığına. Her ne kadar ben ziyaret boyunca kasıtlı olarak konuk odasında kalsam da Viktor hakkında tek bir kelime bile edilmedi. Dora hiç ortaya çıkmadı oysaki o sırada evde olduğundan hiç şüphem yok. Viktor olağanüstü derecede annesine benziyor, onunla aynı zarif, düz buruna, aynı küçük ağza ve biçimli dudaklara sahip fakat Viktor çok uzun boylu, annesi ise bir hayli kısa, benim annemden bir baş daha kısa. Biz de onlara bir ziyaret borçluyuz fakat ben bunu gerçekleştireceğimizi pek sanmıyorum.

31 Aralık. Gerçekten de hiç zamanım olmadı yazacak çünkü bugün yılbaşı fakat kesinlikle yazmam *gerekiyor*. Dora ve ben bu sabah patenle kaymaya gittik ve buzun üzerinde Viktor ile karşılaştık; Viktor'un bir anda müthiş rengi attı, selam verdi ve bizimle konuştu. Dora hemen geçip gitmek istedi fakat Viktor onu alıkoydu ve ona kendisinin konuşmasına izin vermek zorunda olduğunu söyledi, bu yüzden de bizimle birlikte paten kaymaya geldi çünkü Dora onunla birlikte bir pastaneye gitmeye yanaşmamıştı. Onunla birlikte pastaneye gitmeye yanaşmamakta kesinlikle çok haklıydı. Elbette ne hakkında konuştuklarını bilmiyorum fakat Dora öğleden sonra müthiş ağladı ve Viktor da bana bir hoşça kal bile demedi; bunu yapmayı unutmuş olması imkânsız, bu yüzden ya o giderken çok uzaklarda bulunuyor olsam gerek ya da Dora onun bunu yapmasını istememiştir; ikinci seçenek çok daha olası görünüyor. Viktor için çok büyük bir üzüntü duyuyorum çünkü Dora'yı tutkuyla sevmişti. Fakat Dora artık çok geç olana kadar aklını başına toplamayacaktır. Bu konuda anneme de tek bir kelime bile ettiğini sanmıyorum. Fakat bütün öğleden sonra boyunca hüzünlü bir müzik çalıyordu bu da onun bu olayın etkisini derinden duymuş olduğunu ortaya koyuyor.

2 Ocak. Dün yazmak için hiç zamanım olmadı çünkü ziyaretçilerimiz vardı, büyük çoğunluğu son derece sıkıcıydı, List'ler ve Trobisch'ler; Julie Tr. öylesine budala bir yaratık ki ve *o konularla* ilgili en temel şeyleri bile bilmediğine inanıyorum; Annie genellikle orada bulunmadı; Lotte içlerinde tek tahammül edilir olanı. Yine de ödül uğruna oynanan masa başı oyunlarından oynadığımız için beklenebileceği kadar da sıkıcı geçmedi ve Fritz ve Rudl da son derece hoş çocuklardı. Akşam annem öylesine yorulmuştu ki babam gerçekten de bütün bu ziyaretlere bir son vermek zorunda kaldı. Bilhassa da Dora daima *kitaplar* hakkında konuştuğu için ben kendimin de *bu* türden ziyaretlerden çok hoşlandığımı söyleyemem. İnsanlar ne zaman konuşacak başka bir şeyleri olmasa böylesine müthiş sıkıcılıkta kitaplardan bahsederler hep. Bugün okul tekrar başladı, Tanrı'ya şükürler

olsun ki bir Almanca dersiyle. Her ne kadar genel olarak batıl inanç sahibi bir insan olmasam da iyi bir başlangıç yapmaktan çok hoşlandığımı söylemeliyim. Üstelik sabah ilk olarak iki baca temizleyicisiyle karşılaştık ve bizim herhangi bir şekilde bir düzenlemeye gitmek için bir şeyler yapmaya çalışmamıza kalmadan *solumuzdan* geçip gittiler. Bunun da iyi şans getirmesi gerekir.

5 Ocak. En önemli şey, Hella, dün akşamdan beri - - - ! Dün okula gelmedi çünkü önceki gün kendisini müthiş kötü hissetmiş ve annesi de artık gerçekten onun bir başka apandisit krizi geçireceğini düşünmeye başlamış. Onun yerine ise! Öylesine hasta ve ilginç görünüyordu ki bütün öğleden sonrayı ve akşamı onunla birlikte geçirdim; önce bana ne olduğunu söylemek istemedi. Fakat ben eğer ne olduğunu anlatmazsa gideceğimi söyleyince şöyle dedi: «Pekâlâ ama böyle aptalca ifadeler takınmamalı ve hepsinden önemlisi de bana bakmamalısın.» «Çok iyi,» dedim. «Bakmayacağım fakat sen de bana her şeyi anlatacaksın.» O yüzden de bana kendisini müthiş kötü, sanki ikiye bölünmüş gibi, apandisit ameliyatının sonrasından bile çok daha kötü hissettiğini ve sonra da bana aynı anda hem ateşinin çok yükseldiğini hem de tir tir titrediğini anlattı, bütün cuma ve dün - - - tablo! ! ! Ve sonra her ne kadar o bunları zaten biliyor olsa da annesi ona temel şeyleri anlatmış. Zaten cuma günü erken saatlerde doktor da «Hastalığın nüksettiğini düşünmekte çok da acele etmeyelim *başka! ! !* sebeplerden dolayı da olabilir,» demiş. Ve sonra da annesinin kulağına bir şeyler fısıldamış fakat Hella içlerinden sadece *aydınlanma* kelimesini yakalayabilmiş. Daha sonra o zamanın günün hangi zamanı olduğunu hemen anlamış. Annesine karşı sanki hiçbir şeyden haberi olmayan masum kızı oynamış, annesi de onu öpmüş ve artık bir çocuk değilsin şimdi sen de yetişkinler arasına katıldın, demiş. Ne saçma, o zaman ben hâlâ bir çocuğum demektir! Ama sonuçta temmuz ayının 30'unda ben de 14 yaşına basacağım, en azından bir ay önce ben de olacağım ve dolayısıyla da altı aydan biraz daha uzun bir süre sonra ben de artık bir çocuk olmayacağım. Hella ve ben

buna müthiş güldük fakat o, gerçekten de bu konu yüzünden biraz şişkinlik yaşıyordu; o, öyle olduğunu kabul etmeyecektir gerçi fakat ben son derece açık bir biçimde fark ettim. Bu olduğunda havalara girmeyen, tanıdığım tek kız Ada. Okul yüzünden Hella müthiş bir mahcubiyet duyuyor, babasının önünde de öyle. Fakat annesi ona bunu babasına söylemeyeceğine dair söz vermiş. Ah bir de ona güvenilebilse!

7 Ocak. Hella *her şeye rağmen* bugün okula geldi. Sürekli olarak ona bakmayı sürdürdüm ve teneffüste o da bana, «Sana daha önce de bana öyle aptalca bir biçimde bakmamam gerektiğini söylemiştim ve bu, seninle bu şekilde konuşmak zorunda kaldığım ikinci sefer. Böyle şeyler konusunda şaka yapılmaması gerekir,» dedi. Buna dayanamayacaktım. Ona bakmamak gerekiyor; pekâlâ; ben de üçüncü derste ona sırtımı dönerek oturdum; sonra o da birdenbire ayağıyla benimkine bastı öyle ki neredeyse gülme krizine girecektim. O da şöyle dedi: «Etrafına bak çünkü bu şekilde daha da aptalca oluyor.» Elbette ki Dunker, o anda bizi uyardı yani Hella'ya okumaya devam etmesini söyledim fakat Hella da hemen kendisini son derece rahatsız hissettiğini ve zaten bana da saat 12.00'de eve gitmek zorunda olduğunu söylediğini belirtti. Bütün kızlar birbirlerine baktılar çünkü *rahatsız hissetmenin* ne anlama geldiğini hepsi de gayet iyi bilmekteydiler ve Frau Doktor Dunker de Hella'ya hemen gitmesinin daha iyi olacağını söyledi, buna karşılık Hella da –Dunker'i müthiş memnun edecek şekilde- Fransızca olarak dersin sonuna kadar kalmayı tercih edeceği cevabını verdi. Tek kelimeyle muhteşemdi!

12 Ocak. Bugün Halk Tiyatrosu'na Dördüncü Emir'in matinesine gittik. Büyükanneden ayrılış çok güzeldi; neredeyse herkes gözyaşlarına boğuldu. Ben ağlamamayı başardım çünkü Dora benden sadece iki koltuk ötede oturuyordu ve Hella da aynı başarıyı gösterdi, muhtemelen o da aynı nedenden dolayı. Zaten Hella oyuna çok da fazla ilgi göstermiyordu çünkü ana antraktta büfelerde görevli olan Lajos geldi ve Hella ile annesine nasıl olduklarını sordu. Gösteriden sonra onlarla birlikte eve gitmek

istedi. Jenö'nün kabakulağı var, korkunç bir tür hastalık bu ve şayet bende olsaydı ben asla böyle bir yere gelmezdim. İnsanı şişiren böyle hastalıklar bütün hastalıklar içinde en kötüler. Önümüzdeki pazardan sonraki pazar Lajos ve Jenö Br.'lere davetliler ve elbette benden de gelmemi istediler, buna o kadar memnunum ki.

18 Ocak. Bütün bir hafta boyunca yazamadım, öylesine fazla ödevimiz vardı ki, bilhassa da hayli geri olduğumuz Fransızcada, en azından Dunker öyle söylüyor! Madam Arnau'ya tahammül edemiyor, bu çok açık. Ben ise Mad. Arnau'yu çok daha fazla seviyordum sadece sivilceleri olmadığı için bile olsa. Ve Prof. Jordan'ın Tarih dersleri de müthiş zor çünkü o daima nedenleri insana kendi başına bulduruyor, insan daima rasyonel olmak zorunda! Fakat bu da Tarih söz konusu olduğunda çok zor. Hiç kimse henüz ondan Mükemmel alamadı sadece bazı zamanlar Verbenowitsch'in dışında fakat o da bizim derslerimizde kullandığımız kitaptan değil Herr Prof. J'nin konferanslarını temel alan bir kitaptan çalışıyor. Ve her şeyi önceden okuduğu için de tabiidir ki savaşın bütün nedenlerini ve *sonuçlarını* da biliyor. Aslında *sonuçlar* kelimesi son derece farklı bir anlama da geliyor bu yüzden de o bizi sözlü sınav yapar ve, «bu olayın sonuçları nelerdir,» diye sorarken Hella ile ben kesinlikle birbirimize bakmaya cesaret edemiyoruz. Elbette Franke sadece bu *sonuçlara* gülüyor olduğu halde Herr Prof. onun *kendisine* güldüğünü zannediyor ve bu da Franke'yi, kendisi için açıklanması imkânsız bir duruma sokuyor bilhassa da bir beyefendiye karşı!

20 Ocak. Dora ve ben bugün buz pateninden eve dönerken Matmazel ile karşılaştık ve derhal nasıl olduğunu sordum ve tam son derece vurgulu bir biçimde *onun için* işlerin nasıl gittiğini de soracaktım ki birdenbire Dora'nın yola devam etmiş olduğunu fark ettim ve Matmazel de, «Kız kardeşinin çok acelesi varmış gibi görünüyor onu alıkoymak istemem,» dedi. Dora'ya yetişip ona, «Niçin öyle kaçtın,» diye sorunca da başını salladı ve şöyle dedi: «Bu türden bir arkadaşlık bana uymuyor.» «Tanrı aşkına ne demek istiyorsun? Matmazel'e çok düşkündün ve üstelik o

gerçekten tatlı biri.» «Bu doğru fakat bana bu konuda bütün her şeyi anlatması onun çok büyük bir düşüncesizliğinden ileri geliyor. Ne olduğunu biliyorsun. Ebeveynlerinin haberi olmaksızın kurulan böylesi bir ilişkinin insanı *mutluluğa götürebilmesi mümkün değil.*» O zaman müthiş bir öfkeye kapıldım ve şöyle dedim: «Ah, kapa çeneni. Annem ve babam da Viktor hakkında hiçbir şey bilmiyordu ve siz o sıralarda yeterince mutluydunuz. İnsanı böylesine mutlu kılan şey sadece gizlilik.» Bunun üzerine o da büyük bir yumuşaklıkla, «Sevgili Grete, sen de görüşlerini değiştireceksin,» dedi ve sonra da birbirimize tek bir kelime bile etmedik. Fakat yapmış olduğu bu kabalığa müthiş kızmıştım çünkü Matmazel hiçbir zaman ona anlatmayı teklif etmemiş olsa bile ilk başta bütün hikâyeyi duymak isteyen kendisi olmuştu ve şimdi de sanki *kendisi* bunu istememiş gibi davranıyordu. Ne olurdu Matmazel'i nerede bulabileceğimi bilseydim. Onu bu konuda uyarırdım. Her halükârda haftaya bugün saat 7'de W. Caddesi'nde olmaya gayret edeceğim ve belki de onunla karşılaşabilirim zira muhtemelen o çevrede bir yerlerde özel bir dersi vardır.

24 Ocak. Annem geçirmiş olduğu ameliyata *rağmen* bugün yine çok hasta. Her ne kadar Jenö de orada olacak olsa da pazar günü Br.'lere gitmemeye karar verdim ve pazartesi günü de Matmazel'i beklemeyeceğim. Hella'ya bu konudan hiç bahsetmedim çünkü muhtemelen bunun benim büyük bir aptallığımdan kaynaklandığını söyleyecektir; fakat bunu yapmamayı tercih ederim; Dora benimle iki kere açıkça *vicdan rahatlığı* hakkında konuşmuş olduğu için değil annem hastayken hiçbir şeyden keyif almadığım için.

26 Ocak. Annem bir melek. Dün Dora Teyze'ye: «Aklıma gelmişken, Dora, Grete mavi robuna yeni dantel plise ekledi mi, yarın Bruckner'ler için hazır mı,» diye sordu. Ben, «Anne, gitmeyeceğim,» deyince de, «Fakat neden gitmiyorsun, benim yüzümden değil, değil mi,» diye sordu. Bunun üzerine ben de ona doğru atıldım ve, «Sen hastayken hiçbir şeyden keyif alamıyorum,» dedim. Ve o anda annem o kadar tatlıydı ki, ağladı

ve «*Böyle anlar* insana tüm acılarını ve sıkıntılarını unutturuyor. Fakat sen gerçekten gitmelisin üstelik ben bugün çok daha iyiyim ve yarın yine gayet iyi olacağım,» dedi. Bunun üzerine ben de ona şöyle cevap verdim: «Pekâlâ gideceğim fakat sadece sen gerçekten iyiysen. Ama bana *dürüstçe* söylemelisin.» Fakat her halükârda pazartesi günü Matmazel ile görüşmeye gitmeyeceğim.

28 Ocak. Bugün okulda Matematik dersi vardı o yüzden dün yazamadım. Pazar günü harika vakit geçirdik. Yanlarımız ağrıyana kadar güldük, hele Hella gülmekten neredeyse boğulacaktı. Lajos insanı gülmekten katıltmayı iyi biliyor; Akademideki Binbaşı Zoltan'ın karısı ile Yüzbaşı Riff'l'in taklitlerini yapışı kesinlikle müthişti. Bunları zar zor kâğıda geçirebiliyorum çünkü sadece düşündüğüm zaman bile öylesine gülüyorum ki elim titriyor. Ve sonra Hella ve Lajos, birlikte şarkı söylerlerken Jenö bana Neustadt'daki her öğrencinin *gerçek* bir sevgilisi olduğunu söyledi. Çoğunlukla Viyana'da ama bazen de yakalanma olasılığından dolayı daha tehlikeli olsa da Wiener Neustadt'ta. Bütün subaylar da bu durumu bilirlermiş fakat hiç kimsenin keşfedilmemesi gerekirmiş. Sonra ona Oswald'ın macerasından bahsettim ve o da şöyle dedi: «Oswald, koca bir eşekti, bunu söylediğim için beni affet çünkü o senin ağabeyin; fakat kendini gerçekten aptal yerine koydu. O, sadece bir sivildi; orduda çok farklı bir durumdur bu.» Bunun üzerine ben de kızdım ve, «Bunların hepsi iyi hoş, Jenö fakat sen kendin de bir subay değilsin, bu yüzden de bütün bunları nasıl bilebildiğini anlayamıyorum,» dedim. Sonra o da Hella'ya: «Diyorum ki, Ilonka, arkadaşına daha iyi bakmalısın, itaatsiz olmaya bir hayli eğilim gösteriyor.» Hella her bir *itaatsizlik* eylemini not edecek ve sonra o da örnek niteliğinde bir ceza uygulaması yapacaktı. Bana göre hava hoş ama bunu yapmak için iki kişi gerekir.

30 Ocak. Keşke Matmazel'in gerçekten de pazartesi günü saat 7'de W. Caddesi'nden geçip geçmediğini bilebilseydim çünkü son derece net bir biçimde kesin olarak «Hoşça kal, canım,» dedi. Çok güzel ve çok solgun; belki de gerçekten hasta

ve -yüzünden gerçekten de müthiş gergin olsa gerek. Bu korkunç bir şey olurdu. Onun belirli yollar hakkında bir şey bilip bilmediğini merak ediyoruz fakat insan doğrudan bunu ona sormaz ki!

2 Şubat. Harika bir fikrim var ve Hella da bunun olumlu bir telkin olacağını söylüyor. Matmazel'e bu yollar hakkında bilgi veren isimsiz bir mektup yazacağız, mektubu Hella yazacak dolayısıyla da hiç kimse benim yazımı tanıyamayacak. Matmazel'in başına bu türden bir şeyin gelmiş olduğunu düşünüyoruz çünkü geçen gün annemin Dora Teyze'ye şöyle dediğini işittim: «Şayet bilseydik onu asla çocuklar için işe almazdık; annesiyle babası için korkunç bir şey bu.» Ve Dora Teyze de şöyle dedi: «Evet, bunlar öyle insanlar ki ayıplarını yanlarında taşıdıkları suda gizliyorlar.» Gayet açık görünüyor çünkü *ayıp* gayrimeşru çocuk anlamına geliyor. Ve hepsinden kötüsü de onun *bunu* yapmış olduğunu biliyorlar. Zavallı şeye yardım etmeliyiz. Ve Dora'nın birdenbire öylesine kaba davranmasının nedeni de *buydu*. Fakat o bunu nasıl bilebilir ki? Matmazel'de henüz hiçbir şey belli olmuyor; eğer olsaydı kesinlikle bunu fark ederdim çünkü Hella sık sık bu konuda gayet keskin gözlere sahip olduğumu söyler. Son derece de doğru bir şey bu, Profesör Höfer'in hizmetçisinde henüz babam dahi fark etmemişken durumu fark eden ilk kişi ben olmuştum.

4 Şubat. Evet, ona yazdık, en azından Hella yazdı, *böyle* yolların var olduğunu ve bütün detayları ansiklopedide bulabileceğini söyleyen mektubu. Onu F. M'ye (Frau Matmazel) gönderdik ve, «Sizi anlayan biri,» diye imzaladık. Ne yazık ki mektubu alıp almadığını öğrenebilmemiz mümkün değil fakat asıl önemli olanı, almış olsa iyi olur.

7 Şubat. Bir mektup insana ne kadar büyük bir endişe verebiliyor! Bugün teneffüste okul hademesi bana geldi ve şöyle dedi: «Acaba siz üçüncü sınıftan Fräulein Lainer misiniz? Size bir mektup var.» Müthiş kızardım çünkü mektubun Matmazel'den gelmiş olması gerektiğini düşünmüştüm fakat benim kızarışım da Frau Berger'e mektubun genç bir erkekten gelmiş olduğunu

düşündürdü. «Aslında onu sana değil müdire hanıma vermem gerekiyor; çocuklara hiçbir şekilde mektup verme iznim yok fakat senin durumunda bir istisna yapacağım. Fakat eğer bu bir daha yaşanacak olursa da mektubu sana değil yönetime vermek zorunda kalacağımı da unutma,» dedi. Bunun üzerine ben de şöyle dedim:» Frau Berger, mektubun genç bir beyefendiden değil genç bir hanımdan geldiğine tamamıyla eminim,» dedim ve mektubu bana verdiği zaman onun gerçekten de genç bir beyefendiden değil fakat sadece Ada'dan geldiğini gördüm. Bu, gerçekten de onun tam anlamıyla bir aptallığı! Yeni yılda sözümlü tutmadığım için bana sitem etmişti ve şimdi de Herr G'nin Raimund Tiyatrosu'nda veya Halk Tiyatrosu'nda olup olmadığını araştırmam için bana yalvarıyor; St. P. de onsuz yaşamayacağını söylüyor. Fakat tatilde de bana ona âşık olmadığını onun kendisi için sadece *amacına ulaşma yolunda kullanacağı bir araç* olduğunu söylemişti. Bunu söylemiş olduğundan kesinlikle eminim. Şimdi hiçbir şey beni bir tiyatronun *yazıhanesine* gidip de araştırma yapmaya ikna edemez ve Hella da *böyle* bir teklifte bulunmanın tam bir yüzsüzlük örneği olduğunu söylüyor. Ona alelade bir mektup yazacak, beni okulda ne tür bir sıkıntının içine sokmuş olabileceğini anlatacağım. Sanırım gerçekten de, babamın her zaman dediği gibi Ada aklını oyunculuk ile bozmuş.

10 Şubat. Hayatımda böyle bir şey duymamıştım! Bugün yönetime çağrıldım çünkü hademe iki defa okul girişine portakal kabuğu atmış olduğum için şikâyetle bulunmuş. Dün yere bir parça düşürdüğüm tamamıyla doğru fakat onu ayağımla yoldan köşeye doğru itmiştim ve başka ne zaman attığım konusunda hiçbir şey bilmiyorum. Fakat rüzgârın hangi yönden estiğini de görebiliyorum. Frau Berger mektup karşılığında ona biraz para vereceğimi düşündü; sadece hayal, ne saçma, böyle bir mektup için para ha, böyle bir mektup için 20 kreutzer bile vermezdim. Fakat o zamandan beri bana karşı müthiş bir öfke içindeydi bunu çarşamba günü kapıda ayakkabılarımızı silerken fark etmiştim. Bu konuda müdire söylediğim şey ise: «Bu olay sadece

bir defa oldu ve kabuğu hiç kimsenin üzerine basamayacağı şekilde köşeye ittim fakat kesinlikle ikinci bir defa yapmadım ve bu dediğimi Bruckner de onaylayacaktır.» O zaman müdire de şöyle dedi: «Ah, çok iyi bunu bir mesele haline getirmemize gerek yok fakat bir dahaki sefere yere bir şey düşürdüğün zaman lütfen onu yerden al.» Frau Berger öfkeli ve sınıftaki bütün kızlar olarak da şöyle bir karar verdik: İhtiyacımız olandan daha fazla dağınıklık yaratmasak bile bu konuda fazla titiz de davranmayacağız. Şayet içimizden biri yere bir kâğıt parçası düşürecek olursa bırakacak orada dursun. Böyle bir yüzüzlüğe insan gerçekten tahammül edemez!

12 Şubat. Bugün karnelerimizi aldık. Hiç yeterli notum yok sadece Övgüye layık ve Mükemmel notlarım var. Annemle babam müthiş mutlu oldular ve her birimize ikişer kron verdiler. Aslında Dora'nın notları neredeyse tamamıyla Mükemmel, sadece üç tane Övgüye Layık var; fakat çılgınca bir sıkılıkta çalışıyor ve Frau Doktor M. ile Latince öğreniyor. Eğer gelecek yıl da yine aşağı sınıflara ders veriyor olursa ben de gideceğim; böylelikle onu her hafta 3'er saat daha uzun tutmuş olacağız. Bu arada Franke, gerçekten de Matematik ve Fizik'ten Övgüye Layık aldı, neredeyse hiç iyi olmamasına rağmen. Fındık Faresi notları olağanüstü bol keseden dağıtmış görünüyor çünkü Hella Matematikte iki defa okul ödevinden Yetersiz not almıştı ama yine de şimdi karnesinde Övgüye Layık yazıyor. Frau doktor M. söz konusu olduğunda insan gerçekten hak ettiği not ne ise onu alır, geçen sene Frau Doktor St. de de durum tamamıyla bunun aynısıydı. En kötüsü ise Herr Prof. Jordan'ınkiler oldu. İçimizden tek bir kişinin bile Mükemmel notu yok, o hilekâr kedi Verbenowitsch dışında. Yarın Bruckner'ler Hella'nın 14. doğum günü dolayısıyla büyük bir doğum günü partisi veriyorlar. Lajos ve Jenö geliyorlar ve iki Ehrenfeld çünkü Hella onlara fazlasıyla düşkün, bilhassa büyüğü olan Trude'ye yani o Kitty'den iki gün daha büyük çünkü onlar *ikiz*! Ne müthiş! Bu sene sadece liseye gidiyorlar ve Hella onlarla her gün buz pateninde karşılaşılıyor, ben ise karşılaşamıyorum çünkü bu sene sezonluk biletimiz yok

ancak gidebilirsek günlük bilet alıyoruz annemin hastalığından dolayı. Hella'ya güçlü yansıtma özelliği olan bir elektrik feneri vereceğim böylelikle gerçekten de bütün odayı aydınlatabilir ayrıca bir de amber kolye.

14 Şubat. Bugünün ve yarının yarıyıl tatiline denk gelecek olması iyi bir şey çünkü bu bana dün olup biten her şeyi yazabilecek zaman veriyor. Tek kelimeyle olağanüstüydü! Hella'ya nice mutlu senelere mesajımı iletmek için evlerine hayli erken bir vakitte gittim ve akşam yemeğine kadar kaldım, Lajos ve Jenö de akşam yemeğine davet edilmişlerdi, öğleden sonra iki Ehrenfeld geldiler ve bir kutu dolusu şekerleme getirdiler, Hella'nın kuzenleri olan üç kız ve bir tanesi müthiş aptal olan ve tek bir kelime dahi etmeyen iki erkek çocuk, pek çok teyze ve başka hanımlar ile onların arkadaşları da vardı. Fakat onlardan rahatsız olmadık çünkü yemek odası, Lizzi'nin odası ve Hella'nın odası bizim için hazırlanmıştı. Hella'ya o kadar çok çiçek gönderilmişti ki kokuları neredeyse başımızı ağrıtacaktı. Akşam yemeğinde Lajos, Hella'nın şerefine kadeh kaldırdı ve bir başkası da çayda. Hella muhteşemdi ve akşam bana şöyle dedi: «14 yaşında insan gerçekten de farklı bir varlık oluyor.» Çünkü Lajos şerefe kadeh kaldırırken bir insanın her 7 yılda bir tamamıyla değiştiğini söyledi ve Hella da bunun tamamıyla doğru olduğunu düşünüyor. Tanrı'ya şükürler olsun, *altı buçuk ay içinde ben de bütün varlığımı değiştireceğim*. Gerçekten de ondan farklı bir şeyler varmış gibi görünüyordu ve hepimiz onun doğum günü pastasındaki, ortadaki, hayat ışığını ve diğer yılların geçmiş olduğunu simgeleyen mum dışında kalan mumları üfleme zorunda kaldığımızda gerçekten de çok solgunlaştı çünkü birinin şakayla ya da beceriksizlikten kendi yaşam ışığını da söndürebileceğinden korkmuştu. Tanrı'ya şükürler olsun her şey yolunda gitti. Ben kendim için böyle şeylere fazla aldırış etmiyorum çünkü sürekli olarak bir şeyler olabileceğinden korkuyorum. Elbette bunun sadece bir batıl inanç olduğunu da biliyorum fakat biri hayat ışığını söndürecek olsaydı bu korkunç sevimsiz bir durum olurdu. Lajos, Hella'ya *alenen!* muazzam bü-

yüklükte kare bir kutuda şekerleme ve *gizlice del* kalp şeklinde bir taşı olan gümüş bir yüzük verdi. Ondan bu yüzüğü *altın* olan-*evlilik* yüzüğüyle değiştirene kadar takmasını istedi. Fakat anne babasından dolayı bunu yapamaz elbette, bu yüzden de onlara yüzüğü benim vermiş olduğumu söylemesine izin vermem için bana yalvardı fakat annem ve babamdan dolayı ben de bunu yapamazdım. *Böyle* şeyler tam bir saçmalık ve hiçbir genç erkeğin sahip olduğu, yaptığı ve giydiği her şey hakkında devamlı bir sorgulanmaya tabi tutulduğu baba evinde yaşamaya devam etmemesinin nedeni de bu. Çaydan sonra, «Eğer sadece yalnız kalbimde kalmış olsaydım,» şarkısını ve başka hüznü şarkıları söyledik çünkü hüznü şarkılar en güzelleridir; akşam Hella'nın babası bizim için çalarken biz de dans ettik ve sonra Elwira uzun boylu kuzin Lajos ile çardaş oynadı, harikaydı. Dünkü gibi bir doğum günü partisi daha gördüğümü hatırlamıyorum. Ancak böyleleri sadece kış mevsiminde mümkün olabilir; benim doğum günüm olan 30 Temmuz'da hiçbir zaman buna benzer bir şey yapamazsınız; çünkü en sevdiğim insanları o tarihte bir araya toplamak mümkün olmaz. Aslında hiç kimsenin doğum günü tatil aylarına denk gelmemeli, daima eylül sonu ile haziran ayı arasında olmalı. Keşke ben de 14 yaşında olsaydım, bunun için bekleyemeyeceğim. Hella'nın annesi Hella'ya, Sen artık bir çocuk değilsin, büyüdün, dedi; keşke ben de öyle olsam.

16 Şubat - Yeni bir okul arkadaşımız var. Bütün kızlar ve bütün öğretmenler ondan çok hoşlanıyor. Öylesine küçük ki ancak 10 yaşında olabilir fakat müthiş güzel. Omuzlarına dökülen kahverengi bukleleri var (Hella renklerinin kızıl kahverengi olduğunu söylüyor fakat ben aynı fikirde değilim.), iri kahverengi gözleri, zarif bir ağzı ve süt ve gül rengine de bir teni var. Hamburg'lu bir banka müdürünün kızı; kendini vurmuş, neden bilmiyorum. Elbette şu anda matem tutuyor ve bu da ona çok yakışıyor. Güçlü bir Kuzey Alman aksanı var. Frau Doktor Fuchs tek kelimeyle onun için çıldırıyor ve müdire de ondan müthiş hoşlanıyor.

19 Şubat. Hella ve ben eve Anneliese ile birlikte yürüdük. Adı Anneliese von Zerkwitz. Annesi, babasının ölümüne o

kadar çok üzülmüş ki muhtemelen bir sanatoryuma gönderilmesi gerekecek; bu yüzden Anneliese de amcası ile kalmak üzere Viyana'ya gelmiş. Amcası bir profesör ve Wiedner Anacaddesi'nde yaşıyorlar. Dora da onu çekici buluyor, bütün okul ona âşık ve spor salonunda bizimle birlikte gidiyor; buna öylesine memnunum ki. Elbette Hella ile benim yanımızda duramayacak çünkü çok küçük; fakat sürekli onu gözetimimiz altında tutabiliriz, ona her şeyi gösterebilir ve aygıtlar konusunda ona yardımcı olabiliriz. Hella bir parça kıskanıyor ve şöyle diyor: «Bana öyle geliyor ki Anneliese, senin kalbinde benim yerimi çoktan almış bile.» Ona bunun kesinlikle doğru olmadığını söyledim fakat Anneliese'yi müthiş sevimli bulmuyor muydu, o da? «Evet,» dedi Hella, «Fakat insan bu yüzden eski arkadaşlarını da ihmal etmemeli.» Kesinlikle bu türden bir şey yapmayacağım; fakat Anneliese'nin gerçekten de ona her şeyi gösterecek ve açıklayacak birine gereksinimi var. Üstelik müdire ve Frau Doktor M. de onu benim önüme oturtular ve bize şöyle dediler: «Ona yardım elinizi uzatın.»

20 Şubat. Ne yazık ki Anneliese'yi buraya davet edemiyorum çünkü annem geçen haftayı yatakta geçirdi. Fakat pazar günü Hella'lara gidecek ve elbette ben de gideceğim için müthiş memnunum. Tabiatıyla onu buraya davet etmeyi çok daha fazla tercih ederdim fakat ne yazık ki annem yüzünden bu imkânsız. Dora, annemin bir başka ameliyat daha geçirmesinin gerekeceğini düşünüyor fakat ben buna inanamıyorum çünkü *böyle* bir ameliyatı insan hayatında ancak bir kere olabilir. Anlayamadığım şey eğer ameliyat başarılıysa annemde yolunda gitmeyen bir şeylerin bulunduğu. Dora annemin kanser olmasından korkuyor, bu korkunç olurdu; fakat ben öyle olduğuna inanmam; çünkü eğer biri kanser olursa bir daha iyileşemez.

23 Şubat. Bruckner'lerde harika vakit geçirdik. Anneliese saat 4'e kadar gelmedi çünkü onlar 3'e kadar akşam yemeği yemiyorlarmış. Siyah ipek kurdeleleri olan işlemeli beyaz bir rob giymişti. Hella'nın annesi gözlerinde yaşlarla onu öptü. Çünkü annesi bir *sinir* hastalığından mustarip olduğu için bir sanatoryumda tedavi

görüyor. Anneliese amcası ve yengesiyle yaşıyor. Fakat annesi ve babasından dolayı sık sık gözyaşlarına boğuluyor. Yine de masa oyunlarından hayli yoğun bir keyif aldı, en iyi ödülleri kazandı, bir cep tarağı ve bir ayna, bir kutu şekerleme, oyuncak bir fil, zenci figürlü bir vazo ve başka şeyler de. Ben, bir silgi, bir çift vazo, bir kalemlik, pek çok şekerleme ve bir defter kazandım. Hella da pek çok şey kazandı, iki kuzini ile Jenny de öyle.

Sonra biraz müzik dinledik ve Anneliese, Ren'de Uyanış Şarkısı ile pek çok halk şarkısı söyledi; sesi de en az kendisi kadar tatlı. Onu saat 7'de aldılar, ben ise 8'e kadar kaldım.

1 Mart. Yarın Hella ve ben Anneliese'lere davetliyiz. O kadar mutluyum ki. Annemden yeni korsajlı bluzumu, yeşil baharlık paltomu ve eteğimi giymeme izin vermesini isteyeceğim. Hava sıcaklığı bugün 54 dereceye kadar çıktı.

3 Mart. Dün Anneliese'lere gittik. Kuziniyle bir odayı paylaşıyor; kuzini henüz sadece 11 yaşında ve ortaokula gidiyor fakat hoş bir kız. Profesör Arndt'ların evinde her şeyi müthiş şık bulacağımı düşünüyordum fakat durum hiç de öyle değildi. Evlerinde, özellikle iyi bir biçimde dekore edilmemiş sadece üç odaları var. Profesör, bir aylıkla emekliye ayrılmış, Emmy onların torunu, onlarla birlikte yaşıyor çünkü babası Galiçya'da bir yüzbaşı veya binbaşı sanıyorum. Hella'larda olduğu kadar eğlenceli geçmedi. Karşılığında ödül verilmeyen oyunlar oynadık ve bu da sıkıcıydı; oyunun ödül kazanmak için oynanıyor olmasından değil elbette fakat şayet hiçbir şey kazanılmayacaksa oyun oynamanın ne anlamı var. Sonra yüksek sesle bize bir hikâyeye kitabından hikâyeler okudular. Fakat Hella ile beni asıl çileden çıkartan şey, Anneliese'nin amcasının her ikimize de, «Sen,» diye hitap etmesiydi. Zira Hella 14 yaşında, ben de birkaç ay sonra 14 yaşında olacağım. Fakat Hella şunu söylerken son derece haklıydı: «Lisede sadece bayan öğretmenler bize Sen der, profesörler Siz demek zorundadır.» Ne yazık ki adam çok geçmeden yanımızdan ayrıldı dolayısıyla bulunduğumuz imayı anlayıp anlamadığını bilmiyoruz. Hella da günün hiç de eğlenceli geçmediğini söylüyor.

9 Mart. Ah, Tanrım, annem gerçekten de kanser; elbette bunu bize babam söylemedi; fakat bir başka ameliyata daha girmek zorunda. Dora gözlerinde yaş kalmayıncaya kadar ağladı, benim de dizlerim titriyor. Cuma günü hastaneye gidecek. Dora Teyze perşembe günü geliyor ve annem tekrar iyi olana kadar burada kalacak. Ameliyattan çok fazla korkuyorum; dahası annem de gidiyor. Korkunç bir şey bu; fakat yine de pek çok insan kanser oluyor ama bundan dolayı ölmüyorlar.

22 Mart. Annem yarın tekrar eve geliyor. Oh, öylesine mutluyum ki! Hastanede her şey çok sessiz ve insan koridorlarda yürürken konuşmaya cesaret bile edemiyor. Annem, «Artık burada kalmak istemiyorum beni çocuklarıma geri götürün,» dedi. Her gün hastaneye annemi görmeye gittik ve ona menekşelerden ve diğer çiçeklerden götürdük çünkü ameliyattan sonraki ilk birkaç gün boyunca hiçbir şey yemesine izin verilmiyordu. Fakat şimdi durum çok farklı çünkü annem tekrar evde. Bugün okula gitmek istemiyordum. Fakat annem, «Hayır, çocuklar, okula gidin, beni memnun etmek için yapın bunu,» dedi. Dolayısıyla biz de gittik elbette fakat derslerime kesinlikle giremedim.

24 Mart. Annem şimdi uyuyor. Müthiş hasta görünüyor ve hâlâ çok fazla ağrısı var. Eminim doktorlar onun durumunu gerçekten anlayamıyorlar; çünkü eğer düzgün bir biçimde ameliyat etmiş olsalardı *ikinci* ameliyattan sonra yine ağrı çekmezdi. Annemin Dora ile ne hakkında konuştuğunu bilmeyi çok isterdim çünkü her ikisi de ağladı. Dora ile şimdi iyi ilişkiler içinde olmamıza rağmen bunu bana anlatmayacaktır fakat anneme ne hakkında konuştuklarını anlatmayacağına dair söz vermiş olduğunu söyledi. Annemin Dora'ya bir sır vermiş olduğuna inanamıyorum fakat belki de evlilik hakkında bir şeydir. Çünkü Dora sadece şöyle dedi: «Üstelik annemin bana bunu söylemesine gerek yoktu çünkü ben her halükârda kararımı tamamıyla vermiş durumdayım.» Böylesi imalardan nefret ediyorum, onun yerine hiçbir şey söylemeseydi daha iyi ederdi. Annem ayağa kalkar kalkmaz hava değişimi için Abbazia'ya gidiyor ve büyük ihtimalle Dora da onunla birlikte gidecek.

26 Mart. Annem ve Dora gelecek hafta Abbazia'ya gidiyorlar. Dora yolculuk yüzünden onu kışkırttığını sanıyor ve şöyle dedi: «Yolculuktan ve deniz kıyısından seve seve feragat ederdim yeter ki annem iyileşseydi. Ve bu yıl mezun olduğum zaman da kesinlikle zevk için hiçbir yere gitmeyeceğim.» Öylesine perişan durumdayım ki saçma kırmızı bir kurdele bile takamıyorum oysaki kırmızı bana en çok yakışan renktir. Genellikle siyah kurdele takıyorum şimdi fakat dünden beri de kahverengi çünkü annem şöyle dedi: «Ah, Gretel, siyah kurdeleden vazgeçmen gerek çok kasvetli duruyor ve sana da hiç yakışmıyor.» Elbette *nasıl* hissettiğimi söyleyemezdim anneme, o yüzden de kahverengi olanı taktım ve kırmızının da çok eskidiğini söyledim.

12 Nisan. Günlüğüme hiçbir şey yazamadım. Evin içi çok çok kasvetli çünkü annem çok kötü. Oswald Paskalya tatili için yarın eve geliyor ve annem de onu görmek için öylesine sabırsızlanıyor ki. Aslında Hella ve babasıyla birlikte Maria-Zell'e gitmiş olmam gerekiyordu çünkü bu yıl onlar muhtemelen yaz için Maria-Zell yakınlarındaki Mitterbach veya Mitterberg'de bir ev kiralayacaklar. Fakat ne olursa olsun gitmeyeceğim çünkü bunun için hiçbir istek duymuyorum ve üstelik gitmezsem annemin çok daha mutlu olacağını sanıyorum çünkü şöyle dedi: «O halde Paskalya tatilinde her üç sevgilim de burada yanımda olacak,» dedi. O, bunu söylediği zaman ağlamak istedim ve çabucak odadan çıktım böylelikle beni göremezdi. Fakat yine de görmüş olsa gerek çünkü akşam yemeğinden sonra şöyle dedi: «Gretel, eğer Bruckner'ler ile gitmeyi gerçekten *istiyorsan* senin bunu yapmanı ben de isterim; hayattan en küçük bir zevk alacak olsan bu beni çok mutlu eder, bütün kış boyunca hemen hemen hiç eğlenemedin.» Ve o zaman kendimi tutamadım artık hıçkırarak ağlamaya başladım ve «Hayır, anneciğim,» dedim, «hiçbir şekilde gitmek istemiyorum. Benim bütün istediğim senin tekrar çok iyi olabilmen.» Ve o zaman annem de ağladı ve şöyle dedi: «Canım, korkarım bir daha asla çok iyi olamayacağım; fakat siz hepiniz büyüyünceye kadar kalabilmeyi isterdim;

ondan sonra bana çok fazla gereksinim duymayacaksınız (O sırada Dora içeri girdi ve annemin ağladığını gördüğü zaman babamın beni çağırtmış olduğunu söyledi. Aslında çağırtmamıştı fakat akşam bana annemin hastalığının ümitsiz olduğunu ve onu üzecek veya benim ne hissettiğimi anlamasını sağlayacak hiçbir şey yapmamam gerektiğini söyledi. Ardından her ikimiz de çok ağladık ve birbirimize daima babamızla kalacağımızla dair söz verdik.

16 Mayıs. Annem Nisan'ın 24'ünde öldü, Paskalya'dan sonraki pazar günü. Hepimiz de öylesine mutsuzuz ki. Yemek zamanlarında neredeyse hiç kimse tek bir kelime bile etmiyor, sadece babam bizlerle son derece sevgi dolu olarak konuşuyor. Çok büyük ihtimalle Dora Teyze temelli bizimle kalacak. Annemin gömülmesinin üzerinden üç hafta bile geçmedi fakat bir bakıma sanki o öleli tam üç yıl olmuş gibi hissediyor, bir başka bakımdan ise sürekli olarak ona bir şey sormak veya bir şey söylemek için odasına koşma isteğine kapılıyoruz birdenbire. Ve yatağımıza yattığımız zaman o kadar uzun bir süre ondan bahsediyoruz ki sonra uyuduğumda her gece onu rüyamda görüyorum. Neden ölmeleri gerekiyor insanların? Veya en azından neden sadece artık onlara bakacak hiç kimse kalmamış, çok yaşlı insanlar ölmüyor? Bir anne veya bir baba ise kesinlikle hiçbir zaman ölmemeli. Annemin öldüğü geceyi takip eden gece Hella benden gelip onlarla kalmamı istedi fakat ben evde kalmayı tercih ettim; buna rağmen akşam geç vakitte tek başıma salona gitmeye cesaret edemedim, bu yüzden Dora da benimle birlikte geldi. Babam, annemin yattığı konuk odasına açılan kapıyı kilitlemişti fakat yine de müthiş ürperticiydi her şey. Ayın 24'ünde annemin ölümünün sonrasına kadar beni bir daha çağırmadılar; oysa onu bir kez daha görmeyi o kadar çok isterdim ki. Yüce Tanrım, neden ölmek zorunda insanlar? Keşke bundan sonra onun anısına beni Berta diye çağırırsalar; fakat o ne Dora'dan ne de benden ölümünden sonra onun adını taşımamız dileğinde bulunmadı; ne de Oswald için böyle bir talepte bulundu.

19 Mayıs. Annem gömüldüğü zaman bir şey Dora'ya müthiş öfkelenmeme sebep olmuştu, en azından gerçek bir öfke duymasam bile ona kırılmıştım, onun kiliseye gitmesi ve oradan da babamla çıkması gerekirdi. Çünkü ben kiliseye daima babamla gitmiştim ve Dora da daima annemle gitmişti. Ve zavallı annem hastanedeyken de teyzemle. Fakat cenazede babam onunla gitti ve ben de Dora Teyze ile gitmek zorunda kaldım. Birkaç gün sonra onunla bu konuda konuştuğum zaman bunun son derece doğal olduğunu çünkü kendisinin daha büyük olduğunu söyledi. Benimle de Oswald'ın gitmesinin gerektiğini, doğru davranış biçiminin bu olacağını söyledi. Fakat Oswald yalnız gitmişti. Beni rahatsız eden bir diğer şey ise şu: Dora Teyze sonbaharda geldiği zaman Dora ve ben yemeklerde masanın aynı tarafına oturduk, teyzem de annemin karşısına oturdu ve annemin yemeği yatağına götürülmeye başlandığı zaman da yeri boş kaldı. O öldükten sonra ise Oswald, dördüncü kenarda oturdu ve şimdi yaklaşık bir haftadır da Dora, annemin yerine geçti. Babamın buna nasıl müsaade ettiğini anlayamıyorum!

19 Mayıs. Bugün akşam yemeğinde hiç kimse bir şey yiyemedi. Çünkü akşam yemeğinde dana döşü yiyecektik ve zavallı annemin cenaze töreninin olduğu gün de aynı şeyi yemiştik; kızartma masaya getirildiği zaman Dora'ya bakacak oldum ve onun kıpkırmızı kesildiğini ve korkunç bir şekilde hıçkırdığını gördüm. Sonra ben de kendimi tutamadım artık, «Ben bir daha asla dana döşü yiyemem artık çünkü annemin cenaze gününde de----» dedim, daha fazla bir şey çıkmadı ağızımdan. Bunun üzerine babam ayağa kalktı, yanıma geldi, bu sırada Dora ile Dora Teyze de ağlıyorlardı. Ve yemekten sonra teyzem bize bir daha asla dana döşü yemeyeceğimize dair söz verdi. Dora Teyze çay için de bir Ulm Keki ısmarladı çünkü akşam yemeğinde neredeyse hiçbir şey yememiştik.

26 Mayıs. Bugün Dora'nın yazılı mezuniyet sınavının ilk günü. Babam ondan sınavdan çekilmesini istedi çünkü çok solgun görünüyordu fakat Dora bunun kendisi için bir oyalanma vesilesi olacağını ve liseyi bitirmek istediğini söyleyerek baba-

mın dediğini yapmadı. Gelecek yıl gymnasium için bir hazırlık okuluna gidecek. Aslında dans dersleri de alması gerekiyor çünkü neredeyse 17 yaşında fakat matemde olduğu için bunu yapması imkânsız ve zaten o da bu dersleri almayı hiç istemiyor elbette. Müdire de Dora'nın sınavdan çekileceğini düşündü çünkü çok perişandı fakat o çekilmek istemedi. Öğretmenler annemin ölümünden sonra o kadar tatlılar ki bize karşı, en azından kadın öğretmenler öyleler. Profesörler şahsi meselelerle kendilerini sıkıntıya sokmuyorlar çünkü bizi haftada sadece 1 veya 2 saat görüyorlar. Bu sene kendisinden hiç ders almadığımız Frau Doktor Steiner müthiş duygusal, gözlerinde yaşlar olduğunu açıkça gördüm ve Frau Doktor M. de her zaman olduğu gibi bir melek! 20 Mayıs'ta her ne kadar babam eğer arzu ediyorsak gidebileceğimizi söylediyse de ilkbahar festivaline gitmedik. Hella ve Anneliese benim gitmem gerektiği konusunda müthiş hevesliydiler fakat gidemezdim ve aslında bir daha asla hiçbir eğlenceye de gitmeyeceğim artık. Hiç şüphesiz diğerleri çok yoğun bir biçimde eğlenmişlerdir fakat Dora ve benim için tam bir azap olacaktı. Akşamları sık sık kendi kendime aslında bunun doğru olmadığını, annemin sadece Franzensbad'a gitmiş olduğunu ve çok yakında geri döneceğini hayal ediyorum. Sonra başım ağrıyana kadar veya Dora, «Ah, Gretel, artık buna bir son vermeni istiyorum, korkunç bir şey bu,» diyene kadar ağlıyorum. Kendisi de sık sık ağlıyor, açıkça duyabiliyorum ağladığını fakat ben ona hiçbir zaman bir şey demiyorum.

4 Haziran. Dora, annemin ölümünü *Tann*'nın babama karşı duyduğu hoşnutsuzluğun bir işareti olarak görüyor demek. Fakat bunu önlemek için ne yapabilirdik ki? Bunun üzerine şöyle dedi: «Ah, evet, pek çok şey yaptık biz aslında hiç yapmamış olmamız gereken ve en önemlisi de annemden bazı sırları sakladık. Bu yüzden de Tanrı bizi cezalandırdı.» Korkunç bir şey bu ve şimdi o sürekli olarak Tanrı'nın gözlerinden ve Tanrı'nın parmağından bahsettiği için karanlık bir odaya girerken çok fazla korku duyuyorum çünkü sürekli olarak orada beni izleyen ve beni yakalamak isteyen birileri varmış gibi hissediyorum.

8 Haziran. Babam Dora'ya müthiş kızdı; dün akşam konuk odasının kapısını açtığımda ve babamın oradan çıktığını gördüğümde son derece istemsiz bir biçimde bir çığlık attım. Babam ne olduğunu sorunca da ona Tanrı'nın hoşnutsuzluğundan bahsettım; yalnız bu hoşnutsuzluğun ona karşı olduğunu söylemedim; sadece Dora ile bana karşıydı. Ve sonra babam, annemin ölümünden bu yana ilk defa olarak müthiş bir öfkeye kapıldı ve Dora'ya kendi hastalıklı fantezileriyle beni üzmemesini söyledi ve Dora da neredeyse bir çarpıntı krizi geçirecekti, bu yüzden doktorun çağırılması gerekti. Teyzem uyumak için bizim odamıza geldi ve her ikimiz de bromide almak zorunda kaldık. Bugün ise babam bize karşı müthiş nazikti ve şöyle dedi: «Kızlar, kendi kendinizi kınamanız için hiçbir neden yok, siz daima iyi çocuklar oldunuz ve umuyorum ki daima da iyi olacaksınız.» Evet iyi olacağım çünkü annemin gözleri yukarıdan bizi izliyor. Hella çok kötü göründüğümü düşünüyor ve bugün bana acaba--- olup olmadığımı sordu. Fakat ben ona artık böyle şeyler hakkında konuşmak istemediğimi, bunun hatırasına karşı bir saygısızlık olacağını söyledim. Daha fazla şeyler söylemek istiyordu fakat ben dedim ki: «Hayır, Hella, kesinlikle bir daha o şey hakkında konuşmayacağım. Sen bunu anlayamazsın çünkü senin annen hâlâ hayatta.»

12 Haziran. Korkunç bir şey bu; bir daha *böyle* şeyleri düşünmek istemiyordum ki tam da bu türden bir olay karşıma çıktı! Benim hiçbir hatam olmamasına rağmen korkunç bir karmaşanın içindeyim. Bugün saat 9'dan hemen sonra ikinci sınıftan bir kız bizim Matematik dersimize gelerek şöyle dedi: «Müdire, Lainer, Bruckner ve Franke'yi hemen ofisinde görmek istiyor.» Bütün kızlar bize baktı fakat hiçbirimiz neden çağrıldığımızı bilmiyorduk. Ofise geldiğimiz zaman müdirenin odasının kapısı kapalıydı ve Fräulein N. bize beklememizi söyledi. Sonra müdire dışarı çıktı ve beni içeri çağırdı. İçeride, bir hanım oturuyor ve bir monoklün ardından bana bakıyordu. «Zerkwitz ile çok zaman geçiriyor musunuz,» diye sordu, müdire. Evet, dedim ve birdenbire içimde bir önsezi hasıl oldu. «Bu hanım Zerkwitz'in

annesi, sizin kızıyla son derece uygunsuz şeyler hakkında konuştuğunuza dair şikâyetle bulunuyor; bu doğru mu?» «Hella ve ben kesinlikle ona hiçbir şey söylemek istemedik; fakat o, bize tekrar tekrar yalvardı ve üstelik onun bunları aslında zaten biliyor olduğunu ve sadece bilmiyormuş gibi davrandığını düşünmüştük.» «Onun *neyi* bildiğini düşündünüz ve onunla ne hakkında konuştunuz?» diye araya girdi, Anneliese'nin annesi «Affedersiniz,» dedi müdire, «Kızları ben sorguya çekeceğim; o halde Bruckner de konuyla ilgiliydi, öyle mi?» «Pek ender olarak,» dedim. «Evet, baş suçlu Lainer, *annesi yakınlarda ölen kız.*» O zaman gözyaşlarına boğuldum ve şöyle dedim: «Şayet Anneliese bizi çok sıkıştırmasaydı bu konular hakkında hiçbir zaman tek bir kelime bile etmezdi.» Ve sonra daha fazla soruya cevap veremedim. Ardından Hella içeri çağrıldı. Sonradan bana yüzümü gördüğü anda neler olup bittiğini anladığını söyledi. «Zerkwitz ile ne hakkında konuşuyordunuz?» Hella önce cevap vermedi fakat sonra mümkün olduğu kadar az sayıda kelimeyle: «Bebek sahibi olmak hakkında ve evli olmak hakkında.» «Merhametli tanrım, böylesine küçük yumurcaklar ve böyle şeyler hakkında konuşmak,» dedi, Anneliese'nin annesi. «Böylesine bozuk zihinler.» Anneliese'nin *gerçekten* hiçbir şey bilmediğine inanmamıştık aksi halde ona asla hiçbir şey söylemezdi,» dedi Hella da tıpkı benim demiş olduğum gibi; tek kelimeyle muhteşemdi. «Alfred'e gelince, onunla hiçbir ilgimiz yok bizim ve ona sık sık Alfred'in okuldan eve dönerken kendisini karşılamasına izin vermemesini öğütledik; fakat o bizi dinlemedi.» «Ben zavallı masum bir çocuğun zihnini bozacak şeyler hakkında yaptığınız konuşmalardan bahsediyordum,» dedi Frau von Zerkwitz.» Hella, «Kesinlikle bu konu hakkında daha önceden de bir şeyler biliyor olsa gerek aksi halde Alfred ile çıkmaz veya bizimle bu konu hakkında konuşmak istemezdi,» dedi. «Yüce babamız, bu daha da kötü, zihinlerin böylesine yozlaşmışlığı.» Sonra odadan dışına çıkarıldık. Dışarıda Hella müthiş bir biçimde ağladı, ben de öyle çünkü bu yüzden evde bir patırtı kopacağından korkmuştuk. Çok fazla ağladığımız için Matematik dersine geri

dönmemiz mümkün olmadı. Teneffüste Hella, Anneliese'nin yanından geçerken ona yüksek sesle «Hain!» diye bağırdı ve onunla dalaştı. Bu yüzden de sıraların dışına çıkması emredildi. Ben de onunla birlikte sıranın dışına çıktım ve Frau Profesör Kreindl, «Sen değil, Lainer, sen devam et,» deyince de, «Affedersiniz, onunla ben *de* dalaştım,» dedim ve gidip Hella'nın yanında durdum. Kızların hepsi de bize bakıyorlardı. Frau Profesör Kreindl'in bu konu hakkında önceden bir şeyler biliyor olduğu açıktı çünkü daha fazla bir şey söylemedi. Saat 11'den 12'ye kadar süren Almanca dersinde Frau Doktor M. «Kızlar, niçin birlikte huzuru koruyamıyorsunuz? Süregiden bu uygun-suz hareketleriniz gerçekten fazlasıyla kötü ve sadece siz, ebeveynleriniz ve bizim için sorun yaratmaya hizmet edecek,» dedi. Saat 12'den hemen önce Hella ve ben tekrar müdirenin odasına çağırıldık. «Kızlar,» dedi. «Bu korkunç bir şey. Sizin tasavvurlarınız zamanından önce zehirlenmiş olsa bile niçin diğerlerini de bozmaya çalışıyorsunuz? Sana gelince, Lainer böylesi şikâyetler annenin defnedilmesinden sadece birkaç hafta sonra yapıldığı için bilhassa kendinden utanmalısın.» «Affedersiniz,» dedi Hella. «Bütün bunlar ilkbaharda oldu, hatta daha da önce kışın, zira o sıralarda hâlâ buz pateni yapıyorduk. Rita'nın annesi o esnada gayet iyiydi. Üstelik Zerkwitz de ona anlatmamız için sürekli olarak başımızın etini yiyordu. Ben Rita'yı sık sık uyardım, 'Ona güvenme,' dedim fakat o Zerkwitz'e öylesine tutkundu ki. Lütfen Frau Müdire bu konuda Rita'nın babasına hiçbir şey söylemeyin çünkü müthiş üzülecektir.»

Hella tek kelimeyle muhteşemdi, hiçbir zaman unutamayacağım. Benim bunları yazmamı istemiyor; birlikte yazacağız. Hella olup biten her şeyi kelimesi kelimesine kaydetmemiz gerektiğini düşünüyor çünkü gün gelip de nasıl bir fayda sağlayabileceğini kimse bilemez. Hiç kimsenin Hella gibi bir arkadaşı olmamıştır ve o öylesine zeki ve cesur ki. «Sen de bir o kadar zekisin,» diyor bana, «Fakat kolaylıkla korkup siniyorsun, üstelik annenin ölümünden dolayı hâlâ büyük bir gerginlik içindesin. Sadece bu konunun babanın kulağına gitmeyeceğini ümit ediyorum.» O

geri zekâlı aptal buz üzerinde, iki öğrenci arasında geçen o eski hikâyeyi, asırlar önce olup bitmiş ve çoktan unutulmuş bir şeyi deşmiş. «Asla hiç kimseye güvenmemelisin,» diyor Hella ve tamamen haklı. Anneliese'nin böylesi bir alçak olacağı aklımın ucundan bile geçmezdi. Franke ile neler yaşandığını henüz bilmiyoruz. İçeri girerken parmağını dudaklarına götürdü ki anlamı elbette, «Hiçbir şeyi ele verme!»

15 Haziran. Bugün müfettiş geldi. Kapı vurulup da müdire Herr Müfettiş ile birlikte içeri girdiğinde ben Matematik dersinde tahtadaydım. Bir an için *o konu* yüzünden geldiklerini düşündüm ve kâğıt gibi bembeyaz kesildim. (En azından kızların söylediğine göre; Hella tıpkı çocukları için matem tutan Niobe'ye benzediğimi söyledi.) Tanrı'ya şükürler olsun toplama kolaydı ve ben de toplama işlemlerini her zaman yapabilirim. Matematik ve Fransızcada sınıfın en iyisi benim. Fakat Herr Müfettiş gözlerimde yaşlar olduğunu gördü ve müdireye bir şeyler söyledi. Sonra müdire de şöyle dedi: «Kısa zaman önce annesini kaybetti.» O zaman Herr Müfettiş beni övdü ve ben de tam bir aptal gibi gözyaşlarıma hâkim olamayarak sesli sesli ağlamaya başladım. Müdire de şöyle dedi: «Her şey yolunda L., otur.» Ve saçlarımı okşadı. Öylesine tatlıydı ki, şimdi ümit ediyorum o ve Frau Doktor M. öğretmenler toplantısında benim için bir iki kelime sarf ederler. Ve umarım babam da bu konu hakkında hiçbir şey duymaz çünkü o zaman elbette beni korkunç bir biçimde kınayacaktır, bütün bunlar annemin ölümünün hemen sonrasına denk geldiği için. Fakat gerçekten de çok uzun zaman önce olup bitti bunlar. Hella'nın annesinin, *ilk bebeğini dünyaya getirmiş olan* evli yeğeni Emmy'yi görmeye gittiği zaman oldu. Ve bizim «masum çocuğa» (O hilebaz kediye böyle adlandırıyoruz.) her şeyi anlattığımız zaman da işte o zamandı. Hella «masum çocuğun» tam bir ikiyüzlü olduğunu düşünüyor. Böyle olması da son derece muhtemel; çünkü ne de olsa o neredeyse 14 yaşında ve 14 yaşında da insanın *kesinlikle* pek çok şeyi zaten biliyor olması gerekir. O yaşta bir kızın da tıpkı Anneliese'nin yapmış olduğunu söylediği! leylek hikâyesine inanmaya devam edebil-

mesi olanaksız bir şey. Hella çok geçmeden benim de «gelişeceğimi» düşünüyor çünkü gözlerimin altında sürekli olarak mor halkalar oluyor. Frau von Zerkwitz'in «küçük yumurcaklar» dediğini işitmiştim fakat Hella da diyor ki müdire *onu bastırmak için yüksek sesle* öksürmüştü. Sonradan Hella «küçük yumurcaklar» sözünü duyunca kahkahalara boğuldu çünkü annesi de daima böyle konular hakkında o ifadeyi kullanırmış. Sizin gibi *küçük yumurcakların* böylesi konularla hiçbir işi olmaz. Yüce Tanrım, şayet insan 14 yaşındayken bu konular hakkında hiçbir şey öğrenmezse ne zaman öğrenecek? İşin aslı hem Hella hem de ben bu konuları *bir hayli* erken öğrendik ve bunun da bize hiçbir zararı dokunmadı. Hella'nın annesi daima şayet biri bu konuları fazla erken öğrenecek olursa o zaman yaşlı görüneceğini söyler. Fakat elbette tam bir saçmalık bu. Fakat anneler niçin bizim bir şey bilmemizi istemezler. Sanırım sadece bundan ötürü mahcubiyet duyuyorlar.

16 Haziran. Dün akşam biz yattıktan sonra Dora şöyle dedi: «Z. hakkında gerçekten ne konuşuyordunuz ya da adı her ne ise? Müdire bugün beni odasına çağırttı ve bana sizin uygun-suz konular hakkında konuştuğunuzu söyledi. Bana *annemin yerine* sana göz kulak olmam gerektiğini söyledi!» Eh, yani, ne de hoş bir şey olurdu bu! Üstelik bunların tümü de annem henüz hayattayken olup bitmişti. Bir anne çocuklarının beraberken nelerden bahsettiklerini hiçbir zaman bilmez. Dora öğretmenler toplantısından benim için yazılı bir kınama çıkacağını düşünüyor. Babamdan dolayı böyle bir şey olmasını hiç mi hiç istemem; zira bu her ne kadar babam şimdilerde müthiş tatlı davransa da bir başka müthiş kavga anlamına gelirdi. Onunla annem ilk defa olarak hasta olduğundan beri tek bir münakaşa bile yaşamadık. Ölümün insanları bir hayli yumuşattığı son derece doğru gerçekten de fakat niçin öyle? Aslında insanların bu durum onları çok fazla baskı altına soktuğu için daha da sertleşecekleri de düşünülebilir pekâlâ da. Geçen hafta mezar taşı yerine kondu ve hepimiz de onu görmeye gittik. Mezarlığa hiç değilse bir ke-

recik olsun yalnız başıma gitmek isterdim çünkü insan başkalarının önünde ağlamak istemiyor.

18 Haziran. «Masum çocuk» artık jimnastik salonuna gelmiyor, en azından *bu olaydan* sonra hiç gelmedi. Her ne kadar biz ona hiçbir şey söylememiş olsak da korktuğunu düşünüyoruz. Onu *sessiz aşağılama* ile cezalandırıyoruz; bunu *her şeyden daha kuvvetli bir biçimde* hissedecektir. Ve Tanrı'ya şükürler olsun tenis oynamaya da gelmiyor. *Hilekâr* insanlardan nefret ederim; çünkü insan onların ne zaman nerede karşısına çıkacağını bilemiyor. Ne zaman bir kız gelip de yalan oldukları apaçık belli şeyleri sıralasa o zaman en azında ona şunu diyebilirim: Ah, geri dur, böyle kuyruklu yalanlar atma lütfen zira ben dünkü çocuk değilim artık. Fakat hiç kimsenin *hilekârlığa* karşı koruması yok ki. İşte bu yüzden kedileri sevmiyorum. «Masum çocuğa» taktığımız bir başka ad daha var, onu «kızıl kedi» olarak adlandırıyoruz. Sanıyorum o da bunu biliyor. Yarından sonraki gün Carnuntum'a bir okul gezisi var. Öylesine heyecanlıyım ki. Saat yedi buçukta rıhtımda olmamız gerek.

21 Haziran. Gezi çok güzeldi. Hella gelip beni alacaktı fakat uyuyakalmış bu yüzden annesi bir taksi tutmuş ve neyse ki ben de onu beklemişim. Bir takside seyahat etmeyi her zaman çok sevmişimdir. Dora ise beklemeyi; ve saat yediyi çeyrek geçe elektrikli arabayla gitti. Saat sekizi çeyrek geçe de Hella taksiyle geldi; ve böylelikle de gemi demir almadan hemen önce (Bu sözün nehir yerine denizde yol alan bir gemi için sarf edilmesi gerektiğini biliyorum fakat önemi yok bunun zira ben denizcilik hakkında *her şeyi* bilen Marina değilim nasıl olsa.) yani tam zamanın da vardık. Taksiden bir acele inip gemiye doğru koşarken herkes bizi seyrediyordu. Arabadan inerken sendeledim; bu aptalcaydı; fakat kimsenin dikkatini çektiğini sanmıyorum. Dora Teyze bu bir gün için matem tutmayı ertelememizin iyi olacağını söyledi, aynı şeyi babam da söyledi; dolayısıyla da beyaz işlemeli roblarımızı giydik, Dora Teyze de müthiş iyiydi ve bize siyah kuşaklar hazırladı; müthiş şık bir görünümleri vardı ve dediklerine göre Amerika'da da insanlar tıpkı böyle ma-

tem tutuyorlarmış. Amerika'yı çok severim, özgürlükler ülkesi. *Orada* erkekler (genç öğrenciler) ve kızlar okula birlikte gidiyorlarmış!- Fakat geziye dönelim. Teknede Frau Doktor M'nin yanına oturduk; o, müthiş nazik biri; Hella sağında ve ben de solundaydım ve ona öylesine yakın oturmuştuk ki şöyle dedi: «Kızlar, beni eziyorsunuz veya en azından elbisemi buruşturuyorsunuz!» Güzel, beyaz bir rob giymişti ve boynunda da ona gerçekten çok yakışan bir mercan kolye vardı. Hainburg'a yaklaştığımız zaman Hella'nın şapkası Tuna'ya uçtu ve bütün kızlar çığlığı kopardılar çünkü bir çocuğun denize düştüğünü sanmışlardı. Fakat Tanrı'ya şükürler olsun sadece bir şapkaydı düşen. Schlossberg'e çıktık ve orada muhteşem bir manzaraya tanık olduk yani *ben* Frau Doktor M. dışında hiçbir şeye bakmadım çünkü o kadar güzeldi ki; Profesör Wilke de bizimle birlikteydi ve bütün zamanını onun yanında geçirdi. Kızlar onların evlenme olasılıklarının büyük olduğunu söylüyorlar, belki de tatilde. Aman Tanrım, *bu* korkunç olurdu. Hella ise o Alman profesörden dolayı böyle bir şeyin söz konusu olmayacağını düşünüyor. Her halükârda Profesör W. ile evlenmek onun için diğeriyle evlenmekten daha iyi olurdu; çünkü diğeri bir Yahudi olduğu söyleniyor. «Yine de evliliğin beraberinde getirdiği bütün o şeyler dikkate alındığında her erkekle aynı olacaktır.» Bunun üzerine Hella da «Zaten en önemli nokta da bu, seni küçük kaz,» dedi. Frau Doktor M. de, «Arkadaşınızın sizinle böyle konuşmasına müsaade mi ediyorsunuz? Neymiş en önemli nokta?» dedi. Ben tam «Bunu size *söyleyemeyiz*,» demek üzereydim ki Hella araya girdi ve, «Bilakis arkadaşı olduğum için onunla böyle konuşabilirim; başka hiç kimsenin bunu yapmasına izin vermez,» dedi. Sonra yemeğe gittik. Ne yazık ki orada «*onun*» yanına oturmadık. Yemekte dana pirzola ve dört parçalı çikolatalı kek vardı ve Herr Din Profesörü yanımızdan geçerken şöyle dedi: «Kaç haftadır oruç tutmaktasınız?» akşam yemeğinden önce Roma ordugâhından çıkarmış oldukları buluntuları görmek üzere müzeye gittik. Müdire ve Fräulein V. bize her şeyi açıkladılar. Çok öğreticiydi. Çaydan önce Deutsch-Altenburg'a gittik. Çay çok

eğlenceliydi. Sonra oyunlar oynadık, oyunlara öğretmenler de iştirak etti, beşinci sınıftaki kızlardan biri bir oyun sergiledi. Hepimiz gülme krizine girdik. Sonra da birdenbire hava kuvvetlerinden bir grup subay geldi, hepsi de müthiş şıktı, içlerinden bir tanesi piyanoya oturdu ve bir dans müziği çalmaya başladı. Bir başkası ise müdirenin yanına geldi ve «genç hanımların» dans etmesine izin vermesi için ona yalvardı. Müdire başta buna razı olmadı fakat beşinci ve altıncı sınıftaki kızlar da ona yalvardılar ve Herr Din Profesörü de, «Hadi, Frau Müdire, masum bir eğlence yaşamalarına müsaade edin,» dedi ve böylelikle gerçekten de dans için izin koparmış oldular. Geri kalanlarımız ise ya birbirimizle dans ettik ya da sadece seyrettik. Ve sonra Hella ve ben en önde sağ tarafta ayakta dururken muhteşem bir teğmen bize doğru geldi ve şöyle dedi: «İki arkadaşı küçük bir dans için ayırabilir miyim?» dedi. «Eğer isterseniz,» dedim ve onunla uzaklaştım. Bir teğmenle dans etmek muhteşem bir şey. Sonra aynı teğmen Hella ile de dans etti ve Hella akşam eve dönerken teğmenin aslında ilk olarak kendisiyle dans etmek istemiş olduğunu fakat benim «eğer isterseniz» cevabıyla çok hızlı davrandığımı ve elimi onun omzuna koyduğumu söyledi. Elbette ki doğru değil bu fakat insanın en iyi arkadaşıyla kavga etmesine degecek bir şey de değil ve zaten sonuçta her ikimizle de dans etti. Ne yazık ki çok uzun süre dans edemedik çünkü sıcaktan çok bunalmıştık. Ah, neredeyse unutuyordum, siyah bıyıklı bir yüzbaşı da Frau Doktor M'yi selamladı çünkü birbirlerini önceden tanıyorlardı. Frau Doktor M. kıpkırmızı kesildi, o yüzden de belki de evleneceği, bu adamdır, Herr Profesör Wilke ve Yahudi profesör değil. O olması beni çok daha fazla memnun ederdi. Zira bu ordu mensuplarının tümü de öylesine muhteşemdiler ki. Biz ayrılmadan önce teğmenlerden biri de koca bir demet gül getirdi, subaylar da her bir öğretmene birer tane verdiler yani bayan öğretmenlere demek istiyorum. Sonra da müthiş komik bir şey oldu. Altıncı sınıflarda yaşından son derece büyük görünen adeta 24 yaşında olduğu zannedilebilecek bir kız var ve «bizim» teğmenimiz ona da bir tane gül verdi. Bunun üzerine kız da şöy-

le dedi: «Hayır, teşekkürler, ben öğretmenlerden biri değil altıncı sınıf öğrencisiyim.» Herkes kahkahalara boğuldu ve kız da bir hayli bozuldu çünkü teğmen öğretmenlerden biri sanmıştı. Herr Din Öğretmeni de kıza şöyle dedi: «Tschapperl, sen de o gülü alabilirdin pekâlâ da. Fakat aslında kız reddetmekte fazlasıyla haklıydı. Orada en azından 20 adet subay olduğunu sanıyorum. Elbette Hella teğmene bir albayın kızı olduğunu söylemişti. Onu tekrar görebilip göremeyeceğimizi merak ediyorum.

Bütün bunları geziden dört gün sonra yazıyorum. Dora, dün, bana biz teğmenle dans ederken Herr Din Öğretmeninin Müdire Hanım'a, «Şu genç Lainer'e de bakın bir; küçük çapkın, teğmene nasıl da gözlerini süzüyor,» dediğini söyledi. Gerçekten göz süzmek mi? Hiç de gözlerimi süzmedim ben üstelik göz süzmek de ne demekmiş zaten? Elbette gözlerimi de kapatmadım; çünkü eğer kapatsaydım muhtemelen yere düşerdim ve herkes de bana gülerdi. Ve ben de bana gülünmesinden hiç mi hiç hoşlanmıyorum. Bütün gezi boyunca Dora'yı çok ender gördüm ve dans da etmedi. Son derece iğneleyici bir biçimde şöyle dedi: «Elbette hayır çünkü beyaz elbiseler giymiş olsak bile sonuçta hâlâ matem tutmaktayız; fakat sen bir çocuksun sadece; bu tür şeylerin senin için bir önemi olmaz,» dedi. *Bu tür şeyler*, sanki korkunç bir şey yapmışım gibi. Annemi kesinlikle ondan daha az sevmiyordum ben ve onu hiç unutmayacağım. Babam ise o kadar farklı ki; dünden önceki günün akşamı şöyle demişti: «Demek benim küçük cadım bir kalbi fethetmiş; çok erken başlıyorsun. Fakat bir subayla arkadaşlık etmenin hiçbir faydası olmaz, küçük cadı, çok pahalıdır onlar.» Fakat ben bir teğmenle beraber olmak isterim, o zaman onunla bir uçağa binerdim yükselirdik, yükselirdik ta ki her ikimizin de başı dönene kadar. Dünkü din dersinde de Herr Profesör içeri girerken kahkahalarla gülüyordu ve şöyle dedi: «Hey, Lainer dünya hâlâ senin etrafında mı dönüyor. Herr Teğmen o zamandan bu yana uyuyamadı da.» Bu yüzden onu tanıdığını varsayıyorum. Çok büyük olasılıkla o böyle demiş olsa da yine de benim yüzümden uykularının kaçmadığından tamamıyla eminim. Keşke adının

ne olduğunu bilseydim, Leo belki de veya Romeo; evet, Romeo, bu, ona hayranlık uyandıracak kadar çok yakışırdı.

26 Haziran. Dün tam ben yoğun bir biçimde yazarken Alma Hala, Marina ve o sırada kopmuş olan bütün o patırtının gerçek sorumlusu olan züppe Erwin ile birlikte çıkageldi. Annem öldüğü için onlarla tekrar görüşmekteyiz. Annemin Alma Hala'dan çok hoşlandığını sanmıyorum, Alma Hala da ondan hoşlanmazdı. Tıpkı babam ve Dora Teyze gibi bilhassa birbirlerine tutkun oldukları söylenemez. Pek çok ailede de durum böyledir, babalar, annelerin erkek ve kız kardeşlerinden pek fazla hoşlanmazlar ve bu durum karşılıklıdır. Nedenini merak ediyorum. *O teğmenin* bir nişanlısı olup olmadığını da merak ediyorum, büyük olasılıkla vardır ve nasıl biridir acaba? Onun en çok kahverengi saçlardan mı, sarı saçlardan mı yoksa siyah saçlardan mı hoşlandığını bilmek isterdim. Fakat ziyarete gelecek olursak! Elbette Marina ve ben birbirimize karşı *bir hayli* mesafeliyiz. Bir öğretmen okuluna gidiyor olduğu için öylesine kibirli ki. Sanki bu çok muhteşem bir şeymiş gibi. Lise çok daha önemli çünkü liseyi bitirenler daha sonra üniversiteye gidebiliyorlar fakat öğretmen okulunu bitirenler için durum böyle değil; üstelik onlar İngilizce ve Fransızca'yı da doğru dürüst öğrenemiyorlar çünkü orada bunlar sadece seçmeli dersler. Alma Hala biri bizim iyi görünmediğimizi söyleyecek olursa bunun babamı kızdırdığını çok iyi biliyor bu yüzden şöyle dedi: «Niçin Dora çok fazla çalışmış gibi görünüyor; Tanrı'ya şükürler olsun artık bitti sayılır, üstelik karşılığında çok da fazla bir şey de elde edemeyecek; bir kız için öğretmen olmak gerçekten de daha iyi.» Erwin ise sandalyesine yayıldı ve «Haliya tükürmeme izin verir misin?» dedi. «Bunu yapabilecek kadar terbiyesizsin. Müstakbel öğretmen Marina'nın niçin seni bu yüzden bir güzel pataklamadığını bir türlü anlayamıyorum,» dedim ben de. Sonra Alma Hala işe karıştı. «Ne oldu çocuklar? Hangi oyunu oynuyorsunuz?» «Hiç de bir oyun değil bu; Erwin haliya tükürmek istiyor ve bunun uygun olacağını düşünüyor-muş gibi görünüyor.» O zaman halam ona İtalyanca bir şeyler söyledi ve o da babamın arkasından bana nanik yaptı; fakat ben

onu görmezden geldim; küçük domuz ama yine de benim kuzenim o! Kamillo'nun da en az Bub kadar kaba olduğunu düşünüyordum. Fakat onu hiç görmedik çünkü asteğmen olarak son iki yıldır Japonya'da bulunuyormuş. Matem tutmak Marina'ya hiç ama hiç yakışmıyor; taşralı bir görünümü var ve bunu bir türlü üzerinden atamıyor. Elbiseleri fazla uzun ve geçen eylülde 17 yaşına girmesine rağmen hâlâ r-----den en ufak bir iz bile yok; insanda tiksinti uyandıracak kadar da zayıf.

27 Haziran. Herr Müfettiş bugün sınıfımıza geldi, bu kez Fransızca dersinde. Frau Doktor Dunker onun ziyaretleri karşısında daima müthiş heyecanlanır ve dersin başında bize şöyle dedi: «Kızlar, Müfettiş bugün geliyor; aklınızı başınıza toplayın ve lütfen beni müşkül durumda bırakmayın,» dedi. O halde Oswald'ın, daima müfettişlerin öğrencileri değil aslında öğretmenleri teftiş etmeye geldiğine dair sözleri doğru olsa gerek. «Teftişte» der Oswald sık sık, «Her bir öğrenci öğretmeni avcunun içinde tutar.» İlk olduğum için elbette en önce ben çağırıldım ve «trotteur»un ne anlama geldiğini kesinlikle hatırlayamadım. «Trottel» [aptal] diyecek halim yoktu elbette. Sonra Anneliese dönüp bana fısıldadı fakat onun fısıldadığı şeyi söylemeyecektim elbette, bu yüzden tıpkı bir baykuş gibi sessizliğimi korudum. Sonunda Herr Müfettiş, «Cümleyi sağdan sona doğru tercüme et o zaman anlamını kavrayacaksın,» dedi. Fakat ben bunda da bir mantık göremedim zira cümledeki kelimelerin bir tekini olsun bilemezsem cümlelerin hiçbir anlamı olmaz veya en azından taşıması gereken anlamı taşımaz. Şayet Hella ---den dolayı bugün okulda bulunmuyor olmasaydı o bana fısıldayabilirdi. Sonradan Frau Doktor Dunker hiç kimseye güvenmenin mümkün olmadığını ve benim aslında en iyi notu hak etmiyor olduğumu söyleyerek bana sitem etti. «Ve bütün bunların arasında en aptalca olanı da böyle basit bir kelimeyi bilemediğin zaman gülmüş olmandı.» Ona aklımdan geçen ilk düşüncenin kelimeyi «Trottel» olarak tercüme etmek olduğunu söyleyemedim elbette. Görünmeyen bir çeviri bizim için biraz fazla zor gerçekten de.

28 Haziran. Öğretmenler Toplantısı bugün. Bir kınama veya karnemde kötü bir davranış notu alıp almayacağımı bilmediğim için diken üstündeyim sürekli. Korkunç olurdu bu. Böylesi bir durum Hella için o kadar da büyük önem arz etmiyor çünkü babası harekâta yer almak üzere Macaristan'a veya Bosna'ya henüz gitti, o döndüğü zaman da tatil başlamış olacak ve kimse artık karneleri çok da fazla kafasına takmayacak. Yani yarın durumu öğrenmiş olacağım. Ah, pardon yarın tatil ve ondan sonraki gün de pazar. Dolayısıyla iki buçuk gün daha «gergin gergin ortalar-da dolaşmak» zorunda kalacağım fakat Goethe'nin tarif ettiğinden daha farklı türden bir gerginlik olacak bu.

30 Haziran. Dün ve bu öğleden sonra Dora'nın mezuniyeti dolayısıyla evdeydik. Bruckner'ler, bir nekahet evinde olan bir teyzelerini ziyaret etmek üzere Breitenstein'e gittiler, bu yüzden de onlarla gidemedim. Akşam, yemek için Türkenschanz Parkı'na gittik fakat orada hiçbir şey yoktu. Bu arada gezide «masum çocuğun» tavrı hakkında hiçbir şey yazmadım henüz. Teknede Hella ve benim etrafımızda dolanıp durmaya başladı ve bizim kendisiyle konuşmamızı sağlamaya çalıştı, dolaylı yoldan elbette! Fakat başaramadı; Hella böyle konularda olağanüstü bir zekâyâ sahiptir; sadece ona bakmakla yetindi. Aslında onun için biraz üzölmüyor da değilim çünkü bizden başka hiç yakın arkadaşı yok; fakat Hella şöyle dedi: «Bu işten bıkmadın mı artık? Aynı sosun içinde bir kez daha mı pişirilmek istiyorsun?» Ve Hella'nın şapkası suya düştüğü zaman ve biz hâlâ kahkahalar atarak onun arkasından bakmaktayken birdenbire Anneliese'nin tam arkamızda durmuş kulakları çok kolay ağrıyabildiği için akşam vaktini düşünerek beraberinde getirmiş olduğu zarif bir dantel şalı Hella'ya uzattığını fark ettik. «Bu şalı kullanmak istemez misin? Böylelikle Viyana'ya şapkasız dönmek zorunda kalmazsın.» «Lütfen kendini zahmete sokma, ben başım açık dolaşmaya son derece alışkınım.» Fakat bu sözleri söyleyiş *biçimi*, tıpkı bir kraliçeyi andırıyordu bunları söylerken. Bunu nasıl başardığını ondan öğrenmem şart. Boyu benimkinden daha kısadır aslında fakat böylesi anlarda tıpkı yetişkin bir

hanımefendi gibi görünür. Bunu ona da söyledim; ve o da cevabı yapıştırdı. «Sevgili Rita, böyle bir şeyi öğrenemezsin; o *doğuştan gelir.*» Bu beni daha da fazla rahatsız etti; çünkü o daima bir subayın kızının diğerlerinden farklı olduğunu düşünüyor gibi.

1 Temmuz. Tanrı'ya şükürler olsun, her şey umumi bir skandala dönüşmeksizin olup bitti. Frau Doktor M. koridorda benimle konuştu, «Lainer, ucuz kurtuldun. Eğer seni savunan birtakım sesler yükselmeseydi gerçekten bilemiyorum ----» dedi. Sonra ben de «Çok eminim ki, Frau Doktor, siz beni tek başınıza kötü bir davranış notundan kurtardınız,» dedim. Ve onun elini öptüm. «Hadi oradan, seni küçük şımarık, bir yanınla bir çocuksun sadece ve diğer taraftan da kafan yetişkinlerin onlar olmaksızın da pekâlâ da yapabileceği düşüncelerle dolu,» dedi.

Ne de olsa insan kendi *düşüncelerine* söz geçiremiyor; ve bu yüzden de gelecekte kendileriyle *bu türden şeyleri* konuştuğumuz kişiler hakkında daha dikkatli olmamız gerekiyor. Geziyle ilgili bahsetmeyi unuttuğum bir şey daha: Trenle Viyana'ya döndüğümüzde ebeveynlerin çoğu bizi karşılamak üzere Viyana'ya gelmişti; babam da oradaydı ve «masum çocuğun» annesi de öyle. Tanrı'ya şükürler olsun babam onu tanıımıyordu. Trenden inerken büyük bir itiş kakış oldu çünkü hepimiz de ailelerimizi bulmaya çalışıyorduk, o sırada birdenbire Hella'nın sesini duydum: «Hayır, Madam, çocuğunuz bizim gibi kötü arkadaşlarla birlikte değil.» Hemen döndüm ve Hella'yı kendisine, «Merhaba, sen, benim küçük Anneliese'mi gördün mü?» diye sormakta olan Frau von Zerkwitz'in önünde dururken buldum. Yanıt ise muhteşemdi; ben asla taşı böyle gediğine oturtamazdım. Tiyatrodaki yaşlı bir beyefendi Hella'ya orada yalnız olup olmadığını sorarken de bunun aynısı olmuştu, bu soru üzerine Hella da onu terslemişti. Adam da şöyle demişti: Bir Yahudi kadar küstah veya küstah bir Yahudi. Çok saçmaydı bu, öncelikle hazırcevaplık hiç de bir küstahlık sayılmayacağı için ikinci olarak da bundan bir insanın Yahudi olduğu için bu davranışta bulunabileceği sonucu çıkarılamayacağı için. Bu yüzden Hella da ona

şöyle söyleyerek meseleyi halletmişti: «Hayır, bir hata yaptınız, siz kendi türünüzden bir insanla konuşmakta değilsiniz.»

Ayın altısında ayrılıyorruz; fakat biz Dora'nın mezuniyeti dolayısıyla ayın 11'ine kadar burada kalacağız. Sonra da Tirol'de Fieberbrunn'a gidecek ve bu sefer bir otelde kalacağız, bu yüzden öylesine memnunum ki. Hella geçen yıl orada harika vakit geçirmişti.

2 Temmuz. Tanrım, bugün, ben....., hayır, bunu açıkça yazamam. Fizik dersinin ortasında, gözden geçirme esnasında, ben özel olarak hiçbir şey düşünmezken Fräulein N. elinde imzalanması gereken bir kâğıtla içeri girdi. Hepimiz ayağa kalkarken ben kendi kendime şunu düşündüm: Hey, bu da nesi? Ve sonra birdenbire zihnimde bir şimşek çaktı: Aha! Teneffüste Hella bana fizik dersinde niçin o kadar kızardığımı ve yanımda hiç şekerleme olup olmadığını sordu. Ona gerçek sebebi doğrudan söylemek istemedim, bu yüzden şöyle dedim: «Yok canım, sıkıntıdan neredeyse uyuyakalmıştım ve Fräulein N. içeri girdiği zaman da bu beni irkiltti.» Eve dönerken çok sessizdim ve öylesine yavaş yürüyordum ki (zira elbette insan... olduğu zaman hızlı yürümemeli.) Hella şöyle dedi: «Buraya bak, bugün neyin var senin, müthiş ciddi görünüyorsun. Benim haberim olmaksızın âşık mı oldun ya da yoksa *en sonunda?*..» Bunun üzerine ben de, «*Yoksa en sonunda!*» dedim. O zaman o da, «Ve şimdi bir kez daha eşitlendik,» dedi ve yolun ortasında beni öptü. Bu sırada yanımdan iki öğrenci geçiyordu ve öğrencilerden biri, «Bana da bir tane verir misin,» diye sordu. Ve Hella da şöyle dedi: «Evet sana da bir tane vereceğim ama bu yanağını yatacak.» Bu yüzden de hızla uzaklaştılar. Bugün onlara gerçekten hiç mi hiç ihtiyacımız yoktu: Bugün!.. Hella benden *bu konu hakkında her şeyi* anlatmamı istedi fakat söyleyecek hiçbir şeyim yoktu gerçekte fakat o *söylemeyeceğim* kanaatine vardı. Gerçekten de son derece nahoş bir durum bu ve bu akşam Dora yüzünden müthiş dikkat sarf etmem gerekecek. Fakat teyzeme söylemem gerek çünkü bir K---- B---- istiyorum. Çok korkunç bir şey olacak bu. Hella'nın durumu farklıydı çünkü öncelikle baş-

lamadan önce korkunç kramplar geçirdiğinden annesi kendisine bir şey anlatılmasına gerek kalmaksızın her şeyi anlamıştı ve ikinci olarak da o, onun *annesiydi* sonuçta. Ne olursa olsun kesinlikle Dora'ya hiçbir şey söylemeyeceğim çünkü bu, beni daha da mahcup hissettirir. K--- B---ye gelince 80 yaşına da gelsem kesinlikle onu gidip kendim almayacağım. Ve babamın durumdan haberdar olması da korkunç olur. Erkeklerin de bunu bilip bilmediklerini merak ediyorum; sanırım karıları söz konusu olduğunda bilmeleri gerekiyordur; fakat ne olursa olsun kızları hakkında hiçbir şey biliyor olamazlar.

3 Temmuz. Sonuç olarak Dora öğrendi. Çünkü soyunmadan önce ışığı söndürdüm ve bunun üzerine Dora da beni tersledi: «Tanrı aşkına ne yapmaya çalışıyorsun, ışığı hemen tekrar yak.» «Hayır, yakmayacağım.» O zaman geldi ve ışığı kendisi açmak istedi: «Ah, lütfen ben yatağa girinceye kadar bekle.» «O-o-h, bu o mu,» dedi Dora, niçin daha önce söylemedin? Ben kendiminkileri daima senden sakladım ama o zaman henüz senin bir şeyin yoktu.» Ardından hayli uzun bir süre boyunca konuştuk ve annemin kendisini ----- olduğu *zaman* bana her şeyi anlatmakla görevlendirdiğini söyledi. Annem ona bu konuda her şeyi anlatmış fakat bunları bir kıza yine bir başka kızın anlatmasının onun için daha iyi olacağını söylemiş çünkü o zaman bu durum daha az utandırıcı olurmuş. Annem ayrıca Hella'nın ocakta ---- olduğunu da biliyormuş. Fakat nasıl? Ben bunu hiçbir zaman ifşa etmemiştim. Işıkları söndürdüğümüzde gece yarısını geçmişti.

6 Temmuz. Ah, öylesine mutsuzum ki, bugün karnelerimizi almaya ve Frau Doktor M'ye veda etmeye gittiğimiz zaman o müthiş tatlı davrandı ve ziyaretin sonunda şöyle dedi: «Umarım benim yerime gelecek öğretmene çok fazla sorun çıkarmazsınız.» Önce anlamadık çünkü sadece aynı öğretmenin her zaman aynı sınıfla ilgilenme olasılığının belirsiz olduğunu kast ettiğini sandık fakat sonra o şöyle dedi: «Okuldan ayrılıyorum çünkü evleneceğim.» O zaman kalbime bir bıçak sokulmuş gibi hissettim ve, «Ah, doğru mu bu,» dedim. «Evet, Lainer, tama-

mıyla doğru.» O zaman bütün kızlar onun etrafında toplandılar ve elini öpmek istediler. Bir an için hiç kimse konuşmadı ve sonra Hella şöyle dedi: «Frau Doktor, size bir şey sorabilir miyim? Fakat kızmamalısınız.» «Tamam, sor bakalım!» «Carnuntum'da tanıştığımız yüzbaşı mı?» Bir an için bir hayli şaşkınlığa kapıldı, sonra kahkahalarla gülmeye başladı ve şöyle dedi: «Hayır, Bruckner, o değil çünkü onun zaten bir karısı var.» Sonra ona karşı Hella ve benim gibi, müthiş bir bağlılığı olmayan Gilly şöyle dedi: «Frau Doktor, lütfen bize kiminle evleneceğinizi söyleyin. «Bu bir sır değil ki, Heidelberg'den bir profesörle evleneceğim.» Bu yüzden de liseden ayrılmak zorunda. Bu durum tatilimi tek kelimeyle mahvetti. Hella'nın müthiş fikirleri olur. Kızlar Frau Doktor'u tek başına bırakamazlardı ve hepsi de onunla birlikte eve yürümek istediler. Bunun üzerine o şöyle dedi: «Sevgili kızlar, bu olanaksız çünkü Purkersdorf'a ebeveynlerimi görmeye gidiyorum.» Ve sonra Hella'nın aklına harika bir fikir geldi. Diğerleri ise şöyle dediler: «Lütfen sizinle şehir merkezine kadar yürümemize izin verin,» ve sonunda o da bunu yapmalarına izin verdi. Fakat Hella, «Gel benimle,» dedi aceleyle onlardan önce şehir merkezine gittik ve geri dönebilecek kadar zamanımız olabilsin diye Hütteldorf için bilet aldık ve böylelikle de o geldiği ve diğer kızlar da girişe kadar ona eşlik ettiği zaman biz orada peronda beklemekteydik. Elbette ikinci sınıf bilet almıştık çünkü Hella bir subay kızı olduğu için üçüncü sınıfta seyahat edemez ve ayrıca Frau Doktor M. de daima ikinci sınıfta seyahat eder. Ve her ne kadar hava müthiş sıcak olsa da uçümüz iki kişilik bir koltukta beraber oturduk. Bize karşı çok iyiydi; bize bir fotoğrafını vermesi için ona yalvardık ve o da bir tane göndereceğine dair söz verdi. Sonra ne yazık ki Hütteldorf'a geldik. «Şimdi kızlar, inmeniz gerek.» O zaman ikimiz de hıçkırarak ağlamaya başladık ve o bizi öptü! O kutsal anı ve o eşsiz yolculuğu hiçbir zaman unutmayacağım. Tren görüş alanımızdan çıkana kadar ona mendillerimizi salladık ve o da *bize salladı*. Biletlerimizi teslim etmek istediğimiz zaman Hella her yere baktı fakat çantasını bulamadı; onu bilet ofisinde unutmuş olsa gerekti. Neyse ki be-

nim bütün temmuz harçlığım yanımdaydı ve böylelikle de fazlalık için gereken ücreti ödeyebildim ve sonra ara sıra olduğu gibi keskin bir zekâ örneği gösterdim; ve üçüncü mevkide yolculuk ettiğimiz ve sadece ikinci mevki kapısından çıkmış olduğumuzu söyledim; böylelikle de çok fazla ödemek zorunda kalmadık; işin doğrusunu hiç kimse bilemezdi; hem bu türden aldatmaların hiç kimseye bir zararı da dokunmaz. Elbette Hella bunun, kendisi için o günün hatırasına zarar vereceğini söylese de gerçekten de üçüncü mevki ile geri döndük. Benim içinse bu türden şeylerin hiçbir önemi yok. Eve ulaşabildiğimizde saat biri çeyrek geçiyordu ve Dora Teyze beni çok sert bir biçimde azarladı. Frau Doktor için kütüphanede bazı kitapları düzenlemiş olduğumu söyledim fakat Dora saat 12'de liseyi araştırmış ve orada kimseyi bulamamış. O sırada biz çoktan gitmiştik dedim ve yolun bir kısmını Frau Doktor M. ile gitmiş olduğumuzu söyledim çünkü evleneceği için okuldan ayrılıyordu. O zaman Dora bir hayli şaşırdı ve, «Ah, şimdi anlıyorum,» dedi. Geçen gün öğretmenler toplantısı hâlâ devam etmekteyken toplantının yapıldığı odaya girmek zorunda kalmış, öğretmenler bir nişan hakkında konuşmaktarmış ve Fräulein Thim şöyle diyormuş: «Herkes bir üniversite profesörü elde edecek kadar şanslı değil.» Bu sözler kesinlikle ona yönelik olarak söylenmiş olmalı. Thim ise kesinlikle değil bir üniversite profesörü bir hademe bile elde edemez. Bugün (Bu satırları iki günü kapsamak üzere yazıyorum.) öylesine güzel bir sürprizle karşılaştım ki; o, bana bir fotoğrafını göndermiş, tek kelimeyle muhteşem!.. Babam onun, fotoğrafında gerçekte olduğundan daha iyi görüldüğünü söylüyor. Böyle bir şey kesinlikle söz konusu değil, mükemmel bir güzelliğe sahip o, çok güzel gözleri ve tinsel yüz ifadesiyle. Elbette Hella'ya da bir fotoğraf göndermiş. Fotoğraflar için yapılan deri cep kılıflarından alacağız, böylelikle nereye gidersek gidelim onları yanımızda taşıyabiliriz. Fakat tatil sonrasına kadar beklemek zorundayız çünkü Hella kendi parasını kaybetti ve ben de kendiminkinin neredeyse tamamını mevki farkını ödemekte kullandım. Ve böyle bir deri kılıf da üç krona mal olacaktır. Ba-

bamda bazı yırtılmayan şeffaf zarflar var ve onlardan iki tanesini isteyeceğim. Geçici bir çözüm işlevi görecekler.

Dora'nın mezuniyeti yarın. Her ne kadar bütün konularda bir hayli bilgi sahibi olsa da son derece heyecanlı. Sınavda çok kolay bir biçimde hata yapılabileceğini söylüyor. Fakat babam konuya karşı son derece ilgisiz oysaki geçen yıl Oswald'ın ile bir hayli ilgilenmişti ve zavallı sevgili anneciğim de müthiş endişelenmişti: «Pöh» diye burun kıvırmıştı Oswald da: «Çok yakında onlara endişelenmelerine hiç gerek olmadığını göstereceğim; insanın sınavda gereksinim duyacağı tek şey *küstahlık*; işin bütün sırrı burada!» demişti. Ve sonra çektiği telgrafta yazılı olan tek şey «durch» [doğrudan] idi, zavallı anneciğim yine büyük bir endişeye kapılmış ve bunun *durchgefallen* [başarısız] anlamına gelebileceğini düşünmüştü. Fakat elbette *durchgekommen* [geçti] anlamına geliyordu çünkü bu sırada ikinci telgraf da gelmişti. Ve babam da Oswald'ın dönüşünü kutlamak üzere Rodaun'a iki şişe şampanya getirmişti. Dora'nın mezuniyetinden sonra ise bu türden bir şey söz konusu bile olmayacak çünkü annem artık bizimle değil; annemin sadece iki buçuk ay önce hâlâ hayatta olduğunu düşünmek bile bana kendimi berbat hissettirmeye yetiyor oysaki şimdi - - -

9 Temmuz. Bu sabah Dora sınavdayken (derece ile geçti) tek başıma mezarlığa gittim. Dora Teyze'ye Hella ve annesi ile alışverişe gideceğimi söyledim, Hella'ya ise teyzem ile birlikte gideceğimi. Böylelikle de Pötzleinsdorf'a giden tramvaya bindim ve sonra mezarlığa kadar yürüdüm. İnsanların mezarlığa daima tek başına gitmeleri gerekir. Orada benden başka hiç kimse bulunmuyordu. Uzun süre kalmaya cesaretim yoktu çünkü eve geç kalmaktan korkuyordum. Pötzleinsdorf'a kadar olan yol inanılmaz uzundu ve insan yalnızken yol daima çok daha uzun gelir. Ve mezarlıktan çıkarken yanlış bir yoldan döndüğüm için kendimi Türkenschanze yakınlarında hayli ıssız bir caddede buldum. Bu türden şeyler son derece tuhaf gelir insana ve uzun bir süre boyunca da yolu sorabileceğim tek bir kişiye bile rastlamadım. Sonra şans eseri yol boyunca gelmekte olan yaşlı bir hanım

ancak bir sonraki dönemeçten tramvay hattına geri dönebileceğimi söyledi. Ve tam oraya vardığımda da bir Pötzleinsdorf aracı geliyordu. Dolayısıyla da ona bindim ve Dora'dan çok önce evde olabildim. Fakat Hella öğleden sonra hiç istemeden dahi olsa neredeyse beni ele veriyordu. Neyse ki o sırada tümü de mezuniyetle ilgili olarak konuşmakta olduklarından durumu düzeltmem mümkün olabildi. Şimdi Dora mezun olduğuna göre bana *birtakım şeyler* konusunda çok daha fazla şey anlatması gerekecek; bunu yapacağına söz vermişti. Mezuniyetten önce müthiş bir biçimde ineklediğinden daima çok yorgun oluyordu fakat şimdi hepsi geride kaldı artık ve ben de tatillerde asla hiçbir iş yapmam. Tatiller ne içindir ki hem? Frau Doktor Dunker aslında bana sadece «Geçer» not vermişti; müthiş bir kabalık bu onun için; ve üstelik üç yıl boyunca daha *ondan* ders almak zorundayım. Şimdi hiçbir şey beni Fransızca hakkında endişe duymaya ikna edemez çünkü o bana takmış durumda ve ne zaman bir öğretmen birine takacak olsa o kişi ne kadar çalışırsa çalışsın hiçbir yararı olmaz. Frau Doktor M. ile ise o kadar farklıydı ki. Biraz önce onun fotoğrafına o kadar uzun süredir bakmaktaydım ki gözlerim yanmaya başlamıştı; fakat bugün hakkında yazmayı bitirmek zorundaydım: Biri bir defa ya da iki defa aptallık yapsa dahi bunu asla o kişiye karşı kullanmazdı, asla, asla, asla- - tatlı melek!

10 Temmuz. Yarın F'ye gidiyoruz; öyle mutluyum ki. Bugün korkunç sıkıcıydı çünkü Hella dün 6 hafta kalacağı Berchtesgaden'e gitti, dönüşte de Salzburg'a gidecek ve muhtemelen Dora Teyze beni iki günlüğüne Salzburg'a götürecektir, böylelikle de Hella Macaristan'a gitmeden önce birbirimizi görebileceğiz. O çok şanslı! Ben bu yıl K—M—'ye gidemiyorum çünkü eylül ortasına kadar F'de kalacağız. İsim günü hediyelerimi bugün aldım çünkü aralarında seyahat için bazı şeyler de vardı: Siyah deri kayışlı, siyah bir seyahat çantası, kısa siyah kenarlı yarım düzine yas mendili, tahta işlemeciliği için birtakım araç gereç ve Hella'dan yolculuk için devasa bir kutu şekerleme. Hella'sız bir dünya berbat bir yer. Umarım onunla aynı gün evle-

niriz çünkü annem daima şöyle derdi: «İki kız arasındaki en sıcak dostluk dahi daima ikisinden biri evlendiği zaman bozulur.» Sanırım diğeri evlenmediğinden dolayı rahatsızlık duyduğu için. Frau Doktor M'nin düğününün nasıl olacağını merak ediyorum ve onun *her şeyi* bilip bilmediğini; çok büyük olasılıkla hayır fakat eğer bilmiyorsa sanırım annesi, evlenmeden önce ona her şeyi anlatacaktır. Dora dün bana annemin bir defasında şöyle demiş olduğunu söyledi: «Bir kız her türlü yanlış fikri sokar kafasına fakat gerçeklik tamamıyla farklıdır.» Fakat bizim durumumuz için geçerli değil bu; çünkü biz her şeyi son derece kesin bir biçimde biliyoruz hatta her düğmeyi açmak gerektiğini bile; oh, hayatım, bunu asla unutmayacağım! Oswald ayın 20'sinde F'ye geliyor çünkü önce birkaç günlüğüne Münih'e gidecek.

12 Temmuz. Burası güzel bir yer; her tarafta dağlar ve yine dağlar var ve biz onların tümüne de tırmanacağız; ah, o kadar eğleniyorum ki. Kesinlikle günlük tutamıyorum; onun yerine bir haftalık tutmam gerekecek. Fakat Hella'ya en azından iki günde bir yazmalıyım. Edelweiss pansiyonunda kalıyoruz; yaklaşık 40 ziyaretçi var; en azından akşam yemeğinde sayabildiğimiz bu kadardı. Salonda asılı bir ziyaretçi listesi var ve onu başından sonuna kadar incelemem gerekiyor. Seyahat bir hayli sıkıcı geçti çünkü Dora'nın başı korkunç ağrıyordu, bu yüzden de bütün gece boyunca hiç konuşamadık. Gecenin yarısını koridorda durarak geçirdim. Salzburg'da bir yerde korkunç bir yangın vardı; hiç kimse de onu söndürmüyordu; sanıyorum hiç kimse ondan haberdar değildi. Pansiyon güzel bir biçimde döşenmiş, her yerde halılar var; salonda çok sayıda heykel grupları bulunuyor. Her şeyden müthiş memnunuz. Öğle yemeğinde 4, akşam yemeğinde de 2 çeşit yemek veriliyor. Her masada çiçekler var. Babam onları yeterince sık değiştirip değiştirmediklerini bekleyip görmemiz gerektiğini söylüyor. Babamın kendisine muhteşem bir biçimde yakışan yeni bir tüvit takım elbisesi var çünkü babam çok uzun boylu ve aristokrat görünümlüdür. Bizim de ince siyah pamuklu kumaştan ceket ve eteklerimiz ve siyah dantel bluzlarımız var ayrıca beyaz mantolarımız, eteklerimiz

ve beyaz bluzlarımız ile açık gri tüvit elbiselerimiz de var. Çünkü babam gerçekten de çok haklı: Matem sizin *kalbinizdedir, elbiselerinizde* değil. Yine de şimdilik siyah giymeyi sürdüreceğiz fakat havalar müthiş ısınırsa diye beyaz giysilerimiz de var. Bugün evin çok yakınındaki bir kayalıktan büyük bir demet Alp gülü topladık. Dora annemin resmini de beraberinde getirmişti ve çiçekleri onun önüne koydu; ne yazık ki ben kendiminkini unuttum. Wildeck'in veya diğer dağlardan birinin tepesine tırmanmak isterdim. Oradan kendim için beyaz alpyıldızları toplamak güzel olurdu. Fakat babam dağcılığın bizim yaşlarımız için uygun olmadığını söylüyor. Buradaki banyolar görünüşe göre hep çok soğuk sadece yaklaşık olarak 54 derece veya en fazla 60 derece. Dr. Klein ancak su bir hayli ılık olduğu zaman banyo yapmamız gerektiğini söyledi. Fakat görünen o ki bu da pek sık gerçekleşemeyecek. Henüz kimseyle tanışabilmiş değiliz fakat bizimkinden iki masa ötede Boşnak bluzları giyen iki kızın görünüşünden hoşlanıyorum. Belki onlarla tanışırız. Bir plan boşa çıkmış durumda. Akşamları Dora ile her türden önemli şeyler hakkında konuşmak isterdim fakat bu imkânsız çünkü Dora Teyze de bizim odamızı paylaşıyor. Can sıkıcı bir başka şey daha: Babamın odasının gezinti yerine bakan güzel bir verandası var bizim odamız ise sadece bahçeye bakıyor. Manzara güzel elbette fakat ben babamın odasını çok daha fazla sevdim sadece üç kişi için fazlasıyla küçük; sadece bir yatak var ve mobilyaları da çok eski tarzda. Bu tür mobilyalardan nefret ederim; pansiyonu işleten hanım bunu *ampir (imparatorluk)* tarzı olarak adlandırıyor. Ama ben hayatında gerçek ampir stilinde döşenmiş tek bir oda dahi gördüğünü sanmıyorum.

15 Temmuz. Dün Dora ile ben dışarıda bir yürüyüşe çıkmışken Dora bana Dora Teyze hakkında pek çok şey anlattı. Richard Enişte'nin bir akıl hastanesinde çalıştığını mı yoksa oranın bir hastası mı olduğunu gerçekten de daha önce hiç bilmiyordum. Bir omurga hastalığı varmış, akli hiç yerinde değilmiş ve sık sık cinnet getiriyormuş. Akıl hastanesine gönderilmeden önce bir kez Dora Teyze'yi boğmaya çalışmış ve *bir başka yönden de*

ona *korkunç büyük bir zarar vermiş*. Nasıl olduğunu hiç anlamıyorum çünkü Dora Teyze'nin hiçbir zaman çocuğu olmadı. Ve Tanrı aşkına Richard Enişte'ye yönelik olarak böylesi bir gizlilik niçin? Fakat ne zaman bu konuda düşünecek olsam hiç kimse annemin hastalığı hakkında konuşmayı da asla istememişti. Hiçbir anlamı yok bu gizliliğin çünkü öncelikle insanları daima bir şeyler hakkında düşünmeye yöneltiyor, ikinci olarak da zaten uzun vadede her şey daima ortaya çıkıyor. Neyse en sonunda Dora Teyze, Richard Enişte'den öylesine büyük bir korku duymuş ki yatak odasının kapısını daima kilitli tutmaya başlamış. Delilik krizleri geçiren bir kocaya sahip olmak berbat bir şey olmalı. Babam bir keresinde Dora'ya şöyle demişti: Senin o Dora Teyzen kaprisleri ve kuruntularıyla bir insanı rahatlıkla delirtebilir. Elbette sözlük anlamında söylememişti bunu fakat teyzemin gerçekten herhangi birine bu kadar rahatsızlık verip vermediğini öğrenmek için onu dikkatlice gözlemem gerek. Çok büyük olasılıkla *bu konu* ile ilgili bir şeylerdir. Bana göre Alma Hala'nın çok daha fazla kaprisi ve kuruntusu var fakat yine de Franz Enişte hiçbir zaman delirmedi. Dora, Richard Enişte'nin bir 20 yıl daha yaşayabileceğini ve böylesi bir canavara bağlanmış olduğu için Dora Teyze adına müthiş üzüntü duyduğunu söylüyor. Ama niçin ona bağlanmış olsun ki? Ne de olsa akıl hastanesinde o ve Dora Teyze'ye hiçbir zararı dokunamaz. Dora bunu daha önceden bilmiyorum. Teyzem ancak annemin ölümünden sonra ona anlatmış. Dora bir erkeğe çılgınca âşık *olunmadığı müddetçe* hiç evlenmemenin daha iyi olduğunu düşünüyor. Ve o zaman da ancak *evlilik sözleşmesiyle!*.. O durumda *bu olasılık* dışarıda bırakılacaktır. Fakat ben daima bir evlilik sözleşmesinin genellikle çeyiz ve parasal ilişkiler yüzünden yapıldığını düşünmüşümdür; ve *böyle* bir amaç yüzünden de yapılabileceği aklımın ucundan bile geçmemişti. İki yıl önce yaz tatilinde tanışmış olduğumuz Frau Mayer böylesi şartlar altında evlenmiş. Fakat bu kafamı karıştırıyor benim çünkü eğer *bu* erkeklerin evlendikleri zaman talep ettikleri temel şeyse bir evlilik sözleşmesiyle hangi erkeğin tatmin olabileceğini anlamıyorum. Bir yerlerde bir yanlışlık

olmalı. Belki de Yahudiler arasında farklıdır çünkü Mayer'ler Yahudiydi.

21 Temmuz. Hayır, Hella'nın bu konuda haklı olduğunun ispatlanabileceğini aklımın ucundan bile geçirmemiştim. Bugün Anneliese'den 8 sayfa uzunluğunda bir mektup aldım. O sırada Hella beş günlüğüne evde kalmak zorunda kaldığında Anneliese'nin yeni girişimlerde bulunabileceğini söylemişti. Fakat onun korktuğu açıkça ortada. Bu yüzden de şimdi bana yazmış: Benim sevgili Rita'm! Sen benim yaşamımdaki tek dostumsun; nereye gitsem bütün kızlar ve herkes hoşlanır benden ve bana kızgınlıkla yüz çeviren sadece sen oldun. Sana ne gibi bir zarar verdim?.. Bana bir zarar verdi sonuçta; zira şayet Frau Doktor M., o insan kılığına girmiş melek olmasaydı korkunç bir gürültü kopabilirdi. Çok yalnız ve çok mutsuz olduğunu yazıyor; annesiyle Meran veya Bozen yakınlarındaki, hangisi olduğunu unuttum, şayet ona cevap yazarsam bakmam gerekecek, Gratsch Hydropathic'telermiş. «Masum çocuğu» hiçbir zaman affetmeyeceğime dair Hella'ya şeref sözü vermiştim. Fakat ne olursa olsun bir mektuba cevap yazmak sıradan bir nezaket göstergesidir sadece bir barışma anlamına gelmez hele dostluk anlamına hiç gelmez. Gratsch'ta kesinlikle hiç kız olmadığını söylüyor sadece en gençleri 32 yaşında olan yetişkin hanımlar ve yaşlı beyefendiler varmış! Brr. Ben olsam bu durumu acınacak derecede sıkıcı bulurdum biliyorum. Bu yüzden de ona yazacak fakat son derecede de mesafeli duracağım. Mektubu şu sözlerle bitiriyor: Mutsuz bir kızın yalvarışına kulak ver ve seni daima içtenlikle sevmiş olan birine karşı kalbini katılaştırma. Gerçekten çok güzel bu ve Anneliese daima en iyi kompozisyonları yazmıştır; Frau doktor M. sık sık onları över ve onun mükemmel stilinden bahsederdi; fakat o da Anneliese'yi gerçekten hiç sevmeydi. Ona hemen yazmayacağım dediğim gibi ancak birkaç gün sonra ve de dediğim gibi *son derece* mesafeli bir biçimde.

23 Temmuz. Bugün o iki kızla tanıştım, adları Olga ve Nelly, biri 15, diğeri ise 13 yaşında; henüz soyadlarını bilmiyorum fakat sadece Mariahilfestr'de deri mamulleri işiyle uğraştıklarını

biliyorum. Annelerinin saçları şimdiden bir hayli ağarmış, babaları ise Ağustos'un 8'ine kadar gelemeyecek. Bu öğleden sonra saat 4'te Brennfelden'e bir yürüyüş yapmayı planladık.

26 Temmuz. Her gün akşam yemeğinden önce yazmaya karar vermiştim çünkü akşam yemeklerinden sonra hepimiz hamaklarımızla ormana gidiyoruz. Sonuçta Anneliese'ye üç gün önce yazdım, onu diken üstünde tutmamak için fazla beklemeksizin. Hella'ya bu konuda henüz hiçbir şey yazmış değilim çünkü Anneliese'nin nasıl bir cevap vereceğini bilmiyorum. Hella Innichen'de krallara layık zamanlar geçirdiğini söylüyor fakat işin kötüsü krallara layık sözlerle ne demek istediğini söylemiyor; imza dahil olmak üzere ancak üç satır yazmış dolayısıyla elbette ben de ona her zamanki kadar çok şey yazmıyorum.

27 Temmuz. Dora Weiner'lerden pek hoşlanmıyor, onların son derece kibirli olduklarını düşünüyor. Taşrada bilhassa da köylü giysileriyle altın bilezikler ve zincirler takmanın hiç de uygun bir davranış olmadığını söylüyor. Haklı elbette fakat yine de ben o iki kızıdan bilhassa da genç olan Olga'dan çok hoşlanıyorum. Nelly öylesine pozlar takınıyor ki; onlar da bir liseye gidiyorlar, Hietzinger Lisesi; fakat Olga beşinci sınıfa giderken Nelly ikinci sınıfa henüz geçmiş. Dora ise onların hiçbir zaman Tuna Nehri'ni ateşe veremeyeceklerini söylüyor. Önemi yok, bunu yapmayı başkalarına bıraksak da olur. Yaptığımız yürüyüşten çok keyif aldık. Bugün de bütün günü onlarla geçireceğim. Babam diyor ki: Onlarla çok fazla görüşme, onlardan da çok çabuk sıkılacaksın.» Fakat ben Weiner'lerle böyle olacağını düşünmüyorum.

29 Temmuz. Yarın benim doğum günüm. Hiç hediye alıp almayacağımı merak ediyorum. Viyana'dan ayrılmadan önce onların birini almıştım bile, 3 çift ajurlu çorap, Dora Teyze vermişti, son derece güzeller ve ayaklarımda çok zarif görünüyorlar. Fakat onlara müthiş özen gösteriyor ve onları çok sık giymiyorum. Teyzem diyor ki: «Belki şimdi derslerini yaparken onları çekıştirmekten vazgeçersin.» Sanki tatillerde hiç ders yapıyormuşum gibi.

SON YARIYIL

On Dört Yaşından On Dört Buçuk Yaşına Kadar

30 Temmuz. Tanrı'ya şükürler olsun bu, benim 14.!!! doğum günüm; Olga benim 16 ya da en azından 15 yaşında olduğumu düşünüyor fakat ben de şöyle diyorum: Hayır, teşekkürler, 16 yaşında *görünmek gayet* hoş bir şey benim için fakat 16 yaşında olmayı istemem çünkü sonuçta ne kadar süre genç olabiliyor ki insan, sadece 2 veya en fazla 3 yıl. Fakat farklı hissetmeye gelince, Hella'nın hissettiğini söylediği gibi gerçekten bu türden hiçbir farklılık hissedemiyorum; sadece şimdi hiç kimse hatta Dora bile, beni bir çocuk olarak adlandıramayacağı için çok memnunum. «Çocuk» kelimesinden nefret ediyorum sadece annemin şöyle demesi dışında: «Benim sevgili çocuğum,» fakat o zaman da bu son derece farklı bir anlam ifade ediyordu zaten. Bütün doğum günü hediyelerimin içinde en çok annemin yüzüğünü sevdim; onu daima ama daima takacağım. Tam ağlamak üzereydim ki babam son derece tatlı bir biçimde şöyle dedi: «Ağlama, Gretel, 14! Doğum gününde ağlamamalısın, öyle ki bu *yetişkinlik* için güzel bir başlangıç olsun! Babam yüzüğün yanı sıra bana çok yakışan aynı zamanda çok da havalı görünen güzel, siyah inci bir kolye de verdi; sonra Theodor Storm'un Immensee kitabı, Dora Teyze'den siyah ajurlu çoraplar ve uzun siyah eldivenler ve Dora'dan da kol saatim için koyu gri, deri bir kayış. Fakat onu Viyana'ya geri dönüp de okula tekrar başlayıncaya kadar takmayacağım. Büyükbabam ile büyükbabam her zamanki gibi meyve gönderdiler fakat Oswald'dan hiçbir şey gelmedi. Herhalde unutmuş olamaz. Onun hediyesinin daha sonra geleceğini tahmin ediyorum. Babam ayrıca bana bir kutu dolusu lezzetli şekerleme verdi. Akşam yemeğinde de Dora Teyze en sevdiğim çikolata kremalı pastadan sipariş etti ve her-

kes de, «Hey, bir pazar yemeğini niçin hafta arası yiyoruz,» dediler. Sonra bugünün benim doğum günüm olduğu ortaya çıktı ve bunu zaten önceden bilen Weiner kızları geri kalan misafirlerin çoğunu da durumundan haberdar ettiler ve neredeyse herkes bana mutlu yıllar dilemeye geldi. Olga ve Nelly bunu sabah yapmışlar ve bana koca bir demet yabani çiçekler ile kesme çiçeklerden oluşan bir başka buket vermişlerdi. Bu öğleden sonra hepimiz Flagg'e gideceğiz; güzel bir yer orası.

Akşam. Biraz daha yazmalıyım. Geziyi yapamadık çünkü saat 2'den 4'e kadar müthiş bir gök gürültülü fırtına çıktı. Fakat yine de çok eğlendik. Ve bir başka macera daha yaşadım: 'ya gitmek için tam yemek odasından çıkıyordum ki bir ses duydum: Doğum gününüzü kutlayabilir miyim, Fräulein? Arkama döndüm ve arkamda son üç gündü benim de dikkatimi çekmekte olan muhteşem uzunlukta sarı saçlı bir öğrenci duruyordu. «Çok teşekkür ederim, bu, sizin olağanüstü kibarlığınız,» dedim ve geçip gitmek istedim çünkü gerçekten de gitmem gerekiyordu. Fakat o, tekrar konuşmaya başladı ve şöyle dedi: «14 yaşında olduğunuzun sadece bir şaka olduğunu varsayıyorum. Kesinlikle bugün 16 yaşına girmiş olmalısınız.» «Hem üzüntü hem de sevinç duyarak bunun bir şaka olmadığını söylüyorum. Ama ne de olsa insan görüldüğü yaştadır ne de olsa. Şimdi lütfen beni affedin ama gerçekten odama gitmem gerekiyor,» dedim aceleyle ve hemen fırladım aksi halde Umarım gerçeği anlamamıştır. Bundan Hella'ya da bahsetmeliyim, onu güldürecektir. Bana Berchtesgaden manzaralı, içi en sevdiğim brandy dolgululu şekerlemelerle dolu güzel küçük bir mücevher kutusu göndermiş. Son mektubunda, «benim son mektubumun kısalığından,» şikâyet ediyor. Yarın ona daha uzun bir mektup yazmalıyım. Akşam yemeğinde ilk defa olarak «Dazlak»ın nerede oturduğuna dikkat ettim. Bu ona o güzel altın rengi saçlarından dolayı ve gerçek adını da bilmediğim için takmış olduğum ad. Yaşlı bir beyefendi, yaşlı bir hanımefendi, saçları tıpkı onunki gibi olan daha genç bir hanımefendi ile birlikte oturuyordu fakat bu hanım onun kız kardeşi olamaz çünkü ondan çok daha yaşlı.

31 Temmuz. Aile Scharrer von Arneck olarak biliniyor ve baba Maden Kurulu'nun emekli bir üyesi. Genç hanım gerçekten de onun kız kardeşi ve Brunn'de bir ortaokulda öğretmenlik yapıyor. Bunların hepsini de hizmetçiden öğrendim. Fakat söz konusu bilgileri hayli kurnazca bir yoldan giderek edindim, doğrudan doğruya sormak istemedim o yüzden şöyle dedim: «Bana yaşlı, beyaz saçlı beyefendinin kim olduğundan bahsedebilir misiniz? Büyükbabama o kadar benziyor ki. (Büyükbabamı hiç görmedim çünkü babamın babası 12 veya 15 yıl önce ölmüş ve annemin babası da Viyana'da değil Berlin'de yaşıyor.) O zaman Louise şöyle dedi: «Ah, Fräulein, sanıyorum Herr Obergrat Sch., von Sch'yi kastediyorsunuz. Fakat umuyorum ki Fräulein'in büyükbabası o kadar da huysuz değildir.» Şöyle dedim: «O kadar korkunç derecede huysuz mu yani?» Ve o da şöyle cevapladı: «Öyle sanıyorum. Ya hemen buradan kaçmalıyız ya da gerisi bize kalmış bir şey.» Sonra kelimeler birbirini kovaladı ve bana bildiği her şeyi anlattı: «Kız şimdi 32 yaşında, adı Hulda ve babası onun evlenmesine izin vermemiş ve *genç beyefendi* de evi terk etmiş çünkü babası onun da aynı şekilde başının etini yemiştir. Prag'da öğrenci ve sadece tatillerde eve geliyor. Kulağa hayli melankolik geliyor fakat yine de kız dışında hepsi de son derece mutlu görünüyorlar. Bu arada Weiner'ler için korkunç bir şey; Olga 13, Nelly ise şu anda 15 yaşında ve anneleri bir kez daha Yani anneleri b---- b----. Bu durum karşısında her ikisi de müthiş bir öfke duyuyorlar ve Nelly bugün bana şöyle dedi: «Bu, tam bir skandal; «anneleriyle birlikte insan içine çıkmak onlara çok korkunç geliyor. Ben kendim herhangi bir şey fark ettiğimi söyleyemem; fakat insanlar gerçekten de bu durumun hayli uzun bir zamandır açıkça ortada olduğunu söylüyorlar; «*mutlu olay!* Ekim ayında gerçekleşecek,» dedi Olga. Gerçekten de son derece sevimsiz bir durum olmalı ve zaten ben de en başından beri Frau W'den hiç hoşlanmamıştım. İnsanlar bu kadar yaşlandıkları zaman böyle bir olayın nasıl gerçekleşebileceğini kesinlikle anlayamıyorum. İki Weiner kızı için müthiş üzgünüm. Aynı türden bir şey Sch'lerin durumunda

da yaşanmış olmalı çünkü Louise bana genç beyefendinin 21, kız kardeşinin ise 32 değil 35 yaşında olduğunu söyledi, hizmetçi bir hata yapmıştı dolayısıyla da kardeşi doğduğunda 14 yaşında olmalı, korkunç bir şey. Onun için müthiş üzgünüm çünkü babası evlenmesine izin vermiyor daha doğrusu vermemiş. İkimizden biri evlenmek istese eminim babam bunu reddetmezdi. Bütün bunları Hella'ya da yazdım; onu korkunç özlüyorum; çünkü ne de olsa Weiner kızları sadece birer yabancılar ve her ne kadar şimdi çok iyi ilişkiler içinde olsak da sırlarımı *asla* Dora'ya açamam. Oswald yarın geliyor.

1 Ağustos. Genç bir erkek güzel vakit geçirir. Canının istediği zaman canının istediği yere gelir ve gider. Bugün Oswald'dan bir telgraf geldi; ağustosun ortasına kadar gelemeyeceğini belirtiyordu: Königsee, Watzmann, şanlı yürüyüşüne devam ediyor. Mektup da onu takip ediyor. Babam fazla bir şey söylemedi fakat bir hayli rahatsız olduğunu tahmin ediyorum. Bilhassa da şimdi, zavallı annemin ölümünden sonra, Oswald da pekâlâ eve dönebilirdi. Geçen yıl, mezuniyetinden sonra tamamıyla yalnız başına o kadar uzun vakit geçirmişti ki ve şimdi bu yıl da aynı- sı yaşıyor. Böyle bir eğlencenin diğerini takip etmesi hiç de insanın annesi öldükten üç ay sonra yapılması uygun düşecek bir şey değil. Buraya geldiğimiz ertesi günü ve daha henüz hiç kimseyi tanıımıyorken çok erken bir vakitte, saat sekiz buçukta dışarı çıktım ve tek başıma mezarlığa gittim. Dağın yamacındaydı ve bazı mezar taşları müthiş eskimiş durumda, pek çoğunda üzerindeki yazıları okumak bile artık mümkün değil, bir tanesinde Roma rakamlarıyla 1798 yazıyor. Zavallı annemi ve yaşadığımız bütün mutsuzlukları düşünerek küçük bir banka oturdum ve o kadar çok ağladım ki hiç kimse fark etmesin diye gözlerimi yıkamak zorunda kaldım. Bugün müthiş sinirliyim. Alma Hala'dan bir mektup geldi, o da buraya gelmek istiyor, onun için uygun bir şey bulup bulamayacağımızı görmek için oda bakacağız. Alma Hala bu ifadeyi kullandığı zaman daima çok ucuz bir şeyler aramakta olduğunu kast eder fakat ne olursa olsun bir özel bir konutta olmalı; bir pansiyon onlar için elbette ki

çok pahalı olurdu. Uygun *hiçbir* şey bulamamayı kuvvetle ümit ediyorum, gerçekten de hiçbir şey bulamadık bugün çünkü fırtına çok şiddetliydi ve biz de fazla uzağa gidemedik. Yarın da yine hiçbir başarı gösterememeyi aynı kuvvetle ümit ediyorum; zira Marina'ya burada gerçekten tahammül edemem; öylesine bir casustur ki o. Tanrı'ya şükürler olsun Dora Teyze ile Dora da onların gelmesine şiddetle karşılar. Fakat babam şöyle dedi: Bu, işe yaramaz kızlar, o sizin halanız ve onun için oda aramanız gerek. Tamam, *onlar için oda arayabiliriz*, fakat aramak ve bulmak birbirinden son derece farklı iki kelime.

2 Ağustos. Bu sabah oda aramak için erkenden çıktık ve Dora bir şey istediği zaman onu bulmayı daima kendine vazife edindiği için her ne kadar bir çiftlik evinde olsalar bile 2 oda ve bir mutfaklı bir yapıyı bulmayı da başardı. Orada kalmakta olan yazlık ziyaretçiler büyükanneleri öldüğü için aniden Viyana'ya dönmek zorunda kalmışlar ve bu yüzden de odalar çok ucuza kiraya veriliyor. Dora Halama hemen yazdı ve onları görmekten hepimizin de mutlu olacağını söyledi ki bu düpedüz yalandı. Ben yine de mektubun sonuna hepsine sevgilerimi gönderdiğim ve yolculuğun şaşırtıcı bir biçimde pahalı olduğunu belirttiğim bir not ekledim; belki bu, onları vazgeçirebilirdi. Oda arama yönünde yaptığımız bu budalaca çalışmalar yüzünden dün öğleden sonra veya sabah Weiner'lerden hiç kimseyi göremedim ve elbette Tanrı Dazlağı da. Ve akşam yemekte de Scharrer'lerin masasını görmemiz mümkün olmadı çünkü son 9 yıldır her yıl buraya geldikleri için onların masası çıkma pencerede yer alıyordu.

Fazlasıyla yorulmuş durumdayım ancak yazmam gereken bir şey daha var. Bu öğleden sonra Weiner'ler ve biz Kreindl'a çıktık ve Siegfried Sch. de bizimle geldi çünkü son 3 yıldır her yıl buraya gelen Weiner'leri tanıyordu. Genellikle Dora ile konuştu, bu da beni müthiş rahatsız etti... Bu yüzden tek bir kelime etmedim ve diğerlerinin arkasından yürüdüm. Eve dönüş yolunda ise benim yanıma geldi ve şöyle dedi: «Diyorum ki, Fräulein Grete siz hep böyle mesafeli misinizdir? Oysaki gözleriniz bunun

tam aksini söyler gibi.» Ben de şöyle dedim: «Ruh halime bağlı ve bilhassa da birisi için kendimi zorlamaktan nefret ederim.» «Masada oturduğunuz yeri annenizinkiyle değiştiremez misiniz?» «Öncelikle o, benim, 24 Nisan'da ölmüş olan annem değil teyzem. İkinci olarak da bunu niçin *bana* söylüyorsunuz ki? Kız kardeşimle konuşsanız daha iyi olur.» «Kıskanç olmayın! *Bunun* için hiçbir neden yok ortada. Bir aradayken kız kardeşinizle konuşmaktan kendimi alamıyorum fakat sizi temin ederim ki ne kadar kıskanç olursanız olun bunun için hiçbir sebebiniz yok. Keşke yer değiştirmeyi nasıl başarabileceğimi bilseydim fakat daima babamın yanında otururum ben; zaten bunu hemen yapabilmem de mümkün değil; en erken gelecek hafta. Elveda, kahramanım Siegfried, iyi uykular ve - - - rüyalar.

3 Ağustos. Anneliese bana şöyle yazmış: «Benim gençlik günahlarımı affedebildiğine göre altından bir kalbin var senin. Mektubunu aldığımdan beri dünya yeni bir ışıkla aydınlanıyor.» Mektubumun bu kadar da affedici görüldüğünü bilmiyordum çünkü bütün yazdığım Gratsch'da öylesine yalnız olduğu için çok üzüldüğüm ve geçmişi değiştiremeyeceğimiz bu yüzden de onu gömmemizin daha iyi olacağı idi. Bana gecikmiş bir doğum günü tebriki (Geçen kış doğum günlerimizin tarihlerini birbirimize söylemiştik.) ve preslenmiş büyük bir unutm beni çiçeği gönderiyor. Cevap yazmak için çiçeğin preslenmesini beklemiş. Ne yapmam gerektiği konusunda bir hayli kararsızım. Büyük Siegfried hiç kuşkusuz bana iyi bir tavsiyede bulunabilirdi fakat ona bütün hikâyeyi elbette anlatamazdım çünkü o zaman niçin kavga ettiğimizi de anlatmak zorunda kalırdım ki bu da korkunç olurdu. Cevap vermeden önce Hella'ya yazsam daha iyi olacak. Bugün yazmam gerek çünkü bir cevap alabilmem için aradan bir üç günün geçmesi gerekir sonra Anneliese'nin mektubunu alabilmesi de bir veya iki gün sürer dolayısıyla bu da toplamda en az beş gün eder. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor o yüzden de burası çok kasvetli bir hal aldı çünkü babam salonda tek başına oturmamıza da izin vermiyor; nedenini bilemiyorum. Genel olarak konuşmak gerekirse babam müthiş nazik, diğer

babalardan son derece farklı fakat bu, gerçekten de onun en berbat tarafı. Akşam yemeğinden sonra kanepeye uzanacak ve *Immensee*'yi okuyacağım çünkü daha önce buna fırsatım olmamıştı.

6 Ağustos. Neyse, bütün kabile bugün ulaştı. Marina, üzerinde iğrenç duran kül grisi bir manto ile etek giymişti sonra Erwin ile Ferdinand; Ferdinand Viyana'da, Neustadt askeri akademisinde topçuluk kursuna gidiyor; bütün grupta en düzgün görünümlü olan, o. Eniştem müthiş sinirli, yolculuk ve el bagajları yüzünden burnundan soluyor, sanırım 8 veya 10 bagajları vardı, en azından ben hayli ağır bir yolluk ve Dora da içinde 10 yılın birikmiş süprüntülerinin bulunduğunu söylediği bir el çantasını taşımak zorunda kaldık. Alma Hala'nın görünüşü ise insanı deliye döndürmeye yetecek türdendi, pileli bir tüvit elbise, o kadar kısa ki o yürürken kahverengi çorapları rahatlıkla görülebiliyor ve tıpkı bir korkuluğunkine benzeyen bir şapka. *Annemin* daima ne kadar iyi giyindiğini ve ne kadar güzel göründüğünü düşünüyorum da; elbette annem Alma Hala'dan en az yirmi yaş daha gençti fakat annem 80 yaşına kadar bile yaşasaydı kesinlikle *böyle* görünmezdi. Tanrı'ya şükür, istasyondan dönerken hiç kimseyle karşılaşmadık ve en önemlisi de *onunla* karşılaşmadık. Akşam da hepsi kaldığımız pansiyona akşam yemeğine geldiler. İki masayı birleştirdik ve ben de böylelikle yerimi değiştirebilme fırsatını yakaladım çünkü babamın yanında oturduğum sandalyeyi Alma Hala'ya teklif ettim ve ben de Sevgili Marina'nın yanına -----'ın tam karşısına oturdum! Her nasılsa Marina akşam yemeğinde gayet hoş görünüyordu çünkü beyaz bluzu ona çok yakışmıştı ve çok güzel bir ten rengine sahip, bembeyaz ve sadece yanaklarında hafif bir pembelik var. Fakat yegâne güzelliği de bu. Saçlarını yapış biçimi iğrenç, yanlara ayrılmış, dümdüz taranmış ve iki tane örgüsü var. Her ne kadar herkes bu saç şeklinin bana da çok yakıştığını söylese de ben saçlarımı bu biçimde yapmayı uzun zaman önce bıraktım. Onun yerine «salyangozlar» bana çok daha fazla yakışıyor. O bütün bu süre boyunca sürekli bana baktı ve Alma Hala da, «Grete giderek güzelleşiyor, uma-

rım şimdiden ortada bir erkek yoktur,» dedi. «Ah, hayır,» dedi babam da, «Taşra havası ona çok iyi geliyor ve ben çocuklarımı değişiklik olması için bir yere götürdüğüm zaman hiçbir masum zevki onlara yasaklamam.» Benim sevgili babacığım, hemen oracıkta boynuna sarılıp onu öpmek için kendimi çok zor tuttum. Hepsi de sanki daha önce hiç romlu puding yememişler gibi gözleri tabaklarına çivilenmiş bir halde olanca resmiyetleriyle oturuyorlardı. Ferdinand'ın Marina'ya göz kırptığı doğru ama tabii o hiçbir şey fark etmedi. Çok geçmeden ilk tabaklarını bitirdiler ve bir ikincisini istediler sonra da konuşmaya devam ettiler. Odalarımıza çıktığımız zaman babamın kapısını vurdum, ona vaat etmiş olduğum öpücüğü verdim. «Sen gerçekten babaların en değerlisin.» «İyi o halde lütfen sen de kızların en değerlisi olup Marina ve diğerleriyle iyi geçinir misin?» Dedim ki: «Ama babacığım, ona tahammül edemiyorum, öylesine ikiyüzlü ki.» «Oh, evet,» dedi babam da, «Çok yazık ama biliyorsun ki insan ebeveynlerini ve akrabalarını seçemiyor.» «Ben sizden başka hiçbir ebeveyni seçmek istemezdim çünkü sizin gibi ne bir başka baba ne de bir başka anne bulabilirdim.» Sonra babam beni ben hâlâ küçük bir kızmışım gibi havaya kaldırdı ve şöyle dedi: «Sen küçük bir hazinesin,» dedi sonra da birbirimizi içtenlikle öptük. Gerçekten de babamı dünyadaki başka herkesten daha çok seviyorum; çünkü Hella'ya duyduğum sevgi, ona karşı duyduğumdan çok farklı, benim dostum o ve Dora da kız kardeşim; ve Dora Teyze'yi de seviyorum ve Oswald'ı da tabii şayet onu tekrar görebilirim.

8 Ağustos. Ah, öylesine öfkeliyim ki! Bugün Hella'dan üzerinde sadece «kendi eğilimlerinin peşinden git. En iyi dileklerle, senin olan M.» yazan bir kart aldım. Birbirimize posta kartı yazarken daima başka hiç kimsenin anlayamayacağı bir şifre kullanırız bu yüzden de M. H. anlamına geliyor. Başka hiç kimsenin onu anlayamayacak olması iyi bir şey tabii. Tabii ki Anneliese'ye hemen ve mümkün olduğunca sevecen bir biçimde yazdım ve Hella'ya şifremizle üzerinde, «Aynen öyle yaptım, en iyi dileklerle»den başka hiçbir şey yazmayan kart

attım. Senin olan W. bile yazmadım. Şimdi ne yapacağını merak ediyorum. Kahraman Siegfried bugünü bizimle birlikte çayırda uzanarak geçirdi ve söylediği şey tatlıydı. Fakat *istisnasız* bütün babaların zorba oldukları görüşüne katılabilmem mümkün değil. «Benim babam öyle değil!» dedim. O da buna şöyle cevap verdi: «*Henüz* değil. Fakat zaman içinde sen de anlayacaksın. Ancak onunkiyle aynı karakterde olan biri kendisini ezdirmez. Ben de böylelikle benim morukla bozuştum ve evden ayrıldım. Brunn'dekinin yanında başka teknik okullar da var. Ve *bütün* babaların öyle olmadığına yönelik sözlerine gelince; peki o zaman Hulda'ya bir bak yeter; ne zaman biri ona âşık olsa Moruk onun şansını kaçırdı çünkü böylesine bir korumacılığa hiç kimse tahammül edemez.» «Korumacılıkla ne demek istiyorsun,» diye sordum fakat tam o anda herkes gitmek için ayağa kalkmıştı. Belki yarın, zavallı zulme uğramış adam.

9 Ağustos. Aman Tanrım, eğer Hella'nın enfeksiyon kaplığıyla ilgili olarak yazdıkları gerçekten doğruysa bu, korkunç bir şey; bütün vücudu kaplayan kabartılar yani dünyanın en korkunç şeyi. Mektubunu hemen yırtmalıyım zaten koskoca 8 sayfayı şifremizle yazamayacağı için de onu *kesinlikle ortadan kaldırmam* gerekecek, böylelikle hiç kimse onun bir parçasını eline geçiremez. Hepsinden önemlisi şimdi Marina burada çünkü ona asla ----- anlatamazsınız. Fakat ne yapacağımı biliyorum ben. Bu iş 2 veya 3 gün alsa bile mektubu buraya kopyalayacağım. Şöyle yazıyor:

Sevgili Rita, dünkü kartpostalı aldığın zaman ne yaptın? Şayet bana kızgınsan aramızdaki bu sorunu tatlıya bağlamamız gerek. Canın kimi isterse onunla arkadaşlık et ve kime istersen yaz; fakat bütün *sonuçlarına* katlanmak da senin sorumluluğun. Babam daima şöyle der: «Kızıl saçlılardan sakının.» Ve ben de «masum çocuğun» kızıl kahverengi saçlara sahip olduğu konusunda ısrar ediyorum. Fakat sen neyi istersen onu düşünebilirsin.

Şimdi sana söylemem gereken çok daha önemli bir şey var. Fakat önce bana mektubumu okuduktan sonra hemen yırtaca-

ğına dair söz vermelisin. Ya da lütfen onu *okunmamış* olarak bana geri gönder.

Şu işe bak. Burada B'de, annesi ve tıp öğrenimi gören genç bir kız olan kuziniyle beraber yaşayan genç evli bir hanım var; Polonyalılar ve ben de Polonyalılara karşı her zaman ateşli bir hayranlık duymuşumdur. Genç evli hanım kocasından boşanmış çünkü *düğün gecelerinde* ondan *enfeksiyon* kapmış. *Enfeksiyon kapmanın* ne olduğunu elbette sen de hatırlıyorsundur. Fakat aslında bizim tahayyül ettiğimizden son derece farklı bir durum bu. *Bu* yüzden bütün vücudu ve yüzü korkunç kabartılarla kaplanmış ve çok büyük ihtimalle bütün saçları da dökülecek; korkunç değil mi? Çok yoksul olduğu açıkça ortada olan tıp öğrencisi kuzini ona *bakmak* için orada bulunuyor. Bunları bana hizmetçimiz Rosa anlattı, o da onların odalarının bulunduğu evin hizmetçisinden duymuş. Senin de bildiğin üzere, Lizzi ile bu türden hiçbir şeyi konuşabilmek mümkün değil bu yüzden de daha fazla şey öğrenemedim. Fakat geçen gün birkaç resimli posta kartı almaya gittiğim zaman üç hanımla karşılaştım. Genç hanım, hayli kalın bir peçe takıyordu öyle ki hiçbir şey görülemiyordu. Evlerinin önündeki bahçede bulunan bir bankta oturuyorlardı, ben de geri dönerken onlara başımla selam verdim. Onlar da başlarını eğdiler ve hayli dostça bir biçimde gülümsediler. Öğleden sonra - - - den dolayı kendimi çok kötü hissettiğim için uzanmak zorunda kaldım. Sonra birdenbire benim penceremin tam altında yer alan verandada bazı insanların konuştuklarını duydum. Veranda evin tamamını çevirir. Önce bazı gölgelerin geçtiğini gördüm sonra dışarıda oturdular. Polonyalı öğrencinin yumuşak sesini hemen tanıdım ve onun J'nin belediye başkanının karısına şöyle dediğini duydum: «Evet benim talihsiz kuzinimin geçirdiği tecrübe gerçekten de korkunçtu; bunun nedeni insanların kızları, fikirlerini hiç sormaksızın ve onların da başlarına neyin geleceği konusunda en küçük bir fikirleri dahi olmaksızın tıpkı onlar birer ticari malmış gibi satmaları.» Derhal doğruldum ve perdenin arkasındaki pencereye iyice yakın olacak bir biçimde oturdum ki söylenen her şeyi duyabileyim. Be-

lediye başkanının karısı da şöyle dedi: «Evet, insanın, evlendiği zaman yaşamak zorunda kalacağı şey gerçekten de korkunç. *Benim* kocam o türden biri değil ama- - Ama sonra sözlerine nasıl devam ettiğini anlayabilmem mümkün olmadı. Bu konuşmaya perşembe günü kulak misafiri oldum. Fakat sana söylemek zorunda olduğum şeyler, sadece bunlar değil. Elbette ki aklımdan geçen ilk düşünce, keşke bu öğrenci hanımla bir konuşma yapabilsem oldu; çünkü *aydınlanmadan* bahsediyordu ve her ne kadar ikimiz de şimdiden *bir hayli aydınlanmış olsak da* yine de bir tıp öğrencisi olarak o, bizden çok daha fazla şey biliyordur böylelikle biz de ondan bir şeyler öğrenebiliriz. Ve o *kızların gözleri kapalı bir halde evliliğe atılmalarına* müsaade edilmemesi gerektiğini söylediği için de şayet dikkatli bir biçimde çalışacak olursam büyük olasılıkla bana da bir şeyler anlatacaktır. Onun ve belediye başkanının karısının birden fazla kez kullandığı bir kelime vardı: *Seksüel*, ne anlama geldiğini bilmiyorum ve senin de bilmediğine eminim Sevgili Rita. *Seksüel ilişkiler* hakkında bir şeylerden bahsetmişti. Elbette insanlar *ilişkiler* hakkında konuşurlar ve o zaman da bu kelimenin ne anlama geldiğini biliriz fakat Tanrı aşkına seksüel ne demek? Bir anlamı olsa gerek çünkü *ilişki* ile birlikte kullanılıyor. Neyse, devam edeyim. Cumartesi günü bir parti vardı ve tıp öğrencisi de geldi, ben Alp şarkıları kitabımı piyanonun üzerinde bırakmıştım, biri onu eline aldı, sayfalarını çevirdi ve konuşma döndü dolaştı ve bu şarkıların sahibi her kimse onun bir şeyler söylemesi gerektiğine geldi. İlk önce şarkıların bana ait olduğunu ifşa etmedim, onun yerine bir anlığına dışarı çıktım ve geri dönünce de şöyle dedim: Müzik kitabımı arıyordum, onu bir yerlerde bırakmış olmalıyım. Genel bir bağrıışma oldu ve herkes şöyle dedi: Kitabın ait olduğu kişinin şarkı söylemesi gerektiğinde anlaşıştık. Fräulein Karwinska'nın daha önce buna benzeyen akşamlarda söylenen şarkılara eşlik etmiş olduğunu biliyordum. O yüzden şöyle dedim: Fräulein K'nin de bana eşlik etmesi koşuluyla, şarkı söylemekten mutluluk duyarım. Size gelince beyler, benim sesime göre fazla yüksek çalın. İri iri kahkahalar yükseldi.

Fakat ben istediğimi elde etmiştim. Tanıştırıldık ve kendi kendime şöyle düşündüm: Çok geçmeden tanışıklığı ilerleteceksin. Pazar günü ilk defa olarak erkenden kalktım, saat altı buçukta çünkü Fräulein K. bütün gününü kuziniyle beraber geçirdiği için yürüyüşe ancak sabah erkenden çıkabiliyordu. Louisenquelle'in yakınlarında oturuyor bu yüzden ben de bir kitapla beraber oraya gittim ve o gelir gelmez de hemen atıldım, günaydın dedim ve devam ettim: «Korkarım *sizin* sıranıza oturmuşum.» «Hayır, kesinlikle,» dedi. «Pazarları çalışıyor musunuz?» «Oh, hayır,» diye yanıt verdim, «Bu, sadece hafif bir okuma,» ve aceleyle kitabın üzerine oturdum çünkü aceleyle hangi kitap olduğuna bile dikkat etmemiştim. Fakat şans benimle beraberdi. O da benim yanıma oturdu ve şöyle dedi: «Okuduğunuz ve saklamak için böylesine kaygı duyduğunuz nedir. Sanırım annenizin bilmemesi gereken bir şey.» «Oh, hayır,» diye cevap verdim. «Bu türden hiçbir bir kitabı beraberimizde taşraya getirmeyiz.» «Bu sözlerin kentte onları elde etmeyi başarabildiğin anlamına geldiğini kabul ediyorum.» «Tanrım, insanın *yaşam* hakkında bir parça bir şeyler öğrenmeye çalışması gerek; ve hiç kimse ona bir şey söylemeyeceği için de bir kitapta bir şeyler bulup bulamayacağını görmek için kendisi araştırma yapmak zorunda kalıyor.» «Ansiklopedide sanırım» «Hayır, bu faydasız, insan orada doğruyu her zaman bulamıyor.» Gülmeye başladı ve şöyle dedi: «Ne tür bir doğru, sizin istediğiniz?» «Sanırım ne türden şeyleri bilmek istediğimi kendiniz mükemmelen tahayyül edebilirsiniz.» Elbette bir tıp öğrencisiyle diğer kızlarla olduğundan daha açık bir şekilde konuşulabiliyor ve o da benim bu sözlerim karşısında ne en küçük bir tiksinti duydu ne de öfkeye kapıldı, sadece şöyle dedi: Evet, her yerde aynı mücadele. Bundan sonra da ben senin en sevdiğin deymi kullandım ve şöyle dedim: «Mücadele demekle neyi kast ediyorsunuz? Gerçekten bilmek istediğim şey enfeksiyon kapmakla ilgili.» Bunun üzerine kıpkırmızı oldu ve şöyle dedi: «Bundan size kim bahsetti? Görünen o ki benim talihsiz kuzinim bütün kasabanın diline düşmüş durumda. Bunu size anlatamayacağımı anlamalısınız.» Fakat ben şöyle yanıt

verdim: «Fakat siz anlatmazsanız kim anlatacak? Tıp okuyan *sizsiniz* ve bütün gün böyle şeyler görüyor ve üzerlerinde çalışıyorsunuz.» «Hayır hayır, sevgili çocuğum (Bu sözün beni ne kadar öfkeliendirdiğini tahmin edebilirsin.) *bu türden şeyler* için hâlâ çok gençsiniz.» «Ne dersiniz, 14 buçuk yaşında çok mu genç oluyoruz, tamamıyla saçmalık bu. Sanırım gerçekten de yaptığı öğrenimde fazla ileri gitmemişti henüz ve bunu da itiraf etmeyecekti. Her neyse ayağa kalktım ve, «Sizi daha fazla rahatsız etmemeliyim,» dedim, başımla selam verdim ve oradan uzaklaştım. Fakat kendi kendime düşünüyordum: «O ve gördüğü öğrenim için önemsiz bir şey; ne kadar da iyi bir doktor olacak!»

Bütün bunlara ne dersin? Yine ansiklopedilere bel bağlamak zorunda kalacağız ve oradan öğrenebileceklerimiz şeylerin çoğu da doğru ne de olsa ve neyse ki seksüel kelimesi dışında pek çok şeyi de biliyoruz. Gelecek kış, evinizdeki kitaplığa eskiden olduğundan daha kolaylıkla girebileceğimizi umuyorum. O budala idiota artık selam bile vermiyorum.

Fakat sevgili Rita, «masum çocuk» ile ilgili olarak hiçbir biçimde seni etkilemeyi istemiyorum. *Değersiz* bir insanı bana tercih ettiğin için sana kızmayacağım da! Her ne kadar sadakatsiz olsan da sana yarım milyon öpücük gönderiyorum, her zaman sadık arkadaşın H. Not: Tam 4 gündür bu mektubu yazmaktayım, *her ne yaparsan* yap ama onu yırtıp at!

Şimdi mektubu kopyaladığıma göre Hella'nın niçin benden onu yırtıp atmamı istediğini gerçekten anlayamıyorum. İçinde o kadar da korkunç olan hiçbir şey yok ki Fakat Hella için yapamayacağım bir şey var, ansiklopedilerde bir şeyler bulması için ona yardım etmek. Sanırım daima annemin birdenbire odaya girip arkamızda duracağını duyumsayacağım. Hayır, kesinlikle bunu yapamam.

13 Ağustos. O aptal kopyalama işi yüzünden, çok daha önemli olmalarına rağmen *kendimle ilgili olan* işleri yazamadım. Geçen çarşamba günü Tabii Güzellikleri Koruma Cemiyeti, atlı arabalarla Inner-Lahn'a harika bir gezi düzenledi. Dora ilk başta

gitmek istemedi fakat babam eğer gelirse bunun *bize* büyük bir mutluluk vereceğini, onun da bizimle gelmekten çok mutlu olacağını ve bizim bir kez daha bir şeylerden keyif aldığımızı görmenin annemi de fazlasıyla mutlu edeceğini söyledi. Ve geziden iki gün önce de Dora sonunda gelmek istediğine karar verdiğini bildirdi; neden böyle yaptığını hemen anladım; o zamana kadar bütün yerlerin tutulmuş olacağını ve bize de, «Çok üzgünüz, hiç boş yer kalmadı,» denileceğini düşünüyordu. Fakat neyse ki *büyük bir* hata yapmıştı. Çünkü sekreter şöyle dedi: Memnuniyetle; kaç yer rezerve edeceğim? Ve biz de şöyle yanıt verdik: 7; yani, babam, Dora ve ben, Alma Hala (ne yazık ki), Marina (çok daha yazık ki) ve iki erkek (hiç de daha az yazık ki değil). Sekreter, «O halde fazladan bir vasıtaya gereksinim olacak,» dedi ve biz de bir aile grubu yapmamızın iyi olacağını düşündük. Fakat öyle olmadı: Dora'nın yanına daha önce bir veya iki kez görmüş olduğum bir beyefendi oturdu ve ona çok büyük bir ilgi gösterdi. Onun yanında da iki yabancı beyefendi, Frau Bang ve iki kızı ile akli hiç de başında olmayan oğlu, onların karşısında kahraman Siegfried ile sahneye çıkıyor olduğuna inandığım genç bir hanım, iki Weiner kızı ve anneleri (rağmen!..), sonra ben benden de sonra Marina, babam, Alma Hala ve karşıda da iki erkek. Arabanın diğer yolcularını kimlerin oluşturduğunu bilmiyorum. Hepimiz de sabahın altısında okulun dışında buluştuk çünkü okul müdürü bizim rehberimiz olacaktı. Müdürün iki kızı ve bu sene mezun olan bir oğlu olduğunu önceden bilmiyordum. İlk önce güzel bir gösteri düzenlediler ve bu sırada beyler ve bazı hanımlar da azıcık alkolle kuvvetlerine kuvvet kattılar; ben katmadım çünkü likörün insanın gırtlğından geçerken boğazı, herkese, her halükârda kızlara ve hanımlara yüzlerini buruştur-tan yakış biçiminden nefret ederim, bu yüzden de hiçbir zaman likör içmem. Araba ile yaptığımız yolculuğı çok önemsediyimi söyleyemem çünkü dışarısı çok soğuk ve rüzgârlıydı; çoğumuzun burunları kıpkırmızı dudakları da mosmor kesildi; ben sürekli dudaklarımı ısırarak kırmızılıklarını muhafaza etmeye çalıştım çünkü insanın dudakları beyazladığı veya morardığı

zaman tek kelimeyle iğrenç görünüyor; bu, geçen kış buzda patenle kayarken Dora'da dikkatimi çekmişti. Babam sadece bizim için geldi ve Dora Teyze de evde kaldı ki böylelikle de Alma Hala gelebildi. Marina da şimdi «salyangozlar» takmıştı fakat görünüşü insanı deli etmek için yeterliydi. Dora onunla çok iyi anlaşıyor, bu konuda benden daha iyi olduğunu söyleyebilirim. Sadece arabadan inerken Siegfried'in kız kardeşi Fräulein Hulda'nın gelecek vaat eden aktrisin yanında oturduğu dikkatimi çekti. Müthiş güzel bir hanım ve uzun yıllar önce çok daha güzel olsa gerek, öylesine yumuşak kahverengi gözleri var ki ve saçları da erkek kardeşininkiyle aynı renkte; fakat kardeşinin gözleri muhteşem güzel bir mavilikte babasından bahsederken olduğu gibi kızdığı zaman siyaha dönüyor. Onun gazabının önünde ürpermekten kendimi alamıyorum. Boyu da öylesine uzun ki ben ancak omuzlarına gelebiliyorum. Babam ona kırmızı tenya diyor ama aslında hiç de adilane değil bu. O, çok geniş ama aynı zamanda da çok zayıf. Unter-Toifen'de kahvaltı etmek için durduk; beraberimizde getirdiğimiz yiyecekleri yedik; yaklaşık olarak yarım saat sürdü bu; sonra okul müdürü hepimizi aceleyle yeniden yola çıkardı çünkü bir on mil daha yolumuz vardı. İki erkek diğer oğlan çocuklarıyla bir grup oluşturdular ve biz beş kız da iki biz, İki Weiner kızı ve Marina, öne düştük. Alma Hala, Hildesheim veya adı her neyse oradan bir papazın ve okul müdürünün karıları ile birlikte yürüyordu. Başlangıçta müthiş sıkıcıydı öyle ki babama gitmemize izin vermesi için yalvardığıma pişman olmaya dahi başlamıştım. Fakat birkaç mil yol aldıktan sonra okul müdürünün oğlu ile üç tane parlak genç arkadaşı geldiler ve bizimle birlikte yürümeye başladılar. Ondan sonrası öylesine eğlenceli geçmeye başladı ki gülmekten zar zor yürüyebiliyorduk artık ve daha büyük olanlar da bizi sürekli olarak ilerletiyorlardı. Marina son derece pervasızdı, onun öylesine eğlenceli olabileceği aklımın ucundan bile geçmezdi. Okul müdürünün kızlarından biri düştü ve birisi onu çok fazla güldüğü için içine yuvarlanmış olduğu dereden dışarı çekti. Inner-Lahn'a ne ara vardığımızı gerçekten bilemiyorum çünkü o

kadar eğleniyorduk ki. Akşam yemeğimiz hazırlanmıştı bile ve hepimizde müthiş acıkmış durumdaydık. Durmaksızın güldük çünkü her ne kadar Alma Hala ilk başta oturmamızı istemese de hepimiz de gelir gelmez oturmuştuk. Alma Hala mağlup olmuştu. Ben Kahraman Siegfried'e o olmaksızın da pekâlâ eğlenebildiğimi göstermekten *bilhassa memnundum* çünkü o, gelecek vaat eden aktrise sımsıkı yapışmıştı veya o Siegfried'e yapışmıştı. Hangisi olduğunu bilmiyorum veya en azından *o sırada* bilmiyordum. Hepimiz karışık oturduğumuz için herkes kendi hesabını ödemek zorunda kaldı ve babam ertesi gün tam bir servet harcamış olduğumuzu söyledi; fakat bu büyük miktardaki harcama otelde değil daha sonra küçük anı eşyaları satın alırken yapılmıştı. Ve öyle sanıyorum ki Dora, Marina'ya üç kron verdi böylelikle o da bazı şeyler satın alabildi. Fakat Dora hiçbir zaman bu türden bir şeyi açığa vurmaz. Onun kişiliğinden gittikçe daha çok hoşlanmaya başladığımı söylemeliyim; bazı yönlerden anneme çok benziyor. Neyse, satın aldıklarımızın tümü iki ya da üç sırt çantasında paketlenildi ve Unter-Toifen'den dönüşte yapılacak eşya piyangosu için saklandı. En azından 7 kron harcamış olmalıyım çünkü babam başlamadan önce her birimize 5 kron vermişti ve ağustos ayının cep harçlığımın büyük bir kısmı da duruyordu şimdi ise sadece 40 heller'im var. Yemeğimizi yedikten ve alışveriş yaptıktan sonra ormanda vakit geçirdik ya da çiftler halinde dolaştık. Tam bir şekerleme yapmak üzere bir köşeye kıvrılmıştım ki biri arkamdan çıkıp geldi ve ben doğrulup oturduğum zaman da bu *birisi* elleriyle gözlerimi kapatıp şöyle dedi: «Dağın Ruhu!» *Onun* ellerini anında tanıdım ve «Kahraman Siegfried!» dedim. Bunun üzerine o da çılgınca güldü, benim yanıma oturdu ve şöyle dedi: «Bu sabah öylesine eğleniyorsun ki bana ayıracak tek bir bakışın bile yok.» «Bilakis» (Bunu Dora'dan aldım.) Ben asla kimseye askıntı olmam ve asla *kimsenin peşinde dolaşıp durmam*. Sonra koluyla belimi sarmak istedi. (Muhtemeldir ki, kuvvetle muhtemeldir ki beni öpecekti.) Fakat ben ayağa fırladım ve Dora ya da daha doğrusu Thea diye bağırdım çünkü beylerin önünde birbirimizi asla

Thea ve Rita'dan başka türlü çağırılmıyormuş gibi davranıyoruz. Babam bunun müthiş aptalca olduğunu ve artık Dora için uygun olmadığını söylüyor (Fakat benim için uygundu elbette!) ama biz yine de yaptığımız anlaşmaya sadık kalıyoruz. Bunun üzerine elini dudaklarına götürdü ve «Çağırma!» dedi. Ama Dora yine de geldi, beraberinde de Innsbruck Bölge Mahkemesi'ne mensup bir hukuk doktoru olan kelebek gözlüklü beyefendiyi, Marina'yı ve genç bir adamı daha getirdi ve ben de, «diyordum ki, ne zaman çay içeceğiz,» diye sordum. Bunun üzerine hepsi de, «Bak hele, tekrar acıkmış besbelli,» dediler ve kahkahalarla güldüler. Dora müthiş mutlu görünüyordu. Yakasına daha önce takmadığı, alpyıldızlarından oluşan küçük bir demet takmıştı; akşam bana bu demeti kendisine Dr. P'nin vermiş olduğunu söyledi. Dr. P'nin boyu, eğer bu mümkünse Kahraman Siegfried'den dahi uzundu çünkü Dora'nın boyu benimkinden uzundur ve kafası da Dr. P'nin ancak kulağına gelebiliyor. Saat 3 olduğunda son grup da taraçaya ulaştı ki biz oraya daha önceden gelmiştik. Manzara çok hoştu. Fakat şunu da söylemem gerekir ki yalnız olduğum zamanlar yani şayet babamla veya çok az sayıda kişiyle birlikteysem güzel bir manzaradan çok daha fazla keyif alırım ben; böylesi bir kalabalık olduğu zaman ise hiçbir işe yaramıyor; ilave her bir kişi sanki manzaradan bir şeyleri de alıp götürüyor. Güzel bir yerde ve mezarlıkta insanın yalnız bulunması gerekir. Çünkü güzel bir manzara genellikle insana kendisini müthiş hüznünlü hissettirir ve daha önceden bu kadar çok gülünmüş olmaması gerekir ya da hemen ardından gülmesi. Şayet ben de Inner-Lahn'da tek başına olsaydım eminim hemen hüzünlenirdim çünkü o kadar muhteşem bir güzelliğe sahip ki burası.

Saat 4'te çayın ardından geri dönmeye koyulduk çünkü her ne kadar okul müdürü inişin iki buçuk saatten fazla sürmeyeceğini düşünüyor olsa da bizim üç saatten daha fazla bir süreye gereksinimimiz vardı çünkü hepimiz de fazlasıyla yorulmuştuk ve çoğumuzun da ayaklarında yaralar açılmıştı bilhassa da Alma Hala'nınkilerde. Bu gezinin Alma Hala'ya çok fazla gele-

ceğini daha önceden söylemiştik fakat her ne kadar o, tıpkı Oswald gibi fakat Leoben’de değil Almanya’da madencilik öğrenimi gören Herr Furtner ile kendi başına da *son derece* eğlenmekte olsa da Marina’ya göz kulak olmak için gelmek zorundaydı. Bir kızın nasıl biri olduğunu, bir erkekle beraberken ne şekilde davrandığını veya kendisiyle *belirli şeyler* hakkında konuşulurken nasıl olduğunu görmeksizin gerçekten anlayabilmek mümkün olmuyor; bu sonuncusu, *geçirmiş olduğumuz tecrübeden dolayı* Marina için düşünülmesi imkânsız bir şey. Fakat her halükârda o, insanın kendisini ilk defa olarak gördüğü zaman düşünebileceğinden çok daha iyi biri aslında. Eve dönüş güzel geçti. Unter-Toifen’den geriye dönerken bu kez giderken oturduğumuzdan çok daha farklı biçimlerde oturmuştuk. Arabamızda Weiner’ler yerine müthiş nazik olan ve birlikte bildiğimiz bütün şarkıları söylediğimiz Münih’ten üç öğrenci oturuyordu. Söylediğimiz şarkılar arasında bilhassa «Hoch vom Dachstein, wo der Aar nur haust», «Forelle» ve «Wo mein Schatz ist» çok güzeldi ve iki farklı arabada oturan insanlar şarkıları birlikte söylediler. Ve sonra içlerinden bazıları birtakım Alp şarkılarını ve artık tepelerde yankılanana kadar trilli şarkılar söylediler. Üçüncü arabada oturanlardan iki veya üç kişi bir hayli çakırkeyiftiler ve *Kahraman Siegfried!* de onların arasındaydı. Alma Hala’nın başı korkunç ağrıyordu; buraya gelmek son derece aptalca bir davranıştı onun açısından ve üstelik bundan sonra neler olacağını da yine de bilmemekteydik. Efradından oraya bir kızın gelmiş olduğu her evde bir serenat yapıldı. Ayrıca bir sonraki akşam da satın almış olduğumuz anı eşyalarına yönelik olarak büyük bir piyango düzenlenecek fakat babam artık ona gitmemize izin vermeyecektir.

14 Ağustos. Son derece sıkıcı. Ne yapacağımı bilemiyor bu yüzden de günlüğüme yazıyorum. Henüz kopan patırtıyı da yazmış değilim üstelik. Bir sonraki öğleden sonra tam biz dışarı çıkarken Alma Hala geldi ve babama, «Ernst, lütfen seninle bir iki kelime konuşmama izin ver,» dedi. Alma Hala’nın, «*lütfen seninle bir iki kelime konuşmama izin ver*»ini şimdi hepimiz biliyo-

ruz. Basit bir dille şu anlama geliyor: Ben bir olay çıkaracağım. şöyle başladı: Ernst, çok sayıda yabancınn geldiği böyle büyük partilerden hiçbir zaman hoşlanmamış olduğumu bilirsin çünkü onlardan hiçbir yarar gelmez insana. Yine de çocukların hatırı için gitmeye karar vermiştim ve en çok da *senin annesiz çocukların* için. (Hiç kimse ondan bunu yapmasını istemedi ve Dora Teyze de onun yüzünden evde kalmak zorunda kaldı.) Bizimle beraber ne türden insanların geldiğini biliyor musun? Gretel'in sürekli peşinden koştuğu o küstah genç öğrenci (Buna benzer bir şeyi duydunuz mu hiç? Ne zaman onun peşinden koşmuş olduğumu bilmek isterdim; ormanda *kolumu onun* beline atan bendim herhalde ve doğum günümde aramızdaki arkadaşlığı başlatan kişi de bendim) ve o sahne eğitimi alan kız da geziden sonra gece yarısını tam yarım saat geçene kadar eve dönmediler. Tanrı bilir neredeydiler! Ve eve geldiklerinde de kesinlikle daha *temiz* değillerdi. (Tabiatıyla; çünkü nerede banyo alabilirlerdi ki?) Babası genç hergeleyi bir güzel payladı elbette fakat kızın annesi elbette kızının yanında yer aldı. *Benim Marina'mın da bu türden bir şey yaptığını* sadece düşünmek bile kesinlikle beni öldürmeye yetecektir. Babam en sonunda bir kelime edebilme fırsatı bulmuştu: «Fakat benim Sevgili Alma'm, bütün bunların benim kızlarımla ne ilgisi var? Bildiğim kadarıyla bu iki kişi bizim arabamızda bile değillerdi, öyle değil mi kızlar?» Babamın *bize* yönelmesine son derece memnun oldum ve şöyle dedim: «Siegfried Sch. ve kız dördüncü arabada yolculuk ettiler, onları inerken gördüm. Ve nereye ve kiminle gittikleri de tümüyle aynıydı.» (Elbette ki doğru değildi bu fakat halamdan dolayı öyle söyledim.) «Kendi babana karşı böyle bir dil ve böyle bir ton.» O bunu söyler söylemez babam kendisinde daha önce hiçbir zaman görmemiş olduğum büyük bir öfke ile «Sevgili Alma'm, sana *benim* eğitim metotlarıma müdahalede bulunmaman için gerçekten yalvarıyorum, tıpkı benim *senin* işlerine yönelik hiçbir müdahalede bulunmadığım gibi.» Babam bunu son derece sakın bir biçimde söylemişti fakat öfkeden bembeyaz kesilmişti ve Dora'nın sonradan bana söylediğine göre benim yüzüm de

onunki kadar beyazdı, yine öfkeden elbette. Alma Hala şöyle dedi: «Felaket tellallığı yapmak istemem ancak gelecek kimin haklı olduğunu gösterecektir. Hoşça kal.» O gider gitmez Dora ve ben babamla koştuk ve «Lütfen, bu kadar çok kızma baba, bunu yapman için hiçbir neden yok.» Buna karşılık babam da müthiş bir tatlılıkla şöyle dedi: «Size güvenebileceğimi çok iyi biliyorum; siz, benim Berta'mın çocuklarısınız.» Bunun üzerine kendimi tutamadım ve, «Hayır, baba, gerçekten de Siegfried ile flört ettim ben ve ormanda da kolunu belime doladı; fakat beni öpmesine müsaade etmedim, sana yemin ediyorum ki müsaade etmedim. Eğer sen istersen onunla bir daha asla konuşmayacağıma da söz veririm.» O zaman babam şöyle dedi: «Gerçekten, Gretel, bu türden ilişkiler için daha çok vaktin var ve şayet o *kızıl saçlı serseri* seninle âşıktaşlık oyunu oynamaya kalkarsa sadece kendi kendisini gülünç duruma düşürür. Ve sen de bunu istemezsin, öyle değil mi, seni küçük cadı?» Bunun üzerine kollarını babamın boynuna doladım ve ona bir daha asla Siegfried ile konuşmayacağıma dair şeref sözü verdim. Çünkü kendini gülünç duruma düşürmesi ve o kızla gecenin bir yarısında yürüyüşe çıkması beni gerçekten de fazlasıyla rahatsız ediyor; utanmazlığın böylesi!

Yürüyüşe çıkamadığımız ve elbette çekilişe de iştirak edemediğimiz için hepimiz de çok üzüldük. Fakat ben en çok 7 kron ödediğim bütün o şeyler için üzüldüm. Umarım o, o şeylerin hiçbirini kazanmamıştır.

15 Ağustos. Sadece bir iki kelime daha... Bu sabah erken saatlerde kahvaltıya giderken koridorda S. ile karşılaştım (Hem onun adının hem de babamın onun için kullandığı Serseri kelimesinin baş harflerinin aynı olması iyi bir şey.) ve şöyle dedi: «Günaydın, Fräulein Gretchen. Niçin çekilişte yoktunuz? Bir şey alamazdınız mı?» «---- Ah, evet, 7 kron tutarında şeyler almıştım fakat orada karşılaşacağım insanlara tahammül edemiyordum.» «Niçin, böyle birdenbire fikrinizi değiştirten ne oldu?» «Gezidekiyle tamamıyla aynı insanlar vardı!---- İşte tam da bu sebepten dolayı,» dedim ve ilerledim. Ona ağzının payını ver-

diğimi sanıyorum çünkü gerçekten anlamış olsa gerek. Babam gerçekten de çok haklı ve onun sürekli yaptığı şekilde ebeveynlerini yabancılara karşı kötülemek hiç de hoş bir davranış değil. Her ne kadar ben de onlara sık sık müthiş öfkelensem de ebeveynlerime karşı kimseye tek bir söz bile edemem; annemi kast etmiyorum elbette çünkü o öldü. Fakat babam hakkında da edemem; onun yerine en büyük adaletsizliği bile içime sindirmeyi tercih ederim. Zira Marina yüzünden Alma Hala ile o problemi yaşadığımız zaman benim gerçekten en küçük bir suçum yoktu fakat o, üstelik Alma Hala da oradayken beni öylesine bir biçimde azarladı ki hiçbir zaman unutmayacağım. Fakat yine de bir yabancıya ya da henüz yeni tanışmış olduğum birine ailemdeki hiç kimseye yönelik olarak en küçük bir söz bile söyleyemem; her ne kadar eskiden Dora ile aramız çok kötü olsa da Hella'ya bile onun aleyhinde çok fazla şikâyetle bulunmadım; en fazla onun hilebaz olduğunu söyledim ve o sırada gerçekten de öyleydi şimdi bunu çok nadiren yapıyor gerçi.

19 Ağustos. Öylesine pis bir biçimde sıkıcı ki burası; pis kelimesine tahammül edemiyorum; fakat yeterince güçlü olan tek kelime o. Oswald bu akşam geliyor, sonunda. Tanrı'ya şükür. S. çok sayıda *atılım* yaptı fakat ben onları *görmezden geldim*. Bırakalım da onunla gecenin bir yarısında yürüyüşlere çıkabilen aktrisine yapışsın. Ama nereye gittiklerini gerçekten bilmek isterdim. Gecenin bir vaktinde, böyle bir şeyi de hiç duymamıştım! Dora S'den en başından beri hoşlanmadığını çünkü ----- Kesinlikle bir yalan bu!----- nemli! elleri olduğunu söylüyor. Kesinlikle doğru değil bu bilakis öylesine büyüleyici güzellikte elleri var ki, eminim bunu Dora'dan daha iyi bilmem gerekir. Fakat uzun zamandır biliyorum ki ne zaman biri *bana* ilgi gösterecek olsa Dora *hoşgörüsüz davranıyor*, doğal olarak. Bu arada pazar günü Anneliese'den güzel bir mektup aldım. Bugün yanıt vermem gerek.

22 Ağustos. Oswald müthiş kibar. Doğum günümü unutmuş değil. Fakat dediğine göre o sıralarda meteliksizmiş, öğrenci jargonunda bu, hiç parasının olmadığı anlamına geliyor ve sonra

da uygun hiçbir şey bulamamış fakat biz Viyana'ya geri döner dönmez bu eksikliği telafi edecek. Ama ben ne isteyeceğimi bilmiyorum. Oswald hepimiz de Viyana'ya dönünceye kadar kalacak ve *biz bize* birkaç gezintiye çıkacağız. Gerçekten de en iyi yol bu sonuçta. Şimdi Weiner'ler ile çok fazla birlikte olmuyorum çünkü büyük gezide küçük bir atışmamız oldu. Fakat Nelly, Oswald'dan çok hoşlanıyor bu yüzden de bugün iki kez masamıza geldi, bir defasında ona ödünç vermiş olduğumuz bir kitapla ilgili olarak ve bir defasında da bir yürüyüş düzenlemek için.

24 Ağustos. Bir insanın öz erkek kardeşinin onun hakkında bu kadar çok düşünebilmesi gerçekten saçma; fakat şayet bunu yapıyorsa ne yaptığını bildiğini varsayıyorum. Oswald bugün bana, «Gretl, sen o kadar akıllısın ki seni ısırabilirim. Nasıl da geliyorsun,» dedi. Ben de «Kimsenin beni ısırmasını istemiyorum,» dedim. O da, «Ben de öyle,» dedi. Fakat her ne kadar o sadece benim kardeşim olsa bile müthiş bir memnuniyet duydum. Marina'ya tahammül edemiyor ve Dora'yı da bir erkek olarak fazlasıyla budala buluyor. Sanırım gerçekten de haklı. Ve her zaman için hakkında Dora'yla konuşacağı bir şeyler bulmayı başaran Dr. P'yi de kesinlikle anlayamıyorum. Benimle ise 10 kelime bile etmemiştir henüz. Yine de buna aldırış etmiyorum.

27 Ağustos. Dün Marscherkogel'e gittik ve çok güzel bir manzarayla karşılaştık. İki erkek de geldiler çünkü babalarına kendilerine izin vermesi için yalvarmışlardı; fakat Alma Hala ile Marina gelmedi elbette. Oswald, Alma Hala'ya, «Suratsız iğnedenlik» diyor fakat sadece babam yanımızda olmadığı zamanlar çünkü babamın kız kardeşi sonuçta. Weiner'ler de gelmek istediler fakat erkek kardeşimin ancak birkaç gün daha bizimle kalabileceğini bu yüzden de bunun *en famille*⁽¹⁰⁾ bir veda gezisi olacağını söyledim. Bir hayli gücendiler fakat onlar da benim önümde S. hakkında konuşmaya devam ederek ve kasıtlı ola-

(10) Fransızca: Maaile, ailece. (Ç. N.)

rak, babasının rızası hilafına o aktris kızla nişanlandığını veya nişanlanacağını söyleyerek beni çok kızdırmışlardı. *Bana* ne ki bundan? Bunu söylerken de sürekli olarak bakıştılar, özellikle gerçekten de bir hayli aptal olan Olga yaptı bunu. Şimdi zaman zaman öylesine üzülüyorum ki nasıl olup da büyük gezide bu kadar eğlenebilmiş olduğumu bir türlü anlayamıyorum. Sürekli sevgili anneciğimi düşünüyor ve çoğu kez siyah elbisemi giyiyorum. İçinde bulunduğum tuh haline daha iyi uyuyor.

30 Ağustos. Sanıyorum Sch'ler yarın ayrılıyorlar. En azından yaşlı beyefendinin önceki gün babama şöyle dediğini duydum: «Tanrı'ya şükür, kısa bir süre sonra yine evimizin rahatlığının tadını çıkarıyor olabileceğiz.» Hella'nın büyükannesi de eskiden taşradan dönerlerken aynı şeyi söylerdi. Ve bugün de Herr Scharrer'in odasının hemen dışındaki geçitte duran iki büyük bavul gördüm. Oswald, yaşlı beyefendinin çekici olduğunu düşünüyor; olsun, zevkler ve renkler tartışılmaz. Her ne kadar o da farklı bir seksiyondan bir Alman milliyetçisi olsa bile S. ile konuşmuş olduğunu da hiç sanmıyorum. Südwald'a mensuptur Oswald ve S. de ben Oswald'ın Südwald'a mensup olduğunu söyleyince o seksiyon hakkında çok kötü şeyler söyledi.

31 Ağustos. Gerçekten de bugün gitti yani bütün aile gittiler. Dün akşam yemeğinden sonra bize veda etmeye geldiler ve bu sabah da Innsbruck'a giden 9 treniyle yola çıktılar. Ve elleri hiç de nemli değildi, bu noktaya bilhassa dikkat ettim. Salt Dora'nın hayal gücü tarafından üretilmiş olan bir şey bu. O ve Oswald birbirlerini Hail! diye selamladılar. Muhteşem bir selamlaşma ve ben de Hella ile aynısını uygulayacağım.

2 Eylül. Weiner'ler de bugün ayrıldılar çünkü artık insanlar annelerine gerçekten çok fazla bakmaya başlamışlardı. Olga bana veda ederken annesi ile yolculuk etmek zorunda kalmaktan nefret ettiğini ve fırsatını bulduğu bütün zamanlarda biraz arkada kalmaya çalıştığını söyledi ki insanlar onların birlikte yolculuk ettiklerini anlamasınlar.

4 Eylül. Böyle bir şeyi de hiç duymamıştım! S. geri döndü, yalnız olarak elbette. Herkes öfke içinde çünkü sadece aktris

kız Fräulein A. yüzünden döndü buraya. Fakat Oswald onu can-siperane bir biçimde müdafaa ediyor. Bu öğleden sonra Frau Lunda, Dora Teyze'ye dedi ki: «Tek kelimeyle bir rezalet bu ve ebeveynleri de kesinlikle gelmesine izin vermemiş olmalılar, her ne kadar kızın annesi, henüz hiçbir şey bilmese bile.» O zaman Oswald şöyle dedi: «Beni affedin Frau Lunda ama Scharrer annesinin önlüğüne asılmak zorunda olan bir okul çocuğu değil artık; böylesi bir vesayet artık tamamıyla büyümüş bir Almana gerçekten de hiç yakışmazdı. Onun, Frau L'ye biraz olsun ağzının payını vermesi karşısında çok memnun oldum çünkü o daima insanları gözetliyor ve korkunç derecede de meraklı. Ve vesayet de son derece etkili bir kelime S. de bir defasında, kız kardeşinden bahsederken ve onun neden hiç evlenmediğini açıklarken bu kelimeyi kullanmıştı. Frau L. öfkelenmişti. Dora Teyze'ye döndü ve şöyle dedi: «Genç adamlar, tabiidir ki birbirlerinin tarafında yer alıyorlar, ta ki kendileri baba oluncaya kadar ancak ondan sonra başka fikirleri savunmaya başlıyorlar.

8 Eylül. Tanrı'ya şükürler olsun, yarından sonraki gün eve dönüyoruz. Burası gerçekten de bir hayli sıkıcı olmaya başlamıştı; geçen yıl, Hella'nın bu yer için söylemiş olduğu zafer şarkısına kesinlikle katılamam, elbette onlar Edelweiss Pansiyonu'nda değil Hotel Kaiser von Osterreich'de kalmışlardı. İnsanın kaldığı yer çok büyük farklılıklar yaratabiliyor. Bu arada biraz önce aklıma geldi. Hella'nın bana geçen haftadan önceki hafta yazdığı gibi, *enfeksiyondan* sonra döküntüler yaşayan genç kadın boşanmış olamaz; çünkü onun kocası orada bir ziyaret için bulunuyormuş; bu adam, Münih'te Kraliyet Tiyatrosu'nda bir aktörmüş. O yüzden de aktörlerin hepsinin gerçekten de enfekte olduğu doğruymuş gibi görünüyor; ve Hella da sadece subayların böyle olduğunu söyler hep. Hayli abartılmış bir bakış açısı benimsemiş.

14 Eylül. Ayın 11'inden beri Viyana'dayız fakat her ne kadar yazacak çok fazla şey olsa da ben kesinlikle yazabilecek durumda değildim. Zira ayın 11'inde Resi'nin unutmuş olduğu bir miktar kakaoyu gidip almak üzere dışarı çıktığım zaman

karşılaştığım ilk kişi Teğmen R. oldu, Viktor, *Fatih!* Elbette beni hemen tanıdı ve müthiş dostça davrandı ve *benimle biraz yürüdü*. Üstünkörü bir biçimde Dora'yı sordu ama artık ona âşık olmadığı açıkça ortada. Dora'nın bu sene mezun olduğunu ve bu yüzden de artık liseye gitmeyeceğini bilmemesi çok komikti. Henüz tam anlamıyla kararlaştırılmış olmadığı için Dora'nın öğrenimine devam etmek niyetinde olduğunu ona söylemedim.

16 Eylül. Hella dün geldi; öylesine memnunum ki; onu *Hail!* diyerek selamladım fakat o bu selamıma karşılık, «Aptallaşma,» yanıtını verdi, bu selamı uygun bulmayan bir de Avusturyalı bir subayın kızı üstelik! Yine de 2 aylık ayrılıktan sonra bu yüzden kavga edecek değiliz ve *Servus* da⁽¹¹⁾ fazla seçkin olmasa bile yine de yeterince akıllıca görünüyor. Bana o genç evli kadın hakkında çok daha fazla şey anlattı; B'deki hanımların bazıları, kuzinin, kocasına âşık olduğunu söylüyorlarmış. Bu korkunç olurdu; çünkü o zaman o da enfeksiyon kapardı; fakat Hella adamın orada bulunduğu iki hafta boyunca çok yakından izlemesine rağmen hiçbir şey fark etmediğini söylüyor. İki müzikli akşam partisinde şarkı söylemiş fakat Hella bu yönde herhangi bir işarete rastlamamış. Lizzi *nişanlanmış* fakat Hella bu konuda herhangi bir şey yazamamış çünkü nişan ancak şimdi onlar Viyana'ya döndükten sonra resmi olarak ilan edilecekmiş; Lizzi'nin nişanlısı Baron G. Londra'da ataşe ve Lizzi de onunla orada tanışmış. Adam Lizzi'ye çılgınca âşık olmuş. Ağustosta izne çıkmış ve evlenme teklifinde bulunmak için B'ye gelmiş. Macaristan'a gitmek yerine bütün yazı B'de geçirmelerinin nedeni de buymuş. Hella'nın bana haklarında yazamadığını söylediği özel durumlar işte bunlarmış. Bana *bunu* niçin söyleyemediğini anlayamıyorum; kendime saklayabilirdim; ve sonuçta Lizzi de 19 buçuk yaşında ve hiç kimse de sonunda nişanlandığı için şaşırmazdı. Büyük bir nişan partisi veremiyorlar çünkü Baron

(11) Avusturya ve Güney Almanya halklarının, karşılaşma ve vedalaşma anlarında kullandıkları «Selam» anlamına gelen kelime. (Ç. N.)

G'nin babası temmuzda ölmüş. Hella bu durum karşısında bir hayli kızgın. Lizzi ise zerre kadar önemi olmadığını söylüyor-muş.

18 Eylül. Lizzi'nin nişan davetiyeleri bugün geldi. Nişan davetiyesi göndermek muhteşem bir şey olmalı. Dora her ne kadar ben ona, «Niçin böyle kızarıyorsun, biri *nişanlandığı* zaman bunda kesinlikle mahcubiyet duymak için hiçbir neden yok,» diye sorduğum zaman, «Gerçekten, niçin mahcup olduğumu düşünüyorsun ben sadece *son derece şaşırdım*,» dese de duyduğu rahatsızlıkla kıpkırmızı kesildi. Ama şaşırdığı zaman *böyle* kıpkırmızı kesilmez ki insan.

19 Eylül. Okul bugün açıldı; ne yazık ki, çünkü *o* gitti. Ve üçüncü sınıflar şimdi dördüncü sınıf oldu; ama sınıfta *o* olmasızın oturmak berbat bir şey. Neyse ki sınıf öğretmenimiz Frau Doktor St. ve bize bir kez daha matematik ve fizik öğretecek; bizim Fındık Faresi, beşinci sınıfların ise Şelale olarak çağırdığımız Frau Doktor F. gitmiş çünkü Lemberg'de bir Alman lisesine atanmış. Şimdilik eski yerlerimizde oturuyoruz fakat Hella Frau Doktor St'den bir başka yere oturmak için izin istememiz gerektiğini söylüyor çünkü Frau Doktor M. ile geçirdiğimiz üç yılın anıları dikkatimizi dağıtabilir. Harika bir fikir bu. Almancada bir erkek öğretmenimiz, Fransızcada çok üzülerek söylüyorum ki hâlâ cildi iyileşmemiş olan Frau Doktor Dunker, İngilizcede ise okul müdiresi var. Buna son derece memnunum öncelikle onu çok sevdiğim için ve ikinci olarak da en başından onun gözde öğrencileri arasında yer alacağım için çünkü Dora da onun gözdesiydi. Elbette Latince öğrenmiyorum çünkü artık Frau Doktor M. olmadığı için hiç ilgimi çekmiyor. Ah ve yeni bir din öğretmenimiz de var çünkü Herr Profesör K. altmış yaşını doldurmuş olduğundan emekliye ayrılmış.

21 Eylül. Başardık. Uzun teneffüste, Hella, sorumlu olan Frau Doktor St'nin yanına gitti ve ona, «Frau Doktor, size bir şey sorabilir miyiz?» dedi. O da şöyle yanıt verdi: «Ne, ilk haftada mı? Neyse, nedir sorun?» Bunun üzerine biz de pence-renin tarafındaki üçüncü sıradan kalkmak istediğimizi çünkü

Frau Doktor M. varken oturduğumuz yerde oturmaya devam etmeyi çok acı verici bulduğumuzu söyledik. Önce reddetti fakat kısa bir süre sonra şöyle dedi: «Eğer yerinizde gerçekten mutlu değilseniz ne yapabileceğime bir bakarım.» Saat 11'den 12'ye kadar matematik dersi vardı ve Frau Doktor Steiner yerini alır almaz şöyle dedi: «Oturduğunuz yerlerin bu düzenlemesi sadece geçiciydi. Boy sırasına göre oturmanız daha yerinde olur.» Sonra hepimizin oturduğu yerleri yeniden düzenledi ve Hella ile ben pencere kenarındaki 5. sıraya taşındık; ikiz olan Ehrenfeld'ler ise bizim yerimizi aldılar; bizim önümüzde Lohr ve babası Mariahilferstrasse'de bir konfeksiyoncu olan Friederike Hammer adında yeni bir kız var. *Onun* o kadar sıklıkla yanımızda durduğu ve elini sıranın üzerine koyduğu o menfur üçüncü sıradan uzaklaşmış olduğumuz için müthiş mutluyuz.

29 Eylül. Almanca profesörü, Profesör Fritsch, bugün, ilk kez geldi. Sürekli boğazını temizliyor ve altın gözlükler takıyor. Hella onun bir hayli hoş olduğunu düşünse de ben aynı fikirde değilim. Çok eminim ki bir daha asla Almandan Mükemmel alamayacağım. Dün yeni din öğretmenimiz de ilk defa olarak geldi ve ben tek başına oturdum çünkü Hella Protestan olduğu için derse iştirak etmiyor. Müthiş hasta görünüyor ve her ne kadar alev alev yanan siyah gözlere sahip olsa da o gözler sürekli olarak kısılıyor. Bir dahaki sefere birbirimize eşlik edebilelim diye Hammer'in yanına oturacağım.

2 Ekim. Bugün günah çıkarma ve komünyonumuz vardı. Ve öğretmenler kime günah çıkaracağımızı seçmemize izin vermediği için de Profesör Ruppy'ye gitmek zorunda kaldım. Bundan nefret ettim. Öylesine alçak bir sesle fısıldadım ki tam üç kez bana daha yüksek sesle konuşmamı söylemek zorunda kaldı. Altıncı emre başladığımda eliyle gözlerini kapattı. Fakat Tanrı'ya şükürler olsun bana onun hakkında hiçbir soru sormadı. Öğretmenler arasında kime günah çıkaracağımızı seçmemize müsaade eden bir tek Frau Doktor M. idi. Aslında o da bize doğrudan izin vermezdi fakat çabucak diğer günah çıkarma

hücrelerine koştığımızda fark etmemiş gibi davranırdı. Herr Din Profesörü, günahların bağışlanması için müthiş uzun kefaretlere verdi, ona gitmiş olan bütün kızlar için bunların üstesinden gelebilmek muazzam zaman aldı. Umuyorum ki yaptığı sınavlarda da bu kadar katı değildir aksi halde Yetersiz alırım; ki bu da korkunç olur.

3 Ekim. Babam muhteşemdi bugün! Dora Teyze ona kendisine hiç de kısa süre önce babamın, kocası, annemle neredeyse tam aynı zamanda ölmüş olan Frau Riedl ile evlenmesinin muhtemel olup olmadığını sorduğumu söylemiş olmalı çünkü bu takdirde babam onun üç çocuğunun da koruyucusu olacaktı. Bugün Willi ile birlikte buradaydı çünkü Willi yeni okula başladı. Dora ile bu konu üzerinde konuştuk ve o şayet babam Frau R. ile evlenirse evden ayrılacağını söyledi. Ben de akşam yemekte şöyle dedim: «Keşke Frau von R. bu kadar çirkin olmasaydı. Baba, sen de onun tam bir gudubet olduğunu düşünmüyor musun?» Bunun üzerine babam sevgi dolu bir biçimde güldü ve, «Endişelenmene gerek yok küçük cadı, size bir üvey anne getirecek değilim,» dedi. Öylesine mutlu oldum ki, Dora da öyle ve babamızı çok çok öptük ve Dora, «Zaten ben aneme olan yeminini bozmayacağından emindim,» dedi. Bunun üzerine babam da şöyle dedi: «Hayır, kızlar, annenize hiçbir söz vermedim, o da hiçbir zaman benden bu tür bir talepte bulunmadı. Fakat sizin gibi yetişmiş kızların bulunduğu bir eve bir üvey anne getirmek hiçbir zaman iyi sonuç vermez.» O zaman babama böyle bir durumda Dora'nın evden ayrılacağını, bana gelince benim de kesinlikle müthiş büyük bir üzüntü duyacağımı söyledim. Çünkü şayet babam gerçekten de yeniden *evlenmek* isterse buna tahammül etmek zorunda kalırdım ve aynısı Dora için de geçerli olurdu. Fakat babam bir kez daha, «Endişelenmeyin, kesinlikle bir daha evlenmeyeceğim,» dedi. Ben de «Dora Teyze ile bile mi?» diye sordum. Ve babam da, «Ah, ona gelince- -» diye başladı. Sonra hızla ayağa kalktı ve «Hayır, hayır, Dora Teyze ile bile,» dedi. Dora da biraz önce bana kusursuz bir idiot olduğumu söyledi. Babamın teyzeme

karşı bilhassa bir hayranlık beslemediğini bilmem gerekirmiş. Sonra da beni, Dora'nın şayet o yeniden evlenecek olursa evi terk edeceğini söylediğini babama bildirmekle suçladı. Ben sır saklaması konusunda kendisine güven duyulmasının imkânsız olduğu bir çocuğum. Şimdi en az kırk beş dakikadır tartışmaktayız bu yüzden de saat şimdiden on bir buçuk oldu bile. Neyse ki yarın İmparatorun doğum günü dolayısıyla tatil. Fakat babamın Frau von R. ile evlenmeyeceğini kesin olarak bilmekten öylesine büyük bir mutluluk duyuyorum ki. Bir üvey anne ile asla geçinemezdim.

9 Ekim. Bu yıl Almanca müthiş zor. Kompozisyonunda kabaca notlar çıkarıp öyle yazmamıza hiçbir şekilde müsaade edilmiyor, doğrudan yazıp sonra da hemen *teslim etmek* zorundayız. Ben kesinlikle yapamıyorum. Profesör Fritsch çok yakışıklı fakat kızlar ona karşı müthiş bir korku duyuyorlar çünkü öylesine katı ki. Karısı bir akıl hastanesinde ve çocukları da kendi annesiyle yaşıyor. Karısından boşanmış ve neyse ki Protestan olduğu için de şayet isterse yeniden evlenebilir. Hella tam anlamıyla onun büyüüne kapılmış olsa da ben kesinlikle öyle değilim. Zira sürekli olarak ikinci sınıftaki Profesör W. geliyor aklıma ve bu da benim için kâfi geliyor. Bir daha hiçbir profesöre âşık olmak niyetinde değilim. Marina'nın şimdi dördüncü sınıfında öğrenim görmekte olduğu Eğitim Koleji'nde profesörlerden bir tanesi geçen yıl eski bir öğrencisi ile evlendi. Ben bunu ne pahasına olursun olsun yapmaz, eskiden öğretmeni olan ve insanın bütün kusurlarını bilen biriyle evlenmezdim. Üstelik onun kızıdan en azından 12 veya 20 yaş yaşlı olması gerekir ki bu da kesinlikle korkunç bir şey. O zaman onunla evleneceğine kendi babasıyla evlensin insan, en azından babası onu sever ve kız da en azından onun her işin ne şekilde yapılmış olmasından hoşlandığını bilir; fakat eski profesörünle evlenmek; ne kadar da acayip bir şey!

15 Ekim. Hella'nın hastalığının yeniden nüksetmesi ihtimalinden çok büyük bir endişe duyuyorum; o, hiçbir şeyin kendisini ikinci bir ameliyat geçirmeye ikna edemeyeceğini söylüyor, bilhassa da şimdi- -; onun yerine ölmeyi yeğleyeceğini söylüyor.

Bu korkunç olur! Onu annesine benzer bir ağrısı olduğunu söylemeye ikna edebilmek için elimden geleni yaptım; fakat bunu yapmayacak.

19 Ekim. Kasımda Hella'nın babası general olacak ve Krakow'da konuşlandırılacak. Tanrı'ya şükürler olsun o liseyi bitirene kadar burada büyükannesi ile birlikte kalacak. Krakow'a sadece Noel'de, Paskalya'da ve yaz tatillerinde gidecek. Bu durumdan dolayı müthiş mutlu. İyi haberler onu tekrar iyileştirdi. Okuldaki herkes de sınıfımızda bir generalin kızı olacağı için büyük gurur duyuyor. Üçüncü sınıfta bir feldmareşalin kızının olduğu doğru ama adam emekli. Babam da her zaman şöyle der: Emekli bir subayı kimse baş tacı etmez.

22 Ekim. Öylesine heyecanlıyız ki derslerimize çalışmak için zaman bulamıyoruz bile. Geçen yıl, Noel'de, birisi, Hella'nın annesine Geierstamm'ın çok sayıda romanını vermiş. Geçen gün, içlerinden bir tanesi masanın üzerinde duruyormuş ve annesi dışarı çıktığı zaman Hella, aceleyle ona bir göz atmış ve *Kadının Gücü* başlığını okumuş! Annesi, kitabı bitirdiği zaman Hella, annesinin, onu, kitaplıkta nereye koyduğunu görmek için beklemiş ve şimdi biz de onu okumaktayız. Tek kelimeyle harika! Beni bütün gece uykusuz bırakıyor; erkeğin büyük bir tutkuyla bağlı olduğu ama onu aldatan Signe. O kadar çok ağladık ki okumaya devam edemedik. Ve Gretchen, babası, onun her şeyi olan kız; o kadar iyi anlayabiliyorum ki onu; babası, her ne kadar kadının zaten bir kocası olsa bile, o korkunç Frau Elise ile evlenecek diye sürekli endişe içinde. Ve o öldüğü zaman da oh, öylesine korkunç ve öylesine güzel ki peş peşe tam üç defa baştan okuduk. Geçen gün ağlamaktan kıpkırmızı olmuştu gözlerim ve teyzem de bana çok fazla çalışıyor olduğumu söyledi; zira o benim Hella ile birlikte edebiyat çalıştığımı zannediyor. Ah ama hayatım, insanın okuyacak *böyle* kitapları olduğu zaman dersler korkunç bir baş ağrısı.

24 Ekim. Ne zaman babama baksam sürekli *Kadının Gücü* romanını düşünüyorum; elbette Signe'yi hesaba katmıyorum. Hella başka bir kitap daha ele geçirebilmeyi ümit ediyor; fakat

annesi fark etmeksizin bu işi yapabilmek o kadar da kolay değil; zira Hella'nın annesi sık sık arkadaşlarına kitap ödünç verir. O zaman da müthiş bir gürültü kopar; *Küçük Erkek Kardeşin Kitabı*'nı okumayı kesinlikle istemiyoruz, başlığı bize hiç çekici gelmiyor; fakat *Evlilik Komedi*si adında bir roman var; muhteşem olsa gerek; onu ne olursa olsun ele *geçirmeliyiz*.

26 Ekim. Bruckner'ler, dairelerini muhafaza edecekler ve Hella'nın büyükannesi gelip orada yaşayacak; sadece *Herr General!* Krakow'a gidecek ve elbette Hella'nın annesi de. Lizzi kalacak çünkü mart ayının sonlarında evleneceği için yemek pişirme dersleri alıyor.

31 Ekim. Hella'nın annesi ile babası bugün yola çıktı; Hella da müthiş ağladı çünkü onlarla birlikte gitmeyi çok istiyordu. Lizzi ise son derece ilgisizdi çünkü zaten nişanlı ve nişanlısı Baron Noel'de geliyor ya Viyana'ya ya da Krakow'a, hangisi olduğu onun için önemli değil.

4 Kasım. Bugün Almanca dersinde sınıfımızdaki kızlardan bazıları öfkelenildi. Bir veya kız, virgüllerin doğru yerlerini bilemediler ve Prof. Fritsch de daha önceki yıllarda hiçbir şey öğrenmemiş olduğumuz imasında bulundu. Verdiği Almanca dersleri, Profesör F'ninkilerden 10 kat hatta daha doğrusu 100 kat daha iyi olan Frau Doktor M'yi kast etmiş olduğunu mü-kemmelen anladık. Ve üstelik tam da bu noktalama işaretleri hususunda Frau Doktor M. olağanüstü zahmetlere girmiş ve sayısız örnek vermişti. Üstelik kişinin iyi bir stile sahip olması ya da olmaması da bir *virgülü* doğru yere koyup koymadığına bağlıdır. Sonlara doğru Frau Doktor M'ye karşı müthiş bir düş-künlük geliştirmiş olan iki Ehrenfeld, Frau Doktor M'nin gözde öğrencileri olarak bizim sadece ona göstermek için, içinde tek bir virgül bulunmayan bir kompozisyon yazmamız gerektiğini söylüyorlar. Bu, muhteşem bir fikir ve Hella ile ben bunu hemen yapacağız yeter ki aynı şeyi yapacakları konusunda diğerlerine de güvenilebilsin.

6 Kasım. Bu yıl bütün sınıfların her ay en azından iki gezisi olmak zorunda, kışın bile. Şayet bu karar, Frau Doktor M'nin

hâlâ burada bulunduğ u geçen yılda alınmış olsaydı kesinlikle bütün gezilere giderdim. Fakat onun olmadığı bu yıl bu gezilerden keyif alamayız. Frau Doktor St. de müthiş kibar fakat Frau Doktor M. gibi değil. Üstelik biz her pazar babamla bir yerlere gidiyoruz, Hella da bizimle geliyor ve şayet isterse Lizzi de. Kar gelir gelmez Hainfeld veya Lilienfeld'de kızak partileri vereceğ iz.

3 Aralık. Ben günlüğ üme yazmaksızın koca bir ay geçti neredeyse fakat bugün yazmam gerek. Almanca dersinde öylesi ne bir patırtı koptu ki! Hella, ben, iki Ehrenfeld, Brauner, Edith Bergler ve Kühnelt, tek bir virgöl koymadığımız kompozisyonlarımızı teslim ettik. Eğer o budala Brauner virgülleri önce koyup da sonra üzerlerini çizmeseydi hiçbir şey ortaya çıkmayacaktı. Şayet Profesör herhangi bir şey fark edecek olursa dersten önce birlikte üzerlerinden geçmek ve virgülleri nerelere koyacağımıza karar vermek istediğimizi fakat buna zaman bulamadığımızı söylemeyi kararlaştırmıştık. Oysaki şimdi o sersem budala bütün gösteriyi açık etti. Profesör konuyu öğretmenler toplantısından önce gündeme getirecek. Ama ne olursa olsun 25 kızdan 6'sına kötü bir davranış notu verilmesi kesinlikle *imkânsız*.

4 Aralık. Bugün müdire Almanca dersini teftiş etmeye geldi. Sonra da bizden Frau Doktor M'nin üç yıl boyunca ağır ağır beyinlerimize zerk etmiş olduğ u bütün bilgiyi, sonra daha üst sınıflarda kaydedeceğimiz gelişme için sağlam bir temel olarak kullanmamızı beklediğ ini söyledi. İngilizce dersinde de noktalama işaretlerinin İngilizcede daha sınırlı bir şekilde kullanıldığ ından bahsetti; ve sonra da biz 6 *günahkâr* onun ofisine çağırıldık. Bütün okulda herkes sorundan haberdardı ve cesaretimize de hayran kalmışlardı, bilhassa da daha alt sınıflar. Beşinci ve altıncı sınıflar ise daha ziyade biz dördüncü sınıfların bu işi yapmaya cüret etmiş olmalarından rahatsızlık duyuyorlardı. Müdire, bu yaptığ ımızın eşsiz bir küstahlık örneğ i olduğ unu söyleyerek bizi korkunç bir şekilde azarladı ve ayrıca böyle yaparak Frau Doktor M'yi de yüceltmış olmadığ ımızı belirtti. Daha

sonra Hella son derece alçakgönüllü bir biçimde: «Frau Müdire, kendimizi savunmak adına tek bir kelime etmemize izin verir misiniz?» dedi. Ardından da Prof. Fritsch'in, Frau Doktor M'ye leke sürmek için hiçbir fırsatı kaçırmadığını, bunu elbette açık açık değil fakat hepimizin rahatlıkla anlayabileceği şekilde yaptığını ve bu şekilde davranmamızın sebebinin de bu olduğunu açıkladı. Müdire de bizi kesinlikle yanılmış olmamız gerektiğini, hiçbir öğretmenin bir diğerine karşı böylesi bir biçimde konuşamayacağını söyleyerek yanıtladı, biz, kesinlikle Prof. Fritsch'i yanlış anlamıştık. Fakat Matematik derslerinde Fındık Faresi'nin ne kadar sıklıkla, «*Bunu* bilmiyor musunuz? Bu size kesinlikle öğretilmemiştir,» dediğini mükemmelen bilmekteydik. Yapılan vurguya bakın! Öğretmenler toplantısı yarın ve toplantıdan önce kendimizi affettirmek için elimizden gelen her şeyi yapmamız söylendi. 2 Ehrenfeld, kompozisyonları yeni baştan, bu kez elbette virgülleriyle yazmamızı ve onları Almanca dersinden önce profesörün masasına koymamızı önerdi; fakat geri kalanlarımız buna karşıydık zira Hella söyleyeceklerini söyledikten sonra müdirenin renginin nasıl da değiştiğini hepimiz açıkça görmüştük. Düzeltmeleri yapacağız sonra hepimiz de yeni yazı defterlerine başlayacağız.

8 Aralık. Öğretmenler toplantısının üzerinden üç gün geçti fakat bizim maceramıza ilişkin olarak henüz tek bir kelime dahi edilmiş değil ve çünkü Almanca dersinde de Prof. hususi olarak hiçbir şey söylemeksizin ev ödevinin üçüncü parçasının konusunu verdi. Sanırım korktu. Hella hepimizi kurtardı çünkü başka herkes onun söylemiş olduklarını söylemekten korkardı hatta ben bile. Hella şöyle dedi: «Benim Sevgili Rita'm, boşu boşuna bir subayın kızı değilim ben, benim cesaretim olmazsa eğer başka kimin olacak?» Kızlar, her ne kadar müdire odasında, «Umarım bu iş bütün okula yayılmaz,» demesine rağmen teneffüste ve ne zaman bizimle karşılaşacak olsalar hep bize bakıyorlardı. Fakat Brauner'in ikinci sınıfta okuyan bir kız kardeşi var, Edith Bergler'inki de beşinci sınıfta ve onlar vasıtasıyla da bütün sınıflar olaydan haberdar oldular. Sanırım ailelerimize

hiçbir şey söylenmeyecek aksi halde şimdiye kadar bir şeyler olmuş olurdu. Üstelik işi sağlama almak için evde konuya yönelik birkaç imada da bulunmuştum bile. Ve Tanrı'ya şükürler olsun Dora da artık okulda olmadığı için çok fazla gürültü kopması olanaksız. Sadece ilk başta biraz endişelenmiştik fakat Hella, «Bize hiçbir şey olmayacağına eminim çünkü *biz haklıyız,*» derken son derece haklıydı.

15 Aralık. Viktor ile bir karşılaşma! Dora ve ben Noel alış-verişlerimizi yapmaya çıkmıştık ve tam Tuchlauben'e dönerken onunla burun buruna geldik. Dora kıpkırmızı oldu ve her ikisinin de sesleri titriyordu. Viktor, siyah bıyıkları ve parlayan gözleriyle gayet iyi görünüyor. Ve üniformasının ceketinin yeşil rengi de ona muhteşem bir şekilde yakışmış. Duyduğu mahcubiyeti gizlemek için hemen boğazını temizledi ve bizimle yukarıdaki pazar yerine kadar yürüdü; boğazındaki sorun yüzünden bir altı ay daha izinli bu yüzden şayet Dora - - - hayal ediyorsa gayet rahatlıkla göz önünde bulundurabilir. Bize veda ederken ellerimizi öptü, *benimkinin yanında Dora'nınkini de* ve öylesine tatlı bir biçimde gülümsedi ki. Hem tatlı hem de üzgün. Müteaddit defalar konuşma konusunu ona getirmeye çalıştım. Fakat Dora bir şeyi istemediği zaman siz ne isterseniz yapın o kılını bile kıpırdatmaz; tıpkı bir katır kadar inatçıdır. Daha küçücük bir kızken bile böyleydi, şöyle derdi: Dor, hayır! Anlamı ise: Dora yapmayacak; küçük sefil! Öylesine inatçı küçük bir canavardı ki!

17 Aralık. Dün Anninger'de ilk kızak partimizi verdik; muhteşemdi, sürekli karların içine yuvarlandık durduk, yerdeki kar örtüsü hayli kalındı özellikle de hiç kimsenin ayak basmadığı yukarı kesimlerde. Eve dönerken Hella'nın başına öylesine tuhaf bir şey geldi ki; ayağı bir ağaç budağına yakıldı ve yepyeni ayakkabısının tabanı bütünüyle yırtıldı. Onu bir iple bağlamak zorunda kaldı ama o zaman bile öylesine kötü bir biçimde topallıyordu ki onu gören herkes kızakla kayarken bileğini burkmuş olduğunu zannetti. Büyükannesi bu duruma müthiş kızdı: «*Bir hanımefendiye böylesine az yaraşan* eğlencelerin sonucu bu olur!» Dora Teyze de bu duruma müthiş üzülmüştü çünkü o da

bizimle beraberdi fakat babam şöyle dedi: «Hella'nın büyükan-
nesi son derece yaşlı bir hanım ve onun zamanında insanlar bu
konuda hayli farklı görüşlere sahiptiler.» Herhalde Hella, günde
en az bir düzine kez *bu gerçeğin* yeni baştan farkına varıyordu,
yapmaması gereken ve söylememesi gereken bütün o şeylerin,
genç bir kıza kesinlikle uygun düşmeyecek her şeyin! Büyükan-
nesi onu cam bir fanusun içinde muhafaza etmek istiyor fakat
şeffaf olmayan bir fanusun çünkü ne o dışarıyı görebilmeli ne
de dışarıdaki herhangi biri o fanusun *içindekini*. (Zaten esas
meseleyi de bu sonuncusu teşkil ediyor.)

20 Aralık. Bugünkü ders, Noel'den önceki son Almanca der-
siydi ve bizim maceramız hakkında daha fazla tek bir kelime
dahi edilmedi. Hella haklı olduğunu muhteşem bir biçimde ispat-
ladı. Bütün öğretmenlere yaltaklanan Verbenowitsch dahi onu
tebrik etti ve sınıfa bu yıl gelen ve Frau Doktor M'yi tanımamış
olan Hammer de öyle. Bu arada geçen gün saat 1'de Franke ile
karşılaştık; şimdi bir dramatik sanatlar okuluna devam ediyor ve
oranın havasının bütününüyle farklı olduğunu söylüyor; lise ile işi-
nin bitmiş olmasından çok memnun. Prof. F ile olan maceramızı
o da duymuş ve *karakterimizin sağlamlığından* ötürü bizi tebrik
etti, bilhassa da Hella'yı elbette. Bu olayın Viyana'daki bütün li-
selerde müşterek konuşma konusu haline geldiğini söylüyor, en
azından devlet memurlarının kızlarına yönelik bir lisede okuyan
ve kız kardeşi de Dramatik Sanatlar Okulu'na giden bir kızıdan
böyle duymuş. Orada çok mutlu fakat böyle bir kurumun hâlâ
okul olarak adlandırılıyor olmasından da rahatsız; kesinlikle bir
okul değil orası; oranın bütün öğrencilerinin nasıl da serbest
olduklarını görsek bir hayli şaşırırmışız. Franke çok hoş bir kız
ve vücut hatları da şimdi eskiden olduğundan bile daha güzel.
Çok da güzel konuşuyor fakat bir hayli yüksek sesle öyle ki o
konuşurken herkes başını çevirip bize baktı. Bizi *bir yıl içinde*
kendisinin ilk defa olarak sahneye çıkışını görmek üzere davet
edebileceğini umuyor! Ben çok sayıda yabancıнын önünde sah-
neye çıkmaya asla cesaret edemezdim; o zaman ağızımdan tek
bir kelime dahi çıkamayacağını biliyorum.

21 Aralık. Hella müthiş şanssız. Önceki gün öylesine kötü bir gribe yakalandı ve boğazı da o kadar çok ağrıyor ki Krakow'a gidebilmesi mümkün olmayacak. Doğuştan kötü şansa sahip bir insan olduğunu söylüyor; berbat olan ikinci Noel'i bu onun, iki yıl önce apandisit ameliyatı geçirmişti, şimdi de bu rezil grip. Annesinin Viyana'ya gelebileceğini ümit ediyor fakat şayet gelirse o zaman da babası tümüyle yalnız kalacak. Bize gelince, Tanrı aşkına nasıl annem olmaksızın Noel geçireceğiz, annemsiz ilk Noel. Bunu düşünmeye dahi cesaret edemiyorum çünkü şayet düşünecek olursam bu beni ağlatacak. Dora da annemsiz bir Noel'in gerçek bir Noel olamayacağını söylüyor. Annemin portresini gördüğü zaman babamın ne diyeceğini merak ediyorum. Çerçevenin yarına hazır olacağını ümit ediyorum. Hella da Lajos'u göremeyeceği için bilhassa mutsuz. Üstelik aynı zamanda bir de her gün karşılaştığımız, aynı zamanda bir kont olan ve kendisi de Hella'ya çılgınca âşık bir süvari teğmene de çılgınca bir aşk duyuyor. Adam Hella'nın babasının bir general olduğunu biliyor çünkü Hella'nın babası İmparator'un elini öpmeye gittiği zaman Hella da yolun bir kısmında otomobilde ona eşlik etmiş ve teğmene de o zaman tanıştırmış. O yüzden şimdi ne zaman karşılaşırsalar teğmen ona selam veriyor. Boyu muazzam uzunlukta ve korkunç aristokratik görünüyor. Fakat Hella ile ilgili olarak beni rahatsız eden şey, ne zaman birine âşık olsa *sürekli olarak* bunu inkâr etmesi. Ona daima söylüyorum veya o herhangi bir şey fark edecek olursa da inkâr etmiyorum. Arkadaşlar arasından mantığı nedir bunun? Örneğin, önceki yıl hastanedeki genç doktora kesinlikle âşık olmuştu. Ve eylülde Theben'den döndüğümüz zaman da hava birliğindeki o muhteşem teğmene, ona ben de çılgınca âşıktım ve bunu da açıkça söylemiştim. Fakat o, bana inanmadı ve şöyle dedi: «İnsanlar birbirlerini aylarca görmedikleri ve arada sırada başkalarıyla da flört ettikleri zaman bu, gerçek bir aşk olmaz.» Kahraman Siegfried'e yönelikti bu sözler. Tanrım, ona! Bu, gerçekten çok saçma.

22 Aralık. O kadar mutluyum ki, Frau Doktor M. en azından şimdiki Frau Profesör Thayer, bana yazmış. Noel için ona iyi dileklerimi göndermiştim. O da bana teşekkür etmek için kısa bir mektup göndermiş, aynı zamanda bana mutlu yıllar da diliyor, bu konuda öncü olmuş, ilahi bir şey bu. Yalnız Dora, onun bunu kendisini yeniden bir şeyler yazma zahmetinden kurtarmak için yaptığını söylediği zaman müthiş rahatsız oldum; bunun doğru olmadığına eminim. Dora sadece beni rahatsız etmek için böyle şeyler söyler hep. Fakat ben, onun, o tatlı, o ilahi mektubunu ve fotoğrafını da nereye gitsem yanımda taşıyorum. Hella'ya sadece bir kart göndermiş, son derece doğal bu çünkü Hella'nın da ona gönderdiği sadece bir karttı. Frau Doktor M'yi çok iyi bir üvey anne olarak hayal edebiliyorum yani çok da iyi değil ama başka herkesten daha iyi. O kadar tatlı yazmış ki annem hakkında da, elbette bu Noel'i diğerlerine oranla çok daha mutsuz geçireceğimi söyleyerek. Bu noktada kesinlikle çok haklı. Yarından sonraki Noel arifesi olduğunu hiçbirimiz hissedemiyoruz bile. Düşünmekten gerçekten zevk aldığım yegâne şey, babamın, annemin portresini gördüğü zamanki bakışı. Fakat gerçekten de böylesi bir kayıptan sonraki ilk yıllar Noel'i kutlamayı akıllarından bile geçirmemeli insanlar çünkü insan böylesi günlerde üzüntüsünü her zamankinden daha derin hissediyor.

23 Aralık. Noel için yine de korkunç işim var yapacak ama bugün yazmam gerek. Bu sabah saat yaklaşık 11 buçukta ön kapıya vuruldu. Hella'nın beni almaya geldiğini düşündüm, yeniden iyileşmiş olsa gerekti, bu yüzden hemen koştum, kapıyı yerinden sökecekmiş gibi hızla açtım, Hella'yı selamlamaya hazırlandım ve sonra tek kelimeyle donup kaldım çünkü kapının önünde son derece nazik bir biçimde, «Evde kimse var mı?» diye soran bir beyefendi duruyordu. Onu derhal tanıdım, Fieberbr'den Dr. Prückmüller idi. Bu arada Dora da salonun kapısını açmıştı ve hilekârlığın büyük kanıtı da kendini açığa vurmak için alesta bekliyordu. *En küçük bir biçimde* şaşırmış değildi Dora ve onun yerine, «Ah, Dr. Prückmüller, sözünüzü tu-

tabildiğimize öyle memnun oldum ki,» diyordu. Adamın, ona geleceğine dair söz verdiği açıkça ortadaydı çünkü Dora'nın üzerinde, sadece ziyaretçilerin gelmesinin beklendiği zamanlarda giydiğimiz en güzel aplikeli siyah ipek önlüğü bulunuyordu. Ne kadar da riyakâr biri o. Bu yüzden ben de misafir odasına gittim. Sonra Dora Teyze içeri girdi ve adamdan bu akşam yemeğine katılmasını istedi. Sonra da gitti adam. Bütün bu süre boyunca bana tek bir kelime bile etmedi, öyle görünüyordu ki dünya üzerinde benim gibi bir insan olduğunun dahi farkında değildi. Sadece artık ayrılırken şöyle dedi: «Neyse, Fräulein, nasılsınız?» «Ah, iyi,» dedim ben de. «Bir insanın annesinin ölümünden bu kadar kısa bir süre sonra ne kadar iyi olması beklenebilirse o kadar iyiyim.» Dora'nın yüzü birdenbire bir alev gibi kıpkırmızı kesildi çünkü ne demek istediğimi anlamıştı. O benim eniştem olacaksa şayet o zaman ben de ona nasıl davranmam gerektiğini biliyorum. Fakat çok uzak bir olasılık olabilir bu; zira adam Innsbruck'ta yaşıyor ve babam da Dora'nın evlenip Innsbruck kadar uzak bir yere gitmesine muhtemelen izin vermeyecektir. Yemekte tek bir kelime bile etmedim çünkü riyakârlığın bu kadarı beni öylesine öfkелendirmişti ki. Fakat dahası da gelecek. Akşam saat yedide veya kaçsa artık Dr. Prückner, çıkageldi. Dora siyah fiyonklu beyaz bluzuyla göründü ve son dakikaya kadar odasında kaldığı için ben de onu giydiğini bilmiyordum. Zira siyah işlemeli elbisesini giydiğini düşünmüş, bu yüzden ben de kendiminkini giymiştim. Neyse o kadar da önemli bir şey değil bu. Akşam yemeğinde sürekli olarak Dora ile konuştu, o nedenle ben de Oswald ile konuştum bilerek. Ardından adam mart ayının birinde Viyana'ya taşınacağını söyledi. Dora'nın yüzünde bir kez daha en küçük bir şaşkınlık ifadesi bile belirmedi, o yüzden *bunu da önceden biliyor olmalı!* Fakat şimdi çok iyi hatırlıyorum, ekim ayında postacı bana ona gelmiş, üzerinde Innsbruck damgası olan bir mektup vermişti. Demek ki *bütün bu* süredir onunla açıkça haberleşti, annemin ölümünün üzerinden daha altı ay bile geçmemişken. Bu, gerçekten çok kötü! Fakat ben yazın kaldığımız kasaba hakkında gevezelik eder-

ken bu kadar müthiş bir şekilde gülmemem için bana masanın altından bir tekme attı. Ve benim müstakbel eniştem, ah nasıl da güldürüyor beni, iki veya üç yıl önce sanıyorum Goisern'deydi, Dora'yı Inspe⁽¹²⁾ olarak çağırırdık çünkü Robert Warth ve benim için şöyle demişti: Müstakbel çift! Ve şimdi de kendisi aynı konumdaydı. Akşam çıkarken babam onu Noel ağacı için de davet edecek diye tir tir titriyordum fakat Tanrı'ya şükürler olsun babam, «Yarın ne yapıyorsunuz,» diye sorduğunda şöyle cevap verdi: «Yarın bütün günümü kız kardeşimin ailesiyle geçireceğim. Wieden'de bir yüzbaşı ile evli.» Tanrı'ya şükür bu ihtimal suya düştü çünkü hiçbirimiz de ziyaretçi ağırlayacak havada değiliz özellikle de annemsiz geçecek ilk Noel'de. Ve şayet annem bilseydi ki- - - Ruhların gerçekte nereye gittiğini bilmek isterdim. Elbette Cennet'in varlığına inanmayı uzun zaman önce bıraktım fakat ruhların mutlaka bir yerlere gidiyor olması gerekir. O kadar çok sayıda bilinmeyen var ki ve hepsi de insanı çok mutsuz ediyorlar. Geçen gün bir gazetede yazı dizisinde bölümlerden birinin başlığı şuydu: *Aşkın bilinmezlikleri*. Fakat buradaki *bilinmezlik* hiç de mutsuz etmiyor, Dora'dan da açıkça görülebileceği üzere. Aslında bütün kızlar yani bütün ablalar bu bakımdan birbirlerine benziyorlar. Hella'nın bana Lizzi'nin nişanını hakkında söylediklerini hatırlıyorum. İşin doğrusu, o da nişanlısıyla ilk kez Londra'da tanışmış, evde değil fakat yine aynı riyakârlık. Tanrı aşkına ne demek bu? Oysaki kız kardeşine *her şeyi* anlatması çok daha kibarca ve mantıklı bir davranış biçimi olmaz mıydı? Yoksa bir birlik oluşturmamız nasıl beklenebilir ki? Ama olsun, hiç umurumda değil, *böyle* bir şeyin Noel Arifemi mahvetmesine müsaade etmeyeceğim; şayet buna bir Noel Arifesi denilebilirse tabii. Noel'in ertesi günü, o, akşamı burada geçireceği zaman Hella'ya, ona ve büyükannesine gelmek istediğimi söyleyeceğim. Ne olursa olsun, onun Viyana'da kalmış olmasına memnunum.

(12) Almanca: Müstakbel. (Ç. N.)

25 Aralık. Noel Arifesi çok hüzünlüydü. Üçümüze de, odalarımıza asmamız için annemin gerçek boyutlarda, yeşil güzel çerçeveler içinde birer resmi verildi. Dora yüksek sesle hıçkırıyordu, ben de ağladım ve babamın yanına gidip ona sarıldım. Onun gözleri de kıpkırmızıydı; çünkü annemi taparcasına se-verdi o. Sadece Oswald, gerçekten ağlamadı fakat o da sürekli olarak dudaklarını ısıırıyordu. Dr. P'nin orada olmamasına çok memnundum çünkü yabancıların önünde korkunç derecede uygunsuz bir şeydir. *Her ikimize de* sadece dantelli değil güzel gipür dantelli beyaz bluzlar verildi, sonra teyzem bana 500 kartpostallık muhteşem bir albüm verdi, ayrıca bir de daha önceden istemiş olduğum bir antoloji de verdi. Brahms'ın Macar Dansları çünkü geçen yıl, Dora, benim için fazla zor olduklarını söyleyerek kendininkileri bana ödünç vermeye razı olmamıştı sanki *bu* onu ilgilendiren bir şeymiş gibi; müzik öğretmenim kesinlikle ondan daha iyi bir yargıçtır; sonra üzerinde monogramımın olduğu bazı yazı kâğıtları, her şeyiyle eksiksiz yeni bir şemsiye takımı, saç kurdeleleri ve başka ıvır zıvırlar. Babam annemin portresine müthiş memnun oldu; elbette onun bize annemin gerçek boyutlarda birer portresini vereceğinden haberi-miz yoktu ve geçtiğimiz kıştan bir öncekinde çekilmiş olan en son fotoğrafından bir ressam olan ve annemi de çok yakından tanıyan Herr Milanowitz'e son derece küçük boyutlarda bir resmini yaptırdık, renkli elbette. Ve kapatmak için de güzel rokoko çerçeveler aldık; açıldıkları zaman sanki annem pencereden bakıyormuş gibi görünüyordu. *Benim* fikrimdi bu ve Herr Milanowitz de çok orijinal olduğunu düşünmüştü. Dora, onun, bunun için bizden hiç para almamasını çok uygunsuz buldu fakat bu sayede de çok daha zarif çerçeveler alabilmemiz mümkün oldu. Noel'den sonra, yeni yıl için Herr M'ye, *kendi* paramızla satın alınmış en iyi purolardan göndereceğiz. Ben, onları Noel için göndermek istiyordum aslında fakat bizim purolar hakkında hiçbir bilgimiz yok ve bizi ele verip vermeyeceğini hiçbir zaman kesin olarak bilemeyeceğimiz için hiç kimseye de bu konudan bahsetmek istemedik, üstelik böyle bir ifşaatın istemeyerek ya-

pıldığı da söylenebilir; fakat doğru değildir bu çünkü ne zaman biri herhangi bir şeyi açığa vuracak olsa bunu yapmayı gizliden gizliye arzu ediyordur hep. Sonra da bu davranışının sadece bir dil sürçmesinden kaynaklandığını söyler fakat aslında daima bilmektedir bunu. Dora'nın almış olduğu bütün ekstra şeyleri buraya kaydedemiyorum, içlerinden sadece biri: Saat akşam yedide tam babam ağaçtaki mumları yakmaktayken bir görevli iki dal ökse otu ile iç içe geçmiş halde ve altında da küçük bir menekşe demeti bulunan çok güzel bir gül buketi getirdi - - - Dr. P'den bir kartla elbette fakat o hiç kimsenin kartı okumasına izin vermedi. Tek söylediği şeydi: Dr. P. Herkese Noel için iyi dilekler gönderiyor. Ama ben gerçekte şöyle yazmış olduğuna inanıyorum: *Mutlu* Noeller. Fakat Dora *bunu* söylemeye cesaret edemedi. Ve ah, Hella bana boncuklu bir çanta verdi, ben de ona üzerinde ikili kartal olan bir cüzdan verdim zira uzun zamandır askeri görünümlü bir cüzdanı olmasını istiyordu. Hella gibi orduya karşı böylesine büyük bir ilgi besleyen bir başkasını daha tanımıyorum kesinlikle, ben de subayların müthiş zeki göründüklerini düşünüyorum fakat öte yandan sanki yeryüzünde hiç başka erkek bulunmuyormuş gibi davranmanın da fazla ileri gitmek anlamına geleceği su götürmez bir şey. Diğerleri çok fazla şey öğrenmek zorundalar, örneğin doktorlar, avukatlar, maden mühendisleri, Tarım Koleji'ndeki öğrencileri saymıyorum bile çünkü bu sonuncular belki de «adamdan sayılmıyorlar bile» (Hella'nın daima kullandığı bir deyim bu.); fakat bunların tümü de subayların öğrendiklerinden çok daha fazla şey öğrenmek zorundalar; ama Hella bunu hiçbir zaman kabul etmez ve subaylar hakkında konuşacağı zaman da sürekli olarak sadece kurmay sınıfına ait olanlardan bahseder; sanki *bütün* subaylar bu sınıfa mensupmuş gibi! Onunla bu konuda sık sık tartışırız. Yine de onun bir subayla evlenmesini kuvvetle ümit ediyorum, maddi durumu evlenilebilecek kadar iyi olan bir subayla elbette zira aksi takdirde evlilik yürümeyecektir zira babam Bruckner'lerin hiçbir özel gelire sahip olmadıklarını söylüyor. Doğru aynı şeyi bizim için de söyler hep ama ben bunun doğru olmadığı-

na inanıyorum; doğruyu söylemek gerekirse o kadar da zengin değiliz fakat her ikimizin de bir subayla evlenebilmemize kâfi gelecek kadar paraya sahip olmamız gerektiğini düşünüyorum. Şayet Dora gerçekten de Dr. P. ile evlenecek olursa bu olasılıktan gönüllü olarak feragat etmiş olacak gerçi.

27'si. Evet, dün Hella'lara gittim ve saat 9'a kadar da orada kaldım ve Noel günü de o buradaydı. Yukarıda Bruckner'lerin zengin olmadıklarını yazmış olduğumu görüyorum; fakat şimdi bana öyle görünüyor ki durum bunun tam tersi. Bize de bir sürü güzel şey verilir ve Noel'lerde, doğum günlerimizde ve isim günlerimizde (Protestanlar bu sonuncuları kutlamaz elbette) gerçekten çok hoş şeyler alırız fakat Bruckner'lerinki kadar muhteşem şeyler de vermeyiz birbirimize. Hella'ya en azından 50 kron değerinde olması gereken, dans derslerinde giyeceği bir elbisenin yapılması için gül renkli ipek kumaş, mağazada görmüş olduğumuz, 24 kron değerindeki dantel yaka ve manşetler verildi. Sonra zümrütlerle süslü bir altın yüzük ile bakmaya tenezzül dahi etmediği daha ufak çaplı başka bir sürü şey de aldı. Ve bir de kız kardeşinin aldığı bütün o şeyleri görseniz, çeyizi için. Üstelik Bruckner'lerin Noel ağacı 12 kron ederken bizimki de bir o kadar güzel olmasına rağmen sadece 7 kron ediyordu. Dolayısıyla Bruckner'lerin aslında çok parası olduğunu düşünüyorum ve Hella'ya, «Siz çok zengin olmalısınız,» dedim. O da şöyle dedi: «Ah, evet o kadar da zengin değiliz aslında, bir kurmay subayla evlenmeyi beklememeliyim; Lizzi çok iyi bir şey yaptı kendisi için çünkü Paul bir baron ve maddi durumu da çok iyi. Lizzi'ye de çılgınca âşık; tuhaf bir zevk değil mi?» Onunla tamamıyla aynı fikirdeyim; zira görünüş bakımından övünecek çok da fazla şeyi yok Lizzi'nin, sarı, güzel saçları var fakat o kadar ince ki k- - -'lığın izi bile yok. Hella'nın vücudu çok daha güzel. Ve şayet biri 20 yaşındayken birini bulamazsa muhtemelen bir daha hiç bulamayacaktır.

Bugün müthiş komik bir şey oldu. Hella bana: «Baksana, kız kardeşinin peşinde dolaşıp duran o doktorun vaftiz adı nedir?» diye sordu. O zaman ilk defa olarak aklıma geldi ki kart-

vizitinde sadece Dr. Jur. A. Pruckmüller yazıyordu ve sonra onunla ilk kez tanıştığımız geçen yazı hatırladım, Dora, adının August olması ne yazık, bu ad ona hiç de uymuyor halbuki, demişti. Neyse, kasıklarımız çatlayıncaya kadar güldük çünkü elbette Hella şarkı söylemeye başlamıştı: «O du lieber Augustin.»⁽¹³⁾ ve sonra «Aptal August» [Sirklerde palyaçoya verilen takma ad] geldi aklıma ve Dora'nın onu nasıl çağıracağını merak ettik. Gusti veya Gustel ya da Augi, aşkım Augi, benim sevgili Gusterl'im, ah tanrım, gülmekten kırılacaktık neredeyse. Sonra kendi kocalarımızın hangi adlara sahip olmasını isteyeceğimizi tartıştık. Ben şöyle dedim: Ewald veya Leo. Ve Hella da şöyle dedi: Siegfried'i istemez miydin? Fakat ben elimle onun ağzını kapattım ve, «Kapa çenenin aksi halde beni gerçekten kızdıracaksın? O iş çoktan unutuldu bile ve öyle de kalması gerekiyor.» O da en çok arzu edeceği şeyin Peter veya Thamian ya da Chrysostomus adlarından birini taşıyan bir kocaya sahip olmak olacağını, sonra ev hayvanı adı olarak da Dami veya Sosti'yi kullanabileceğini söyledi; ardından da son derece büyük bir ciddiyetle ancak Egon, Alexander veya en azından Georg adlarından birini taşıyan biriyle evlenebileceğini söyledi. Tam o anda annesi bizi çaya çağırmak üzere içeri girdi ve şöyle dedi: «Alexander ve Georg'a ne olmuş? Ne kadar korkunç kızlarsınız siz? Bir iki dakikalığına da yalnız kalsanız (Ben, Bruckner'lere saat iki buçukta gelmiştim ve onlar çayı saat 4'te içerler; Hella'nın annesinin bir iki dakika olarak adlandırdığı süre bu işte.) derhal uygunsuz şeyler hakkında konuşmaya başlıyorsunuz.» Hella, annesinin Tanrı bilir neler düşüneceğinden korktu ve bu yüzden de şöyle dedi: «Ah, hayır, anne sadece nişanlılarımızın adlarının ne olmasını isteyeceğimizi tartışıyorduk.» Annesinin söze nasıl devam ettiğini görmeliydiniz: «Ben de tam bunu kast ediyordum. Sadece 15 yaşındasınız (Ben henüz 15 bile değilim.) ve

(13) Almanca: Ey sen sevgili Augustin. (Ç. N.)

aklınızda *bu işlerden* başka hiçbir şey bulunmuyor.» *Bu işlermiş*, ne kadar da saçma. Çay, en az evde geçen önceki akşam kadar sıkıcıydı çünkü Herr Baron oradaydı, gerçi şimdi hepsi de birbirlerine, «Sen,» diye hitap ediyorlar zira düğünün, şubat ayında, Baron'un Londra'da mı kalacağı yoksa Berlin'e mi taşınacağı belli olur olmaz gerçekleşmesi planlanıyor. Yabancı bir adama, «Sen,» diye hitap etmek tuhaf olmalı. Hella buna kısa süre içinde alıştığını ve Paul'u da çok sevdiğini söylüyor. Lizzi'ye şekerleme getirdiği ya da onu tiyatroya götüreceği zaman daima Hella için de bir kutu getiriyormuş. *Başkaları* bunu kesinlikle yapmazlardı ve ben böyle bir şeyi kabul etmeyecek *birilerini* tanıyorum. Eve döndüğüm zaman babam şöyle dedi: «Bir dahaki sefere Bruckner'lerde yatıya kalıp gecenin tümünü orada geçirmen daha yerinde olur, diye düşünüyorum.» Ve ben de şöyle dedim: «Buranın neşesini kaçırmak istemedim.» Ve Oswald da şöyle dedi: «Kulaktozuna bir tokat patlatılmasına ihtiyacın var senin.» Neyse ki babam o sırada odadan çıkmıştı bu yüzden ben de şöyle diyebildim: «*Kendi* çocuklarını, eğer olurlarsa tabii, hizaya sokmak için kulaktozlarına renkleri yeşile ve mora dönene kadar tokat patlatabilirsin fakat kız kardeşlerin üzerinde böyle hakların bulunmuyor, babam bunu sana Fieberbrunn'da söylemişti.» «Aman biliyorum, babam, daima siz ikinize arka çıkar, en başından beri hep bunu yaptı.» «Lütfen beni tartışmalarınızın içine çekmeyin,» dedi Dora da sanki kendisi benden çok farklıymış gibi. Dora Teyze de şöyle dedi: «Keşke tartışmayı sürdürmeseniz,» dedi. «Ben başlatmadım,» dedim ve iyi geceler dilemeksizin oradan uzaklaştım. Yani babama iyi geceler dilemek için odasına gittim ve koridorda da Dora Teyze'yi gördüm fakat Oswald'a da Dora'ya da iyi geceler demedim çünkü artık *her şeyi* sineye çekmeye niyetim yok. Şu anda saat 11 buçuk oldu bile çünkü uzun zamandır yazmaktayım ve o kadar çok ağladım ki çünkü çok mutsuzum. Hella bile ne kadar mutsuz olduğumu bilmiyor. Artık yatmam gerek uyuyup uyuyamayacağım tümüyle farklı bir konu. Şayet başabilirsem yarın tek başına mezarlığa gideceğim.

31'i. Hella ve ben bugün mezarlığa gittik. Annesi ile babası dün akşam Krakow'a döndüler ve büyükannesine de sabahı benimle geçireceğini söylemiş ben de Bruckner'lere gideceğimi söyledim böylelikle tek başımıza Pötzleinsdorf'a gidebildik. Ben annemin mezarını ziyaret ederken Hella da mezarlığın çevresinde gezindi. Öylesine mutsuzum ki; Hella elinden geldiğince beni teselli etmeye çalışıyor fakat o bile anlayamaz.

1 Ocak 19--. Elbette ki dün yılbaşı gecesinde kutlama yapmadık; gece bir hayli yalnız ve çok hüzünlü geçti. Bu sabah Dr. P. bir yeni yıl tebriği olarak Dora ile Dora Teyze'ye güller getirdi, bana da güzel menekşeler verdi. Ayın 4'ünde ayrılıyor bu yüzden de 3'ü akşamı buraya geliyor. Bunu iple çektiğimi söyleyemeyeceğim. Tanrı'ya şükür, yarın okul başlıyor. Bir çöp arabasına tesadüf ettim, bu, iyi şans demek. Babam çöp arabalarının bu şekilde bütün gün boyunca Viyana'yı dolaşmalarının bir skandal olduğunu söylüyor ve yeni yılın ilk gününde saat öğleden sonra ikide dahi görülebilmelerinin de. Fakat yine de *iyi şans* anlamına geliyorsa eğer!

2 Ocak. Çöp arabası iyi şans getirdi. Gerçekten de bugün biraz olsun şanslıydık! Büyük teneffüste koridorda küçük bir kızlar grubu dikkatimi çekti ve birdenbire kalbimin sanki yerinden fırlayacakmış gibi çarpmaya başladığını hissettim. Frau Doktor M., Frau Profesör Thayer demem gerekir, onların arasında duruyordu, bizi hemen gördü ve elini bize doğru uzattı biz de elini öptük. Ebeveynlerini ziyaret etmeye gelmiş ve *kocas*ı da onunla birlikteymiş. Okula gelip gelemeyeceğini kesin olarak bilmediği için ne bana ne de Hella'ya bunu yazmamış. Öylesine güzel ve öylesine büyüleyici bir biçimde sevimli ki... Derse giriş zili çaldığı ve Frau Doktor Dunker içeri girdiği zaman da o hâlâ dışarıda duruyordu. Bu yüzden sanki burnum kanıyormuş gibi mendilimle yüzümü örttüm ve ona doğru koştum. Kaydığım ve neredeyse yere düşecek gibi olduğum için kollarını bana doğru uzattı. Tam onun yanına ulaşmıştım ki Hella dışarı çıktı ve şöyle dedi: «Elbette hemen anladım, senin çok kötü durumda olduğunu bu yüzden de çıkıp sana bakmamın gerektiğini söyledim.» Bunun

üzerine Frau Profesör, kahkahayla güldü ve, «Sizi küçük kötü oyuncular. Aslında sizi doğruca geri göndermem gerek,» dedi. Fakat elbette bunu yapmadı aksine müthiş tatlıydı. Sonra ona kendisiyle kalmamıza izin vermesi için yalvardık fakat o şöyle dedi: «Hayır, hayır, burada sizin öğretmeninizdim ve şimdi de sizi yanlış bir şey yapmaya teşvik etmemeliyim. Fakat daha iyi bir fikrim var. Yarın gelip beni görmek ister misiniz,» dedi. Her ikimiz de, «Çok,» diye bağırarak. Bir otelde kalmakta olduğunu fakat bir otele tek başımıza gitmememiz gerektiğini söyledi. Bu yüzden bizi Schwindgasse'de, annesiyle babasının evinde görecekmiş ve saat 4'te veya 4 buçukta orada olmalıymışız. Yarın saat 4'te! Aman tanrım, koca bir gece ve neredeyse koca bir gün var geçmesi gereken. «Eğer ebeveynleriniz size izin verirse» dedi; sanki babam veya hatta Hella'nın büyükannesi bile *böyle bir şeye* izin vermeyecekmiş gibi! Babamın bütün söylediği şu oldu: «Pekâlâ Gretel fakat öncelikle aklını kaçırmaman gerekiyor aksi halde Schwindgasse'ye giden yolu bulamazsın. Hella da senin kadar çılgın mı?» Elbette, nasıl başka türlü olabilir ki insan?

3 Ocak. Hâlâ iki saat var, korkunç bir şey bu, Hella saat 3 buçukta beni almaya gelecek. Bugün okulda sürekli birbirimize bakıp durduk ve diğer kızlar da bunun bir erkekle ilgili olduğunu düşündüler. Yüce Tanrım, bir erkek nasıl umurumuzda olabilir ki şimdi! Harika bir fikrimiz vardı, *onun* için bir hatıra hazırlayabilecek kadar ancak zamanımız var çünkü ayın 5'i akşamına kadar buradan ayrılmayacak. Bir kitap ayracı yapabilmek için bir parça sarı ipeğe bir alpyıldızı ve monogramı olan E. T'yi, yenisini elbette, işliyorum. Hella da ağaçtan oyma bir mektup açacağı boyuyor. Bu türden bir şeyler yapmayı tercih ederdim ben de ama böyle bir iş için yeterli sabrım yok benim o yüzden çoğu kez yaptığım şeyi daha bitirmeden berbat ediyorum. Fakat işlemeli bir kumaş parçasını o kadar da kolaylıkla mahvedemez insan. Yine de ipekteki kopyayı saat üç buçuğa kadar mağazadan alamayacağım, bu yüzden bütün gece ve yarın gün boyunca çalışmak zorunda kalacağım.

Akşam. Tanrı'ya şükürler olsun veya kahretsin, hangi yönden bakarsanız Hizmetçi şöyle dedi: «Sizi içeri buyur edeyim mi?» fakat Hella da «Oh, hayır, teşekkürler. Frau Thayer'i rahatsız etmek istemeyiz.» Ve böyle dediği için ona sitem ettiğim zaman da «Ah, hayır, iyi olmazdı bu, zaten şimdi bile yeterince üzgünsün, *onun* ne dediğini biliyorsun: «Fakat sevgili çocuğum, kendini hasta edeceksin, *benim* için bunu yapmamlısın!» Ah, Tanrım öylesine ağlıyorum ki güçlkle yazabiliyorum fakat *yazmam* gerek zira öylesine çok muhteşem şey var ki hâlâ, yazılması gereken, hiçbir zaman, hiçbir zaman unutmam gereken şeyler, onları yazmak bütün bir haftamı alsa bile. Harika olan şey şu: Sadece bu anıyla yaşamımı sürdürebilirim ve hayatta tek istediğim şey de *onu* bir kerecik daha görebilmektir. Elbette cuma günü ona çiçek de götürdük, ben inci çiçekleri, sümbülteberler ve menekşeler, Hella ise Noel gülleri aldı. Frau Doktor, bunlara çok memnun oldu ve hemen annesinin içeri getirmiş olduğu iki vazoyu almaya gitti. Annesi Frau Richter kadar ufak tefek ve saçları da gri; hoş bir hanım fakat Frau Doktor M'ye de kesinlikle benzemiyor. Bizi yolcu edeceği zaman daha da fazla tatlı ikram etti fakat her ikimiz de neredeyse ağlamak üzere olduğumuz için hiçbirini almak istemedik, yine de o şöyle diyerek neredeyse tümünü bizim için paketledi: «Kederinizde sizi avutması için.» Bu sözler başka biri tarafından söyleneydi son derece ironik gelebilirdi kulağa fakat söyleyen o olunca sadece güzel gelmişlerdi. 17 tane büyük tatlı vardı, Hella 9'unu bana vererek sadece 8 tanesini kendisine ayırdı. Onlardan her gün birer tane yiyeceğim, böylece de 9 gün boyunca beni idare edecekler. *Sevinç ve acı birbirine karışmıştı!* Hella benim kadar müthiş bir biçimde tutkun değildi ve dün bana şöyle dedi, şaka yapmak için elbette, «Bana öyle geliyor ki, bütün dünya yıkılmış, seni oradan çekip çıkarmalıyım aksi takdirde boğulacaksın.» Ve sonra da bana her ne kadar kendisi beni uyarmak için kaş göz işaretleri yapmış olsa da nasıl *ona* karşı nasıl *balayı* kelimesini kullanabilecek kadar aptal olabildiğimi sordu. Bu davranışın gerçekten de benim ka-

tıksız bir aptallığım olduğunu söyledi ve Frau Prof. da kulaklarının ucuna kadar kızarmıştı. Ben fark etmemiştim bunu fakat *kocas* içeri girdiği zaman kesinlikle yüzü pancar gibi kıpkırmızıydı. Hella ve ben *o türden başka bir sürü şey* üzerinde de bir hayli konuştuk. Ona kiliseye gitmeyi bırakıp bırakmadığını sormayı çok fazla arzu ederdim zira her ne kadar öyleymiş gibi *görünmese de* gerçekten de bir Yahudi olduğunu sanıyorum. Zira başka pek çok erkeğin de siyah sakalları bulunuyor. Fakat bunu sormaya cesaret edemedim ve Hella da sormamamın gerçekten de çok iyi olduğunu söylüyor, *böyle şeyler hakkında konuşulmaz* zira. Onun bir bebeği olup olmayacağını da merak ediyorum. Oh, korkunç olurdu bu. Bir *evlilik sözleşmesi* de yapmış olabilir, bu, en iyi yol olurdu. Yine de Hella bu türden bir şeye profesörün razı olmayacağını düşünüyor. Fakat kesinlikle ona çılgıncasına âşık...

15 Ocak. Sınıfımızdaki kızlar delicesine kıskançlar. Aralarından yalnızca bizim onu görmek üzere davet edilmiş olduğumuzu açıkça söylemedik fakat Hella onun bize vermiş olduğu tatlılardan birini okula getirdi ve teneffüste de şöyle dedi: «Bu, büyük bir hürmetle yenmeli,» ve ikiye bölüp yarısını da bana verdi. Ehrenfeld'ler bu tatlının buz pistinde tanışmış olduğumuz biri tarafından verildiğini düşündüler ve Trude de, «İki kere tatlandırılmış hem çikolata hem de aşk tarafından,» dedi. «Evet,» dedim ben de «fakat *sizin* düşündüğünüz anlamda değil.» Ve sonra o «Oh, elbette, bu konuda her şeyi biliyorum fakat gevezelik yapmak da istemiyorum,» dediği için Hella, «Size şu kadarını söyleyebilirim ki Frau Doktor M. daha doğrusu *evli* Frau Prof. Theyer demeliyim, bu tatlıyı ve başka birçoklarını bizi gidip onu görmemiz için evine davet ettiği gün verdi.» Bunun üzerine hepsi de son derece şaşırdılar ve şöyle dediler: «Yüce Tanrım, ne şans fakat siz daima Frau Doktor M'nin gözdeleleri oldunuz, bilhassa da Lainer. Fakat Lainer de daima Frau Doktor M'ye yaltaklanırdı.»

17 Ocak. Bizim onu görmek üzere davet edilmiş olduğumuzu bütün okul biliyor, muhteşem bir şey bu! Biraz önce yazmış

olduklarımı gözden geçiriyordum ve pek çok şeyi yazmayıp dışarıda bırakmış olduğumu görüyorum, bilhassa da babası hakkında. Ayrılacağımız zaman, sokak kapısının dışına çıkar çıkmaz ağlamaya başladık çünkü kapıyı açarken de söylemiş olduğum gibi, son kezdi bu. Tam o anda yaşlı bir beyefendi ortaya çıktı, tam içeri girecekken her ne kadar bir hayli gölgede duruyor olsak da bizi gördü, yanımıza geldi ve ne olduğunu sordu. Sonra Hella şöyle dedi: «En iyi arkadaşımızı kaybettik.» Sonra yaşlı beyefendi çok uzun bir süre boyunca bize baktı ve şöyle dedi: «Baksanıza, siz Frau Doktor Mallburg'un en ateşli iki hayranı değil misiniz? Biliyorsunuz, benim kızım o.» Ve sonra da şöyle ilave etti: «Fakat gerçekten de yüzleriniz böyle gözyaşlarıyla kaplıyken dışarı, sokağa çıkamazsınız. Benimle yukarı gelin, kızım sizi teselli edecektir.» Böylece gerçekten de onunla yukarı çıktık ve o tam anlamıyla eşsizdi. Babası kapıyı açtı ve seslendi: «Lieserl, hayranların açık ki senden ayrılamıyor, onları dışarıda bir gözyaşı denizinde yıkanırken buldum.» Sonra o geldi, *gül rengi bir sabahlık içinde!* olağanüstüydü. Bizi kendi odasına götürdü ve şöyle dedi: «Kızlar, bu ancak çöpe atılması uygun düşecek bu eski paçavra içindeyken bakmamalısınız bana.» Şöyle diyebilmeyi çok isterdim: «O halde onu *bana* verin.» Fakat elbette ki diyemedim. Sonra ona son kez, belki de *sonsuza kadar* veda ettiğimizde her birimizi üst üste iki kere öptü ve şöyle dedi: «Kızlar, dünyadaki bütün mutlulukların sizin olmasını dilerim.»

18 Ocak. Hella bugün beni, Lajos ve Jenö'yle buluşmak için oraya davet etti. Fakat ben gitmeyeceğim çünkü Jenö en küçük bir biçimde ilgimi çekmiyor artık. *Gerçek* bir aşk değildi bu. Koca dünyada onun, benim biriciğimin dışında hiç kimse umurumda değil. Hella dahi anlayamıyor bunu, aslında ise bunun bir sapkınlıktan başka bir şey olmadığı kanısında. Babam *düşünceleimin akışının değişmesi için* Hella'lara gitmemi istedi. Elbette hiç kimseye *onun* hakkında tek bir kelime bile söyleyebilmem mümkün değil çünkü hiç kimse anlamaz ki beni. Babamın da

tıpkı diğer insanlar gibi olacağına hiçbir zaman inanamazdım. Gittikçe zayıflamakta olduğum tamamıyla doğru. Bugün Dora soğuk almış olduğu için kızakla kaymaya gitmediğimize son derece memnunum, *gerçek* bir soğuk algınlığı bu seferki. Bu yüzden Schwindgasse'deki kiliseye gideceğim ve *onun* evinin önünde bir aşağı bir yukarı yürüyeceğim; annesi veya babasıyla karşılaşırım belki. Önceki gün ona yazdım.

24 Ocak. Öylesine mutluyum ki. O da bana yazmış *karşılık olarak*. Bu, ondan almış olduğum ikinci mektup! Bugün akşam yemeğinde babam şöyle dedi: «Hey, Gretel, bugün niçin bu kadar mutlu görünüyorsun? Uzun zamandır seni böylesine aydınlık bir yüzle görmemiştim.» Ben de mümkün olduğu kadar az sayıda kelimeyle ona cevap verdim: «Yemekten sonra nedenini *sana* anlatırım.» Çünkü diğerlerinin bu konuda hiçbir şey bilmelerine gerek yoktu. Ve sonra da babama belli belirsiz bir biçimde Frau Profesör Th.'nin bana yazmış olduğunu söylediğim zaman babam da şöyle dedi: «Ah, seni böylesine mutlu eden şey *bu* muydu? Fakat benim elimde de yine seni memnun edecek gizli bir koz var. 1 ve 2 Şubat tarihleri, pazar ve pazartesi günlerine denk geliyor. İki boş günüm var, eğer sen ve Hella cumartesi günü okuldan izin alabilirseniz Mariazell'e bir gezi yapabiliriz. Ne dersin buna?» Muhteşem olurdu yeter ki Hella gelmek için izin alabilsin çünkü büyükannesi Noel'den önce geçirdiği soğuk algınlığının ayakkabısının topuğunun kırıldığı Anninger'de kızakla kaymamızdan kaynaklandığını düşünüyor. Sanki bu konuda *bizim* elimizden bir şey gelebilirmiş gibi. Yine de şans eseri bunu unutmuş olabilir belki; ne de olsa 63 yaşında ve o yaşta insan pek çok şeyi unuttur.

Akşam. Hella gelebilecek; muhteşem olacak bu! Belki bir parça kayak yapmayı da deneyebiliriz. Fakat gerçekten de korkunç bir domuz Hella; şöyle dedi: «Pekâlâ, geleceğim ama sürekli Frau Profesör Th. hakkında konuşmayacağına dair bana söz verirsen. Onu ben de çok seviyorum fakat sen kesinlikle onun için deli oluyorsun.» Gerçekten de çok kötü bu ve artık *onun* adından dahi başkalarına bahsetmeyeceğim. Mariazell'de

kızakla kaymayı nasıl da iple çekiyorum. Daha önce kış mevsiminde hiç böyle bir gezi yapmamıştık. Yaşasın, bu, muhteşem olacak. Ah, keşke hemen gelse 31 Ocak; müthiş bir heyecan duyuyorum.

EDITÖRÜN NOTU

Rita'nın pırıl pırıl karla kaplı tepelerde kızakla kaymaya yönelik neşeli beklentileri yerine gelmedi. Kaderin acımasız eli, iki kız kardeşin yaşamlarına bir kez daha müdahale etti. 29 Ocak gecesi, babaları birden felç geçirdi, eve bir ambulansla getirildi ve bilincini tekrar kazanamadan birkaç saat içinde öldü.

Evinin esirgeyen ve sevgi dolu ortamından koparılıp alınan ve en iyi arkadaşından ayrılmak zorunda kalan genç öksüz, bir taşra kasabasının yalıtılmışlığında ruhunun huzuru için mücadele etmek zorunda kaldı...